

Džeromas Deividas Selindžeris
Jerome David Salinger

Rugiuose prie bedugnės

romanas

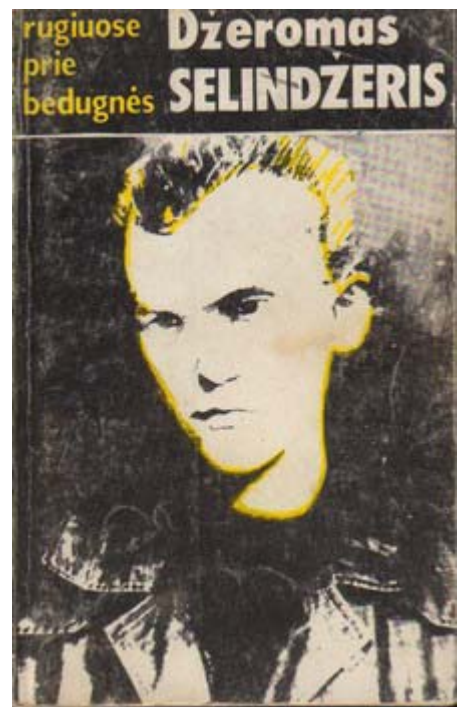
iš anglų kalbos vertė Povilas Gasiulis
OCeRino Raulas Van Gauras
Išleido „Vaga“ / Vilnius, Lenino pros. 50 / 1986 m.
kaina 1 rb 10 kp

Skiriu Motinai

PIRMAS SKYRIUS

Jeigu jūs tikrai norite pasiklaudyti mano pasakojimo, tai visų pirma turbūt norėsit sužinot, kur aš gimiau ir kaip praleidau savo sumautą vaikystę, ir ką veikė mano tėvai, kai manęs dar nebūvo, ir visą kitą koperfildišką šlamštą, bet supraskit, neturiu ūpo kapstyti po tuos niekus. Pirma, baisiai nuobodu, o antra, abu mano tėvai gautų po porą infarktų, jeigu papasakočiau ką nors apie jų asmeninius reikalus. Jie tokius dalykus baisiai ima į širdį, ypač tėvas. Apskritai jie geri ir visa kita — aš nieko nesakau, — bet jautrūs kaip velniai. Be to, nesiruošiu čia jums pasakot visos savo autobiografijos ar panašiai. Daug nesismulkindamas papasakosiu, kokia velniava man atsitiko pernai prieš kalėdas. Po to aš vos neužverčiau kanopų, ir mane atvežė šičia taisyti sveikatos. Tą istoriją aš papasakojau ir D. B. o jis mano brolis ir taip toliau. Jis gyvena Holivude — ne per toliausia nuo šitos pašvinkusios gydyklos — ir aplanko mane, galima sakyti, kiekvieną savaitgalį. Sakė, pats parvešias mane namo, kai paleis — gal jau kitą mėnesį. Jis neseniai nusipirko „Jaguarą“ — tai toks angliškas automobiliūkštis, laisvai traukia du šimtus mylių per valandą. Arti keturių tūkstančių paklojo. Pinigo jis dabar turi kaip šieno. Ne taip kaip seniau, kai dar gyveno namie. Tada jis buvo normaliausias rašytojas! Jeigu nesat apie jį girdėję, tai pasakysiu, kad jis parašė klasišką apsakymų knygą — „Paslėpta žuvelė“. Ten geriausias apsakymas ir yra „Paslėpta žuvelė“. Apie vieną vaiką, kuris niekam neleisdavo pažiūrėti savo auksinės žuvelės, nes buvo ją pirkęs už nuosavus pinigus. Iš koto virsk! O dabar D. B. — Holivudo prostitutė, daugiau nieko. Jau kuo kuo, bet kinu tai tikrai šlykščiuosi. Apie filmus nebandykit man ir užsiminti.

Pradėsiu pasakoti nuo tos dienos, kai išvažiavau iš Pensio. Pensis — tokia vidurinė mokykla Egerstaune, Pensilvanijos valstijoje. Tikriausiai žinot. Bent jau reklamas tai tikrai esat matę. Garsinasi kokiam tūkstanty žurnalų — ir amžiais demonstruoja tą patį švilpį ant žirgo, šokančio per kliūtis. Tartum niekas čia nieko daugiau neveikia, tik žaidžia ir žaidžia polo. O aš, pasakysiu, nesu matęs arti mokyklos nė nusususio arkliūkščio. O po tuo švilpiu ant arklio būna parašyta: „Nuo 1888 metų mūsų mokykla išugdė daug puikių, sveikai protaujančių jaunuolių.“ Pasakokit bobutei! Nė velnio jie ten neišugdo — tas pats, kaip ir kitose mokyklose. Nepažinojau aš Pensy nė vieno puikaus ar sveikai protaujančio

ar panašiai. Buvo gal pora vyrų. Daugiau daugiausia — pora. Bet jie turbūt ir atėjo į Pensį tokie.

Žodžiu, tą šeštadienį, kai aš išvažiavau, Pensis lošė futbolą su Seksonholu. Atseit baisiai svarbus įvykis. Buvo žaidžiama paskutinį kartą sezone, ir jeigu mūsų komanda būtų prakišusi, visas Pensis būtų turėjęs mažų mažlausia pasikarti. Prisimenu, buvo kokio trečia valanda. aš stovėjau pačiam Tomseno kalvos viršui, kaip tik šalia tos idiotiškos patrankos, kuri ten kėpsio nuo pat Nepriklausomybės karo ar panašiai. Kaip ant delno mačiau visą stadioną ir abi komandas, besivaikinančias viena kitą po aikštę. Iš tolo tribūnų aiškiai nežiūrėjau, tačiau staugimas girdėjosi gerai — Pensio pusėje staugė siau bingai garsiai, nes beveik visa mokykla, išskyrus mane, buvo stadione; o Seksonholo krašte visai skystai čiepsėjo — juk svečių komanda negali prisivežti daug sirgalių.

Mergiščių per futbolo rungtynes niekad nebūdavo gausu. Tiktai baigiamajai klasei buvo leidžiama atsivesti mergiščias. Vienu žodžiu, Pensis visais punktais šlykšti mokykla. Man patinka būti ten, kur žmogus gali nors retkarčiais pamatyti mergišką, nors jina tiktai kasytusi rankas ar šnypštusi nosį, arba bent paprasčiausiai kikentų. Tik Selma Termer, direktoriaus duktė, teikdavosi apsilankyti į rungtynes, ir gana dažnai, tačiau ji ne iš tų, dėl kurių einama iš proto. Nors apskritai ji šauni mergiščia. Kartą važiuodamas iš Egerstauno sėdėjau šalia jos autobuse, ir mes, taip sakant, užmezgėm pokalbį. Ji man patiko, nors jos nosis buvo ilga, o nagai nugraūžti iki kraujo, ir liemenukas kažko prikimštas, kad stirksotų į visus šonus — net gaila žiūrėti. Man patiko, kad ji nesikelia į padebesius, atseit jos tėvas toks ir toks. Ji, matyt, pati žinojo, koks jis veidmainys ir seilius.

Ir stypsojau aš Tomseno kalvos viršūnėj, o ne stadione, mat buvau ką tik grįžęs iš Niujorko su fechtuotojais. Aš buvau tos nelaimingos komandos kapitonas. Svarbi persona! Rytą mes nuvažiavom į Niujorką varžybų su Makbernio mokykla. Tačiau varžybos neįvyko, nes aš palikau metro vagone aprangą ir visas mūsų rapyras, viską. Teisybę sakant, aš buvau mažiausiai kaltas, nes visą laiką turėjau lakstyt prie plano, kad žinotume, kur išlipti. Todėl apie pusę trijų jau buvom Pensy, užuot grįžę apie pietus. Važiuojant traukiniu iš Niujorko, chebra visą kelią mane ignoravo. Net juokas ima.

Buvau ne stadione dar ir dėl to, kadėjau atsisveikinti su seniu Spenseriu, savo istorijos mokytoju. Jis sirgo gripu, ir aš nebesitikėjau prieš kalėdų atostogas daugiau su juo susitikti. Buvau gavęs nuo jo raštelį — senis norėjo, kad užeičiau atsisveikinti. Jis žinojo, kad aš nebegrišiu į Pensį.

Tiesa, pamiršau pasakyti — mane išgrūdo iš mokyklos. Po atostogų manęs nebelaukė grįžtant į Pensį, kadangi iš keturių dalykų susikirtau ir apskritai nepakankamai stengiausi, ir taip toliau. Mane dažnai įspėdavo, kad susiimčiau, — ypač ketvirčio vidury, kai tėvai atvažiuodavo pasikalbėti su seniu Termeriu, — bet aš nesusiėmiau. Ėmė ir išgrūdo. Iš Pensio dažnai grūda. Ten mokslo pažangumas labai aukštas. Rimtai.

Taigi buvo gruodis, šalta kaip raganos užanty, o ypač ant tos idiotiškos kalvos. Vilkėjau tik striuke, neturėjau nė pirštinių, nė velnio. Prieš savaitę kažkas tiesiog iš kambario nušvilpė kupranugario vilnos paltą ir pirštines pūkiniu pamušalu, kurios buvo gatavai kišenėse. Pensy pilna ilgapirščių. Iš turtingų šeimų ten daug vyrų, ir vis vien ilgapirščių apstu. Juo brangesnė mokykla, juo daugiau ilgapirščių — be juoko. Na bet, kaip sakiau, stovėjau prie tos idiotiškos patrankos, žiūrėjau, kaip žaidžia, ir iš šalčio nebejačiau užpakalio. Į žaidimą žiūrėjau ne per daug įdėmiai. Tai buvo lyg ir atsisveikinimas. Kiek esu išvažiavęs iš mokyklų ir miestų nė nepagalvodamas, kad išvažiuoju visam laikui.

Nemėgstu. Nusispjaut, ar tas atsisveikinimas liūdnas, ar nemalonus, bet, jeigu jau išvykstu iš kur nors, noriu pajust, kad išvykstu. O jei nepajuntu, tai dar blogiau.

Ir man pasisekė. Nelaukta prisiminiau vieną daiktą ir staiga pajutau, jog tikrai nešdinau iš čia. Prisiminiau, kaip kartą, rodos, spalio mėnesį, mes su Robertu Tičneriu ir Poliu Kempbelu priešais mokyklą spardėm futbolo kamuolį. Jie šaunūs vyrukai, ypač Tičneris. Buvo jau prieblanda, nebetoli pietūs, bet mes vis tiek spardėm kamuolį. Darėsi vis tamsiau ir tamsiau, ir nieko nebematėm, tačiau nenorėjom liautis. Bet reikėjo, nes vienas mokytojas, misteris Zembizis, kuris dėstė biologiją, iškišo galvą pro langą ir liepė eiti į bendrąbutį rengtis pietums. Jei galiu prisiminti tokių dalykų, tai visai lengvai atsisveikinu — taip dažniausiai man ir būna. Kai tik suvokiau, kad išvažiuoju iš Pensio ir nebegrįšiu, apsisukau ir pasileidau bėgti žemyn kitu kalvos šlaitu, tiesiai link senio Spenserio namų. Jis gyveno ne prie mokyklos, o Antonio Veino aveniu.

Bėgau iki pagrindinių vartų, tada valandėlę sustojau atgauti kvapo. Jei norit žinot, velniškai negiliai kvėpuoju. Esu užkietėjęs rūkorus — tai yra buvau. Dabar mane privertė mesti. Be to, pernai užaugau puspenkto colio per metus! Todėl ir prikibo TBC, ir mane atsiuntė čia tyrimams ir kitokiems velniams, Nors apskritai esu visai sveikas.

Atsipūtęs perlėkiau skersai 204 plentą. Buvo velnioniška plikšala, ir vos neparsitrenkiau. Pats nežinau, kurių galų moviau kaip akis išdegęs — tikriausiai buvo užėjęs toks ūpas. Perlėkęs į kitą pusę pajutau, lyg kažkur išnykstu. Diena buvo beprotiškai šalta, apsiniaukusi, ir, perėjus gatvę, atrodė, tarsi būtum išnykęs amžinai.

Velnius, vos atsidūręs prie Spenserio durų, kad spustelėjau skambutį. Buvau sustipęs kaip šuo. Ausis gėlė, ir vos judinau nagus. „Ei, greičiau, — beveik balsiai paraginau, — greičiau atidarykit kas nors duris!“ Pagaliau senė misis Spenser atidarė. Spenseriai nelaikė tarnaitės ir duris atidarinėdavo patys. Pinigais jie nebuvo aptekę.

— Houldenas! — sako misis Spenser. — Tai gerai, kad atėjai! Seniai matytas! Prašom, mielas, prašom. Tikriausiai sušalai iki gyvo kaulo? — Ji, atrodė, džiaugėsi mane matydama. Ji mane mėgo. Bent aš taip manau.

Šoviau į vidų kaip kulka.

— Kaip gyvenat, misis Spenser? — klausiu. — Kaip jaučiasi misteris Spenseris?

— Duokš savo striukę, mielas, — sako jinai. Ji neišgirdo, kaip aš pasiteiravau apie misterio Spenserio sveikatą. Buvo apykurtė.

Ji pakabino mano striukę prieškambarį į spintą, o aš ranka susibraukiau plaukus. Dažniausiai kerpuosi ežiuku, tai nebūtina ir šukuotis.

— Kaip gyvuojat, misis Spenser? — klausiu vėl, bet garsiau, kad ji išgirstų.

— Kuo puikiausiai, Houldenai, kuo puikiausiai. — Ji uždarė spintą. — O kaip tavo reikalai?— Iš jos klausimo aš supratau, kad senis Spenseris bus prasitaręs, jog mane išvijo.

— Neblogai, — sakau. — O kaip laikosi misteris Spenseris? Gal jau praėjo gripas?

— Praėjo! Jis dabar, Houldenai, kaip... na tiesiog nežinau kaip kas!.. Jis savo kambarį, mielas. Eik tiesiai.

ANTRAS SKYRIUS

Spenseriai gyveno atskiruose kambariuose. Turėjo abu po septyniasdešimt metų, gal net daugiau. Tačiau dar sugebėjo džiaugtis gyvenimu, nors jis jau aiškiai ėjo į pabaigą. Žinau, jog taip sakyti negerai, bet aš nieko bloga neturiu galvoj. Tai yra aš daug galvojau

apie senį Spenserį ir juo daugiau galvojau, juo labiau stebėjausi, kurių velnių jis dar gyvena. Jis buvo žiauriai nusenęs, visas susimetęs į kuprą, ir kai klasėj prie lentos jam iškrisdavo kreida, kuris nors mokinyš iš pirmo suolo turėdavo paimti kreidą nuo grindų ir paduoti jam.

Mano supratimu, tai klaiku. Bet, iš šalies pažiūrėjus ir per daug nesigilinant, buvo galima pagalvoti, kad senis dar laikosi. Antai vieną sekmadienį jis pasikvietė mane su keliais kitais mokiniais į svečius, pavaišino karštu šokoladu, o paskui parodė mums tokią seną, apspurusią navachų skarą, kurią juodu su misis Spenser buvo pirkę iš vieno indėno Jeloustono parke. Tik aklas būtų nematęs, kad seniui tas pirkinys žvėriškai patiko. Štai ką aš turėjau galvoj. Suprantat, tokie iškriošę pūzrai kaip senis Spenseris, viena koja kape, o dar sugeba džiaugtis nusipirkę kažkokią skarą.

Durys buvo praviros, bet aš vis vien pasibarškinau, iš mandagumo ar kaip ten. Juk aš ir taip jį mačiau. Jis sėdėjo dideliame odiniame krėsele, suvystytas į tą pačią skarą, apie kurią ką tik pasakojau. Pakėlė galvą pasižiūrėti, kai pasibeldžiau.

— Kas ten? — klyktelejo. — Tu, Kolfildai? Eikš, eikš, vaikeli!

Visur jis klykaudavo, tik pamokose, tiesa, ne. Kartais net imdavo nervinti.

Vos įėjęs, ėmiau gailėtis, kad atėjau. Senis skaitė „Atlantik mantli“. Aplink, kiek akys užmato, — vien piliulės, vaistų buteliukai, ir dvokia „Vikso“ lašais nuo slogos. Liūdnas vaizdas. Aš apskritai ligotais žmonėmis nesižaviu. Bet užvis liūdniausia, kad senis Spenseris buvo apsilvilkęs tą savo seną, nudryžusį chalata, kurį jis nešioja turbūt nuo pat gimimo dienos. Nemėgstu žiūrėti į tokius senus kelmus su pižamom ir chalatais. Amžinai sudžiūvusios jų krūtinės atvėpusios, o jau kojos! Tos senių kojos — gal matėt kada pliažė ar kitur — nusišėrusios, baltos kaip lavonų...

— Laba diena, sere, — sakau. — Gavau jūsų raštelį. Labai ačiū. — Raštelyje jis mane prašė, kad važiuodamas atostogų užsukčiau atsisveikinti: jis žinojo, kad po švenčių Pensy manęs nebebus. — Jums nereikėjo siųsti raštelio. Aš ir taip būčiau užėjęs atsisveikinti.

— Sėskis, vaikeli, ana ten, — sako senis Spenseris. Sėstis reikėjo ant lovos. Aš atsisėdau.

— Kaip jaučiatės, sere? Tebekankina gripas?

— Vaikeliuk, jeigu man būtų bent kiek gerėliau, turėčiau šauktis daktaro,— sako senis Spenseris. Ir pats ėmė juoktis iš savo sąmojaus. Kad ėmė kikenti — kaip išprotėjęs! Pagaliau išsijuokęs atsitiesė ir sako: — Kodėl tu ne stadione? Man regis, šiandien svarbios futbolo rungtynės.

— Taip, finalinės. Buvau pasižiūrėti. Bet, matot, mes su fechtuotojais buvom Niujorke, ką tik grįžom,— sakau. Velnias, ta jo lova — ne lova, o akmuo!

Staiga senis pasidarė kažkoks velniškai rimtas. Žinojau, kad taip bus.

— Tai išvažiuoji iš mūsų, ką? — sako jis.

— Taip, sere. Atrodo, kad taip.

Tada jis ėmė senu papratimu linksėti galvą. Kaip gyvas nesu matęs, kad kas taip ilgai linksėtų kaip senis Spenseris. Ir niekad negalėjai suprasti, ar jis linksi be perstojo dėl to, kad visą laiką ką nors mąsto, ar kad jau toks nusenęs ir ničnieko nebenutuokia.

— Ką tau sakė daktaras Termeris, vaikeli? Manau, kad judu, taip sakant, pasišnekučiavote?

— Taip, gana ilgai. Išbuvau jo kabinete kokias dvi valandas.

— Ir ką jis tau sakė?

— Na... kad gyvenimas — tai lošimas ir panašiai... Ir kad lošti reikia garbingai, pagal taisykles... Jis labai maloniai su manim pakalbėjo. Tai yra nesitrunkė, nieko. Tik sakė, kad gyvenimas — lošimas ir panašiai. Na, žinot.

— Gyvenimas tikrai yra lošimas, vaikeli. Ir lošti reikia pagal taisykles.

— Taip, sere, žinau. Aš visa tai suprantu. Lošimas — leiskit nusijuokt! Būta lošimo! Jeigu loši su gerais lošikais, tada lošimas, sutinku. Bet jeigu patekai tarp vėplų — iš kur ten bus lošimas? Jokio ten lošimo.

— Ar daktaras Termeris dar nepranešė tavo tėvams?— klausia Spenseris.

— Dar ne. Sakė, parašys pirmadienį.

— O tu pats neparašei jiems?

— Ne, sere. Aš jiems nieko nepranešiau, nes trečiadienio vakare veikiausiai pats parvažiuosiu.

— Ir kaip manai, ką jie pasakys, sužinoję, kad tu pašalintas iš mokyklos?

— Na... neapsidžiaugs, be abejo...— sakau.— Žinoma, ne... Juk aš jau iš ketvirtos mokyklos...— Aš krestelėjau galvą. Toks mano įprotis — dažnai purtau galvą. O paskui pridūriau: — Tikra velniava...— Ir dažnai velniuojusi. Klaikius vartoju žodžius ir kartais elgiuosi visai kaip mažas vaikas. Tada man buvo šešiolika, dabar jau septyniolika, bet kartais padarau ką nors nelyginant trylikos metų vaikėzas. Tikrai juokinga, juo labiau kad esu šešių pėdų pustrėčio colio ūgio ir turiu žilų plaukų. Dievaži, vienam šone, dešiniam, milijonai žilų plaukų. Nuo pat kūdikystės. Bet vis tiek kartais elgiuosi ne protingiau už dvylikametį. Visi taip sako, ypač tėvas. Iš dalies teisybė, bet ne visiškai. Suaugusieji įsivaizduoja, kad jie viską žino. Apskritai man nusišvilpt, kas ką sako, tik kartais būna pikta, kad amžinai moko elgtis, kaip pridera pagal amžių. Juk aš kartais pasiėgiu taip, lyg man būtų ne šešiolika septyniolika, o velniai žino jau kiek metų. Garbės žodis! Bet tada niekas nepastebi! Ir apskritai suaugusieji nė velnio nepastebi.

Senis Spenseris vėl pradėjo linksėti. Dar ir nosį ėmė krapštytis. Jis vaizdavo, kad paprasčiausiai šnypščiasi, o iš tikrųjų rakinėjosi nosį nykščiu. Turbūt manė, kad neverta imti į galvą, nes tik aš vienas buvau kambary. Man tiesą pasakius, nusispjauti, nors visgi šlykštu žiūrėti, kaip grėžioja pirštu nosį.

Paskui sako:

— Turėjau garbę susipažinti su tavo mamyte ir tėveliu, kai jie buvo atvažiavę pasikalbėti su daktaru Termeriu prieš keletą savaitių. Nuostabūs žmonės tavo tėveliai!

— Taip. Jie labai geri.

„Nuostabūs!“ Nekenčiu šito išpūsto žodžio kaip kažin ko. Vemt verčia išgirdus.

Staiga senio Spenserio veidas kažkaip pasikeitė. Man pasivaideno, kad dabar jis pasakys kažką gera, rimta ir protinga. Jis kilstelėjo krėslė, atsisėdo patogiau. Bet aš be reikalo nudžiugau. Senis tiktai paėmė nuo kelių tą savo „Atlantik mantli“ ir metė ant lovos šalia manęs. Ir nepataikė. Sėdėjo tik per du colius nuo lovos ir vis tiek nepataikė. Aš atsistočiau, pakėliau žurnalą nuo grindų ir padėjau ant lovos. Man staiga padai panižo kuo greičiau nešdintis iš to kambario. Užuočiau klaikų pamokslą. Apskritai nesu nusistatęs prieš pamokymus, bet įsivaizduokit, koks malonumas sėdėti ant lovos, spoksoti į senį Spenserį, apsivilkusį pižama ir chalatu, uostyti „Vikso“ lašų kvapą — ir klausytis pamokslo! Peilis.

Ir prasidėjo...

— Kas tau pasidarė, vaikeli?— klausia senis Spenseris. Klausia griežtai, kaip retai kalbėdavo.— Kiek dalykų turėjai šį semestrą?

— Penkis, sere.

— Penkis. O iš kelių susikirtai?

— Iš keturių.— Aš mažumą kilstelėjau užpakalį: ant tokios kietos lovos gyvenime nebuvau sėdėjęs.— Anglų išlaikiau,— sakau,— nes „Beovulfą“ ir „Lordą Rendalį, mano sūnų“, ir visą kitą mokėmės dar Hutono mokykloje. Anglų man kaip ir nereikėjo mokytis, tikrai retkarčiais parašydavau kokį rašinį...

Senis nesiklausė. Jis niekad nesiklausydavo, ką jam sakai.

— Aš sukirtau tave iš istorijos, nes tu nieko nemokėjai.

— Suprantu, sere. Garbės žodis, suprantu — jūs teisingai padarėt...

— Ničnieko nemokėjai,— sako jis vėl. Iš proto galima išeiti! Mane siutina, kai žmonės sako dukart tai, su kuo sutinki jau iš pirmo karto. Bet senis nepasibrangino ir trečią kartą: — Absoliučiai nieko! Aš labai abejoju, ar tu buvai šį semestrą atsivertęs vadovėlių. Ar bent kartą atsivertei? Sakyk, vaikeli, teisybę.

— Na, porą kartų pavarčiau,— sakau. Nenorėjau jo erzinti. Istorija jam viskas.

— Ak, pavartei porą kartų!— nusišaipė jis sarkastiškai.— Tavo, atsiprašant, egzaminų rašinys guli ant mano spintelės. Ten, ant popierių. Gal paduotum?

Tai buvo kiaulystė, bet aš nuėjau ir atnešiau, ko jis prašė,— ką daugiau darysi. Tada vėl atsisėdau ant tos cementinės lovos. Ir velnias mane užnešė atsisveikinti su juo!

Jis paėmė mano rašinį taip, lyg jis būtų mėšlinas.

— Nuo lapkričio ketvirtos iki gruodžio antros mes nagrinėjom Egiptą,— sako jis.— Tu pats pasirinkai šitą temą rašiniui. Ar nepageidautum, mano mielas, pasiklausyti, ką čia prirašei?

— Ne, sere, nelabai.

Bet jis vis tiek ėmė skaityti. Jeigu mokytojai ko užsimano, jų nesulaikysi. Varo savo, ir gana.

— „Egiptiečiai buvo senovinė kaukazičių rasė. Jie gyveno Afrikos šiaurėje. Afrika, žinia, yra didžiausias Rytų pusrutulio žemynas“.

O aš turėjau sėdėti ir klausytis šito skiedalo! Tai iš tiesų buvo kiaulystė.

— „Egiptiečiai mus šiandien nepaprastai domina dėl įvairių priežasčių. Šių dienų mokslas vis dar nepajėgia išaiškinti, iš ko buvo gaminamas paslaptingas tepalas, kurį egiptiečiai naudodavo balzamuodami numirėlius, kurių veidai per daugybę šimtmečių išsilaikydavo nesupuvę. Ši įdomi mįslė tebėra rimtas iššūkis šmolaikiniam, dvidešimtojo amžiaus mokslui“.

Jis nustojo skaityti ir pasidėjo rašinį ant kelių. Jaučiau, kad pradėdau lyg ir neapkęsti jo.

— Tavo, atsiprašant, rašinys apie egiptiečius tuo ir baigiasi,— jo balsas buvo bjauriai sarkastiškas. Niekad nepasakytum, kad toks senas kelmas dar gali būti sarkastiškas.— O puslapio gale tu netgi laišką man parašei!— sako jis.

— Taip, sere, prisimenu,— šaute iššoviau aš. Kad jis bent jau šito neskaitytų! Kur tau, greičiau traukinį sustabdytum, o ne jį! Užsidegė senis kaip degtukas.

— „Gerbiamas misteris Spenseris!— skaitė jis balsiai.— Tai viskas, ką aš žinau apie egiptiečius. Mane jie neypatingai domina, nors jūs ir labai įdomiai apie juos pasakojate. Nieko, jeigu jūs ir sukirsit mane iš istorijos, nes aš ir taip neišlaikiau nė vieno dalyko, išskyrus anglų. Su. pagarba. Houldenas Kolfildas“.

Tada jis padėjo tą nelaimingą rašinį į šalį ir pažvelgė į mane taip, lyg būtų užmetęs teniso sausą ar dar ką. Nežinau, ar dovanosiu jam kada už tai, kad jis balsiai skaitė visą tą šlamštą. Aš nebūčiau balsiai skaitęs jam, jeigu jis būtų taip parašęs. Garbės žodis,

nebūčiau. Juk aš tą pastabą pridėjau tik dėl to, kad jis per daug nesigrauztų mane sukirsdamas.

— Ar tu, vaikeli, manai, kad aš neteisingai pasielgiau?— klausia jis.

— Ką jūs, sere! Priešingai!— sakau. Po galais, kada jis liausis vadinęs mane vaikiu?

Jis bandė nusviesti mano rašinį ant lovos. Bet ir vėl, aišku, nepataikė. Atsistojau, paėmiau nuo grindų ir padėjau tą savo rašinį ant „Atlantik mantli“. Man jau ėmė įkyrėti — lankstykis kas akimirka.

— Ką tu būtum daręs, manim dėtas?— klausia senis.— Tiktai sakyk teisybę, vaikeli.

Buvo aišku, kad ir jis nedžiūgauja mane sukiręs. Gavau užkalbėti jam dantį. Pasakiau, kad esu nemokša, idiotas ir panašiai. Ir kad būčiau jo vietoj pasielgęs lygiai taip pat, ir kad toli gražu ne visi supranta, koks sunkus ir nedėkingas mokytojo darbas. Vis apie tą patį. Skiedžiau, kiek įmanydamas. Juokingiausia, kad taukšdamas galvojau visai apie ką kitą. Aš gyvenu Niujorke, todėl galvojau apie tvenkinį, kuris yra Centriniam parke, netoli Pietinio išėjimo. Spėlioju, ar jis jau bus užšalęs, kai grįšiu, o jei taip, tai kur dėsias antys. Įdomu, kur jos dingsta, kai vanduo sušąla į ledą? Gal kas atvažiuoja sunkvežimiu, sugaudo jas ir nugabena į kokį zoologijos sodą? O gal jos pačios išskrenda kur nors?

Šiaip ar taip, man gerai išėjo: šnekuosi sau su seniu Spenseriu, o galvoju apie antis. Juokinga, ar ne? Apskritai su mokytojais galima kalbėtis nieko negalvojant. Bet staiga nei iš šio, nei iš to jis pertraukė mane. Jis amžinai pertraukia.

— Vaikeli... Aš norėčiau žinoti, kaip tu dabar jautiesi, po viso šito? Man būtų labai įdomu...

— Jūs turit galvoj — kai pašalino iš Pensio?— pasitikslinau aš. Kad jis bent užsidengtų tą savo barkšančią krūtinę! Ne toks jau malonus reginys.

— Jeigu neklystu, kartojasi ta pati istorija, kaip ir Hutone, o taip pat Elktonhilze?— paklausė jis ne tik pašiepiamai, bet ir tulžingai.

— Ne, sere, ne visai ta pati,— sakau.— Iš Elktonhilzo manęs nepašalino. Aš, galima sakyti, pats išėjau.

— Gal galima paklausti, kodėl?

— Kodėl? Ilga istorija, sere... Ilga ir paini.— Visai neturėjau ūpo su juo aiškintis. Jis vis tiek nebūtų supratęs. Ne jo stilius. Svarbiausia priežastis, dėl kurios aš išėjau iš Elktonhilzo — veidmainiai. Apsimetėlis ant apsimetėlio. Pavyzdžiui, tas jų direktorius misteris Hasas — tikras veidmainių karalius. Senis Termeris palyginti angelas. Sekmadieniais, būdavo, suvažiuoja į mokyklą tėvai, o senis Hasas net sušilęs laksto nuo vieno prie kito ir spaudžia visiems rankas. Toks malonus, nuoširdus ir dar velniai žino koks. Bet tik ne su senais ar prasčiau apsirengusiais. Pats mačiau, kaip jis sveikinosi su mano kambario draugo tėvais. Įsivaizduokit, jeigu žmogaus motina kiek aptukusi ar apskritai nelabai graži, ir jei kieno nors tėvas vilki švarką su iškimštais pečiais ir avi priestvaninius juodus ir baltus kamašus, tai senis Hasas, būdavo, ranką spust, galvą linkt, prasišiepia — ir baigta kalba. O su kitais šnekasi neatsišneka po pusę valandos! Negalėdavau pakęsti. Iš proto vesdavo! Vemt verčia vien prisiminus. Šuniu man atsiduoda tas jų Elktonhilzas.

Senis Spenseris kažko paklausė, bet aš neišgirdau. Tebegalvojau apie tą bestiją Hasą.

— Kažką sakėt, sere?— paklausiau.

— Ar tau širdies neskauda, kad nebegrįši į Pensį?

— Šiek tiek skauda... Be abejo skauda. Bet neypatingai. Kol kas lyg ir neskauda. Nesigraudinu turbūt todėl, kad beveik negalvoju, jog esu išvytas. Nieko daugiau negalvoju, tik kad važiuoju trečiadienį namo. Aš idiotas.

— Ar tu, vaikeli, niekad nesusimąstai apie savo ateitį?

— Kodėl? Susimąstau. Žinoma, susimąstau.— Aš pagalvoju valandėlę.— Pamąstau kartais. Bet tik kartais. Nedaug.

— Dar susimąstysi!— sako Spenseris.— Pirštus grauši, vaikeli. Bet bus vėlu.

Nekenčiu tokių niūrių užuominų. Tarytum mirties nuosprendį paskelbė. Bjauru.

— Gerai, sere, susimąstysiu,— sakau.

— Norėčiau įkristi tau nors kiek proto, vaikeli. Aš tikrai gero tau noriu, pats matai. Padėti tau stengiuosi.

Tai buvo teisybė. Pats mačiau. Tik bėda, kad mes buvome priešinguose ašigaliuose. Visiškai priešinguose.

— Taip, sere, suprantu,— sakau.— Aš jums nuoširdžiai dėkingas. Rimtai. Ir nepamiršiu, sere, ačiū... — Aš atsistoju nuo lovos. Garbės žodis, už jokių pinigų nebūčiau įstengęs išsėdėti ant jos dar dešimtį minučių.— Na, bet aš jau eisiu. Reikia užbėgti į sporto salę pasiimti daugybės daiktų, kuriuos vežiuosi namo.

Jis pasižiūrėjo į mane ir vėl ėmė linkčioti galvą, vis toks pat rimtas. Man staiga velniškai jo pagailo. Tačiau pasilikti nė už ką negalėjau — ir dėl to, kad mes buvome priešinguose ašigaliuose ir kad senis, mesdamas kokią daiktą ant lovos, nepataikydavo, ir dėl to, kad jo atsivėpusi krūtinė ir senas, aptriušęs chalatas, ir kad kambarys dvokė gripu ir „Vikso“ lašais.

— Tik jūs, sere, dėl manęs nesisielokite,— sakau.— Viskas bus gerai. Dabar mano pereinamasis amžius... Juk visiems būna toks laikotarpis, ar ne?

— Nežinau, vaikeli. Nežinau. Nekenčiu, kai sako ir nieko nepasako.

— Tikrai taip. Visiems būna pereinamasis amžius,— aiškinu aš.— Viskas bus gerai. Jūs nesirūpinkit, nesikrimskit dėl manęs... — Aš net ranką uždėjau jam ant peties.— Gerai?

— Gal išgersi puodelį šokolado išeidamas? Misis Spenser būtų...

— Su malonumu išgerčiau, sere, bet, matot, man reikia skubėti į sporto salę. Ačiū, sere. Ačiū už viską.

Pagaliau paspaudėm vienas kitam rankas ir visa kita. Bet man kažkodėl pasidarė velnioniškai graudu.

— Aš parašysiu jums, sere. Saugokitės, neperšalkite kad neatkristumėt.

— Sudie, vaikeli...

Man uždarius duris ir einant per valgomąjį, senis kažką suriko, bet aš gerai neišgirdau. Man rodos, jis suklykė: „Laimingai!“ O gal ir ne. Tikriausiai, kad ne. Aš niekam nerėkčiau visa gerklė: „Laimingai!“ Klaikiai skamba, kai pagalvoji.

TREČIAS SKYRIUS

Tokio melagio kaip aš reikia pareškoti. Klaiku! Einu, sakysim, į kioską nusipirkti žurnalo ir, jei kas mane paklausia, kur einu, man nieko nereikia atsakyti, kad į operą. Siaubas! Ir įtikinėdamas vargšą Spenserį, kad man reikia bėgti į sporto salę pasiimti daiktų, aš paprasčiausiai muilinau seniui akis. Jokio daikto aš ten nebuvau palikęs.

Pensyje gyvenau naujam bendrabutyje, Osenbergerio korpuse. Ten prisilaikė tik dviejų paskutinių klasių mokiniai. Ašėjau į priešpaskutinę klasę, o mano kambario draugelis į išleidžiamąją. Mūsų korpusas turėjo Osenbergerio vardą — to paties, kuris kadaise Pensy sėmėsi žinių. Baigęs mokyklą jis ėmėsi biznio su laidojimo biurais ir prisišlavė gražaus pinigėlio. Pridaigstė jis tų biurų pilnus pakampus; tėvą ar motiną dabar gali palaidoti už skatikus — tik už penkis dolerius. O kad pamatytumėt tą Osenbergerį! Dedu galvą, kad jis paprasčiausiai sukiša negyvėlius į maišą ir sumurdo į upę. Žodžiu, tasai tipas išmetė Pensio labui apvalią sumą, ir tada jo vardu pavadino vieną bendrabučio korpusą. Kai buvo futbolo sezono atidarymas, jis atsibaladojo su savo „Kadilaku“ į mokyklą; mes visi turėjom pašokti tribūnose ir staugti — tai yra sveikinti savo geradarį. O rytojaus rytą jis koplyčioj gerą dešimtį valandų dėjo kalbą. Pradžiai pažėrė pusšimtį supelijusių anekdotų, atseit, kad mes įsivaizduotume, koks jis kietas vyras. Trenkte pritrenkė. O paskui ėmė regėti, esą jis niekad nesigėdinaš atsiklaupyti ir pasimelsti, užklupus kokiam rūpesčiui ar bėdai. Jis mus mokė, kad visad ir visur melstumės — kalbėtumės su dievuliu ir panašiai. Kalbėkitės, sako, su juo kaip su bičiuliu. Jis pats esą visuomet kalbasi su viešpačiu, netgi vairuodamas automobilį. Ko nepastipau! Kaip gyvą įsivaizduoju tą šunsnukį, kaip jis įjungia pirmą pavarą, o pats meldžia viešpatį, kad siųstų jam daugiau lavonų. Įdomiausia buvo per vidurį kalbos. Jis įsivarė apie tai, koks jis vyras, koks šaunuolis, koks apsukrus, tik staiga vienas mūsiškis, Edgaras Marsala — jis sėdėjo priešais mane — kad nusipers koplyčioj, visiems girdint, žinoma, labai nemandagu, bet, šiaip ar taip, išėjo juokingai. Bravo Marsala! Trenkė, net sienos sudrebėjo. Balsiai niekas nesusijuokė, ir Osenbergeris nuvaidino, kad negirdėjo, bet senis Termeris, direktorius, sėdėjęs šalia jo ant katedros, girdėjo kaip didelis. Pasiuto kaip velnias. Tada jis nė pusės žodžio nepasakė, užtat kitą vakarą paskyrė papildomą pamoką ir atėjęs išdrožė kalbą. Jis pasakė, kad tas, kuris negražiai pasiėlgė koplyčioj, nevertas Pensio mokinio vardo. Mes kurstėm Marsalą, kad trinkelėtų dar kartelį Termeriui kalbant, bet Marsala tą kartą nebuvo nusiteikęs. Tai štai kur aš gyvenau, kai mokiausi Pensyje. Naujajame bendrabutyje, Osenbergerio korpuse.

Buvo malonu sugrįžti į savo kambarį, ištrūkus iš senio Spenserio, nes visi buvo išėję į futbolą ir radiatoriai jau pradėję šilti — pusėtinai jauku. Nusirengiau striukę, nusirišau kaklaraistį ir prasisegiau marškinių apykaklę, paskui užsidėjau kepurę, kurią rytą buvau pirkęs Niujorke. Raudoną medžioklinę kepurę su ilgu ilgu snapeliu. Pamačiau ją sporto krautuvės vitrinėj — kai išlipom iš metro ir aš pastebėjau, jog pamečiau tas prakeiktas rapyras. Kepurė tekainavo dolerį. Apsukau ją snapeliu į užpakalį — tai, žinoma, kvaila, bet man taip labiau patiko. Šauniai turėjau atrodyti. Tada pasiėmiau knygą ir atsisėdau į savo krėslą. Kiekvienam kambariui buvo po du krėslus. Vienas mano, kitas — Vordo Stredleiterio, mano kambario draugo. Patogumo jie buvo patogūs, tiktai atramos išklibusios, nes amžiais kas nors ant jų sėsdavosi.

Knygą, kurią tada skaičiau, man bibliotekoj padavė per apsirikimą. Aš prašiau visai kitos ir pastebėjau klaidą, tik parėjęs į kambarį. Tai buvo Isako Dineseno knyga „Iš Afrikos džiunglių“. Iš pradžių maniau, kad bus šlamštas, bet pasirodė, kad ne. Apskritai aš profanas, tačiau skaitau daug. Mano mėgstamiausias rašytojas — D. B., mano brolis, paskui dar mėgstu Ringą Lardnerį. Gimimo dieną, man išvykstant į Pensį, brolis padovanojo Ringo Lardnerio knygą. Ten buvo labai šaunių, linksmų pjesių ir vienas apsakymas apie policininką — eismo reguliuotoją, kuris įsimyli tokią labai simpatingą mergiotę. Ji laksto galvotrūkčiais, nesilaikydama eismo taisyklių. Tačiau tas policininkas turi žmoną ir negali tos simpatingos mergiotės vesti ar panašiai. Bet paskui ta mergiotė

žūsta, nes nesilaiko eismo taisyklių. Liuks apsakymas! Aš labiausiai mėgstu tokias knygas, kur yra nors kiek humoro. Mėgstu skaityti ir klasikinę literatūrą, man patinka „Sugrižimas į tėvynę“ * ir kitos, paskui dar skaitau apie karą, detektyvus — bet nepasakyčiau, kad jos verstų iš koto. Iš koto verčia tokios knygos, kurias perskaičius užaina noras, kad tie autoriai būtų tavo geriausi draugai ir kad galėtum jiems paskambinti, kada tik įsigeisi. Tačiau tokių nedaug. Štai tam Isakui Dinesenui aš mielai paskambinčiau. Taip pat ir Lardnenui, tik D. B. sakė, kad jis jau miręs. O štai Somerseto Moemo „Aistrų našta“. Skaičiau ją praeitą vasarą. Visai nebloga knyga, bet nenorėčiau skambinti Somersetui Moemui. Pats nežinau, kodėl. Matyt, jis ne iš tų tipų, su kuriais aš norėčiau paplepėti. Greičiau jau skambinčiau Tomui Hardžiui, tik ne Moemui. Man patinka Hardžio Justesija Vaj.

* Tomo Hardžio.

Taigi užsidėjau naująją kepurę, atsisėdau ir kibau į tą knygą apie Afriką. Jau buvau kartą ją skaitęs, bet norėjau dar kai kurias vietas pažiūrėti. Bet perskaičiau gal kokius tris puslapius ir išgirdau kažką išeinant iš dušo. Nereikėjo nė žiūrėti, ir taip žinojau, kad tai Robertas Eklis, kuris gyveno gretimam kambary. Mūsų korpuse dviem kambariam buvo po vieną bendrą dušą, ir tas Eklis braudavosi per dušą į mano kambarį kasdien po aštuoniasdešimt penkis kartus. Matyt, be manęs, jis vienintelis iš viso korpuso nebuvo futbole. Jis apskritai beveik niekur neidavo. Keistas tipas. Buvo jau paskutinėj klasėj, Pensyje trynėsi ketvirtį metai, bet niekas jo nevadino kitaip, tik Ekliu. Netgi Herbas Geilas, kuris gyveno su juo vienam kambary, ir tas nevadindavo jo Bobu ar bent jau Eku. Jeigu jis kada nors turės žmoną, tai ir ta tikriausiai šauks jį pavarde. Jis buvo žvėriškai aukštas — šešių pėdų su trečdaliu — sukumpęs, išpuvusiais dantimis. Per visą tą laiką, kol gyvenau gretimam kambary su juo, kad nors kartą būčiau matęs jį valantis dantis! Jie atrodė lyg samanom apaugę, vemt versdavo pamačius, kaip jis valgykloj kemša bulves ar žirnius. Negana to, jis, velnias, buvo spuoguotas. Ir ne tik kakta ar smakras kaip visų vaikėzų,— visas jo veidas buvo nusėtas spuogais. Ir apskritai jis buvo bjaurus tipas. Atvirai kalbant, aš jo nedievinau.

Jaučiau, kad jis stovi ant dušo slenksčio man už nugaros ir dairosi Stredleiterio. Jis žvėriškai nekenė Stredleiterio ir nekeldavo kojos į kambarį, jei ten būdavo Stredleiteris. Jis apskritai nekenė beveik viso pasaulio.

Paskui peržengė slenkstį ir įėjo į kambarį.

— Sveikas,— sako kaip paprastai tokiu tonu, lyg būtų žvėriškai nusikalęs arba žvėriškai viskuo pasibodėjęs. Jis nenorėdavo išsiduoti, jog atėjo specialiai pas tave,— turėdavai įsivaizduoti, kad jis užklydo atsitiktinai velniai rautų!

— Sveikas,— sakau aš, nepakeldamas akių nuo knygos. Su tokiu prasidėti — savižudybė. Bet nors sėdėtum įsikniaubęs į knygą, vis vien jis papjaus tave, tik gal ne taip staigiai.

Jis ėmė slampinėti po kambarį, kaip paprastai, lėtais lėtais žingsneliais, čiupinėdamas mano asmeninius daiktus nuo stalo ir nuo spintelės. Amžinai jis turėdavo ką nors čiupinėti, žiūrinėti. Velniškai man kartais gadindavo kraują!

— Tai kaip sufechtavot?— klausia. Paklausė vien tik tam, kad mane atitrauktų nuo skaitymo, nuotaiką sugadintų. Varžybos jam rūpi kaip pernykštis sniegas.— Kas laimėjo, mūsiškiai?

— Niekas nelaimėjo,— sakau. Bet nepažvelgiau į jį.

— Ką?— klausia kaip kurčias. Tokia jo mada — dešimt kartų klausti.

— Niekas nelaimėjo,—saku.

Aš paskersavau į jį, kokį velnią jis ten išdirbinėja prie mano spintelės. Jis žiūrinėjo mergiščios nuotrauką — tos, su kuria vaikščiojau Niujorke, jos vardas Selė Hejes. Milijoną kartų jis buvo matęs tą prakeiktą nuotrauką. Ir pasižiūrėjęs būtinai padės ne į vietą. Tyčia. Aišku kaip dieną.

— Kaip tai — niekas nelaimėjo?— klausia jis.— Kaip suprast?

— Aš palikau rapyras su visais daiktais metro,— saku. Bet akių nepakeliu.

— Metro? Tai velnias! Pametei, vadinasi?

— Ne ten įsėdom, kur reikėjo. Dėl to aš turėjau lakstyti prie plano, kur ant sienos,— kad žinotume, kada išlipti.

Jis priėjo ir užstojo man šviesą.

— Žinai ką,— saku aš,— tamstytei atėjus skaitau tą patį sakinį dvidešimtą kartą.

Kam nebūtų aiški užuomina? Tik jau ne Ekliui.

— Ko gero, tau reikės pakratyti piniginę, a?—kalba lyg niekur nieko.

— Nežinau ir nesuku plaučių. Gal prisėstum, Ekliuk, ar ką? Ne stikliaus vaikas esi.—

Jis širsdavo, kai jį kas pavadindavo Ekliuku. Jis pats, velnias, mane vadino, mažvaikiu, nes man šešiolika, o jis, įsivaizduok, aštuoniolikmetis. Pavadink jį Ekliuku — tarsi dilgėm per pasturgalį užbrauksi.

Bet jis stovėjo kaip stulpas. Šuniško būdo: tyčia nesitrauks, jeigu prašai. Nestovės, žinoma, amžinai, bet tyčia lūkuriuos kuo ilgiau, ypač jei matys, kad nerviniesi.

— Ką čia skaitalioji?

Knygą.

Užvertė, norėdamas pamatyti viršelį.

— Na ir kaip?

— Nieko, o šitas sakinyš, kurį jau pusę valandos skaitau, tikras perlas.— Kai užėina ūpas, mėgstu patraukti per dantį. Bet Eklio kailis per storas, nesupranta, kada jį mausto. Jis vėl ėmė slampinėti po kambarį ir stvarstyti visus mano ir net Stredleiterio daiktus. Po velnių trenkiau knygą žemėn. Negalima skaityti, kai tas tipas čia. Neįmanoma.

Atsidrėbiau krėsele ir ėmiau žiūrėti, kaip Eklis šeimininkauja mano kambarį. Po kelionės į Niujorką jaučiausi kiek pavargęs, ėmė žiovulys. Paskui užėjo ūpas pakvailioti. Mėgstu kartais pasiusti, kai prikimba koks įkyrus tipas. Apsukau kepurę snapeliu į priekį, paskui užsimaukšlinau ant pat akių, kad ničnieko nematyčiau.

— Ėė! Apakau!—kriokiu.—Mamyte brangioji, kodėl taip tamsu?

— Kaip dievą myliu, kvanktelėjai,— sako Eklis.

— Mamyte brangioji, duok ranką! Kodėl gi nepaduodi savo nelaimingam vaikeliai rankos?!

— Na, na, baik, mažvaiki.

Emiau grabinėti aplink kaip neregys, bet iš krėslo nesikėliau. Ir vis kriokiau:

— Mamyte, širdyte, kodėl neduodi man rankos? Žinoma, aš paprasčiausiai kvailiojau. Kartais tai prablaško. Be to, žinojau, kad taip Eklį galima įsiutinti iki pamišimo. Jis visada mane nuteikdavo sadistiškai. Grodavau jo nervais išsijuosęs. Galiausiai užsidėjau kepurę snapeliu į užpakalį ir atsipūčiau.

— Kieno šitas?— klausia Eklis. Jis laikė rankoj ir rodė man Stredleiterio antkelį. Jam kad tik ką pačiupinėti. Tai batų raištelius nutvers, tai vėl ką. Pasakiau, kad Stredleiterio. Kaip nudegęs metė antkelį ant jo lovos. Rado ant spintelės, o nusviedė ant lovos — tyčia.

Priėjęs klastelėjo ant Stredleiterio krėslo atramos. Neatsisės kaip žmogus — būtinai ant atramos.

— Iš kur traukei tą kepurkę?— klausia.

— Pirkau Niujorke.

— Kiek sukišai?

— Dolerį.

— Apšovė.— Jis ėmė degtuko galeliu krapštinėtis savo pasmirdusias panages. Amžiais krapštinėjosi panages. Vieni juokai! Dantys tai apkerpėję, ausyse pievagrybiai, o panages valosi kaip didelis. Ko gera, jis save laikė labai švariu ir tvarkingu. Valydamasis panages, jis vėl pasižiūrėjo į mano kepurę.— Ten, kur aš gyvenu, su tokiom kepurėm eina elnių medžioti,—sako jis.— Velniai griebtų, juk tai medžioklinė kepurė!

— Skiedi miltais!— nusišaipiau. Nusiėmiau kepurę, pasižiūrėjau. Primerkiau akį tarsi taikydamasis.— Su tokiom kepurėm eina žmonių medžioti,— sakau.— Aš su ja medžioju žmones.

— Taviškiai žino, kad esi išgrūstas?

— Mne...

— Kur tas Stredleiteris prasmego?

— Futbole. Su pana,— aš nusižiovavau. Žiovulys pjaute pjovė. Kambary buvo karšta kaip pragare. Miegas ėmė. Pensy taip įprasta — arba stipk nuo šalčio, arba dvėsk nuo karščio.

Stredleiteris. Įžymusis!..— sako Eklis.—Ei, klausyk! Papasuok man žirkles, neilgam. Nenukištos kur?

— Nukištos. Aš jau viską susidėjau. Spintoj pačiam viršuj.

— Paieškok, ką? Trumpam,— neatstojo Eklis.— Man reikia nusikirpt nagą, va atplyšo.

Jam nusišvilpt, ar daiktai supakuoti, ar ne, ar žirkles po ranka, ar pačiam spintos viršuj. Tiek to, padaviau jam tas žirkles. Ir dar vos gyvas likau. Tik atidariau spintą, Stredleiterio raketė — ir dar su dėklu!— taukšt man tiesiai į pakaušį. Bilstelėjo ne juokais, net saldu pasidarė. Eklis ko nesprogo iš juoko. Juokėsi net priguldamas, tokiu plonu, cypiu balsu. Jis juokėsi, o aš tuo tarpu nuėmiau lagaminą, suieškojau jam žirkles. Jam tiek ir tereikia: pamatys ką nors gaunant akmeniu į kaktą ar panašiai — iš juoko kelnes prileis.

— Pasirodo, tu turi nepaprastą humoro gyslą, Ekliuk,— sakau aš.— Ar tau tas žinoma?— Padaviau jam žirkles.— Susitarkim: galėčiau būti tavo impresarijus, įtaisychiau radijų. Kaip manai?— Aš atsisėdau į krėslą, o jis ėmė karpytis savo suragėjusius colinius nagus.— Gal malonėtum nors ant stalo, ką?— sakau jam.— Karpykis, branguti, nagus ant stalo! Manai, man didelis malonumas naktį basom kojom mindžioti tavo nagus.— Jis ramiausiai karpėsi ant grindų. Bjaurybė! Dievaži, kiaulė.

— Kas ta Stredleiterio pana?—klausia jis. Visuomet iššniukštinėdavo, su kuo Stredleiteris turi pasimatymą, nors šio neapkentė kaip kažin ko.

— Nežinau. Kam tau reikia?

— Niekam. Nevirškinu šito žalčio. Ko jau ko, bet šito kalės vaiko tikrai nepernešu.

— O jisai tave, žinai, dievina. Sakė, kad tu jam atrodai grynakraujis princas,— sakau. Aš dažnai ką nors apkrikštinu princu — kvailioju. Juk išprotėtum žmogus, kai prisikabina toks įkyrus tipas.

— Riečia, rupūžė, nosį,— sako Eklis.— Nevirškinu šito kalės vaiko. Lyg būtų koks...

— Ar tu kirpsies nagus ant stalo, ar ne?— subjurau aš.— Prašiau penkiasdešimt...

— Riečia, rupūžė, nosi,— kalbėjo Eklis lyg niekur nieko.— Asilas, o dedasi išminties maišu. Mano, jog jis...

— Ekli! Dėl dievo meilės! Karpykis savo kanopas ant stalo! Penkiasdešimtą kartą prašau.

Pagaliau jis ėmė karpytis nagus ant stalo. Tik rėkdamas gali jį aptvarkyti.

Valandėlę žiūrėjau į jį. Paskui sakau:

— Tu nekenti Stredleiterio vien dėl to, kad jis tau kadaise prikišo, jog dantų nesivalai. Na ir kas, kad aprėkė,— visai nenorėjo užgauti. Niekas nesako, kad jis pasielgė taktiškai, bet įžeisti tavęs jis tikrai nenorėjo. Paprasčiausiai — žmogus norėjo pasakyti, kad tu ir gražiau atrodytum, ir jaustumeis geriau, jei kada ne kada prasivalytum dantis.

— Aš ir valausi! Nesapnuok.

— Taigi, kad nesivalai! Aš tyčia žiūrėjau — ir kad nors kada!— sakau aš. Pasakiau visai ramiai, ne pajuokdamas. Man net truputį buvo jo gaila. Įsivaizduoju, kaip turi jaustis, kai tau staiga ima kas nors ir išdrožia: valykis, girdi, dantis — dvokia.— Stredleiteris visai neblogas vaikinai. Žmogus kaip žmogus,— sakau. — Jeigu tu jį geriau pažintum, negalvotum taip.

— O aš sakau, kalės vaikas. Pučiasi kaip povas...

— Kad pasipūtęs — sutinku, bet draugui nieko nepagailės. Be juoko,— sakau aš.— Įsivaizduok, pavyzdžiui: ryši jis kaklaraištį ar šiaip ką nors, kas tau patinka. Sakykim, tau velniškai patinka tas jo kaklaraištis — čia tik kaip pavyzdys. Ir žinai, ką jis padarytų? Nusiimtų nuo kaklo ir — še, nešiok sveikas. Rimtai, rimtai. Arba žinai, ką jis padarytų? Paliktų jį ant tavo lovos ar spintelės, ar dar kur nors. Supranti, jis padovanotų tą kaklaraištį. O kitas...

— Kurgi ne, velniai griebtų!— pertraukė mane Eklis.— Jeigu turėčiau tiek šlamančių kiek jis, aš irgi švaistyčiaus kaklaraiščiais...

— Jau tik ne tu,— papurčiau galvą.— Tu jau nesišvaistytum, Ekliuk. Jeigu turėtum tiek pinigų kiek jis, būtum toks nagas, kad...

— Liaukis sykį pravardžiuotis! „Ekliuk, Ekliuk!“ Po velnių! Aš tau tėvas galėčiau būti, mažvaiki!

— Deja, negalėtum.— Velnias, kaip jis mane kartais siutindavo! Niekad nepraleis progos priminti, kad tau tik šešiolika, o jam jau aštuoniolika.— Pirma dar pasiklausk, ar aš norėčiau gyventi su tavim po vienu stogu,— sakau.

— Aš tau pasakiau, kad liautumeis...

Staiga atsivėrė durys ir kaip raketa įlėkė mūsų Stredleiteris. Amžinai lakstydavo tarsi akis išdegęs. Baisus veikėjas! Prilėkė prie manęs ir, užuot pasisveikinęs, pliaukštelėjo per skruostą — tas mane visada siutindavo.

— Klausyk,— sako jis,— tu vakare kur nors šiauši?

— Nežinau. Gal. Kas lauke — ar tik nesninga?— Jis visas buvo snieguotas.

— Aha. Žiūrėk, jeigu nieko ypatingo nenumatęs šiam vakarui, paskolink man savo vilnonę palaidinę. Okei?

— Kas laimėjo?—klausiu aš.

— Nežinau, mes išėjom vidury žaidimo,— sako Stredleiteris.— Be juoko, gal tu gali apsieiti šįvakar be palaidinės? Velnias, aš kažkuo apliejau tą savo pilką švarką.

— Apsieiti tai aš apsieisiu, bet tu man ją išstampysi. Palygink, kur tavo, kur mano pečiai! — sakau. Ūgiu mes buvom lygūs, tačiau jis svėrė perpus daugiau negu aš. Ir pečiai jo buvo žvėriškai platus.

— Neištampysiu.— Jis prilėkė prie spintos.— Kaip Eklis kruta? — kreipėsi jis į Eklį. Stredleiteris buvo gana draugiškas. Tiesa, jis daugiau vaidino draugišką, tačiau bent jau nepraeidavo pro Eklį nepasisveikinęs.

Užuot atsakęs Eklis tik sumurkė kažką. Kalbėtis su Stredleiteriu jis buvo toli gražu nenusiteikęs, tačiau vis dėlto suniurzgė kažką — nuleisti negirdom neišdrįso. Paskui man sako:

— Na tai aš eisiu. Kol kas.

— Iki,— sakau. Nesusigraudinau, kad jis iškėblino į savo kambarį.

Stredleiteris nusivilko švarką, nusinėrė kaklaraištį ir sagstėsi marškinius.

— Reikėtų apsiskust! — sako. Barzda jam sparčiai žėlė. Ir dar kokia barzda!

— O kur tavo pana? — klausiu.

— Čia pat. Laukia žemai.

Jis pasispaudė po pažastim skutimosi reikmenis, rankšluostį ir išėjo iš kambario. Taip ir išėjo — be marškinių, be nieko. Jis mėgo pasišvaistyti nuogas iki pusės, manydamas esąs tobulo sudėjimo. Teisybė, sudėtas jis buvo pavydėtina.

KETVIRTAS SKYRIUS

Neturėjau ką veikti, todėl nuėjau paskui Stredleiterį į prausyklą paplepėti, kol jis skusis. Prausykloj, be mūsų,— nė gyvos dvasios, nes visas korpusas tebesėdėjo futbole. Buvo karšta kaip pragare, visi langai aprasoję. Palei vieną sieną apie dešimt kriauklių. Stredleiteris įsitaisė apie vidurį, aš atsisėdau ant kriauklės šalimais ir ėmiau sukioti čiaupą — tai paleidžiu vandenį, tai vėl užsuku. Nervai. Stredleiteris skutosi ir švilpiniavo „Dainą apie Indiją“. Jis neturėjo klausos ir švilpdavo taip, kad paskui penkias dienas spengdavo ausyse, ir lyg tyčia išsirinkdavo tokias melodijas, kurias ir geras švilpikas nelengvai pašvilps — „Dainą apie Indiją“ arba „Skerdynes Dešimtojoj aveniu“. Subjauroti melodiją jam būdavo juokų darbas.

Jei prisimenat, pirma pasakojau, kad Eklis suskretėlis. Stredleiteris irgi ne kitoks, nors ir atrodydavo normaliai. Iš pirmo žvilgsnio jį galėjai palaikyti dabita. Bet, sakysim, kad jūs būtumėt matę jo skustuvą — surūdijęs, priskretęs muilo putų ir plaukų. Jis niekad jo nevalydavo. Tačiau atrodydavo Stredleiteris visai padoriai, ypač kai išsigražindavo, jei nepažinojai jo taip, kaip aš pažinojau. Gražindavosi jis dėl to, kad buvo įsiklopinęs save iki ausų. Jis manė esąs gražiausias vaikiną visam Vakarų pusrutuly. Jis iš tiesų buvo gražus. Bet jo gražumas buvo tokios rūšies, kad tėvai, pamatę jo nuotrauką mokyklos albume, būtinai klausia: „Kieno šitas vaikas?“ Žodžiu, jis būdavo labai gražus nuotraukose. Pensy turėjau tiek ir tiek pažįstamų, kurie man atrodė šimtą kartų dailesni už Stredleiterį, bet nuotraukose jie neatrodydavo gražūs. Vieno nosis ištįsus, kito ausys atsikišusios, trečias vėl nei šioks, nei toks. Šitą esu pastebėjęs ne kartą.

Taigi sėdėjau ant kriauklės greta besiskutančio Stredleiterio ir sukiojau čiaupą. Tebebuvo su raudonąja kepure, užsidėjęs snapeliu į užpakalį. Žvėriškai smagi buvo kepurė.

— Klausyk,— sako Stredleiteris.— Yra proga padaryti man kolosališką paslaugą.

— Būtent?— sakau. Bet nepašokau iš džiaugsmo. Jis visados prašinėdavo kolosališkų paslaugų. Visi tie rinktiniai gražuoliai ir tie, kurie tariasi esą kieti vyrai, amžinai prašinėja kolosališkų paslaugų. Jie taip įsimylėję save, kad mano, jog kiti irgi kraustosi dėl jų iš proto ir tik laukia, kuo galėtų pasitarnauti. Komikai, garbės žodis.

— Eisi kur nors šįvakar ar ne?— klausia Stredleiteris.
— Gal taip, o gal ir ne. O ką?
— Man iki pirmadienio reikia perskaityti šimtą puslapių istorijos,— paaiškino jis.— Gal sukombinuotum rašinėlį iš anglų? Jeigu pirmadienį neatiduodu to prakeikto rašinio — galas. Dėl to ir prašau. Parašysi?
Ar ne komedija? Nei verkt, nei juoktis.
— Aš švilpiu iš mokyklos, o jis mane prašo sukombinuoti rašinį!— sakau aš.
— Žinau, žinau. Bet tu suprask — aš žuvęs, jeigu neatiduodu rašinio. Būk draugas. Gerai?

Aš jam ne iš karto atsakiau. Tegu pasinervina, rupūžė.
— Apie ką?
— Apie ką širdis geidžia. Aprašyk ką nors. Sakysim, kambarį. Arba namą. Arba ir visą kvartalą. Žodžiu, bet ką, kad tik būtų vaizdinga.— Kalbėdamas jis gardžiai nusižiovavo. Šitokie dalykai man vidurius susuka. Prašo tave gelbėti ir žiovauja, net žiaunos traška! — Bet tik nepersistenk!— sako jis.— Tas šunskumpis Harcelas tave laiko vos ne rašytoju ir žino, kad mudu gyvename vienam kambariui. Tai ir nesistenk sukaišioti visų kablelių ir kabliataškių į vietas.

Man dar kartą žarnnos apsivertė! Žmogus moki rašyti rašinius, o čia mulkis kliepi apie kablelius. Stredleiteris tiek teišmano. Jis norėjo pasakyti, atseit jam rašiniai nesiseka tik dėl to, kad jis ne vietoj sudėlioja kablelius. Kaip ir Eklis,— tas irgi panašiai nusišnekėdavo. Kartą žiūrėjome su Ekliu krepšinio varžybas. Mūsų komandoj buvo vienas atsakantis žaidėjas — Hovis Koilas. Gražu buvo žiūrėti, kaip jis kaišiojo kiaurus iš aikštės vidurio, kamuolys net lentos nepaliesdavo. O Eklis per visas rungtynes vogravo, jog jis pataiko vien dėl to, kad jo ūgis tinkamas krepšiniui, įsivaizduokite — ūgis! Velniškai nekenčiu tokių skiedalų.

Paskui man nusibodo sėdėti, nusikrausčiau nuo kriauklės ir ėmiau miklinti kojas, taukšėdamas kulnimis taktą. Taip sau, dėl juoko. Aš nesugebu takto dorai išmušti, bet ten buvo akmeninės grindys ir baisiai gerai skambėjo. Aš ėmiau pamėgdžioti vieną kino aktorių — jis vaidino tokioj muzikinėj komedijoje. Velnioniškai nekenčiu filmų, bet man patinka pamėgdžioti aktorius. Stredleiteris skusdamasis stebėjo veidrody mano meną. O man publika — viskas. Mėgstu save demonstruoti.

— Mano tėvas — gubernatorius!— sakau. Pradėjau nertis iš kailio. Daviausi kaip pašėlęs po prausyklą.— Neleidžia manęs mokytis šokėju! Siunčia į Oksfordą! Bet aš gimęs šokėju!— Stredleiteris sukrizeno. Šioki toki humorą jausmą ir jis turėjo.— Šįvakar — Zygfeldo reviu premjera! — Man ėmė trūkti kvapo. Apskritai skystai kvėpuoju.— Pagrindinis veikėjas negali šokti! Nepasikelia, nusilakęs kaip šuva! Ką paims į jo vietą? Ką gi kitą, jei ne mane — mažąjį gubernatoriaus sūnų!

— Kur išknisai tą kepurę?— klausia Stredleiteris. Jis tik dabar pastebėjo mano medžioklinę kepurkę.

Aš visai uždusau ir lioviausi siutęs. Nusiėmiau kepurę ir apžiūrėjau turbūt devyniasdešimtą kartą.

— Pirkau šryt Niujorke. Doleris. Patinka? Stredleiteris linktelėjo.
— Liuks! — sako jis. Aišku, norėdamas man įtikinti, nes tuoj pat išgirdau tokius žodžius: — Žiurėk, tai sukombinuoji tą temą? Man reikia žinoti.

— Jeigu turėsiu laiko. Jeigu ne — tai ne,— sakau. Ir vėl atsisėdu ant tos pačios knauklės.— Su kuo eini? — klausiu. — Su Fildžerald?

— Pasiutai! Sakiau, kad su ta klizma kvit.

— Taaip? Tai perleisk ją man. Kaip draugui. Rimtai. Mano tipas.

— Gali imt, kad nori... Bet ji tau per sena. Ir staiga — visai be jokios priežasties — panorau šokti nuo kriauklės Stredleiteriui ant kaklo ir išriesti jį pusnelsoniu. Gal girdėjot, yra toks imtynių būdas — pusnelsonis — užlauži priešininko kaklą ir gali net nugalabyti, jei turi ūpo. Užėjo noras padūkti, tai ir stryktelėjau. Stryktelėjau kaip pantera!

— Atsikabink, Houldenai, nebūk mažas! — supurkštė Stredleiteris. Jis, matyt, nebuvo nusiteikęs siusti. Be to, skutosi. — Ar nori, po velnių, kad galvą nusipjaučiau?

Bet aš jo nepaleidau. Šauniai suriečiau pusnelsoniu.

— Nagi, ištrūk dabar iš mano geležinių gnaužtų, — sakau aš jam.

— Ak tu, rrupūže! — Jis pasidėjo skustuvą, staigiai vinkstelėjo rankomis ir išsirovė iš mano glėbio. Jis tvirtas, bjaurybė. O aš — visai skystas. — Tik nepradėk kvailioti! — sako jis. Ir ėmė skustis iš naujo. Jis visuomet skusdavosi du kartus. Kad tik gražesnis būtų. O skustuvus purvais apaugęs, surūdijęs...

— Įdomu, kas tavo pana, jeigu ne Ficdžerald? — Aš vėl atsisėdau ant savo praustuvės šalia Stredleiterio. — Gal toji mailius — Filisė Smit?

— Ši kartą ne. Buvau, tiesa, planavęs pasimatyti su ja, bet aplinkybės pasikeitė... Dabar einu su tokia Bedos Tou drauge, jiedvi gyvena vienam kambary... E, ką atsiminiau! Jinai tave pažįsta.

— Kas mane pažįsta? — klausiu.

— Ta mergiščia.

— Eik tu! — sakau. — Kaip pavardė? — Man pasidarė įdomu.

— Pala, kaip ji... A, Džina Gelager.

Velnias! Išgirdęs, ko nenusiverčiau nuo kriauklės.

— Džeinė Gelager! — sakau. Po perkūnais, jis tikrai mane pritrenkė! Net pašokau. — Pažįstu! Mes gyvenom visai greta užpraeitą vasarą. Ji vedžiodavos tokį didelį dobermaną — pinčerį. Ir žinai, kaip aš susipažinau su ja? Tas jos šuo, būdavo, kad kiek — vis atbėga į mūsų kiemą...

— Pasitrauk, Houldenai, ne stiklinis! — pertraukė mane Stredleiteris. — Tamsuoji. Ar maža tau vietos?

Žvėriškai susijaudinau. Tikrai, po velnių, susijaudinau.

— Kur jinai? — klausiu Stredleiterį. — Eisiu pasisveikinti, ar ką. Kur ji yra? Žemai?

— Aha.

— O kaip ten buvo, kad ji mane prisiminė? Ji mokosi B. M.? Sakė, mokysis arba B. M., arba Sibly. Aš maniau, kad ji Sibly. Kaip ji mane prisiminė? — Susijaudinau, po velnių.

— Ką aš galiu žinoti, žmogau? Kilstelk užpakalį neplepėjęs. Prisėdai mano rankšluostį, — sako Stredleiteris. Sėdėjau ant jo idiotiško rankšluosčio.

— Džeinė Gelager! — kartoju aš. Vis negalėjau atsikvošėti. — Rupūs miltai!

Stredleiteris „Vitaliu“ tepėsi plaukus. Mano „Vitaliu“.

— Jinai šokėja, — sakau. — Balerina, supranti? Kasdien po dvi valandas treniruodavosi, net per didžiausius karščius. Baisiai bijojo, kad kojos neišpurstų — storos kad nepasidarytų. Kiek kartų mes žaidėm šaškėm!

— Ką tu žaisdavai su ja?

— Šaškėm.

— Viešpatie aukštiekninkas! Jis žaisdavo su ja šaškėm!

— Aha. Ji, būdavo, niekad nejudina damų. Per visą lošimą. Sustatydavo visas damas, kiek turėdavo, paskutinę eilę ir palikdavo stovėti. Supranti, jai tiesiog patikdavo damos, išrikiuotos paskutinę eilę.

Stredleiteris tylėjo. Tokiais niekais mažai ką sudominsi.

— Jos motina eidavo į tą patį klubą kaip ir mes,— kalbėjau toliau.— Aš tenai padavinėdavau lazdas — dėl pinigų. Atsimenu, kelis kartus nešiojau ir jos motinai. Devynioms duobelėms jai reikėdavo arti šimto septyniasdešimt smūgių.

Vargu ar Stredleiteris klausėsi. Sukavosi savo vešlias garbanas.

— Reikia nueiti bent pasisveikint su ja,— sakau.

— Tai ir eik, kas tave laiko?

— Ir eisiu, tuoj...

Jis ėmė iš naujo skirtis sklastymą. Šukuodavosi jis visada po gerą valandą.

— Jos tėvai išsiskyrę. Motina paskui ištekojo už vieno latro,— aiškinau aš.— Kaip šiandien atsimenu — toks džiūsna, apžėlusiom kojom. Visada vaikščiodavo vienom trumpikėm. Džeinė sakė, kad jis dramaturgas ar kas toks, bet, kiek aš mačiau, jis, velnias, tik lakdavo kaip šuva ir klausydavosi kiekvieno pašvinkusio detektyvo per radiją. Ir lakstydavo po visą namą nuogas. Prie Džeinės, prie visų.

— Eik, eik! — atsiliepė Stredleiteris. Tuo tai jis susidomėjo — kaip nuogas girtuoklis lakstydavo po namą, Džeinei matant. Stredleiteris, bjaurybė, buvo smarkiai patvirkęs.

— Vaikystė jos buvo siaubinga. Be juoko.

Šitas Stredleiteriui neįdomu. Jam tiktai visokios šlykštybės rūpėjo.

— Džeinė Gelager! Rupūs miltai! — negalėjau jos pamiršti. — Reikėtų nueiti bent pasisveikint, ar ką...

— Tai ir spausk, ko čia zyzi! — sako Stredleiteris. Nuėjau prie lango, bet nieko pro jį nemačiau: stiklai buvo aprasoję nuo karščio.

— Dabar kažkaip nenusiteikęs,— sakau. Iš tiesų nebuvau tinkamai nusiteikęs. O be nuotaikos tokių dalykų verčiau nepradėti.— Aš maniau, kad ji stos į Siplį... Galvą būčiau davęs nukirsti, kad ji dabar mokosi Siplį.— Aš vaikščiojau po prausyklą. Daugiau neturėjau kas veikia.— Kaip jai patiko varžybos? — klausiu Stredleiterį.

—Turbūt patiko. Nežinau.

— Ar ji tau nepasakojo, kaip mes visą laiką žaisdavom šaškėm, ar šiaip ko nors?

— Viešpatie aukštiekninkas, aš su ja tik šiandien susipažinau! — sako Stredleiteris. Jis pagaliau baigė tvarkytis šukuoseną ir dabar dėliojo savo šlykščius skutimosi reikmenis.

— Žinai ką, atiduok jai linkėjimų nuo manęs, gerai?

— Gerai,— sako Stredleiteris. Bet aš tikrai žinojau, kad nė velnio jis neatiduos. Tokie suskia kaip Stredleiteris niekad neatiduoda linkėjimų.

Jis nuėjo į kambarį, o aš dar pastypsojau prausykloj, prisimindamas Džeinę ir anuos laikus. Paskui ir aš sugrįžau į kambarį.

Kai įėjau, Stredleiteris stovėjo priešais veidrodį ir rišosi kaklaraištį. Jis pusę amžiaus praleido prie veidrodžio. Atsisėdau į savo krėslą ir žiūrėjau.

— Klausyk,— sakau,— nesakyk jai, kad mane išgrūdo, gerai?

— Gerai.

Stredleiteris turėjo vieną gerą ypatybę — jis nesismulkindavo kaip Eklis. Greičiausiai dėl to, kad viskas jam buvo nulis. Niekas jam nebuvo įdomu. Tuo jis ir skyrėsi nuo Eklio. Tas susna visur kaišiodavo savo ilgą nosį.

Stredleiteris apsilvilko mano palaidinę.

— Pabandyk tu man ją išstampyti, tai taip ir žinok! — sakau.— Aš pats buvau ją vilkėjęs tiktai du kartus.

— Būk šaltas, neišstampysiu. Įdomu, koks velnias nujojo mano cigaretes?

— Antai ant stalo.— Jis amžiais pamiršdavo, kur ką palikęs.— Po šaliku.— Jis įsikišo cigaretes į palaidinės kišenę — mano palaidinės.

Aš staiga apsakau kepurę snapeliu į priekį. Kažko staiga lyg ir susinervinau. Apskritai esu nervingas.

— Klausyk, o kur tu su ja važiuosi? — klausiu Stredleiterį.— Dar nesugalvojai?

— Nežinau. Tikriausiai į Niujorką, jeigu bus laiko. Įsivaizduoji, jina! išsiėmė leidimą tik iki pusės dešimtos! Man nepatiko jo tonas, ir aš pasakiau:

— Ji pasiėmė leidimą tik iki pusės dešimtos, matyt, dėl to, kad taip greit neišidėmėjo, koks gražus, koks kerintis suskis tu esi. Jeigu būtų įsižiūrėjusi, būtų išsiprašiusi, ko gera, iki pusės vienuoliktos ryto!

— O kaip manai,— sako Stredleiteris. Tokį nelengva sumauti. Jis per daug įsivaizdina.— Juokai juokais, bet tą temą tu man tikrai parašyk,— sako jis, apsilvilkęs paltą ir ketindamas eiti.— Per daug nesistenk, svarbu tiktai, kad būtų vaizdinga. Gerai?

Aš nieko neatsakiau. Nenorėjau. Pasakiau tik tiek:

— Paklausk, ar ji tebelaiiko savo damas paskutinę eilę.

— Gerai,— sako Stredleiteris. Tačiau žinojau, kad jis nepaklaus.— Na, iki. Lik sveikas! — Jis trinkelėjo durimis ir išgaravo.

Jam išsinešdinus, kokį pusvalandį sėdėjau sau krėse ir nieko neveikiau. Tiktai galvojau apie Džeinę ir kad Stredleiteris eina į pasimatymą su ja. Begalvodamas taip susinervinau — nors iš proto kraustykis. Jau sakiau, koks patvirkęs tas Stredleiteris.

Staiga į kambarį vėl įsigrūdo Eklis. Kaip paprastai — tiesiai pro dušą. Bene pirmą kartą per visą savo sumautą gyvenimą apsidžiaugiau, išvydęs jo snukį. Jis atitraukė mano mintis nuo kitokių niekų.

Išsėdėjo jis pas mane iki pat vakarienės, apšnekėjo visą Pensį ir visus pažįstamus, kurių nevirškinąs, ir visą laiką spaudė milžinišką spuogą ant smakro,— be nosinės, be nieko. Tarp mūsų kalbant, labai abejoju, ar jis apskritai turėjo nosinę. Nesu matęs, kad jis kada būtų kaip žmogus valęsis nosį ar panašiai.

PENKTAS SKYRIUS

Šeštadieniais Pensyje pietų patiekalai amžinai būdavo tie patys. Buvo laikoma, jog pietūs karališki, nes duodavo bifšteką. Kertu iš tūkstančio dolerių, bifšteką gaudavom tiktai todėl, kad sekmadieniais atvažiuodavo tėvai ir senis Termeris, matyt, įsivaizdavo, kaip mamos klausia savo sūnelius, ką jie vakar valgę pietų, o tie atsako: „Bifšteką“. Kiauliškiausia apgavystė! Kad būtumėt matę tuos jų, atsiprašant, bifštekus — liesi, kirviu neįkertami. Prie bifštekso būdavo guzuota bulvių tyrė, o desertui — pudingas „Rudoji Betė“, kurio niekas nesiryždavo valgyti, nebent tik mailius iš pradinės, kurie ir tuo džiaugdavosi, ir tokie kaip Eklis, kurie kimšdavo viską.

Kai išėjome iš valgyklos, buvo kuo pasigrožėti. Sniego prisnigo gerus tris colius ir vis dar drėbė kaip iš kiauro maišo. Buvo velniškai šaunu, ir mes ėmėm mėtytis gniūžtėmis ir siusti kaip pašėlę. Tai, žinoma, vaikiška, tačiau visi įsismaginome.

Tą vakarą neturėjau nei pasimatymo, nei ko, todėl su Melu Brosardu — jis iš imtynininkų komandos — sutarėm nuvažiuoti į Egerstauną, sukirsti po šnicelį, o paskui gal nusivilkti į kokį filmą. Nesinorėjo visą vakarą prasitrinti namie. Aš pasiūliau Melui pasiimti ir Eklį, nes jis šeštadieniais nieko neveikdavo, kiūtodavo sau vienas kambary visą vakarą, spaudydamas spuogus ar šiaip ką. Melas atsakė, kad jam vis tiek, tačiau už idėją manęs nepagyrė. Jis neypatingai mėgo Eklį. Žodžiu, nuėjom į savo kambarius apsirengti, ir, audamasis kaliošus, surikau Ekliui, ar jis nenorėtų nueiti į kiną. Per dušą jis turėjo aiškiausiai girdėti, ką sakiau, tačiau neatsiliepė iš karto kaip žmogus. Tokie kaip jis niekad neatsako trumpai ir aiškiai. Gالياusiai išlindo pro dušo užuolaidas, atsistojo ant slenksčio ir paklausė, kas dar einas su manim. Jis amžinai išklausinėdavo, kas kur eina. Duodu galvą kirsti, kad jeigu sudužtų laivas, kuriuo jis plaukia, ir kas nors jį gelbėtų, jis pirma išsiteirautų, kas irkluoja valtį, tik tada sėstųsi į ją. Atsakiau, kad einu su Melu Brosardu.

— Ak, tas benkartas...— sako Eklis.— Na, gerai, palauk valandėlę.— Tartum darydamas didžiausią malonę.

Krapštėsi jis kokias penkias valandas. Aš tuo tarpu atsidariau langą ir sugraibęs sniego plikomis rankomis sumaigiau gniūžtę. Sniegas buvo minkštas ir gerai lipo. Taikiausi, taikiausi, bet niekur nenumėčiau. Buvau bemetas į automobilį, stovintį kitoj gatvės pusėj, bet nenumėčiau. Automobilis atrodė toks gražus, visas baltas. Tada nusitaikiau į vandens siurbį, bet ir tas buvo per daug gražus ir baltas. Taip niekur ir nenumėčiau. Uždariau langą ir ėmiau vaikščiot po kambarį spaudydamas sniego gniūžtę. Tebeturėjau ją rankoj, kai su Brosardu ir Ekliu įsėdom į autobusą. Tačiau konduktorius atidarė duris ir liepė išmesti. Aš aiškinau jam, kad nė į ką nesirengiu mesti, bet jis nepatikėjo. Žmonės niekuomet tavim netiki.

Egerstaune ėjo filmas, kurį Brosardas su Ekliu buvo jau matę, todėl sutašėm po porą šnicelių, užėjom palošti rulete, paskui grįžom autobusu į Pensį. Aš nė trupučio nesigailėjau, kad nepamatėm filmo. Rodos, tai buvo kino komedija, vaidino Keris Grantas — aiškus šlamštas. Be to, aš jau buvau kadaise ėjęs į kiną su Brosardu ir Ekliu. Abudu žvengė kaip arkliai net ir nejuokingose vietose. Net sėdėti kartu su tokiais nemalonu.

Grįžau į bendrabutį be penkiolikos devintą. Brosardas buvo prisiekęs bridžo lošikas, todėl nuėjo pasieškot partnerių. O Eklis atlindo pas mane. Tik šį kartą jis nebesėdo ant Stredleiterio krėslo atramos, o atsidrėbė visu ilgiu ant mano lovos įbesdamas snukį tiesiai į pagalvį ir pradėjo bambėti kaip užvestas monotonišku balsu, rakinėdamasis spuogus. Kokį tūkstantį kartų dariau jam užuominas, bet velnią tu juo atsikratysi. Postringavo sau monotonišku, migdančiu balsu apie mergiūkštę, kurią jis praeitą vasarą dulkinęs. Šimtą kartų jis man pasakojo tą nelaimingą istoriją. Ir kiekvieną kartą vis kitaip. Iš pradžių sakė, kad tai atsitikę jo pusbrolio „Biuike“, o po akimirkos, kad kažkokioj tarpuvartėj. Aiškiausias prasimanymas. Jeigu yra pasauly bent vienas nekaltas bernelis, tai Eklis. Abejoju, ar jis būtų drįsęs prisiliesti merginos net pirštu. Gالياusiai pritrūkau kantrybės ir pareiškiau, kad man reikia rašyti rašinį Stredleiteriui, turiu susikaupti ir pageidaučiau, kad jis nešdintųsi velniop. Jis taip ir padarė, bet, kaip paprastai, ne tuojau. Jam išėjus, apsilvilkau pižamą, chalatą, užsidėjau medžioklinę kepurę ir atsisėdau rašyti.

Deja, neprisiminiau jokio kambario ar namo, kurį būtų galima vaizdingai aprašyti, kaip sakė Stredleiteris. Apskritai nemėgstu aprašinėti kambarių ir namų. Ėmiau ir aprašiau savo brolio Elio beisbolo pirštinę. Tai iš tikrųjų buvo vaizdingas daiktas. Ir dar koks! Elis

turėjo kairės rankos beisbolo pirštinę. Jis buvo kairys. O vaizdinga ta pirštinė buvo todėl, kad visa — ir apie pirštus, ir ant delno — buvo aprašyta eilėrašciais. Žaliu rašalu. Jis prisirašė, kad turėtų ką skaityti stovėdamas aikštėj, kai kamuolys toli. Dabar Elio nebėra gyvo. Jis susirgo leukemija ir mirė — 1946 metais liepos 16 dieną, tada vasarą Meine. Elis būtų ir jums patikęs. Jis buvo dvejis metais jaunesnis už mane, tačiau kokius penkiasdešimt kartų protingesnis. Jis turėjo žvėriškai gerą galvą. Jo mokytojai nuolatos rašydavo mamai, kad džiaugiasi, turėdami tokį mokinį kaip Elis. Tai visai ne skiedalai — jie rimtai džiaugėsi Eliu. Jis buvo ne tik pats protingiausias mūsų šeimoje, — jis apskritai buvo šauniausias, visais atžvilgiais. Su niekuo nesiriedavo. Sako, rudaplaukiai labai karšti, bet Elis niekad neširdavo, nors buvo siaubingai rudas. Tik paklausykit, kokie buvo tie jo plaukai. Aš pradėjau žaisti golfą nuo dešimties metų. Prisimenu, kartą vasarą — tada man jau buvo dvylika — stovėjau aikštėj ir ruošiausi mušti kamuolį. Staiga man tartum dilgtelėjo — štai atsigręšiu ir pamatysiu Elį. Atsisuku, žiūriu: tikrai — sėdi jis ant savo dviračio už tvoros, tos, kuria buvo aptverta žaidimo aikštė iš visų pusių, sėdi už kokio pusantrų šimto jardų nuo manęs ir žiūri, kaip žaidžiu. Stai koks jis buvo rudis! Ir, dievaži, koks šaunus! Kartais pietaujant jam kas nors ateidavo į galvą, ir jis pratrūkdavo kvatotis, ko nevirsdamas nuo kėdės. Man buvo tik tai trylika metų, bet tėvai jau rengėsi vesti mane pas psichoanalitiką, nes aš išdaužiau visus garažo langus. Prieš tėvus nesakau nė pusės žodžio. Aš juos suprantu. Tą naktį, kai Elis mirė, aš nakvojau garaže ir ištratinau kumščiu visus langus. Būčiau išmušęs ir automobilio stiklus — tą vasarą mes turėjom automobilį su furgonu, — bet nepajėgiau, nes susižalojau ranką. Kvailai padariau, sutinku, bet tuo metu nesuvokiau, ką daręs, o be to, kad jūs įsivaizduotumėt, koks buvo mūsų Elis! Ranką man ir dabar kartais paskauda, ypač kai lyja, ir kumščio negaliu gerai sugniaužti, bet tai niekai. Juk aš vis vien, po velnių, nesirengiu būti kokiu chirurgu ar smuikininku, ar kuo nors kitu.

Žodžiu, apie tai aš ir parašiau Stredleiteriui rašinį. Apie Elio beisbolo pirštinę. Pasirodo, aš ją turėjau su savim, lagamine, todėl išsiėmiau ir nurašiau nuo jos visus eilėraščius. Elio pavardę pakeičiau, kad nebūtų aišku, jog tai mano, o ne Stredleiterio brolis. Nesakau, kad džiaugiausi taip padaręs, bet kad joks kitas vaizdingas daiktas neatėjo man į galvą. O be to, man patiko rašyti apie tą pirštinę. Rašiau visą valandą, nes Stredleiterio mašinėlė kaip velnias nuolat užsikirsdavo. Savąją nespausdinau todėl, kad buvau paskolinęs vienam tipui mūsų koridoriaus gale.

Rašinį pabaigiau pusę vienuoliktos. Bet nebuvau pavargęs, todėl nuėjau dar pažiupsoti pro langą. Nebesnigo, tik kartkartėmis pasigirdavo, kaip kažkas veda ir neužveda automobilio variklio. Taip pat buvo girdėti, kaip knarkia Eklis. Net ir pro dušo kambarį buvo aiškiausiai girdėti. Jis turėjo sinusitą ir miegodamas negalėdavo kaip reikiant kvėpuoti. Ir apskritai kokių tikrai bėdų jis neturėjo! Nosis užakus, snukis spuoguotas, dantys išgedę, iš burnos dvokia, nagai trupa... Net gaila būdavo kartais to kvailo šunsnukio.

ŠEŠTAS SKYRIUS

Būna dalykų, kurių niekaip negali atsiminti. Dabar aš galvoju — kada Stredleiteris grįžo iš pasimatymo su Džeine. Ir niekaip negaliu prisiminti, ką veikiau, kai koridorių išgirdau jo idiotiškus žingsnius. Gal tebežiūrėjau pro langą, o gal ir ką kita — neatsimenu, nors užmušk. Žinau tik, kad buvau žvėriškai susinervinęs. O kai jau

susinervinu, tai visai rimtai. Mane netgi spiria į išvietę, bet aš neinu. Neinu, laukiu, kol praeis. Jeigu jūs būtumėt pažinoję Stredleiterį, būtumėt irgi pasinervinę. Aš su tuo šunsnukiu kelis kartus ėjau pas mergas ir žinau, ką kalbu. Sąžinės jis neturėjo nė už centą. Rimtas dalykas.

Taigi jis kaustė koridorium,— o grindys visos išklotos linoleumu,— ir aš per mylią išgirdau jo idiotiškus žingsnius. Aš net neatsimenu, kur sėdėjau, kai jis įėjo,— ar savo, ar jo krėsele, ar ant palangės. Garbės žodis, neatsimenu.

Jis įėjo aikčiodamas, kaip esą šalta. Paskui klausia mane:

— Kur, po velnių, visi prapuolė? Prakeikimas! Ne bendrabutis, o lavoninė.

Aš nesiteikiau jam paaiškinti. Jeigu jis toks vėpla ir nesupranta, kad šeštadienį visi arba išėję į miestą, arba miega, arba išvažinėję namo savaitgaliui, tai ar verta su tokiu aušinti burną. Jis ėmė rengtis. O apie Džeinę — nė žodžio. Nė žodelio. Aš irgi tylėjau, tiktai žiūrėjau į jį. Paskui jis padėkojo už palaidinę. Užkorė ant pakabos ir įbruko į spintą.

Nusirišdamas kaklaraištį jis paklausė, ar aš parašiau jam tą prakeiktą rašinį. Atsakiau, kad rašinys ant jo prakeiktos lovos. Jis nuėjo, pasiėmė ir sagstydamasis marškinius ėmė skaityti. Stovėjo, skaitė ir glostinėjosi nuogą krūtinę ir pilvą, o veidas nelyginant kokio kretino. Jis amžiais glostinėdavosi krūtinę ir pilvą. Savim grožėdavosi. Staiga jis sako:

— Kas čia, Houldenai? Po perkūnais, juk čia apie kažkokią beisbolo pirštinę!

— Taip. Ir kas iš to? — sakau. Šaltai kaip lavonas.

— Kaip kas iš to? Aš juk tau aiškiai sakiau, kad būtų apie kambarį, namą ar šiaip ką...

— Sakei, kad reikia vaizdingai aprašyti. Aš aprašiau beisbolo pirštinę — koks skirtumas?

— Eik po perkūnais! — Jis perpyko kaip velnias. Nežmoniškai įtūžo.— Tu viską dirbi atbulai! — dėbelėjo skersomis į mane.— Nėra ko stebėtis, kad ir iš mokyklos išgrūdo,— sako jis.— Tu nieko nepadarai kaip žmogus. Ničnieko. Nė velnio nepadarai, aišku?

— Gerai, duok šen,— sakau. Priėjau ir išplėšiau rašinį jam iš rankų. Ir sudraskiau.

— Kurių velnių plėšai? — sako jis.

Aš nieko jam neatsakiau, nuėjau ir išmečiau skutelius į šiukšlių dėžę. Paskui išsitiesiau ant lovos, ir mudu ilgai tylėjom. Jis nusirengė, liko tik su trumpikėm, o aš gulėjau ant lovos ir rūkiau. Bendrabuty rūkyti draudžiama, tačiau tada buvo šeštadienis, laikas vėlokas, ir vargu ar kas būtų užuodęs dūmus. Be to, norėjau įsiutinti Stredleiterį. Jis iš proto kraustydavosi matydamas, kad nesilaikai taisyklių. Jis kambary niekad nerūkydavo. O aš rūkydavau.

Apie Džeinę jis neprasitarė nė pusės žodžio. Aš neiškenčiau.

— Bet tu grįžai velnioniškai vėlai — juk ją išleido tik iki pusės dešimtos. Ji per tave, ko gera, pavėlavo?

Stredleiteris sėdėjo ant savo lovos krašto ir karpėsi kojų nagus.

— Minutė šen ar ten,— sako jis.— Irgi bobos protas — pasiprašyti tik iki pusės dešimtos, ir dar šeštadienį!

Viešpatie, kaip aš jo nekenčiau!

— Niujorke buvot? — klausiu.

— Pasiutai? Kur mes galėjom važiuot į Niujorką, jeigu leidimas tik iki pusės dešimtos?

— Gaila, gaila...

Jis pažvairavo į mane.

— Klausyk,— sako jis,— jeigu taip nori rūkyti, eik į išvietę. Tau, žinoma, nesvarbu. Vis tiek esi išgrūstas. O aš ketinu baigti mokyklą.

Aš jo nepaisiau. Nusišvilpt, ką jis sako. Pešiau dūmą išsijuosęs. Paskui apsiverčiau ant šono ir ėmiau žiūrėti, kaip jis karposi kojų nagus. Na ir mokykla! Vienas karposi nagus, kitas rakinėjasi spuogus, trečias vėl... tik žiūrėk.

— Ar atidavei mano linkėjimus? — klausiu Stredleiterį.

— Ati.

Velnią jis tau atiduos, šunsnukis.

— Ką ji sakė? Ar paklausei, gal jau nebelaiko damų paskutinę eilę?

— Ne, nepaklausiau! Gal manai, mes visą vakarą šaškeles stumdėm? Dievaži, komikas.

Aš nieko neatsakiau. Viešpatie, kaip aš jo neapkenčiau!

— Tai kur jūs buvot, jei nevažiavot į Niujorką? — klausiu palūkėjęs. Aš vos galėjau suvaldyti balsą, kad nedrebėtų kaip šaltiena. Emiau baisiai nervintis. Jaučiau, kad kažkas atsitiko.

Jis baigė karpytis savo prakeiktus nagus. Atsikėlė nuo lovos, priėjo prie manęs, tik su trumpikėmis ir taip toliau, ir ėmė kvailioti. Baksnojo, po velnių, man į petį, linksminosi.

— Rado žaidimą. Baik,— sakau aš.— Kurgi jūs lindėjote, jei nevažiavot į Niujorką?

— Niekur. Sėdėjom automobiliu, ir tiek.— Jis sukirto dar seriją smūgių į petį.

— Baik,— pasakiau.— Kieno automobiliu?

— Edo Benkio.

Edas Benkis buvo mokyklos krepšinio treneris, o Stredleiteris jo numylėtinis, komandos centrinis, ir Benkis skolindavo jam savo automobilį, kada tas užsigeisdavo. Apskritai mokiniams neleisdavo skolintis mokytojų automobilių, tačiau tie sportininkai vieni už kitus piestu stoja. Visose mokyklose, kur tik esu mokėsis, tie šunsnukiai sportininkai už chebrą galvas guldo.

Stredleiteris pasilenkęs baksnojo man į petį. Rankoj jis turėjo dantų šepetėlį ir įsikišo į burną.

— Ką judu ten veikėte? — klausiu aš.— Dulkanai ją tam prakeiktam Benkio automobiliu?— Mano balsas kvilauk drebėjo.

— Kaip negražiai tu kalbi! Nori, kad numazgočiau tau liežuvį su muilu?

— Dulkanai, klausiu?!

— Profesinė paslaptis, branguti.

Kas toliau dėjosi, gerai nebeatsimenu. Žinau tik, kad nušokau nuo lovos, tarsi norėdamas eit su reikalu, ir užsimojau iš peties tiesiai jam į dantų šepetėlį, kad sulįstų bjaurybei į gerklę. Tačiau nepataikiau. Vožiau kažkur į žiauną ar į paausį. Tikriausiai jam kiek suskaudo, bet ne taip, kaip aš norėjau. Norėjau, kad pažaliuotų velnias iš skausmo, bet trenkiau dešinės rankos kumščiu, kurio negaliu gerai sugniaužti. Po to sužeidimo, kur pasakojau.

Paskui, prisimenu, kaip tysojau ant grindų, o jis sėdėjo ant manęs visas raudonas kaip vėžys. Tiksliau, klūpojo man ant krūtinės, slėgdamas kaip gera tona. Ir laikė už riešų, kad vėl netvočiau. Būčiau galėjęs jį užmušti.

— Kas tau užėjo, kas užėjo?— kartojo jis be perstojo, o jo idiotiškas snukis vis tvinko krauju.

— Kraustykis nuo manęs!— švokščiau aš. Vos nepradėjau bliauti. Garbės žodis.— Atsitrauk, šunsnuki, idiote!

Bet jis nesitraukia. Laiko mane už riešų, o aš gerą dešimtį valandų drebiu, kad jis šunsnukis ir visoks kitoks. Išdėjau visokiausiais žodžiais — dabar net neprisimenu, kaip aš jį tada išvadinau. Pasakiau, kad tegul neišvaizduoja, jog gali dulkinti, ką tik nori. Ir

kad jam visai ne galvoj, ar mergiščia laiko išrikiavusi damas paskutinėj eilėj, ar ne, o ne galvoj todėl, kad jis prakeiktas skystakiaušis idiotas. Jis siusdavo, kai pavadindavai idiotu. Visi idiotai pyksta, pavadinti idiotais.

— Houldenao, užsičiaupk,— sako jis, išpūtęs savo idiotišką raudoną snukį.— Užsičiaupk, sakau!

— Tu net nežinai, ar jos vardas Džeinė, ar Džuna, idiote prakeiktas!

— Po velnių, Houldenai, užsičiaupk gražiuoju. Aš tave perspėju! — sako jis. Gražiai aš jį įsiutinau.— Nebandyk mano kantrybės, nes apsirasosi!

— Nešdinkis nuo manęs su savo pašvinkusiais keliais!

— Gerai, paleisiu! Bet nutilsi?

Aš nieko nesakau.

Jis vėl savo:

— Houldenai, aš tave paleisiu. Ar nutilsi?

— Aha.

Jis paleido mane, aš atsikėliau. Nuo jo šuniškų kelių krūtinė buvo kaip sulaužyta.

— Vis tiek tu idiotas, psichas, kretinas! Dabar žinai, kas tu?! — sakau.

Jis visai įsiuto. Puolė prie manęs ir ėmė mojuoti po nosim savo storu idiotišku pirštu.

— Houldenai, po velnių, aš tave rimtai įspėju! Turėk galvoj, paskutinis kartas! Dar prasižiok, tai kad vošiu...

— O ko aš turėčiau tylėti? — rėkiau, kiek gerklė išneša.— Visi jūs, idiotai, ant vieno kurpalio dirbti! Nei pasišnekėti negalima kaip su žmonėmis! Iš ko pažinsi idiotą? Nepasikalbėsi su jumis.

Tada jis atsivėdėjęs kaip šveitė man, ir tiek teprisimenu, kad vėl išsitiesiau ant grindų. Nežinau, ar buvau netekęs sąmonės, ar ne. Turbūt ne. Žmogų nokautuoti ne taip paprasta kaip filmuose. Tačiau kraujas iš nosies plūdo kibirais.

Kai atsimerkiau, Stredleiteris stovėjo ties mano galva, po pažastim pasispaudęs prausimosi reikmenis.

— Kodėl neužsičiaupai, jei liepiau? — sako jis. Iš balso supratau, kad išsigandęs. Matyt, pabūgo, ar neprasiskėliau kiaušo, kai trenkiausi ant grindų. Ir gaila, kad neprasiskėliau.— Pats norėjai, aš nekaltas,— teisinasi. Dlevaži, ne juokais buvo susinervinęs.

Aš nesikėliau. Gulėjau ant grindų ir vadinau jį idiotu ir šunsnukiu, kone bliaudamas iš pykčio.

— Klausyk. Kelkis, eik apsiprausti,— sako Stredleiteris.— Girdi?

Aš atsakiau, kad tegu jis pats eina ir prausiasi savo idiotišką snukį — vaikiška, be abejo, tačiau nesitvėriau pykčiu. Ir dar pridėjau, kad eitų ir užlaužtų misis Smit. Misis Smit buvo mūsų šveicoriaus žmona, įpusėjusi septintą dešimtį senelė.

Gulėjau ant grindų, kol išgirdau, kaip Stredleiteris uždarė duris ir nuėjo koridorium į prausyklą. Tada atsikėliau. Niekaip negalėjau rasti savo nelaimingos medžioklinės kepurės. Pagaliau radau po lova. Užsidėjau, kaip man patiko, snapeliu į užpakalį, ir priėjau prie veidrodžio pasigėrėti savo marmūze. Kaip gyvas nebuvau matęs tiek kraujo! Visa burna aptekusi kraujais, ir smakras, ir net pižama ir chalatas kraujuoti. Truputį išsigandau, bet šiek tiek, ir susižavėjau savim. Atrodžiau gana padaužiškai. Esu mušėsis tik porą kartų ir abu kartus gavau į skudurus. Ne, nesu mušeika. Jeigu norit žinoti teisybę, tai aš pacifistas.

Spėjau, kad Eklis bus pabudęs ir girdėjęs triukšmą. Todėl nuėjau tiesiai pro dušą pas jį pasižiūrėti, kokį velnią jis veikia. Aš retai teužeidavau į jo kambarį. Ten visada šlykščiai dvokdavo, nes Eklis buvo suskretėlis.

SEPTINTAS SKYRIUS

Skystas šviesos pluoštelis smelkėsi iš mūsų kambario pro dušo užuolaidas, ir aš mačiau jį gulintį lovoj. Aiškiausiai žinojau, kad nemiega.

— Ekli! — sakau. — Nemiegi?

— Ne.

Tamsoj užsirioglinau ant kažkieno bato, pamesto vidury kambario, ir vos neišsitiesiau. Eklis kilstelėjo lovoj ir pasirėmė ant alkūnės. Veidą buvo išsibaltinęs kažkokiu tepalu nuo spuogų. Prietemoj atrodė kaip vaiduoklis.

— Tai kokį velnią lipdai, kad nemiegi? — klausiu.

— Kaip kokį velnią? Pamėgink užmigti, kad gudrus, kai už sienos toks triukšmas. Kurių galų jus ten susirovėt?

— Kur šviesa? — negalėjau rasti jungiklio. Grabaliojau po visą sieną ir niekaip neužčiuopiau.

— Kam tau tos šviesos?.. Laikai ranką prie jungiklio.

Galiausiai suradau ir įjungiau elektrą. Eklis užsidengė veidą ranka, kad šviesa nelįstų į akis.

— Po velnių! — sušuko jis. — Kas tau atsitiko? — Jis pastebėjo kraują ir visa kita.

— Apsipešiau su Stredleiteriu, — sakau. Ir atsisėdau ant grindų. Jų kambary amžinai nebūdavo kur atsisėsti. Neįsivaizduoju, kur jie nukišdavo kėdes. — Klausyk, — sakau, — suloškim partiją kanastos, ką? — Jis labai mėgo lošti kanastą.

— Juk tau kraujas tebeteka, nematai! Daryk ką nors.

— Ir taip nustos. Klausyk. Sumetam kartelį, nenori?

— Sumetam, sumetam! Velniai griebtų! Ar nutuoki, kiek valandų dabar?

— Dar ne vėlu. Kokia vienuolikta, pusė dvylikos...

— Ir tau dar ne vėlu? — sako Eklis. — Žinai ką, po galais! Ryt man anksti keltis — einu į bažnyčią. O jie trankosi, daužosi vidury nakties. Nors pasakytum, ko susimušėt?

— Ilga istorija... Nusibos klausytis, Ekli, nevarginsiu. Pats matai, gero tau noriu, — sakau. Asmeninių reikalų jam niekad nesipasakodavau. Visų pirma, jis buvo didesnis asilas net už Stredleiterį. Tas vos ne genijus, palyginti su Ekliu. — Klausyk, — sakau, — kaip manai, ar galiu šiąnakt permiegot Ilio lovoj? Juk jis grįš tik ryt vakare. Ką? — Aš tikrai žinojau, kad Ilis grįš tik sekmadienio vakare. Jis kiekvieną savaitgalį praleisdavo namie.

— Nežinau, — sako Eklis, — aš jo neklausiau, kada jis grįš.

Po velnių, jis pradėjo mane erzinti!

— Ko nežinai? Ar nežinai, kada jis grįš iš namų? Juk jis niekad neparvažiuoja anksčiau kaip sekmadienio vakare. Gal ne taip? Ką?

— Taip tai taip, bet jis man nieko nesakė, ar aš galiu leisti kiekvienam miegoti jo lovoj.

Rupūs miltai! Šito tikrai nesitikėjau. Ištiesiau ranką sėdėdamas ant grindų ir patapšnojau kvaišeliui per petį.

— Tu genijus, Ekliuk, — sakau. — Ar žinai, kad tu genijus?

— Bet tu suprask — kaip aš galiu visiems leisti miegot jo...

— Tu tikriausias genijus! Tu džentelmenas ir mokslo vyras, Ekliuk,— sakau aš. Ko gera, ir neapsirikau.— Gal kartais turi cigaretę? Pasakysi „ne“ — krentu negyvas.

— Ne, tikrai neturiu. Sakyk, kurių velnių jūs susiskaldėt?

Aš nieko neatsakiau. Atsikėliau ir nuėjau prie lango. Staiga pasijutau toks vienišas. Nudvesti norėjau, garbės žodis.

— Sakyk gi, kokių velnių susimušėt? — klausė Eklis bene penkiasdešimtą kartą. Nervus išstampyti jis buvo specas.

— Dėl tavęs,— sakau aš.

— Dėl manęs? Pasiutai!

— Taigi. Gyniau tavo sumautą garbę, Ekliuk. Stredleiteris tave išvadino suskretėliu, o aš negalėjau tokių nesąmonių pakęst. Štai ir viskas.

Eklis net žagtelėjo:

— Eik jau! Meluoji? Jis taip sakė?

Aš paaiškinau, kad pajuokavau, paskui nuėjau ir atsiguliau ant Ilio lovos. Nuotaika buvo šuniška. Jaučiausi šlykščiai vienišas, dievaži.

— Prišvinkęs kambarys,— sakau.— Tavo kojinių aromatas per mylią man gniaužia kvapą. Ar tu jas kada atiduodi į skalbyklą, ar ne?

— Jeigu čia nepatinka, pats žinai, kur gali eiti,— atšovė Eklis. Koks sąmojingas vaikinai! — Gal malonėtum išjungti šviesą?

Bet aš nešokau jungti elektros. Gulėjau sau ant Ilio lovos, galvojau apie Džeinę ir visa kita. Kraujas man virė, įsivaizdavus ją su Stredleiteriu to plačiašiknio Edo Benkio automobily. Vien nuo tos minties norėjosi pulti pro langą. Jūs nepažįstate to Stredleiterio. O aš pažįstu. Dauguma Pensio švilpių tiktai girdavosi, kad laužo mergas,— toks Eklis ir kiti,— o Stredleiteris taip darė. Aš pats pažinojau dvi mergiūkštes, kurias jis buvo tvarkęs. Šventa teisybė.

— Papasakok man, Ekliuk, savo nepakartojamo gyvenimo istoriją,— sakau aš.

— Rupūže, ar užgesinsi kada šviesą? Man rytoj anksti keltis į bažnyčią!

Aš atsikėliau ir išjungiau elektrą, kad jis taip jau troško. Ir vėl atvirtau ant Ilio lovos.

— Čia dabar kas? Ar tik nesirengi miegoti Ilio lovoj?—sako Eklis. Dievaži, svetingas šeimininkas!

— Gal miegosiu, o gal ir ne. Tik tu nesirk.

— Niekas ir neserga. Tik kaip man jaustis, jeigu štai įeina Ilis ir randa savo lovoj...

— Neverk, niekas nesiruošia miegot. Neketinu piktnaudžiauti tavo svetingumu, susna. ,

Po poros minučių jis knarkė, net sienos drebėjo. Aš gulėjau tamsoj ir stengiausi nuvyti velniop mintis apie Stredleiterį ir Džeinę Edo Benkio automobilyje. Bet tai buvo neįmanoma. Aš per daug gerai žinojau Stredleiterio taktiką. Ir dėl to buvo dar blogiau. Kartą mudu abu turėjom pasimatymą — tam pačiam Edo Benkio automobily — Stredleiteris su savo mergiščia ant užpakalinės sėdynės, o aš su savąja prieky. Taktiką, niekšas, turėjo velnišką. Pradėjo iš tolo murkti romiu, nuoširdžiu balsu — lyg jis būtų ne tiktai gražus, bet ir velniškai doras, ir nuoširdus. Kone apsisėmčiau klausydamas. Jo pana vis kartojo: „Ne, ne, būk geras... Aš prašau, nereikia... Būk geras...“ O Stredleitens kalbėjo ir kalbėjo tarsi prezidentas Linkolnas, tokiu nuoširdžiu, nuoširdžiu balsu, ir staiga automobilio užpakaly stėjo klaiki tylą. Velniškai nejauku pasidarė. Nemanau, kad tąkart jis būtų priėjęs su mergiščia iki reikalo — bet velniškai arti. Velniškai arti.

Taip ir gulėjau stengdamasis nieko negalvoti, kol išgirdau Stredleiterį grįžtant iš prausyklos į mūsų kambarį. Girdėjau, kaip jis pasidėjo savo suknistus tualetu reikmenis, paskui atidarė langą. Jis buvo gryno oro mėgėjas. Paskui išjungė šviesą. Net nepasidairė, kur aš.

Gatvėj irgi buvo nyku. Ir automobilių nebegirdėti. Man buvo taip liūdna ir negera, kad neiškentęs ėmiau žadinti Eklį.

— Ei Ekli,—pašaukiau pusbalsiu, kad Stredleiteris neišgirstų pro dušo užuolaidas. Tačiau Eklis neatsiliepė.

— Ei Ekli?

Jis manęs negirdėjo. Miegojo kaip užmuštas.

— Ei Ekli!

Pagaliau pabudo.

— Po velnių, kas tau pasidarė? — suniurzgė jis. — Mato, kad miegu,— ir žadina!

— Klausyk. Ko reikia, norint įstoti į vienuolyną? — klausiu aš. Man tuo momentu buvo užėjus mintis stoti į vienuolyną. — Ar ten tiktai katalikus priima?

— Žinoma, tik katalikus. Tai tu, rupūže, tiktai tam mane prikėlei, kad duotum savo kvaila klau...

— Miegok, miegok toliau. Vis tiek aš į vienuolyną nestosiu. Pats žinai, kaip man sekasi. Pataikyčiau tikriausiai į tokį, kur vieni idiotai ir išsigimėliai. Arba paprasčiausi išsigimėliai.

Vos tai pasakiau, Eklis pašoko kaip nusvylintas.

— Žinai ką! Man nusišvilpt, ką tu pliurpi apie mane, bet jeigu pradėsi dergti mano religiją, velniai griebtų...

— Neverk,— sakau,— niekas ir nemano dergti tos tavo religijos.

Aš atsikėliau nuo Ilio lovos. Nebesinorėjo ilgiau kvėpuoti pašvinkusiu oru. Eidamas pro Ekliaus lovą sustojau, nutvėriau jo ranką ir tyčia karštai pakračiau. Jis ištraukė ranką.

— Kas čia per fokusai? — klausia.

— Nieko ypatinga. Noriu padėkoti tau už tai, kad esi princas,— sakau aš be galo nuoširdžiu balsu. — Tu ekstra vyras, Ekliuk! — sakau. — Ar tu žinai?

— Tai išminčius! Palauk, pataikysi kartą ant tokio, kad...

Aš nebesiteikiau išklausti jo iki galo. Užtrenkiau duris ir išėjau į koridorių.

Vieni miegojo, kiti buvo išvažiavę į miestą ar namo savaitgaliui, ir koridoriuje buvo baisiai tylu ir nyku. Ties Lechio ir Hofmano durimis buvo pamesta tuščia tūbelė nuo „Kolinoso“ dantų pastos, ir paspirdamas kailine šliure nusivariau ją iki pat laiptų. Buvau manęs nusileisti žemyn pažiūrėti, ką veikia Melas Brosardas. Bet paskui apsigalvojau. Staiga nusprendžiau, kad protingiausia bus mauti kuo toliau iš Pensio — tučtuojau, nieko nelaukiant. Nė antradienio, nė trečiadienio. Neturiu menkiausio noro čia ilgiau trintis. Buvo šlykščiai liūdna ir nyku. Nutariau padaryti taip: nuvažiuosiu į Niujorką, apsistosiu viešbutyje, žinoma, paprastame, pigiame, ir prabūsiu sau ramus iki trečiadienio. O trečiadienį, pailsėjęs, galėsiu patraukti namo. Apskaičiavau, jog tėvai gaus Termerio laišką, kad esu išmestas iš mokyklos, ne anksčiau kaip antradienį, o gal ir trečiadienį. Nenorėjau grįžti namo, kol jie nebus gavę ir suvirškinę žinios. Netroškau nei matyti, nei girdėti, kas dės, perskaičius laišką. Mama tokiais atvejais puola į isteriką. Kai apsipranta — pusė bėdos. Be to, man ir taip reikėjo mažumą paatostogauti, nervus pataisyti. Jie, dievaži, buvo išklebė.

Žodžiu, nutariau taip ir padaryti. Grįžau į kambarį, užsidegiau šviesą ir pradėjau pakuotis daiktus. Didžioma jau buvo supakuota. Stredleiteris nė nekrustelėjo. Užsidegiau cigaretę, apsirengiau ir susikroviau abu lagaminus. Susitvarkiau per dvi minutes. Aš apskritai labai vikriai susipakuoju.

Tik vienas dalykas pakuojant daiktus mane nesmagiai nuteikė. Naujutėlaitės pačiūžos, kurias mama buvo atsiuntusi vos prieš porą dienų. Šlykščiai graudu pasidarė. Įsivaizdavau, kaip ji eina į Spoldingo krautuvę, kaip klausinėja pardavėją milijono kvailiausių dalykų — o jos sūnelį tuo tarpu švilpina iš ketvirtos mokyklos! Ji nupirko ne tokias pačiūžas, kokių norėjau,— aš norėjau lenktyninių, o ji nupirko ledo ritulio,— bet vis tiek man pasidarė liūdna. Man beveik visada taip būna: gaunu dovaną ir nesidžiaugiu.

Susikrovęs daiktus sumečiau, kiek turiu pinigų. Turėjau padoriai, dabar tiksliai nebeatsimenu kiek. Senelė buvo kaip tik prieš savaitę atsiuntusi apvalią sumelę. Mano senelė nešykšti pinigų. Kelių varžtelių jai seniai trūksta, nusenusi kaip giltinė ir siunčia man pinigų gimimo dienos proga kokius keturis kartus per metus. Bet, nors buvau pakankamai pinigingas, pamaniau, kad dar keli doleriai nepakenks. Ką gali žmogus žinoti. Todėl nuėjau į koridoriaus galą ir prisikėliau Frederiką Vudrafą, kuriam buvau paskolinęs rašomąją mašinėlę. Paklausiau, kiek jis man už ją duotų. Tas tipas buvo pinigingas. Jis atsakė nežinąs. Be to, nelabai norįs pirkti. Bet paskui nupirko. Mašinėlė kainavo arti devyniasdešimties dolerių, o aš jam pardaviau už dvidešimtį. Dar pyko, kam pažadinau.

Kai jau buvau pasiruošęs, išsinešiau lagaminus ir viską ir akimirką stabtelėjau laiptų aikštelėj. Paskutinį kartą pasižiūrėjau į tą prakeiktą koridorių. Kad kiek — būčiau ėmęs balsu bliauti. Pats nežinau, ko. Užsivožiau raudonąją medžioklinę kepurę, apsukau snapeliu į užpakalį ir surikau visa gerkle: „Saldžių sapnų, idiotai“ Galiu kirsti, kad prikėliau visą aukštą. Ir nudardėjau laiptais žemyn. Kažkoks arkliagalvis buvo pribarstęs ant laiptų riešutų kevalų, ir belėkdamas ko nenusisukau savo nelaimingo sprando.

AŠTUNTAS SKYRIUS

Skambinti taksi buvo per vėlu, todėl nuėjau į stotį pesčias. Nebuvo baisiai toli, tačiau spaudė velnioniškas šaltis, per sniegą buvo sunku eiti, o lagaminai šlykščiai daužė blauzdas. Bet oras man patiko ir apskritai viskas. Blogai tik, kad nuo šalčio ėmė bjauriai skaudėti nosį ir viršutinę lūpą, kur buvo sutrenkęs Stredleiteris. Jis sutrenkė man lūpą į dantis, ir dabar maudė atsakančiai. Užtat ausys smagiai užkaito. Mano medžioklinė kepurė buvo su ausinėmis, užsileidau jas — didelio daikto, kaip atrodau! Vis vien niekas nematė. Visas pasaulis pūtė į akį.

Į stotį nuėjau pačiu laiku, traukinio tereikėjo laukti tik dešimt minučių. Belaukdamas pasigraibiau sniego ir nusivaliau nuo veido kraują.

Man patinka važiuoti traukiniu, ypač naktį, kai viduj šviesu, o langai tokie juodi, ir vagonuose pardavinėja kavą, sumuštinus ir žurnalus. Nusiperku sumuštinį su kumpiu ir kokius keturis žurnalus. Važiuodamas traukiniu naktį dar šiaip taip įstengiu nesusivėmęs perskaityti bent vieną idiotišką apsakymą, kurie spausdinami žurnaluose. Patys žinot, kokie tai apsakymai. Visokios šlykščios dirbtinės istorijos apie visokius kietasprandžius Deividus ir visokias Lindas ir Marsijas, kurios deginėja tiems Deividams pypkes. Važiuodamas naktiniu traukiniu galiu skaityti netgi tokį šlamštą. Bet šį kartą neskaičiau. Nebuvo ūpo. Sėdėjau ir nieko neveikiau. Tiktai kepurę nusiėmiau ir įsikišau į kišenę.

Staiga Trentone įlipo tokia moteris ir atsisėdo šalia manęs. Buvo vėlu, ir vagone nė gyvos dvasios, tačiau moteris atsisėdo ne į kokią tuščią vietą, o pačioj mano pašonėj, nes ji turėjo didžiulį sunkų krepšį, o aš sėdėjau kaip tik prie durų. Ji patupdė tą savo krepšį prie pat durų, kad įėjęs konduktorius ar koks keleivis būtinai užkliūtų. Spėjau, jog jinaį grįžta iš kokio pobūvio, nes buvo prisisėgusi orchidėjų. Galėjo turėti apie keturiasdešimt metų, gal kiek daugiau, tačiau buvo labai graži. Moteris mane iš proto varo, dievaži. Nesu aš gašlus ar panašiai, nesu ir abejingas moterims. Paprasčiausiai — jos man patinka. Jos amžinai palieka savo krepšius vidury tako.

Taigi mes sėdim, ir staiga ji man sako:

— Atleiskit, jei neapsirinku, čia Pensio vidurinės etiketė? — Ji žiūrėjo į mano lagaminus, kuriuos buvau susidėjęs ant viršutinės rezgės.

— Taip,— sakau. Ji nesuklydo. Ant vieno mano lagamino tikrai buvo užsilikusi mokyklos etiketė. Šlykštinė.

— O! Tai jūs mokotės Pensyje? — sako moteris. Jos balsas buvo labai malonus, toks gerai skambėtų per telefoną. Jai vertėtų su savim nešiotis telefono aparatą.

— Taip, mokausi,— sakau.

— Kaip malonu! Gal pažįstate mano sūnų? Ernestą Morou? Jis irgi mokosi Pensyje.

— Taip, pažįstu. Mudu vienoj klasėj.

Tas jos sūnus buvo didžiausias pašlemėkas visoje šlykščioje Pensio mokykloje. Jis visuomet eidamas iš dušo mušdavo, ką sutikęs, per sėdynę savo šlapiu rankšluosčiu. Pašlemėkų pašlemėkas tas Morou.

— Kaip puiku! — sako moteris. Visai nevaidindama. Ji iš tiesų apsidžiaugė.— Būtinai reikės papasakoti Ernestui, kad susipažinau su jumis. Kuo jūs vardu, berniuk?

— Rudolfas Smitas,— prisistačiau. Neturėjau noro dėstyti jai savo gyvenimo istorijos su visom smulkmenom. Rudolfas Smitas buvo mūsų korpuso šveicorius.

— Jums patinka Pensis?

— Pensis? Nieko, pakenčiamas. Ne rojus, žinoma, tačiau ne blogiau kaip kitose mokyklose. Kai kurie mokytojai labai šaunūs.

— Ernestas tiesiog dievina Pensį.

— Taip, žinau,— sakau. O paskui pradėjau po truputį skiesti.— Jis labai lengvai prie visko prisitaiko. Tai yra jis kažkaip sugeba su visais susidraugauti.

— Jums taip atrodo? — sako ji, matyt, velniškai susidomėjusi.

— Ernestas? Žinoma! — sakau. Paskui žvilgtelėjau, kaip ji nusimauna pirštinaites. Velniai rautų, jos rankos buvo aplipusios žiedais!

— Nusilaužiau nagą lipdama iš taksi,— sako ji. Paskui pažvelgė į mane ir šyptelėjo. Velniškai maloniai nusišypsojo. Dauguma žmonių apskritai nemoka šypsotis arba šypsosi šlykščiai.— Mudu su Ernesto tėvu labai juo rūpinamės,— sako ji.— Mums kartais atrodo, kad jis nemoka sutarti su draugais.

— Kodėl?

— Matot, jis labai jautrus vaikas. Jam ne visada sekdavosi rasti draugų. Jis viską priima rimčiau, negu derėtų jo amžiui.

Jautrus! Iš koto virsk! Tas pašlemėkas Morou buvo ne ką jautresnis už išvietės tupyklą.

Aš gerai pasižiūrėjau į ją. Neatrodė, kad būtų idiotė. Net pagalvojau, jog jinaį, ko gera, ne blogiau už mane žino, koks pašlemėkas tas jos sūnelis. Bet apie motinas sunku spręsti iš pirmo žvilgsnio. Jos visos truputį nenormalios. Tačiau Morou motina man patiko. Labai šauni.

— Gal pasiūlyti jums cigaretę? — klausiu jos. Ji apsižvalgė.

— Man regis, čia nerūkoma, Rudolfai,— sako. Rudolfai! Ko nepastipau.

— Tai niekis. Surūkysim, kol aprėks,— sakau aš. Ji paėmė cigaretę, aš uždegiau.

Rūkydama ji atrodė labai dailiai. Rūkė užsitraukdama, tačiau nerijo dūmų kaip kitos jos amžiaus moterys. Liuks moteris! Ir jeigu jau labai norit žinot, ji buvo patraukli ir kaip moteris.

Staiga ji į mane kažkaip įdėmiai pažiūrėjo.

— Man rodos, jums iš nosies bėga kraujas, berniuk,— sako ji.

Linktelėjau galvą ir išsiėmiau nosinę.

— Kliuvo sniego gniūžte,— paaiškinau.— Labai kieta buvo gniūžtė, kaip ledas.

Norėjau papasakoti jai visą teisybę, tačiau būtų išėjusi per ilga istorija. O moteris man patiko. Net ėmiau gailėtis, kam pasivadinau Rudolfu Smitu.

— Ak, tas Ernis! — staiga sakau aš.— Kas Pensyje jo nepažįsta! Jis visų mūsų numylėtinis. Jūs tikriausiai žinot?

— Ne, nežinojau.

Aš linktelėjau galvą.

— Reikėjo daug laiko, kol ji perpratome. Jis labai savotiškas. Keistas berniukas, suprantat,— viską daro savotiškai. Kai aš su juo susipažinau, man pasirodė, kad jis įsivaizdina. Iš pirmo žvilgsnio. Bet taip nėra. Tik jis labai keistas, labai savotiškas, ir jį sunku iš karto pažinti.

Misis Morou nieko neatsakė. Bet kad jūs būtumėt ją matę tuo momentu! Sėdėjo tarsi priaugusi prie suolo. visos tos motinos tokios, kiekvienai malonu klausytis, koks šaunus jos sūnelis. Ir kad įsileidau skiesti, taukšti visokias nesąmones.

— Ar jis pasakojo apie rinkimus? — klausiu.— Klasės rinkimus?

Ji papurtė galvą. Dievaži, buvau ją užhipnotizavęs.

— Mes norėjom išrinkti Ernį klasės seniūnu. Visi norėjo, visi. Nes tik jis vienas būtų sugebėjęs susidoroti su tom pareigom,— tauškiau aš. Vaikeli, kaip trelinau!— Tačiau išrinkom ne jį, bet Harį Fenserį. O kodėl? Nagi todėl, dėl tokios paprastos, tačiau rimtos priežasties: Ernis griežčiausiai užsispyrė, kad mes nekeltume jo kandidatūros. Jis toks drovus, toks kuklus, tiesiog kaip mergaitė. Jis atsisakė — įsivaizduojat, koks kuklus! Dievaži. Jūs turėtumėt jį paveikti.— Aš žvilgtelėjau į ją.— Nejaugi jis jums nepasakojo apie rinkimus?

— Ne, nepasakojo.

Aš linktelėjau.

— Toks jo būdas. Jo vienintelė yda — drovumas ir kuklumas. Jūs tikrai jį kaip nors paveikite, kad būtų bent kiek drąsesnis.

Tą minutę įėjo konduktorius, patikrino misis Morou bilietą, ir man buvo geriausia proga liautis trelinus. Nors apskritai gerai, kad paskiedžiau. Tokie tipai kaip tas Morou, taikantys uždrožti rankšluosčiu kitam per užpakalį,— ir kuo skaudžiau,— tokie tipai yra ir visą gyvenimą liks šunsnukiai. Tačiau dedu galvą, kad nuo dabar, kai misis Morou pripūčiau arabų, ji ims manyti, jog jos sūnelis tikrai kuklulis, drovus kūdikėlis, kuris net nesutiko būti renkamas klasės seniūnu. Man rodos, kad ji taip galvos. Nors ką gali žinoti. Motinos nelabai supranta tokius dalykus.

— Gal norėtumėt išgerti kokteilio?— klausiu palūkėjęs. Man pačiam norėjosi išgerti.— Galim nueiti į vagoną restoraną.

— Argi jums galima užsakinėti gėrimus, mielas?— nustebo ji. Bet ne iš aukšto. Paklausė labai maloniai ir paprastai.

— Nelabai... Tačiau kai kada duoda, aš toks aukštas,— sakau.— Be to, turiu daug žilų plaukų.— Aš pasukau galvą ir parodžiau savo žilus plaukus. Jinai apstulbo.— Eime, neatsisakykit,— kviečiau aš. Man būtų patikę išgerti su ja po kokteilį.

— Ačiū už kvietimą, berniuk, bet gal geriau neikim,— sako ji.— O, be to, restoranas greičiausiai jau uždarytas. Juk jau vėlu.— Jos teisybė. Aš visai buvau pamiršęs laiką.

Tada ji pasižiūrėjo į mane ir paklausė to, ko aš labiausiai bijojau:

— Ernestas rašė, kad parvažiuos trečiadienį. Juk kalėdų atostogos prasideda tik tai trečiadienį,— sako ji.— Tikiuosi, jūsų namiškiai sveiki? Ir jūs grįžtate taip anksti tikriausiai ne dėl kieno nors ligos? — Ji ne šiaip sau smalsavo. Iš tiesų atrodė susirūpinusi.

— Taip, namuose viskas gerai, visi sveiki,— sakau.— Aš pats... sergu. Mane operuos.

— Ak, kaip nemalonu!— šūktelėjo ji. Dievaži, ji tikrai susijaudino. Aš pasigailejau pasakęs tokią nesąmonę, bet buvo jau vėlu.

— Tiesą sakant, nieko ypatinga. Ant smegenų toks mažas augliukas.

— O viešpatie! — ji net užsidengė burną ranka.

— Niekis. Greit būsiu sveikas kaip ridikas. Tas augliukas visai negiliai. Ir labai mažutis. Pora minučių, ir po operacijos.

Aš susiradau kišenėj tvarkaraštį ir ėmiau skaityti, kad nebereikėtų skiesti. Nes kai įsileidžiu, galiu fantazuoti valandų valandas, jei tik turiu ūpo. Garbės žodis, valandų valandas!

Paskui mes visai mažai bekalbėjom. Ji ėmė vartyti „Voug“, aš spoksojau pro langą. Ji išlipo Niuarke. Palinkėjo, kad gerai pasisektų operacija. Ir vis vadino Rudolfu. Paskui pakvietė vasarą atvažiuoti į Glosterį aplankyti Ernio. Pasakė, kad jų namas prie pat jūros ir kad jie turi teniso aikštelę, bet aš padėkojau ir atsakiau, kad vasarą su senele išvykstu į Pietų Ameriką. Tai buvo mano rekordinė melagystė, nes senelė beveik neišeina iš kambario, nebent kada į kokį dieninį spektaklį. Tačiau pas tą šunskumpį Morou nevažiuočiau už jokių pinigų. Stipčiau, bet nevažiuočiau.

DEVINTAS SKYRIUS

Išlipau Pensilvanijos stoty ir pirmiausia nudrožiau į telefono būdelę. Norėjosi kam nors paskambinti. Daiktus pasidėjau šalia būdelės, matomaj vietoj, tačiau, įlindęs į vidų, niekaip negalėjau atsiminti tokio žmogaus, su kuriuo būčiau galėjęs pasišnekėti. Mano brolis D. B. buvo Holivude. Mažoji sesuo Fibė eina miegoti apie devintą — jai skambinti irgi negalėjau. Bet ne todėl, kad būčiau bijojęs prikelti iš miego,— ji nebūtų užpykusi,— o todėl, kad ne ji, o tėvai būtų priėję prie telefono. Žodžiu, Fibei skambinti negalėjau. Norėjau paskambinti Džeinės Gelager motinai ir pasiteirauti, kada Džeinę paleis atostogų, bet nebuvo ūpo. Be to, buvo jau ir vėlu. Paskui dar galvojau paskambinti Selei Hejes — paskutimu metu aš vaikščiojau su ja. Žinojau, kad jai atostogos jau prasidėjusios — ji man buvo parašiusi tokį ilgą pamaivišką laišką, kvietė atvažiuot kūčių, padėt papuošti eglutę ir panašiai. Bet prisibijojau, kad neatsilieptų jos motina. Mūsų mamos buvo pažįstamos, ir aš aiškiai įsivaizdavau, kaip misis Hejes tą pat akimirką puola skambinti mano mamai, kad aš Niujorke. Ir apskritai neturėjau ūpo šnekėtis su senąja misis Hejes. Kartą ji sakė Selei, kad aš laukinis. Kad laukinis ir neturįs gyvenimo tikslo.

Paskui maniau paskambinti vienam draugeliui iš Hutono laikų, Karlui Liusui, bet jis man nelabai patiko. Taip niekam ir nepaskambinau. Gerą dvidešimtį minučių prabuvęs būdelėj, išlindau, pasiėmiau lagaminus, nudrožiau prie tunelio, kur yra taksi stotelė, ir sėdau į taksi.

Esu žvėriškai išsiblaškęs. Įsivaizduokit, iš įpratimo šoferiui pasakiau savo namų adresą! Visai man iš galvos išgaravo, kad ketinau pagyventi porą dienų viešbutyje, o namo grįžti tiktai atostogoms prasidėjus. Susigriebiau, kai buvom pravažiavę pusę parko.

— Klausykit, aš jums daviau ne tą adresą. Sukim atgal. Man reikia į centrą. Šoferis buvo ne iš kvailųjų.

— Negaliu čia suktis, Mekai. Judėjimas tik viena kryptim. Dabar turėsime važiuoti iki pat Devyniasdešimtosios patvės.

Nenorėjau leisti į ginčus.

— Ką gi, važiuokim,— sakau. Paskui man į galvą ūmai atėjo viena mintis:— Klausykit,— sakau,— ar žinot tvenkinį Centriniam parke, netoli Pietinio išėjimo? Ten yra ančių, tame tvenkiny. Gal teko matyti? Aš norėčiau paklausti, ar jūs kartais nežinot, kur tos antys dedasi žiemą, kai tvenkinys užšąla? Gal atsitiktinai žinot?

Man buvo aišku, kad tai būtų grynas atsitiktinumas.

Jis atsisuko ir pasižiūrėjo į mane, lyg būčiau pamišėlis.

— Ką čia, broliuk, sugalvojai?— sako jis.— Kvailių ieškai, ką?

— Visai ne! Man tikrai būtų labai įdomu sužinoti. Jis neatsiliepė, aš irgi nieko nebesakiau. Tylėjom, kol išvažiuom iš parko į Devyniasdešimtąją gatvę. Tada jis sako:

— Na, štai, broliuk. Kur dabar?

— Matot, kas yra. Man reikia į viešbutį, bet tik ne rytinėj miesto daly, kur galiu sutikti pažįstamų. Matot, iš keliauju inkognito,— aiškinsi. Šlykščiuosi tokiom nuvalkiotom frazėm, kaip „keliauju inkognito“. Tačiau su tokiu kirviu kitaip nepakalbėsi.— Ar jūs kartais nežinot, kieno orkestras groja „Tafte“ arba „Niujorkeryje“?

— Neturiu supratimo, Mekai.

— Tada... važiuojam į „Edmontą“,— sakau.— Gal sutiksit kur nors stabtelėti ir išgerti su manim stiklą kokteilio? Aš vaišinu. Skambančių turiu.

— Labai gaila, Mekai, negaliu.— Puikus pašnekovas pasitaikė. Kadras, vienu žodžiu.

Jis mane nugabeno į „Edmonto“ viešbutį, ir aš užsisakiau kambarį. Sėdėdamas taksi, užsidėjau savo raudonąją kepurę — buvau jos lyg ir pasiilgęs, — bet įeidamas į viešbutį vėl nusiėmiau. Nenorėjau, kad mane palaikytų trenktu. Vieni juokai: tada aš nė galvoti nepagalvojau, kad tam prakeiktam viešbuty vieni iškrypėliai ir psichai. Ten visi buvo trenkti.

Kambarį gavau šlykštų: pro langą nebuvo į ką žiūrėti, nebent į kitą viešbučio korpusą. Bet nesijaudinau. Nuotaika ir taip buvo bjauri, nerūpėjo vaizdai pro langą. Pasiuntinys, atvedęs mane į kambarį, buvo kokių šešiasdešimt penkerių metų senis. Jis atrodė dar nykesnis negu tas kambarys. Senis buvo iš tų plikių, kurie savo plikę dangsto šukuodami plaukus iš šono į viršų. Užuoat taip šukuotis, verčiau jau vaikščioti plikam. Ir tarnybą žmogelis turėjo liuksusinę — tampyt lagaminus ir tykoti arbatpinigių. Gal jis nieko kita nesugebėjo, bet vis vien klaiku.

Jam išėjus, aš dar nenusivilkęs stabtelėjau valandėlę prie lango. Skubėti neturėjau kur. Bet ką pamačiau kitam viešbučio korpuse! Net užuolaidų bjaurybės nepasirūpino nuleisti. Vienam lange pamačiau vyriškį, žilą, orios povyzos, tik su trumpikėm. Bet nepatikėsite, kai pasakysiu, ką jis veikė. Pirmiausia pasidėjo savo lagaminą ant lovos ir išsiėmė

moteriškus drabužius. O paskui ėmė rengtis. Tikrų tikriausiais moteriškais drabužiais — apsimovė šilkinėm kojine, apsiavė aukštakulniais bateliais, užsisegė liemenėlį ir korsetą su kabančiom gumom. O paskui apsilvilo siaura juoda vakarine suknele. Galiu persižegnoti. Paskui ėmė vaikštinėti po kambarį tokiais mažais moteriškais žingsneliais, rūkydamas cigaretę ir žiūrėdamas į veidrodį. Kambarį jis buvo vienas. Nebent kas nors būtų buvęs vonioj — nemačiau. O kitam lange, tiesiai virš ano, pamačiau žmogėną su bobše, kurie purškėsi vandeniu. Gal tai buvo viskis, ne vanduo — negalėjau įžiūrėti, kas buvo jų stiklinėse. Pirmas siurbteldavo vyras ir apipurškėdavo bobšę nuo galvos iki kojų, o paskui jinai apipurškėdavo jį. Purškėsi, žalčiai, tvarkingai, iš eilės. Kad būtumėt juos matę! Klykė net už žemės griebdamiesi, tarytum juokingesnio dalyko nebūtų pasauly. Sakau be juoko, tas viešbutis buvo pilnas iškrypėlių. Turbūt aš ten buvau vienintelis normalus kadras, nesigiriant. Dar kiek — ir būčiau susigundęs mušti telegramą Stredleiteriui, kad pačiu pirmu traukiniu važiuotų į Niujorką. Jis būtų galėjęs karaliauti tam viešbuty.

Blogiausia, kad į tokį mėšlyną savotiškai malonu paspoksoti, nors ir šlykštu. Ta bobšė, sakysim, kurią purškė vandeniu, buvo visai daili. Tai ir yra mano silpnybė. Mintimis aš esu turbūt pats didžiausias ištverkėlis. Kartais aš išsigalvoju bjauriausių šlykštybių, kurias padaryčiau, jei pasitaikytų proga. Įsivaizduoju, kaip pusgirtis su kokia merga purškčiausi vandeniu ir kad atrodytų visai smagu. Tačiau iš tikrųjų tas man nepatinka. Blaiviai žiūrint — bjauru. Man rodos, jeigu mergička nepatinka, nėra ko iš viso su ja prasidėti, o jeigu patinka — vadinasi, patinka jos veidas, ir kaip tada gali spjaudyti į jį vandeniu? Didžiausia bėda, kad tokios šlykštybės kartais iš tiesų būna malonios. Mergiūkštės irgi geros: kitą kartą stengies nepasirodyti per daug šlykštus, stengiesi nesuardyti kažko tikrai gero — tada jos ima ir pagadina viską. Prieš porą metų pažinojau mergelką, kuri buvo dar blogesnė negu aš. Visai šlykšti! Garbės žodis. Mudu išdarinėjome šlykščiausius dalykus, ir buvo smagu. Nežinau — seksas toks dalykas, kai niekad negali žinoti, kas tau po valandėlės šaus į galvą. Aš susidarau sau taisykles, ką daryti ir ko nedaryti su mergiščiomis, ir tuoj pat jas sulaužau. Pernai nusistačiau, kad neprasidėsiu su mergiūkštėmis, nuo kurių man suka vidurius. Ir tą pačią savaitę iš to mano nusistatymo liko šnipštas — teisybę sakant, dargi tą patį vakarą. Visą vakarą prasilaižiau su viena klaikia pamaiva — Ana Luiza Serman. Seksas toks dalykas, kurio aš visai nesuprantu. Garbės žodis.

Stovėdamas prie lango, ėmiau svarstyti, ar nepaskambinus tarpmiestiniu Džeinei į koledžą, užuot skambinus į namus ir teiravusis motinos, kada ji grįš atostogų. Mokinių naktį prastai nekviesdavo prie telefono, tačiau aš viską numaciau iš anksto. Jeigu būtų atsiliepę, būčiau pasivadinęs jos dėde. Būčiau pasakęs, kad jos teta žuvo automobilio katastrofoj ir kad aš turiu skubiai pasikalbėti su Džeine. Tikriausiai būtų pakvietę. Tačiau nepaskambinau — nebuvo ūpo. O kai nėra ūpo, beviltiška tikėtis, kad kas nors pavyks.

Paskui atsisėdau į krėslą ir surūčiau porą cigarečių. Prisipažįstu, jaučiausi bjauriai. Staiga atėjo į galvą viena mintis. Išsiėmiau piniginę ir ėmiau ieškoti adreso, kurį kadaise buvo davęs vienas draugelis iš Prinstoną; susipažinau su juo praeitą vasarą vienam pobūvy. Pagaliau suradau. Popiergalis buvo visai susitrynęs, bet įskaityti dar buvo įmanoma. Tokios mergšės adresas. Ji nebuvo visiška kekšė, tačiau, kaip išsireiškė tas prinstoniškis, kartkartėmis neatsisakydavo. Jis kartą atitempė ją į Prinstoną į šokius, ir jo už tai vos neišgrūdo iš mokyklos. Ji buvo, atrodo, striptizo šokėja. Vadinosi Feitė

Kevendiš, gyveno „Stenford Armz“ viešbutyje, Brodvėjaus ir Šešiasdešimt penktosios gatvės kampe. Mėšlyne, aiškus daiktas.

Iš pradžių pamaniau, kad jos nėra namie. Ilgai niekas neatsiliepė. Pagaliau kažkas pakėlė ragelį.

— Alio!— sakau aš. Tyčia storesniu balsu, kad neįtartų, kiek man metų. Nors mano balsas ir šiaip gana storas.

— Alio,— atsiliepė motenškas balsas. Ne itin meiliai.

— Mis Feitė Kevendiš?

— O kas jus?— klausia ji.— Kas čia po galais kelia mane vidury nakties? Aš truputį išsigandau.

— Žinau, kad vėloka,— sakau tokiu pat suaugusio balsu.— Bet tikiuosi, jūs atleisite, kad pažadinau. Aš labai norėjau su jumis pasikalbėti.— Šnekėjau lipšniai kaip žaltys. Garbės žodis.

— O kas jūs toks?

— Manęs jūs nepažįstat. Esu Edžio Birdselo draugas. Jis man patarė, kai būsiu Niujorke, būtinai išgerti su jumis vieną kitą kokteilį.

— Kas patarė? Kieno draugas?— Dievaži, tai buvo tigrė, o ne merga. Stačiai staugė per telefoną.

— Edmundo Birdselo. Edžio Birdselo,— sakau. Neatsiminiau, ar jo vardas Edmundas ar Edvardas. Aš jį tik kartą ir buvau matęs — tada, tam prakeiktam pobūvy.

— Ne, Džekai, tokio nepažįstu. Ir jeigu jūs manot, kad man labai malonu, kai vidury...

— Nagi Edis Birdselas! Iš Prinstono!— neatlyžau. Ji ėmė kratyti smegeninę.

— Birdselas, Birdselas... Iš Prinstono... Prinstono koledžo?

— Taip, taip,— sakau.

— Jūs irgi iš Prinstono koledžo?

— Panašiai.

— Mat kaip... O kaip ten Edis gyvuoja?— klausia ji.— Tačiau visgi koku laiku jūs man skambinat! Viešpatie!

— Gerai gyvuoja. Prašė atiduoti jums gerų dienų.

— Ką gi, ačiū. Ir jam linkėjimų nuo manęs,— sako ji.— Puikus vaikinai! Ką jis dabar veikia?— Ji staiga ėmė kalbėti vis meiliau ir meiliau.

— O ką jis veiks? Vis tą patį,— sakau. Iš kur, po velnių, aš galėjau žinoti, ką tas šmikis veikia. Juk aš su juo buvau, galima sakyti, beveik nepažįstamas. Aš net nežinojau, ar jis dar mokėsi Prinstone.—Klausykit,— sakau aš,— neatsisakykite pasimatyti su manim, išgersim po kokteilį, gerai?

— Ar jūs žinot, kiek dabar valandų?— klausia ji.— Bent jau malonėkit pasisakyti vardą!— Ji staiga pradėjo kalbėti su anglišku akcentu.— Iš balso atrodote labai jaunas...

Aš nusijuokiau.

— Ačiū už komplimentą!— padėkojau lipšniai kaip velnias.— Aš Houldenas Kolfildas.— Nereikėjo sakyti, kas esu, tačiau greitosiomis kitos pavardės nesugalvojau.

— Supraskit, mister Kofli, aš neskiriu pasimatymų vidury nakties. Aš juk dirbu...

— Rytoj sekmadienis,— priminiu jai.

— Na ir kas? Man reikia išsimiegoti. Kaip aš nemiegojusi rytoj atrodysiu?

— Aš tikėjaisi, kad jūs sutiksit išgerti su manim nors po vieną kokteilį. Nėra dar taip vėlu...

— Jūs labai malonus,— sako ji.— Iš kur skambinate? Apskritai, kur jūs dabar esat?

— Aš? Aš telefono būdelėj.

— Aha...

Po to sekė ilga ilga pauzė.

— Žinot, misterii Kofli, man iš tikrųjų būtų malonu pasimatyti su jumis. Iš balso jūs man atrodote simpatingas. Spėju, kad jūs iš tiesų simpatingas vyras. Tačiau dabar tikrai vėlu.

— Aš galiu pas jus atvažiuoti.

— Kitu atveju sakyčiau, kad tai nuostabu. Bet tik ne dabar. Mano kambario draugė serga, visą naktį išgulėjo nesumerkdama akių. Kokia minutė, kaip užsnūdo. Jūs suprantat?

— Taip... Tada liūdniau.

— Kur jūs apsistojęs? Gal mes galėtume pasimatyti rytoj?

— Rytoj negaliu,— sakau.— Šianakt arba niekada.— Na ir pusgalvis aš! Šito tikrai nereikėjo sakyti.

— Ką gi, man labai gaila, jeigu taip.

— Aš atiduosiu Edžiui nuo jūsų linkėjimų.

— Jūs labai malonus. Tikiuosi, nenuobodžiausite Niujorke. Tai nuostabus miestas.

— Neabejoju. Ačiū. Labos nakties,— sakau. Ir padėjau ragelį.

Rupūs miltai, kaip pramoviau! Lyg nebūčiau galėjęs susitarti dėl rytdienos — bent išgerti kokteilio, ar ko.

DEŠIMTAS SKYRIUS

Buvo gana anksti. Valandos ir minučių dabar neatsimenu, bet nebuvo dar labai vėlu. Labiau už viską nekenčiu eiti gulti, kai visai nesijaučiu pavargęs. Todėl atsidariau lagaminus, susiieškojau švarius marškinius. Paskui nuėjau į vonią, nusiprausiau ir persivilkau. Sumaniau nusileisti žemyn pasižiūrėti, kas dedasi „Mėlynajame kambaryje“. Tame viešbuty buvo toks naktinis klubas — „Mėlynasis kambarys“.

Vilkdamasis marškinius, vos vos nesugundžiau paskambinti sesutei Fibei. Baisiai norėjau paplepėti su ja. Jinai viską supranta. Tačiau skambinti į namus buvo rizikinga, juk Fibė buvo dar visai maža ir jau seniai miegojo, nebuvo ko tikėtis, kad ji atsilieptų. Galėjau, žinoma, pabandyti — jeigu būtų atsiliepę tėvai, būčiau galėjęs padėti ragelį, ir viskas. Tačiau jie būtų iš karto atspėję mano mama tikra telepatė — ji visada atspėja, kad aš skambinu. Tačiau man baisiai norėjosi pleptelti su Fibe.

Gaila, jūs jos nepažįstat. Visam pasauly nėra kito tokio šaunaus ir protingo vaiko. Rimtai, ji turi galvą! Kai pradėjo eiti į mokyklą, kitokių pažymių kaip „A“ nėra gavusi. Teisybę sakant, mūsų šeimoj tik aš vienas besmegenis. Mano brolis D. B.— rašytojas, o kitas brolis — Elis, tas, kuris mirė,— buvo tikras burtininkas. Tik aš vienas toks asilas. Bet kad jūs pamatytumėt Fibę! Jos plaukai rusvi, panašūs į Elio, vasarą visai trumpai pakirpti. Vasarą jinai užskliaudžia juos už dailių mažyčių auselių. O žiemą užsiaugina ilgus. Kartais mama supina jai kaseles, kartais ne. Dievaži, jos plaukai tikrai gražūs. Jai dar tik dešimt metų. Ji gana liesa, kaip ir aš, tačiau gražiai liesa. Nors ant riedučių statyk! Kartą ji ėjo į parką per Penktąją aveniu, o aš žiūrėjau pro langą ir pagalvojau, kad ji turėtų labai šauniai atrodyti ant riedučių. Jums Fibė patiktų. Rimtai, su ja gali kalbėtis apie ką tik nori — puikiausiai supranta. Ir eiti su ja gali visur. Jeigu, sakysim, nusivesi ją į kokį šlykštų filmą, ji pasakys, kad filmas šlykštus. O jei nueisi į gerą filmą — ji pasakys,

jog filmas geras. Mudu su D. B. kartą nusivedėm ją į prancūzų filmą „Kepėjo žmona“ — ten vaidina Remiu. Ji iš koto virto. Tačiau jos mėgstamiausias filmas — „Trisdešimt devyni laipteliai“, kuriame vaidina Robertas Donatas. Mudu su ja žiūrėjom tą filmą kokią dešimtį kartų, ir jinais žino jį atmintinai nuo pradžios iki galo. Sakysim, kada vargšą Donatą vejasi polismenai ir jis slepiasi tokioj škotiškoj sodyboj, Fibė balsiai ištaria: „Ar jūs valgote silkę?“ — drauge su tuo škotu. Ji atmintinai žino, kas po ko bus ir kas ką sakys. Arba kai profesorius — jis iš tiesų yra vokiečių šnipas — ištiesia savo mažylį pirštą be vidurinio sąnario ir parodo Robertui Donatui, Fibė pirmiau negu tas šnipas tamsoj ištiesia savo mažąjį pirštą ir prikiša man prie akių. Šauni. Jums tikrai patiktų. Viena tik bėda, kad jinais kai kada būna per daug meili. Suprantat, per daug nevaikiškai jausminga. Rimtai, rimtai. Paskui ji dar rašo knygas. Tik niekad jų neužbaigia. Visos jos knygos — apie vieną mergytę, Heizelę Vederfeld, arba, kaip Fibė rašo, „Heizilę“. Toji Heizelė Vederfeld yra seklė. Šiaip ji tartum našlaitė, tačiau nuolat iš kažkur atsiranda jos tėvas. Tas jos tėvas visada „aukštas, patrauklus dvidešimties metų džentelmenas“. Iš koto virsk! Šaunuolė Fibė! Dievaži, jinais jums patiktų. Kai ji buvo visai visai mažytė, ir tada jau buvo protinga. Mudu su Eliu, atsimenu. vesdavomės ją į parką, dažniausiai sekmadieniais. Elis turėjo tokį burinį laivelį, su kuriuo mėgo sekmadieniais žaisti, ir mes vesdavomės kartu Fibę. Ji mūvėdavo baltas pirštinaites ir oriai žingsniuodavo tarp mūsų kaip kokia ledi. Mudu su Eliu šnekučiuodavomės apie ką nors, o Fibė klausydavosi. Kartais ir pamiršdavome, kad ji kartu eina,— juk ji buvo visai visai mažuliukė,— tačiau ji pati primindavo. Būdavo, vis pertraukia. Kumšteli Eliui ar man į šoną ir klausia: „Kas? Kas taip pasakė? Bobis ar ta ledi?“ Kai jai paaiškini, kas taip sakė, jinais oriai atsako: „Aaa“,— ir susikaupusi klausos toliau. Eli jinais irgi iš koto versdavo. Tai yra jis irgi ją mylėjo. Dabar Fibe dešimt metų, ji nebe tokia maža, bet vis tiek visus iš koto verčia — kas supranta, aišku.

Žodžiu, su ja aš būčiau mielai paplepėjęs telefonu. Tačiau bijojau, kad neatsilieptų tėvai ir nesužinotų, jog aš Niujorke, pašalintas iš Pensio ir taip toliau. Todėl apsvilkau švarius marškinius, susitvarkiau ir nusileidau liftu į vestibulį pasižvalgyti. Be kelių į sutenerius užnešančių vaikigalių ir į kekšeles panašių baltaplaukių, vestibulyje daugiau nieko nebuvo. Buvo girdėti, kad „Mėlynajame kambaryje“ groja orkestras, todėl nuėjau tiesiai tenai. Žmonių buvo nedaug, tačiau staliuką gavau šuniškoj vietoj — kažkur kampe. Reikėjo pamojuoti kelneriui po nosim doleriu. Dievaži, Niujorke pinigais viską gali — sakau be juoko.

Orkestras buvo šlykštus, Badžio Singerio. Grojo baisiai garsiai, bet ne gražiai garsiai, o šlykščiai. Salėj mano vienmečių buvo tik vienas kitas. O teisybę sakant, tokių visai nemačiau. Daugiausia buvo pasipūtę seni pūzrai su savo meilėmis. Tik prie gretimo staliuko sėdėjo kitokia kompanija. Trys mergšės, maždaug po trisdešimt metų. Visų trijų snukeliai buvo klaikūs, visos dėvėjo skrybėlaites, iš kurių aiškiai buvo matyti, kad panos — ne niujorkietės. Tačiau viena, blondinė, buvo pusė velnio, gana simpatinga, ir buvau bepradedęs į ją reikšmingai dirsčioti, bet tuo metu priėjo kelneris. Užsisakiau viskio su soda ir paprašiau, kad neatmieštų,— išpyliau greitai kaip iš automato, nes jeigu mikčiosi, kelneris gali pagalvoti, kad esi nepilnametis, ir tada pašvilpk — negausi svaigalų. Bet tas rupūžė vis tiek ėmė kibti.

— Atsiprašau, sere,— sako jis,— gal turite kokį nors dokumentą, kuris paliudytų jūsų amžių? Sakysim, vairuotojo teises?

Aš pažvelgiau į jį šaltu kaip ledas žvilgsniu, tarytum būčiau mirtinai įžeistas:

— Argi atrodau panašus į nepilnametį?

— Atleiskit, sere, bet mums liepta...

— Gerai, gerai,— sakau. „Kad tu pasiustum, senas kriene!“ — nusikeikiau mintyse.— Atneškite kokakolos.— Jis buvo beinas, bet aš jį sulaikiau.— Ar negalėtumėt pridėti bent lašelį romo? — paprašiau labai mandagiai, beveik maldaudamas.— Negaliu juk aš sėdėti blaivus tokiam šlykščiam kampe. Įvarvinkit nors romo, gerai?

— Labai gaila, sere, bet...— tai pasakęs, jis išnyko. Po teisybei, jo negalima kaltinti. Išgrūstų iš darbo, jeigu sugautų pardavinėjantį alkoholinius gėrimus nepilnamečiams. O aš juk prakeiktas nepilnametis...

Vėl ėmiau žvilgčioti į tas tris laumes prie gretimo stalelio. Tikriau, į blondinę. Kitos dvi buvo klaikesnės už giltines. Ir nežiūrėjau aš į jas akis įbedęs. Paprasčiausiai — šaltai ir abejingai visas tris nužvelgiau, ir tiek. Bet vos tik dirstelėjau, visos kaip susitarusios ėmė krizenti. Tikriausiai pamanė, kad aš per žalias žvalgytis į mergas. Net apmaudu pasidarė — lyg aš žmoną iš jų rinkčiausi ar ką. Būčiau spjovęs į jas, bet visa nelaimė — man staiga užėjo noras pašokti. Aš mėgstu šokti, o kartais tiesiog negaliu susilaikyti. Todėl atsigrėžiau į jas ir sakau:

— Ar nenorėtumėt, merginos, pašokti?— Nė kiek ne įžiliai, dargi labai mandagiai. Bet vėl kad pakilo sąmyšis! Vėl jos ėmė kikenti. Dievaži, visos trys buvo tikros idiotės.— Eime,— sakau,— malonėkit! Visos iš eilės. Sutarta? Eime!— Man pakilo velniškas ūpas šokti.

Pagalčiau blondinė atsistojo, nes tik aklas būtų nematęs, kad aš kviečiau ją, ir mudu nuėjom į šokių aikštelę. O kitos dvi šmėklos mirė iš juoko. Matyt, kad gerai man buvo, jei prasidėjau su tokiom.

O vis dėlto būta ko. Ta blondinė šoko. Savo gyvenime neturėjau tokios užtikrintos partnerės. Be juoko, būna, kad mergšė kvaila per visą pilvą, tačiau šoka kaip plunksna, ir atvirkščiai, būna mergiškia protinga, bet arba tave vedžioja po aikštelę, arba šoka taip, kad nors verk, ir vienintelė išeitis — sėdėti su ja ir nusigerti.

— Jūs klasiškai šokat,— sakau blondinei.— Galėtumėt būti profesionali šokėja. Garbės žodis! Man kartą teko šokti su tikra šokėja, bet jūs šokat šimtą kartų geriau. Ar nesat girdėjusi apie Marką ir Mirandą?

— Ką, ką?— Ji net negirdėjo, ką aš jai sakiau. Vis kažko dairėsi po salę.

— Sakau, ar neteko girdėti apie Marką ir Mirandą?

— Ne, nežinau. Negirdėjau.

— Jie šokėjai. Miranda ir yra ta šokėja. Tačiau ne tokia jau gera. Ji šoka kaip reikia, bet ne klasiškai. Ar žinot, kada mergina šoka klasiškai?

— Ar man ką sakėt?— klausia ji. Ji manęs visai nesiklausė. Mintimis po salę klaidžiojo.

— Klausiu, ar žinot, kada mergina šoka klasiškai?

— Na, na...

— Tai štai — aš laikau ranką jums ant nugaros. Ir jeigu bešokant man ima rodytis, kad po mano ranka nieko nėra — kad mano šokėja neturi nė liemens, nė kojų, nė kūno, ničnieko — vadinasi, mergina šoka klasiškai.

Tačiau jinai manęs nesiklausė, ir aš nutilau. Šokom tylėdami. Rupūs miltai, kaip ji šoko, ta kvaiša mergšė! Badis Singeris ir jo pašvinkęs orkestras grojo „Nieko kita pasauly...“, tačiau netgi jie neįstengė galutinai sudirbti melodijos. Liuks daina. Šokau paprastai, be jokių triukų — aš apskritai nekenčiu, kai kas nors šokių aikštelėj ima rodyti

savo sugebėjimus. Aš tiktai sukausi ir sukausi, o jinai tiksliausiai sekė mano judesius. Juokingiausia, kad aš net pradėjau galvot, jog ir jai taip pat malonu šokti, kai staiga ji priminė man esanti trenktą:

— Vakar mes su draugėmis matėm Piterį Lorę,— sako ji.— Kino aktorių. Gyvą! Jis pirkto laikraštį. Koks gražuolis...

— Jums velniškai pasisekė,— sakau.— Jums nusišypsojo laimė! Įsivaizduojat, ką tai reiškia?— Dievaži, nepagydoma idiotė. Užtat kokia šokėja! Aš nesusilaikiau nepabučiavęs šitos ožkos į viršugalvį, į patį sklastymą. O jinai, kvaiša, užpyko.

— Čia dabar kas?

— Nieko. Šiaip sau. Jūs šauniai šokat,— sakau.— Aš turiu seserį, ji dar tik ketvirtokė. Jūs ne blogesnė šokėja už ją. O jinai rupūžiukė, kai šoka — numirėliams linksma! Dievaži!

— Prašyčiau panašių išsireiškimų nevartoti!

Oho, kokia dama! Princesė, velniai rautų!

— Iš kur jūs visos atvykot?— klausiu aš. Tačiau ji neatsakė. Dairėsi aplinkui — matyt, tikėjosi dar kartą išvysti Piterį Lorę.

— Iš kur jūs atvykot?— klausiu vėl.

— Kas atsitiko?— sako ji.

— Klausiu, iš kur jūs visos atvažiavusios! Jeigu nenorit, nesakykit. Nesivarginkit be reikalo.

— Iš Sietlo, Vašingtono valstijos,— sako. Vis dėlto teikėsi. Didelę malonę padarė.

— Su jumis labai įdomu pasikalbėti,— sakau aš.— Jūs turbūt ir nežinojot.

— Ką, ką?

Aš nieko neatsakiau. O ji nesuprato mano užuominos.

— Gal sušoksim džiterbagą, jei užgros ką smagesnio. Gražų, normalų džiterbagą — be jokių triukų, be striksėjimo, be nieko. Kai užgros greitą šokį, liks tiktai seneliai ir storuliai, vietos bus iki valiai. Sušoksim, gerai?

— Man vis tiek,— sako ji.— O, beje,— kiek jums metų?

Man pasidarė apmaudu. Ne be priežasties turbūt.

— Rupūs miltai, kam viską gadinti!— sakau aš.— Dvylika man metų, velniai rautų! Tik aš ištįsęs ne pagal amžių!

— Klausykite. Aš jus pirma perspėjau, kad nevartotumėt visokių išsireiškimų,— sako ji.— Jeigu taip, aš einu pas drauges, ir viskas. Kaip sau norit.

Aš puoliau atsiprašinėti kaip pamišėlis, nes orkestras užgrojo trankią melodiją. Mudu ėmėm šokti džiterbagą. Dievaži, ji velniškai gerai šoko — nesikraipydama, lengvai. Tereikėdavo tik priliesti, ir ji žinodavo, ką daryti. O kai ji sukdavosi, jos užpakaliukas taip šauniai kryptėjo. Dievaži, iš koto virsk! Ir kai nuėjom sėstis, aš buvau ją pusiau įsimylėjęs. Jau tos mergiščios! Per mylią matau, kad mergiūkštei lentelės trūksta arba ji ne dailesnė už baidyklę, tačiau vos ji padaro ką nors gražaus, aš ir įsimyliu, o paskui nebesuprantu, kas man darosi. Tos mergiščios, velniai jas rautų! Iš proto gali žmogų išvesti.

Jos nepakvietė manęs atsisėsti prie savo staliuko — aiškiai nieko neišmanė apie mandagumą,— bet aš vis vien atsisėdau. Toji blondinė, kur gerai šoko, buvo Bernisė Krebs ar Kribs. Kitų dviejų šmėklų vardai — Martė ir Laverna. Aš pasisakiau esąs Džimas Stilas — dėl įdomumo. Bandžiau suregzti su jomis kokią protingą pokalbį, tačiau buvo neįmanoma. Su šautuvu jų nebūtum prakalbinęs. Viena už kitą kvailesnė. Visos trys

tiesė kaklus, tarsi laukdamos, kada į salę ims ir įgarmės būrys kino žvaigždžių. Gal jos manė, kad tie nelaimingi kino aktoriai atvykę į Niujorką tik ir murkso „Mėlynajam kambary“, o ne kokiam nors „El Maroko“, ar „Stork klube“. Per pusę valandos man šiaip taip pavyko išgauti, ką jos dirba tame Sietle. Pasirodė, kad jos dirbo toj pačioj draudimo bendrovėj. Aš pasiteiravau, ar jos mėgsta savo darbą, bet negi sulauksi iš tokių kvaišių padoraus atsakymo? Spėjau, kad tos dvi, bjauriosios, Martė ir Laverna, yra seserys, bet, kai paklausiau, jos abi baisiausiai įsižeidė. Aišku, nė viena nenorėjo būti panaši į kitą,— aš jas suprantu,— tačiau vis tiek miriau iš juoko.

Aš šokau su visom trim iš eilės. Viena laumė, Laverna, šoko pakenčiamai, užtat Martė — siaubingai. Tarsi būčiau tampęs po salę Laisvės statulą. Kad bent šioki tokį malonumą turėčiau, sugalvojau vieną juoką. Pasakiau Martei, kad kitam salės gale matau Garį Kuperį, kino aktorių.

— Kur?!— klausia ji. Susijaudino nežmoniškai. — Kur jis?!

— Ak, jau pražiopsojot. Tik tik išėjo. Ko nežiūrėjot, kai sakiau?

Ji net nustojo šokti ir pasistiebusi ėmė žvalgytis per galvas.

— A kad tave kur!— sako vos ne verkdamą. Net pagailo, kam pasišaipiau iš jos. Yra žmonių, iš kurių negatima šaipytis, nors jie to ir verti.

Bet juokingiausia buvo vėliau. Kai mes sugrįžom prie staliuko, Martė apšvietė kitas dvi, jog iš salės ką tik išėjo Garis Kuperis. Tos kvaišos Laverna su Bernise, išgirdusios tai, būtų įmaniusios nusišauti. Baisiausiai susijaudino ir šoko klausinėti Martę, ar jinaį spėjusi jį pamatyti. O Martė atsakė, kad, deja, tik akies krašteliu. Ko nepastipau!

Barą rengėsi uždaryti, todėl prieš uždarymą aš joms visoms užsakiau po dvi porcijas viskio, o sau kokakolos. Visas stalas buvo nustatytas stiklais. Klaikioji Laverna visą laiką šaipėsi iš manęs, kad geriu tik kokakolą. Negirdėtas sąmojis! Jiedvi su Marte gėrė „tomkolinzą“ — įsivaizduokit, gruodžio vidury! Ką jos išmanė! Bernisė, toji blondinė, gėrė viską su vandeniu. Maukė net apsilaižydama. Visos trys vis dairėsi, bene pamatys kokį nusususį kino aktorių. Ir beveik nekalbėjo, net ir tarpusavy. Tik viena Martė šnekėjo daugiau už kitas. Bet visos tos jos šnekos buvo nuvalkiotos ir idiotiškos. Išvietę ji vadino „nulinuku“; seną, nukvaišusį Badžio Singerio klarnetistą, kai tas atsistojo ir sugrojo pašvinkusią trelę, pavadino „nuostabiu“; o paskui ėmė svarstyti, kuo klarnetas skiriasi nuo korneto. Tikra psichė. O antroji laumė, Laverna, laikė save didžiai sąmojinga. Ji prašė mane paskambinti savo tėvui ir pasiteirauti, kur jis praleis šį vakarą. Klausinėjo, ar mano tėvas išėjęs į pasimatymą, ar ne. Keturis kartus klausė — iš tiesų sąmojinga! Bernisė, blondinė, visą laiką tylėjo. Ko tik jos paklausdavau, ji vis vienodai atsiliepdavo: „A? Ar sakei ką?“ Garbės žodis, netruko nervus išstampyti.

Baigusios gerti jos staiga atsistojo ir pareiškė eisiančios miegoti. Paaiškino, kad rytoj joms reikšią anksti keltis, eisiančios į pirmą seansą, į Radiosičio miuzikholą. Aš bandžiau prikalbinti jas dar pasėdėti truputį, bet jos nesutiko. Atsisveikinau su jomis ir pasakiau, kad, jeigu man kada teks būti Sietle, būtinai jas susirasiu. Nors vargu... Turiu galvoj, vargu ar jų ieškosiu.

Įskaitant cigaretes ir visa kita, sąskaitą gavau trylikos dolerių. Tos mergšės galėjo bent jau pasisiūlyti užmokėti už tai, ką buvo išgėrusios iki mano atėjimo — aš būčiau, be abejo, nesutikęs, bet kad būtų bent pasisiūliusios! Tačiau dėl tokio nieko plaučių nesukau. Labai jau jos kvailos buvo, o dar su tokiom klaikiom skrybėlaitėm. Ir kelsis anksti, kad suspėtų į pirmą Radiosičio miuzikholo seansą. Liūdna, kai pagalvoji. Važiuoja tokia mergina su pasibaisėtina skrybėle į Niujorką — iš Sietlo, Vašingtono valstijos, kad tu

prasmegtum!— važiuoja tikrai tam, kad neišsimiegojusi lėktų į pirmą Radiosičio miuzikholo seansą. Taip graudu pasidaryti, kad nors į žemę lišk. Aš joms visoms trims būčiau užsakęs po šimtą taurelių viskio, kad tik jos nebūtų užsiminusios apie tą prakeiktą miuzikholą!

Joms išėjus, aš irgi nebelikau „Mėlynajam kambary“. Vis vien jau ruošėsi uždaryti, ir orkestras buvo seniai išsiskirstęs. Tokioj vietoj neįmanoma ilgai išsėdėti, nebent šoktum su klasiškomis šokėjomis arba jeigu galėtum užsisakyti tikrų gėrimų, o ne kažkokios kokakolos. Visam pasauly nėra tokio naktinio klubo, kuriame galėtum ilgai išsėdėti negavęs svaigalų ir nepasigėręs. Arba neturėdamas mergiščios, kuri tikrai verstų nuo koto.

VIENUOLIKTAS SKYRIUS

Staiga eidamas į vestibulį aš vėl prisiminiau Džeinę Gelager. Prisiminiau ir jau nebegalėjau išmesti iš galvos. Atsisėdau vestibulyje į kažkokį pašvinkusį fotelį ir ėmiau vaizduotis, kaip jiedu su Stredleiteriu sėdi prakeiktame Benkio automobilyje. Ir nors dedu galvą, kad Stredleiteris jos neužlaužė — aš Džeinę pažįstu kaip penkis pirštus,— vis tiek negalėjau jos pamiršti. Garbės žodis, aš ją pažįstu kaip savo penkis pirštus! Ji ne vien šaškėmis lošdavo, bet mėgo visokius sportinius žaidimus, ir, kai su ja susipažinau, mudu visą vasarą rytais žaisdavom tenisą, o vakarais — golfą. Mudu rimtai suartėjom. Aišku, ne fiziškai, ne! Mes paprasčiausiai visą laiką būdavom kartu. Ir nebūtina draugaujant visą laiką gniaužytis ar bučiuotis.

Susipažinau su ja per jos dobermaną-pinčeri, kuris vis atbėgdavo į mūsų kiemą nusilengvinti ant gėlyno. Mano mama dėl to baisiausiai niršo. Ji paskambino Džeinės motinai ir pakėlė vėją. Mano mama visada triukšmauja dėl niekų. Paskui, už poros dienų, aš pamačiau Džeinę — ji gulėjo ant pilvo prie baseino, netoli klubo — ir pasveikinau. Žinojau, kad ji gyvena gretimam name, bet iki tol nebuvo su ja nė puse žodžio persimetęs. Iš pradžių jinai buvo šalta kaip ledas. Man vos liežuvis nenudilo įtikinėjant ją, jog man nei šilta, nei šalta, kur jos šuva lengvinasi. Aš pasakiau, kad man visai nerūpi — tegu jis lengvinasi nors ir svetainėj. Šiaip ar taip, po to mudu su Džeine ir susidraugavom. Dar tą pačią dieną žaidėm golfą. Atsimenu, ji tada pramovė pro šalį aštuonis kamuolius. Aštuonis! Gerokai paprakaitavau, kol įpratinau ją bent jau neužsimerkinti mušant kamuolį. Aš ją pramokiau visai padoriai žaisti. Golfą aš žaidžiu meistriškai. Jūs tikriausiai nepatikėtumėt, jeigu pasakyčiau, keliais smūgiais aš baigiu žaidimą. Manęs kartą vos nenufilmavo trumpametražiniam filmui, bet paskutinę akimirką atsisakiau. Nusprendžiau, kad būčiau veidmainys, jeigu neapkęsdamas kino kaip velnio imčiau pozuoti trumpametražiniam filmui.

Jinai buvo keista mergiotė, ta Džeinė. Nepasakytum, kad ypatingai graži. Tačiau mane vertė iš koto. Ji buvo tokia plačiaburnė, ir kai kalbėdama įsikarščiuodavo, jos burna ir lūpos, ir net skruostai lakstytė lakstydavo. Iš proto gali išeiti. Ji apskritai mažai kada užsičiaupdavo — jos burna visada būdavo praverta, ypač kai ji įsismagindavo, lošdama golfą, arba kai skaitydavo knygą. Ji daug skaitydavo, ir tik geras knygas. Mėgo poeziją. Be namiškių, tik jai vienai esu rodęs Elio beisbolo pirštinę, aprašytą eilėrašciais. Ji nepažinojo Elio, nes Meine tada vasarojo pirmus metus — iki tol vasarodavo Kodo kyšulyje,— bet aš jai daug pasakojau apie savo broliuką. Ji mielai klausydavosi apie jį.

Mano mamai ji nepatiko. Jai atrodė, kad Džeinė ir jos motina išpuikėlės, nes ne visada su ja sveikindavosi. Mama jas sutikdavo kaime, nes Džeinė su motina dažnai važiuodavo į turgų savo nedengtu „Lasaliu“. Mano mamai Džeinė neatrodė netgi graži. O man ji patiko, ir viskas.

Gerau atsimeinu vieną popietę. Tai vienintelis kartas, kai mes vos nepasibučiavom. Buvo šeštadienis, pylė velnioniškas lietus, ir mudu su Džeine sėdėjom verandoj — jų name buvo tokia stiklinė veranda — ir lošėm šaškėm. Aš ją kartas nuo karto paerzindavau, kad ji nejudina tų savo damų iš paskutinės eilės. Bet nepiktai ir visai nedaug. Nesinorėjo man jos erzinti. Kitą mergišką aš mėgstu iki ašarų užerzinti, jei tik pasitaiko proga, bet, keista, negaliu šaipytis iš mergaitės, kuri man tikrai patinka. Kitą kartą atrodo, jog mergiotė pati norėtų, kad ją paerzintum,— tikrai žinau, kad norėtų,— tačiau negaliu pradėti, nors užmušk, ypač jei senokai su ja pažįstamas ir nė karto nesu erzinęs. Taigi, kaip sakiau, tą dieną mes vos nepasibučiavome. Lietus pylė kaip iš kibiro, ir mes sėdėjom verandoj, kai staiga įėjo tas girtuoklis,

Džeinės motinos vyras, ir paklausė Džeinę, ar yra namie cigarečių. Aš jo nepažinojau, bet jis man pasirodė esąs iš tų padarų, kurie šneka su žmogum tik tada, kai jiems ko nors iš tavęs reikia. Šlykštus tipas. Jis paklausė, ar nėra cigarečių, bet Džeinė nieko neatsakė. Jis paklausė antrą kartą, tačiau Džeinė tylėjo. Ji net galvos nepakėlė nuo šaškių lentos. Galiausiai jis nuspūdino, iš kur atėjęs. Tada aš paklausiau Džeinę, kas yra. Bet ji netgi man nieko neatsakė. Dėjosi apgalvojanti ėjimą.

Tik staiga papt — ir nukrito ašara ant šaškių lentos. Tiesiai ant raudono langelio — kaip šiandien prisimeinu. O jinau tik nubraukė pirštu tą ašarą. Aš baisiausiai susinervinau — pats nežinau kodėl. Priėjau ir atsisėdau šalia jos į supamą kėdę. Ji nebesusilaikė ir pravirko balsu; paskui tik atsimeinu, kad bučiavau ją visą visą — akis, nosį, kaklą, antakius, net ausis — visą veidą, išskyrus lūpas. Ji vis kažkaip nusukdavo lūpas. Tai ir buvo tas kartas, kai mes vos nepasibučiavom. O paskui jinau atsistojo, nuėjo į kambarį ir apsilvilo savo raudonai baltą raštuotą nertinį, kuris mane iš koto vertė, mudu nuėjom į kažkokį pašvinkusį filmą. Einant aš paklausiau, ar misteris Kadehis — tasai girtuoklis, jos patėvis — ar nelenda kartais prie jos. Ji buvo visai jaunutė, tačiau turėjo liuks figūrą, ir abejoju, ar tokiam subjektui kaip Kadehis žadindavo skaisčias mintis. Džeinė atsakė, kad ne. Aš taip ir nesužinojau, ko jinau verkė. Kartais neįmanoma mergiškos išklausti.

Nepagalvokit tik, kad ji buvo ledinė ar panašiai, ir todėl mes niekad nesibučiuodavom ir nesiglamonėdavom. Nebuvo ji šalta. Mes visada vaikščiodavom susikibę už rankų. Tai, žinoma, nieko nepaprasta, tačiau su ja būdavo velniškai malonu laikytis už rankų. Vieną mergišką rankos būna suglebusios kaip lavono, o kitos be perstojo judina rankas, tarsi bijodamos nusibosti;

Džeinė buvo nei tokia, nei tokia. Mes, būdavo, žiūrėm filmą ir visą seansą laikomės už rankų. Aš net kartais ir pamiršdavau, kad laikau jos ranką. Ir net nepagalvodavau, ar mano ranka prakaituota, ar ne. Būdavau laimingas, ir viskas. Laimingas. Garbės žodis.

Prisimeinu dar vieną dalyką. Kartą, kine, Džeinė taip pasielgė, kad aš iš koto iškritau. Žiūrėjome, rodos, kroniką, kai staiga ant kaklo pajutau kažkieno ranką. Džeinės. Net keista: juk ji buvo dar visai jaunutė, o paprastai kaklą apsikabina kokių dvidešimt penkerių ar trisdešimties metų moteris, ir tai savo vyrui arba vaikui. Aš pats kartais taip apkabinu savo sesutę Fibę. Bet kai tavo kaklą apkabina jauna mergaitė! Iš proto gali išeiti.

Štai apie ką aš galvojau sėdėdamas viešbučio vestibuly, tam pašvinkusiam fotely. Apie Džeinę. Kraujas man mušė į galvą, įsivaizdavus ją su Stredleiteriu, sėdinčius prakeiktame Edo Benkio automobilyje. Aš žinojau, kad jinai nesileis užlaužiama, tačiau vis vien ko nėjau iš proto. Teisybę sakant, nesinori apie tai ir kalbėti.

Vestibiulis buvo beveik tuščias. Net ir baltaplaukių kekšelių nebematyti. Staiga man pasidarė taip nyku, kad panorau kuo greičiau nešdintis velniop. Nebuvau pavargęs. Todėl nuėjau į viršų, į savo kambarį, ir apsivilkau striukę. Dar pasidairiau pro langą, ką veikia tie iškrypėliai, tačiau šviesos buvo jau visur išjungtos. Tada vėl nusileidau liftu žemyn, sėdau į taksi ir liepiau šoferiui vežti į Ernio klubą. Tai toks naktinis klubas Grinidžvilidže, kur dažnai lankydavosi mano brolis D. B., kai dar nebuvo parsidavęs Holivudui. Kartais jis ir mane tenai nusiveždavo. Ernis yra dramblotas negras, jis skambina fortepijonu. Klaikus snobas. Jis nesiteiks kalbėti su žmogum, jei šis ne itin stambi garsenybė, tačiau fortepijonu skambina liuks. Jis taip gerai skambina, kad net koku klausytis. Aš pats gerai nežinau, ką tuo noriu pasakyti, bet taip yra. Man labai patinka klausytis, kaip jis skambina, bet kartais, rodos, imtum ir apverstum tą jo prakeiktą fortekliapą. Turbūt todėl, jog kartais iš jo skambinimo gali suprasti, kad jis toks tipas, kuris teikiasi kalbėtis tik su įžymybėmis.

DVYLIKTAS SKYRIUS

Taksi, kuriuo važiauvau, buvo senas ir dvokė, lyg kažkas jame būtų ką tik nusivėmęs. Kada tik važiuoju naktį, lyg tyčia pataikau į tokį vėmalais atsiduodantį taksi. Juo bjauriau kad gatvės buvo tuščios ir nykios, nors buvo šeštadienio naktis. Visas miestas kaip išmiręs. Tik šen bei ten per gatvę pereinavo koks tipelis, apsikabinęs su boba, ar kauštelėjusių chuliganų gauja su mergšėmis, klykdamis kaip hienos, nors juoktis, garantuoju, ten nebūdavo iš ko. Niujorke klaiku, kai naktį išgirsti žvengiant gatvėį. Už kelių mylių girdėti. Pasijunti toks vienišas, ir apima žvėriškas liūdesys. Kažin ką, rodos, būčiau atidavęs, kad būčiau galėjęs parvažiuoti namo ir nors valandėlę paplepėti su Fibe. Bet paskui išsinekau su šoferiu. Jis vadinosi Horvicas, kur kas šaunesnis vyrukas už aną šoferį, kuris atvežė mane į viešbutį. Aš pagalvojau, gal jis kartais žino apie antis.

— Klausykit, Horvicai,— sakau aš.— Ar jūs kada nors važiaavot pro tvenkinį Centriniam parke? Netoli Pietinio išėjimo.

— Pro ką tokį?

— Pro tvenkinį. Tokį ežeriuką, nedidelį. Ten yra ančių.

— A, žinau. O ką?

— Tos antys, kur ten plaukioja... Pavasarį, vasarą... Matėt? Gal jūs kartais žinot, kur jos prapuola žiemą?

— Kas kur prapuola?

— Antys. Ar nežinot kartais, kur jos dedasi? Gal jas kas surenka į sunkvežimį ir išgabena, o gal pačios kur išskrenda — į pietus ar kur?

Horvicas atsisuko ir pasižiūrėjo į mane. Jis buvo velniškai irzlus. Bet šiaip visai neblogas žmogėnas.

— Kad tave griausmas!— riktelėjo jis.— Iš kur aš galiu žinoti! Iš kur, po perkūnais, aš galiu žinoti tokius niekus?

— Nepykit,— sakau aš. Man pasirodė, kad jis kažko įsižeidė.

— O kas pyksta? Niekas nepyksta.

Aš nutariau su juo nebesišnekėti, jeigu jis taip širsta, ir nutilau. Tačiau jis pats prašeko — vėl atsigrėžė į mane ir sako:

— Žuvys, turėk galvoj, niekur neišskrenda. Plauko sau ežere, ir tiek. Niekur jos neprapuola, aišku?

— Žuvys — kitas dalykas. Žuvis — tai ne antis. O aš kalbu apie antis,— sakau jam.

— Kaip — kitas dalykas? Visai ne kitas!— užginčijo Horvicas. Kalbėjo jis, lyg būtų kažko išiseidęs.— Žmogau plaukuotas, žuviai žiemą kur kas blogiau negu tom tavo antim, aišku? Galvą ant pečių turi, o paprasčiausių dalykų nesupranti.

Aš valandėlę patylėjau, o paskui sakau:

— Na, gerai. Ir ką jos tada daro, tos žuvys, kai visas tvenkinys sušąla į ledą? Į ištisą ledo gabalą! Ir žmonės ant jo čiuožia...

Horvicas vėl atsisuka:

— Kaip tai — ką jos daro?— suriko jis.— Nieko jos nedaro, po perkūnais? Žiemoja ežere, aišku? Pučia sau į ūsą...

— O ledas? Ką jos daro su ledu?

— O ką galima daryti su ledu?— rėkė Horvicas. Jis taip įsikarščiavo, jog aš net ėmiau baimintis, kad netrenktų automobilio kur į stulpą ar į medį.— Jos gyvena lede, aišku tau? Žmogau tu plaukuotas, jų gi prigimtis tokia! Jos išąla į ledą visai žiemai!

— Negali būti! Įdomu, kaip jos tada maitinasi? Jeigu jos išąla į ledą, tai jos negali plaukioti, negali ieškotis maisto...

— Kad tave griausmas! Nagi jų toks organizmas — ar turi galvą, ar ne? Jų organizmas pats pasimaitina! Juk tame lede ko tik nėra — žolių visokiausių gyvas velnias!.. Jų poros visą laiką atviros, visą laiką čiulpia maistą, supranti? Prigimtis jų tokia! Aišku tau dabar?— Jis vėl atsisuko į mane.

— Hm... — numykiau aš, bet į ginčą nebesileidau, nes bijojau, kad jis nesupiltų savo automobilio į šipulius. O, be to, menkas buvo malonumas su juo ginčytis, nes jis visą laiką širdo.— Stabtelėkit kur nors, išgersim, gerai? — sakau.

Tačiau jis neatsiliepė. Tikriausiai tebegalvojo apie žuvis. Aš dar kartą paklausiau. Vis dėlto jis šaunus žmogėnas. Juokingas toks.

— Nėra kada man gerti, brolau,— sako jis.— Įdomu, kiek tau metų, ką? Ir kodėl tu ne namie, ne lovoj?

— Nenoriu miego.

Kai privažiavom Ernio klubą ir aš užsimokėjau, Horvicas vėl prisiminė žuvis. Jos, matyt, visą kelią neišėjo jam iš galvos.

— Klausyk,— sako jis,— ar tu manai, motina gamta tavim nepasirūpintų, jeigu tu būtum žuvis? Be abejo, pasirūpintų! Tai ir negalvok, kad, žiemai atėjus, žuvims jau galas, aišku?

— Taip, bet...

— Ne galas žuvims!— riktelėjo Horvicas ir nurūko kaip į gaisrą. Nebuvau dar matęs tokio irzlaus tipo. Ką pasakytum — jam vis negerai.

Nepaisant vėlaus meto, žmonių Ernio klube buvo prisigrūdę sausakimšai. Daugiausia tai buvo švilpiai iš mokyklų ir koledžų. Viso pasaulio mokyklos paleidžia atostogų anksčiau negu tos, į kurias aš einu. Tik per didelį vargą padaviau savo striukę, nes rūbininkas buvo gyvas palaidotas po drabužiais. Tačiau salėj buvo tyku kaip bažnyčioj, nes pats Ernis skambino. Visi pamaldžiai tyli ir klausosi šventų garsų, velniai rautų!

Neįsivaizduoju, ar apskritai pasauly yra toks mirtingasis, kurį vertėtų garbinti. Be manęs, dar kokios trys poros lūkuriavo laisvų vietų, visi stumdėsi, stiebėsi, kad nors akies krašteliu gautų dirstelėti į nemirtingąjį Ernį. Priešais fortepijoną stūksojo didžiulis veidrodis, ir kiekvienas galėjo regėti jame Ernio veidą, apšviestą stipraus prožektoriaus. Jo pirštų tai nebuvo matyti — tik tai išburkusi juoda marmūzė. Klasiškai sugalvota! Dabar gerai nebeprisimenu, ką jis skambino, man įėjus, tačiau nepamiršiu, kaip jis tą muziką daskė. Iš kailio nėrėsi, demonstruodamas savo tobulą techniką, ypač tas savo tirlim pirlim manipuliacijas, kur aukštos gaidos, ir taip maivėsi, jog man net pilvą susuko. O, kad būtų girdėję, kas dėjosi, kai jis baigė! Ko nesusivėmiau. Visi iš proto kraustėsi. Tokie pat skystapročiai, kaip ir tie, kurie žiūrėdami filmą žvengia kaip arkliai, nors juoktis nėra iš ko. Garbės žodis, jeigu aš būčiau ar pianistas, ar koks aktorius, man būtų šlykštu, kai tokie skystakiaušiai mane garbintų. Velniams man jų plojimai. Jie visuomet ploja ne tada, kai reikia. Jeigu būčiau pianistas, verčiau skambinčiau, užsidaręs kokiam nors sandėliuke. O kai Ernio pabaigė savo numerį ir visi ėmė ploti kaip išprotėję, negras atsisuko su visa kėdute į salę ir nusilenkė taip nuolankiai, kukliai. Tarsi jis būtų ne tik klasiškas pianistas, bet ir kuklulis kaip mergaitė. Šlykštus pamaiva. Kuklumo jis neturėjo nė už centą, snobas. Keista, bet man jo net pagailo. Jis, ko gera, ir pats nenumano, kada gerai skambina ir kada blogai. Ir tai ne jo kaltė. Kalčiausi tie avigalviai, kurie jam ploja ir klykia: „Žavinga!“ — jie talentingiausią žmogų išmuštą iš vėžių. Nuotaika man šlykščiai sugižo, ir nedaug trūko, kad būčiau atsiėmęs striukę ir šovęs atgal į viešbutį, bet buvo dar labai anksti, ir man nesinorėjo likti vienam.

Pagalčiau gavau tokį pašvinkusį staliūkštį pačiam pasieny už kažkokio stulpo, iš kur nė velnio nebuvo matyti. Ir mažą, ir sunkiai prieinamą — jeigu prie gretimo staliuko žmonės nepasikelia ir nepraleidžia — o jie, susnos, niekuomet nepasikelia! — reikia lipte lipti į kėdę. Užsisakiau viskio su soda — tai mano mėgstamiausias gėrimas, antras po atšaldyto daikio. Ernio klube degtinę galėjo užsisakyti ir žinduklis — ten buvo amžina prieblanda, o be to, niekas nesismulkindavo, kiek kam metų. Narkomanų, ir tų iš ten nebūtų viję.

Aplinkui sėdėjo vieni pašlemėkai. Garbės žodis. Prie stalelio iš kairės, beveik priešais mane, sėdėjo bjaurus tipukas su tokia pat bjauria mergše. Jie buvo mano metų, gal kiek vyresni. Sprok iš juoko. Abudu stengėsi gerti kaip galima lėčiau. Man nebuvo kas veikti, todėl ėmiau klausytis, apie ką jie šnekasi. Tas tipelis postringavo apie kažkokią profesionalų futbolo rungtynes, kurias jis buvo dieną matęs. Apie kiekvieną žaidimo minutę pliūrpė po valandą — dievaži, nejuokauju. Kaip gyvas nebuvau matęs nuobodesnio kadro. Per mylią galėjai matyti, kad jo mergelkai futbolas tiek tebuvo galvoj, tačiau ji buvo dar bjauresnė už jį ir turėjo klausytis. Šuniškas gyvenimas tokių mergičkų. Gaila man jų. Kitą kartą negaliu nė žiūrėti į negražią mergišką, ypač jeigu ji dar sėdi su tokiu pašlemėku, kuris penkias valandas postringauja apie septintą ar aštuonioliką žaidimo minutę. Tačiau dešinėj pokalbis buvo dar klai-kesnis. Tenai sėdėjo toksai švilpis, matyt, iš Jeilo, pilku flaneliniu kostiumu ir baisiai stileiviška liemene. Visi tie Jeilo šmikiai panašūs vieni į kitą. Tėvai nori leisti mane į Jeilą arba Prinstoną, bet tegu mane užmuša — neisiu nė į vieną tų aristokratiškų koledžų. Žodžiu, sėdėjo tas Jeilo frantas, o su juo klasiška mergytė. Ne mergytė, o gyva pagunda! Bet kad būtų girdėję, apie ką jie kalbėjosi! Tarp kita ko, abudu buvo mažumėlių išmetę. Tas šmikis glostinėjo po stalu mergišcios kelius ir pasakojo apie kažkokį tipą iš jų bendrabučio, kuris prarijęs visą tūbą aspirino ir vos nepakratęs kojų. O jo mergiškia tik tai kartojo: „Kaip šiurpu...

Nereikia, brangusis... Labai prašau. Tik ne čia...“ Įsivaizduokit sau — spaudo mergiščiai kelius ir tuo pat metu pasakoja, kaip žmogus vos nenusižudė. Kone pastipau!

Man ir užpakalis baigė į kėdę sulįsti besėdint. Rūčiau tik ir gėriau, daugiau nebuvo kas veikti. Tiesa, paprašiau kelnerį, kad pakviestų Ernį, gal jis sutiks su manim išgerti. Liečiau pasakyti, kad aš D. B. brolis. Bet velnią jis tau pasakys. Tie šunsnukiai niekad nepadaro, ko žmogus prašai. Staiga prieina prie manęs tokia mergšė ir sako:

— Houldenai Kolfildai!

Tai buvo Lilijana Simons. Mano brolis D. B. vienu metu su ja vaikščiojo. Jos buferiai buvo milžiniški.

— O, labas,— sakau ir, žinoma, bandau atsistoti. Tai buvo menas — pasikelti, neapvertus staliuko. Šita mergšė atsivedė kažkokį jūrų karininką, kuris stovėjo tarsi kuolą prarijęs.

— Malonu tave matyti,— sako Lilijana Simons. Vaidino kaip didelė.— Kaip gyvuoja tavo didysis broliukas?— Tai buvo viskas, ką ji norėjo sužinoti.

— Neblogai. Jis dabar Holivude.

— Holivude? Kaip žavu! O ką jis ten veikia?

— Nežinau. Rašo turbūt, — sakau. Neturėjau ūpo leisti į pokalbį. Aiškus daiktas, ji mano, kad pakliūti į Holivudą — didelė laimė. Visi taip mano. Visi, kurie nėra skaitę jo apsakymų. Bjauru ir pagalvoti.

— Kaip puiku!— sako Lilijana.

Tada ji supažindino mane su tuo savo jūrminku. Jis, atrodo, vadinosi kapitonas Blopas. Toksai subjektas, kuris bijo, kad jo nepalaikytum boba, jeigu jis, paspausdamas ranką, nesutraikys tau visų keturiasdešimties pirštų. O mane tokie dalykai, dievaži, siutina.

— Tu čia vienas, meiluti?— klausia Lilijana. Ji sto-vėjo kaip kolona ant pat tako. Jai, matyt, patiko trukdyti žmonėms praeiti. Kelneris jau gerą valandą laukė, kada ji pagaliau pasijudins, tačiau jina jo nė nematė. Vieni juokai. Kelneriui ji aiškiai nepatiko, ir netgi tam jūrininkui ji nepatiko, nors jis pats čia ją atsitempė. Man ji taip pat nepatiko. Niekam ji nepatiko. Net savotiškai pagailo mergšės.

— Mergaitės neturi? Vargšelis...— sako Lilijana. Aš buvau šiaip taip atsistojęs, tačiau jina ir nemanė pasakyti, kad sėsčiausi. Ji turbūt galėtų išlaikyti žmogų ant kojų visą dieną.

— Tu pažiūrėk, koks jis simpatingas, tiesa?— sako jina savo jūreiviui.— Tu, Houldenai, kasdien vis gražėji ir gražėji!

Jūrininkas sumurmėjo, kad juodu užstoja kelią ir kad jina paskubėtų.

— Eikš pas mus, Houldenai,— sako Lilijana.— Pasiimk savo taurę, ir eime!

— Kad aš tuoj išeinu,— sakau.— Turiu su kai kuo pasimatyti.

Aš supratau, kurių galų ji prie manęs gerinasi. Kad pasakyčiau apie ją D. B.

— Mat, koks tu, naktibalda! Šaunuolis! Kai susitiksi savo broliuką, pasakyk jam, kad aš jo nekenčiu!

Ji nuėjo, o mes su kapitonu Blopą pasisakėm viens kitam, kad mums buvo labai malonu susipažinti. Iš koto virsk! Visada aš sakau „džiaugiuosi su jumis susipažinęs“ tokiems kadrams, kurių pažintis man reikalinga kaip šuniui penkta koja. Bet jeigu nori su žmonėmis sugyventi, tenka visko pasakyti.

Pasakius, kad turiu su kažkuo pasimatyti, man neliko nieko kita, kaip tik nusiimti. Negalėjau net palaukti, kol Ernį paskambins ką nors padoresnio. Manęs toli gražu neviliojo perspektyva sėdėti prie vieno stalo su Lilijana Simons ir kapitonu Blopą —

nudvėsęs būčiau iš nuobodulio. Todėl nieko nelaukęs išėjau ir pasiėmiau striukę. Siutau kaip velnias. Žmonės amžinai viską sumaišo.

TRYLIKTRAS SKYRIUS

Į viešbutį parėjau pėsčias. Ne juokai — keturiasdešimt vieną kvartalą. Ne todėl, kad norėjau pasivaikš-čioti ar pakvėpuoti grynu oru. Paprasčiausiai — nenorėjau važiuoti taksi. Taksi, kaip ir liftas, per ilga nusibosta. Kartais visai nelauktai užaina noras lipti, eit pėsčiam, kad ir kažin kaip aukštai ar toli. Mažas būdamas, dažnai kopdavau namo, į dvyliktą aukštą.

Nebūtum pasakęs, kad neseniai snigo. Ant šaligatvių sniego nė kruopelės. Užtat šalo atskančiai, ir, išsiėmęs iš kišenės, užsidėjau raudonąją kepurę — kas kam darbo, kaip aš atrodau. Ir ausines užsileidau. Tiktai rankos šalo. Kad taip būčiau žinojęs, kas man Pensy nudžiovė pirštines! Nors vis vien tam ilgapirščiui nebūčiau nieko padaręs. Esu bailys. Nors ir stengiuosi neišsiduoti, bailys. Sakysim, jeigu būčiau sužinojęs, kas toks nukniso mano pirštines, greičiausiai būčiau nuėjęs į jo kambarį ir pasakęs: „Atiduok pirštines!“ Vagišius tikriausiai nustebtų ir šaltai, nekaltu balsu atsakytų: „Kokias pirštines?“ Aš tuoj pat išnaršyčiau visą jo spintą ir atrasčiau savo pirštines. Paslėptas, sakysim, kaliošuose ar dar kur nors. Išimčiau ir parodyčiau jam: „Gal, sakysi, čia tavo pirštinės?“ O jis lyg niekuo dėtas patrauktų pečiais: „Pirmąkart gyvenime matau tas pirštines. Jeigu jos tavo, tai neškis. Labai man čia reikia svetimų daiktų“. Bet aš neišeičiau, dar pastovėčiau kokias penkias minutes, laikydamas pirštines rankoj ir galvodamas, jog turiu kirsti jam į žiauną — taip, kad visi dantys išlakstytų. Bet man neužtektų drąsos. Aš tik vaidinčiau baisiai įniršusį, tačiau iš vietos nepajudėčiau. O gal, užuot vožęs jam į snukį, surėkčiau ką nors įžeidžiamą. Tada jis galbūt atsikeltų, prieitų prie manęs ir paklaustų: „Tai ką, Kolfildai, tu vadini mane ilgapirščiu, taip?“ Bet aš, užuot surikęs: „Taip, taip, tu vagis!“, ramiai atsakyčiau: „Aš tiktai radau savo pirštines tavo kaliošuose“. Ir tada jis, tas ilgapirštis, suprastų, kad aš nesiruošiu duoti jam per snukį, ir pasakytų: „Gerai, kalbėsime užuominų. Sakyk tiesiai: tu vadini mane vagim, taip?“ O aš atsakyčiau: „Niekas nevadina tavęs vagim. Aš tik žinau, kad mano pirštinės buvo tavo kaliošuose“. Ir taip iki begalybės. Ir iš jo kambario išeičiau, jam neuždrožęs. Paskui turbūt nueičiau į išvietę, patyliukais surūkyčiau cigaretę, stebėdamas veidrody savo rūstų veidą. Stai apie ką aš galvojau grįždamas į viešbutį. Menkas malonumas būti bailiu. Galbūt aš ir nesu visiškai bailys, nežinau. Gal aš iš dalies bailys, o iš dalies toks, kuris per daug nesuka plaučių, jeigu jam nukniaukia pirštines. Mano bėda, kad aš visai nesijaudinu, jei man pavagia kokį daiktą. Mama iš proto eidavo, kai aš buvau dar mažas. Kiti dešimt dienų neranda vietos, vis ieško pražuvusio daikto. O aš niekad neturėjau tokio daikto, kurio labai gailėčiau, jeigu pavogtų. Gal dėl to ir esu bailokas. Bet tai, žinoma, ne pasiteisinimas. Dievaži, nenoriu savęs teisinti. Juk aš visai nenoriu būti bailys. Jeigu koks suskis nusipelnė ir tu nori jį apskaldyti, tai ir duok, kad apsiburbuliuotų. Bet aš neprisiversčiau. Aš jau verčiau išbrukčiau susną pro langą arba kirviu suskaldyčiau jam galvą, bet į snukį negalėčiau kirsti. Nemėgstu daužytis kumščiais. Ir ne dėl to, kad bijočiau būti sutašytas,— nebijau, nors, žinoma, ir netrokštu. Baisiausia man kirsti kam nors per veidą. Aš negaliu žiūrėti į kito veidą. Jeigu būtų galima muštis užsirišus akis, tada gal būtų geriau. Keistas bailumas, kai pagalvoji. Bet, šiaip ar taip, tai bailumas. Kam save apgaudinėti.

Bemąstydamas apie savo pirštines ir savo bailumą, visai surūgau ir nusprendžiau, kad bus ne pro šalį užsukus kur nors išgerti. Ernio klube išgėriau tik tris stikliukus, paskutinį nepilną. Išgerti aš pajėgiu. Kitąkart galiu visą naktį maukti ir nenusitašyti, jeigu yra ūpas. Kartą šeštadienio vakarą Hutone su tokiu Raimonu Goldfarbu nusipirkom pintą viskio ir išgėrėm sulindę koplyčion, kur niekas nematė. Jis nusilakė mirtinai, o man nė į galvą nemušė. Aš tik pasidariau toks drąsus ir nerūpestingas. Eidamas miegoti nusivėmiau, bet ir tai pats prisiverčiau.

Žodžiu, keliaudamas į viešbutį norėjau užėiti į vieną tokį apšepusį barą, bet staiga iš jo išgriuvo du girti, abu kone keturpėsti, ir pasiteiravo, kaip jiems rasti metro. Vienas — iš pažiūros kubietis — kalbėdamas vis pūtė man į burną pragarišką dvoką. Aš paaiškinau ir nuėjau į viešbutį. Į tą prakeiktą barą nė neužsukau.

Vestibiulis buvo tuščias ir dvokė kaip penkiasdešimt milijonų nuorūkų. Dievaži. Nebuvau pavargęs ir miego nenorėjau, tačiau jaučiausi šlykščiai. Suniška buvo nuotaika. Net gyventi nesinorėjo.

Ir tada įsivėliau į tą nelemtą bėdą.

Įlipu į liftą, o liftininkas man ir sako:

— Ar nenusiteikęs pasismaginti, jaunuoli? O gal pačiam per vėlu?

— Kaip suprasti?— klausiu. Nesusigaudžiau, kur jis suka.

— Mergaitės nenorėtum?

— Aš?— nustebau. Išėjo kvailai, tačiau kažkaip ne-patogu, kai taip tiesiai paklausia.

— Kiek pačiam metų, šefai?— klausia liftininkas.

— O ką?— sakau.— Dvidešimt dveji.

— Aha! Na, tai kaip? Nenusiteikęs? Už vieną kartą — penki doleriai. Už naktį — penkiolika.— Jis pasižiūrėjo į laikrodį.— Iki dvyliktos ryto. Penki doleriai už kartą, penkiolika už naktį.

— Gerai,— sakau. Iš principo aš prieš tokius dalykus, bet buvau toks prislėgtas, kad net nebegalvojau. O tai ir yra didžiausia bėda. Kai esi prislėgtas, nesugebi net galvoti.

— Kas — gerai? Man reikia žinot — vienam kartui ar iki ryto?

— Vienam...

— Sutarta. Kelintas kambarys?

Aš pasižiūrėjau į raudoną numerėlį ant rakto.

— Dvylika dvidešimt du,— sakau. Ir jau ėmiau gailėtis, kam užmaišiau šitą košę, bet atsisakyti nebuvo kaip.

— Tvarka! Atsiųsiu mergytę po penkiolikos minučių,— jis atidarė lifto duris, ir aš išėjau.

— Ei, ar ji nebjauri?— klausiu.— Man nereikia senos šliundros.

— Nesena, šefai, nesijaudink.

— Kam mokėti?

— Jai,— sako liftininkas.— Atsiprašau... — ir už-trenkė duris man prieš pat nosį.

Aš nuėjau į kambarį ir susidrėkinau plaukus, bet ežiuką apskritai sunku sušukuoti. Paskui patikrinau, ar iš burnos neina blogas kvapas nuo cigarečių ir viskio su soda, kurį gėriau Ernio klube. Tai labai paprasta:

reikia tik pridėti delną prie burnos ir iškvėpti. Nelabai dvokė, bet vis tiek išsivaliau dantis. Tada persivilkau švariais marškiniais. Žinojau, kad neverta per daug stengtis dėl kekšės, tačiau bent jau turėjau užsiėmimą, nes pradėjau nervintis. Buvau jau truputį susijaudinęs ir visa kita, tačiau vis vien nervinaus. Tarp mūsų kalbant, aš dar skaistus.

Dievaži. Turėjau ne vieną progą prarasti nekaltybę, tačiau nė karto nesuveikiau. Vis kas nors sutrukdydavo. Sakysim, sėdžiu pas mergišką namuose, ir staiga pareina jos tėvai arba tiesiog baisu, kad jie gali tuoj pareiti. Arba — įsitaisai kokiam automobili ant užpakalinės sėdynės, bet ant priekinės būtinai sėdi kita kokia mergiškia, kuriai baisiausiai įdomu, kas dedasi už nugaros. Ir ji be perstojo grėžiojasi pasižiūrėti. Amžinai kas nors sutrukdo. Bėt porą kartų aš tik tik nesuveikiau, ypač tą vieną kartą, atsimenu. Bet ir tada neišdegė. Dabar gerai ir nepamenu, dėl ko. Didžiausia bėda, kad, kai aš visai prieinu prie to, mergiškia — ne prostitutė, paprasčiausia mergiškia — ima prašyti, kad liaučiausi. Ir aš jos paklausau. Kitas velnią tau klausys! O aš klausau. Iš kur aš galiu žinoti, ar mergiškia tikrai nenori, ar bijo, ar prašo liautis tikrai dėl to, kad, jeigu kas atsitiks, tu liktum kaltas. Aš visada paklausau. Man jų, suprantat, pasidaro gaila. Tos mergiščios visos kvailos. Pradedi jas bučiuoti ir matai, kaip jos pameta protą. O kai tikrai įkaista — visai be galvos lieka! Nežinau... Man sako: „Liaukis“ — aš ir liaujuosi. Paskui, palydėjęs namo, imu gailėtis, bet kitą kartą vėl tas pats.

Vilkdamasis marškinius, pagalvojau, kad šita proga kaip iš dangaus nukrito. Jeigu ji prostitutė, tai aš galėsiu su ja mažumą pasitreniruoti, gal kada turėsiu žmoną — pravers. Tokie reikalai man labai rūpi. Būdamas Hutone skaičiau knygą apie tokį ištvirkusį, rafinuotą aristokratą. Atsimenu, jis vadinosi mesje Blanšaras.

Knygiūkštė šlykšti, tačiau pats Blanšaras — vyras kaip reikiant. Jis turėjo Rivieroj klasišką pilį ir nuo moterų su lazda negalėdavo atsiginti. Jis buvo paskutinis ištvirkėlis, tačiau moterys eidavo dėl jo iš proto. Vienoj vietoj jis sako, kad moters kūnas — tai smuikas ir kad juo gerai groja tik igudę muzikantai. Knyga šlykšti — aš pats žinau, — tačiau tas smuikas man įstrigo į galvą. Todėl aš ir norėjau kiek pasipraktikuoti, kad galėčiau groti, kai turėsiu žmoną. Kolfildas ir jo Stebuklingasis Smuikas, rupūs miltai! Žinau, kad tai šlykštu, bet tik iš dalies. Tokiuose dalykuose aš tikrai norėčiau turėt patyrimo. Jeigu norit žinoti teisybę, tai aš būdamas su mergiškia sunkiai surandu, ko man reikia. Garbės žodis. Kad ir su ta mergiūkšte, su kuria tik tik neturėjau lytinių santykių, kaip pirma pasakojau. Gerą valandą plūkiausi, kol nusegiau jos prakeiktą liemenuką. O kai vargais negalais nusegiau — ji vos nespjovė man į akis.

Taigi vaikštinėjau po kambarį laukdamas prostitutės. Ir vis galvojau, kad tik ji nebūtų bjauri. Nors apskritai dėl to mažai jaudinaus. Ir net norėjau, kad viskas greičiau pasibaigtų. Pagaliau kažkas pasibeldė, ir aš nuėjau atidaryti durų, bet pasimaišė ne vietoj padėtas lagaminas. Aš užkliuvau ir dėjausi ant grindų. Ko nenusilaužiau kojos. Aš vis pataikau nelaiku užkliūti už ko nors.

Atidariau duris. Koridoriuj stovėjo prostitutė. Vienplaukė, lengvu rudenu palteliu. Plaukai šviesūs, tačiau aiškiai matyti, kad dažyti. Bet ji toli gražu nebuvo kokia sena šliundra.

— Labas vakaras, — sakau. Velniškai meiliai, dievaži.

— Tai tu tas, kur man Morisas sakė? — klausia ji. Bet neypatingai maloniai.

— Liftininkas?

— Aha, — sako ji.

— Taip, aš. Prašau užėiti, — sakau. Aš kas akimirka dariausi vis abejingesnis. Dievaži, visai nustojau jaudintis.

Jinai įėjo, tuoj pat nusivilko paltą ir numetė ant lovos. Ji vilkėjo žalia suknele. Paskui kažkaip šonu atsisėdo ant kėdės prie rašomojo stalo ir ėmė supti koją. Užsikėlė koją ant kojos ir ėmė supti — aukštyn — žemyn, aukštyn — žemyn. Prostitutė, o tokia nervinga.

Jau pernelyg, dievaži. Gal todėl, kad visai dar jauna. Maždaug mano metų. Aš atsisėdau į fotelį šalimais ir pasiūliau jai cigaretę.

— Aš nerūkau,— sako ji.

Balsas plonas plonas, vos girdimas. Net nepadėjo, kai pasiūliau cigaretę. Aiškiai matyti — neišauklėta.

— Leiskite prisistatyti. Aš Džimas Stilas.

— Ar turi laikrodį?— klausia ji. Labai jai svarbu, koks mano vardas!— Klausyk, o kiek tau metų?

— Man? Dvidešimt dveji.

— Melagis ilgaragis.

Tai gražiausia! Pasakė visai vaikiškai. Prostitutė turėtų sakyti: „Neskiesk miltais!“ arba „Nepūsk arabų“, o ji: „Melagis ilgaragis“!

— O jums kiek metų?— klausiu aš.

— Tiek, kiek reikia,— sako ji. Suprask, sąmojinga.— Ar turi laikrodį?— klausia vėl. Paskui atsistojo ir per galvą nusivilko suknelę.

Man pasidarė baisiai nejauku. Dėl to, kad ji taip staigiai atsistojo ir nusirengė. Jeigu atsistoja, nusivelka suknelę, ir dar per galvą, žmogus turi atitinkamai jaustis, įkaisti ar panašiai. O aš nieko nejaučiau. Jokios aistros, nieko. Aš greičiau nuliūdau, negu įkaitau.

— Tai turi laikrodį, ar ne?

— Ne. Ne, neturiu,— sakau. O viešpatie, kaip man buvo nejauku.— Kuo jūs vardu?— klausiu. Ji stovi vienais rausvais marškinėliais. Garbės žodis, man buvo taip nepatogu, nors sudek.

— Sanė,— sako ji.— Na, mikliau!

— Ar nenorėtumėt truputį pasikalbėti?— klausiu aš. Vaikiška, be abejo. Bet man buvo be galo nejauku.— Ar jūs taip labai skubate?

Ji pasižiūrėjo į mane tarsi į beprotį.

— O apie ką čia kalbėsi?

— Nežinau. Apie bet ką. Sakau, gal jūs norėsit paplepėti...

Ji vėl atsisėdo ant kėdės prie rašomojo stalo. Bet aiškiai nepatenkinta. Ir vėl ėmė sūpuoti koją — dievaži, nervinga mergiotė!

— Gal pasiūlyti cigaretę?— klausiu aš. Visai pamiršau, kad ji nerūko.

— Nerūkau. Klausyk, jeigu nori šnekėti, prašau, tik greičiau. Aš neturiu laiko.

Bet aš nesugalvojau, apie ką su ja kalbėti. Norėjau paklaust, kaip ten išėjo, kad ji pasidarė prostitute, bet pabijojau. Vis tiek nebūtų pasisakiusi.

— Jūs turbūt ne iš Niujorko, ar ne?— klausiu aš. Nieko geresnio nesugalvojau.

— Iš Holivudo,— sako ji. Paskui atsistojo ir nuėjo prie lovos, kur buvo numetusi suknelę.— Gal turi pakabą? Suknelė švari, išlyginta, dar susiglamžys...

— Turiu, turiu,— skubiai atsakiau. Labai nudžiugau, kad galiu kažką veikti. Paėmiau jos suknelę, nunešiau ir pakabinau į spintą. Keista — nuliūdau kabindamas tą jos suknelę. Įsivaizdavau, kaip ji eina į parduotuvę, kaip renkasi suknelę ir niekas nė nenumano, kad ji prostitutė. Ir pardavėjas turbūt galvoja, kad ji mergaitė kaip mergaitė. Man pasidarė velniškai liūdna — pats nežinau kodėl.

Aš vėl atsisėdau ir pamėginau tęsti pokalbį. Tačiau ji buvo prasta pašnekovė.

—Ar jūs kiekvieną naktį dirbate?— paklausiau aš. Ir tik pasakęs susiprotėjau, koks tai žiaurus klausimas.

— Aha.— Ji vaikštinėjo po kambarį. Pasiėmė nuo stalo valgiaraštį, paskaitė.

— O ką jūs veikiat dieną?

Ji truktelėjo pečiais. Buvo visai liesutė.

— Miegu. Einu į kiną.— Ji padėjo valgiaraštį ant stalo ir pasižiūrėjo į mane.— Na, tai ką? Gyviau! Aš neturiu laiko...

— Žinot ką,— sakau,— aš labai blogai jaučiuosi. Šuniškai. Vakare gerokai nuvargau. Dievaži, galiu persižegnoti. Aš jums užmokėsiu, nebijokit, bet nepykit — aš tikrai negaliu. Jūs nepyksit?

Aš tikrai buvau nenusiteikęs. Visai nejaučiau patraukimo. Ir liūdesys kažkoks užpuoiė. Tai jinai mane nuliūdino. Ta jos žalia suknelė, kabanti spintoj. Ir, be to, aš turbūt niekad negalėčiau šito daryti su mergiščia, kuri kiaurą dieną sėdi kažkokiam idiotiškam kine. Garbės žodis, turbūt negalėčiau.

Ji priėjo prie manęs ir pasižiūrėjo, lyg netikėtų tuo, ką sakau.

— Kas yra, kas atsitiko?— klausia.

— Nieko neatsitiko.— Dievaži, kaip ėmiau nervintis!— Matot, mane neseniai operavo.

— Ta-aip? Kokią vietą?

— Šitą, kaip ji... klavikordą!

— Ta-aip! O kur jis yra?

— Klavikordas? Jis nugaroj! Faktiškai — nugaros smegenyse. Giliai, giliai...

—Ta-aip?— sako ji.— Tada ne kas...— Ir klestelėjo man ant kelių.— Koks tu meilutis!..

Aš rimtai susinervinau ir melavau toliau išsijuosęs:

— Aš dar kaip reikiant nepasveikęs,— sakau.

— Tu panašus į vieną aktorių, jis vaidina kine. Kaip jis?.. Bet tu žinai... Na kaip jo vardas?..

— Ne, nežinau,— sakau aš. O ji ir neketino kraustytis nuo mano nelaimingų kelių.

— Žinai, žinai. Tam filme, kur vaidina Melvinas Duglasas. Tas, atsimeni, Melvino Duglaso broliukas? Kuris paskui išvirto iš valties? Prisimeni?

— Ne, neprisimenu. Aš beveik visai nevaikštau į kiną.

Tada ji ėmė išdykauti. Ir dar taip šlykščiai...

— Liaukitės,— sakau.— Aš nenusiteikęs, jau pirma sakiau. Aš ką tik po operacijos.

Jinai neatsikėlė nuo mano kelių, tiktai piktai pašnairavo.

— Žinai ką?— sako.— Aš jau miegojau, kai tas beprotis Morisas mane pažadino. Gal tau atrodo, kad aš...

— Jūs nebijokit, aš gi sakiau, kad už atėjimą užmokėsiu, dievaži. Pinigų turiu iki kaklo. Bet aš po rimtos operacijos ir dar ne...

— Tai kurių velnių sakei Morisui, kad tau reikia mergaitės, ką? Jeigu dar neatsigavai po tos nelaimingos operacijos... Kurių velnių, ką?

— Aš nemaniau, kad taip blogai jausiuos. Apsirikau, garbės žodis. Labai atsiprašau. Jeigu jūs kilstelėtumėt. aš pasiimu piniginę ir užmoku. Tuoju pat.

Vis dėlto ji atsikėlė nuo mano kelių, pikta kaip velnias, ir aš nuėjau prie spintelės pasiimti piniginės. Išėmiau penkis dolerius ir padaviau jai.

— Labai ačiū,— sakau.— Širdingai ačiū.

— Čia penki. O reikia dešimt. Ji, matyt, kažką sugalvojo. Aš jau pirma prisibijojau, kad gali atsitikti kažkas panašaus.

— Morisas sakė — penki,— atkirtau aš.— Jis sakė — penkiolika už naktį ir penki už vieną kartą.

— Ne, dešimt.

— Jis sakė — penki. Man labai gaila, patikėkit, bet daugiau aš negaliu.

Ji truktelėjo pečiais, kaip ir pirma, labai šaltai ir sako:

— Gal malonėtumėt paduoti man suknelę? Tikiuosi, tamstos tas nenuvargins?

Klaiki mergiščia. Balselis vos girdimas, ir vis vien klaiki. Išpliurusi sena kekšė, nusipudravusi per metrą, ir ta nebūt buvus tokia klaiki.

Aš atnešiau ir padaviau jai suknelę. Ji apsirengė, paskui pasiėmė nuo lovos savo rudeninį paltelį.

— Iki pasimatymo, snargliau,— sako.

— Iki,— sakau. Net nepadėkojau. Ir gerai, kad nepadėkojau.

KETURIOLIKTAS SKYRIUS

Sanei išėjus, atsisėdau į krėslą ir surūkiau porą cigarečių. Už lango švito. Viešpatie, kaip šlykščiai jaučiausi! Neįsivaizduojat, koks liūdesys mane apėmė. Net ėmiau pusbalsiu šnekėtis su Eliu. Aš šnekuosi su juo visada, kai mane apninka liūdesys. Aš liepiu jam bėgti namo, pasiimti dviratį ir laukti manęs priešais Bobio Felono namus. Bobis Felonas buvo mūsų kaimynas, kai mes kadaise, prieš daugelį metų, gyvenom Meine. Buvo toks atsitikimas: mudu su Bobiu ruošėmės važiuoti dviračiais į Sedebigo ežerą. Pasiėmėm valgyti ir šiaip visko, ir savo mažakalbrius šautuvėlius — buvom dar bambliai ir manėm, kad tie šautuvėliai tinka medžioklei. O Elis nugirdo, kaip mes tarėmės, ir pats užsigeidė važiuot su mumis, bet aš jo neleidau. Pasakiau, kad jis per mažas. O dabar visada, užėjus liūdnumui, aš pusbalsiu sakau Eliui: „Gerai, bėk namo, pasiimk dviratį ir lauk manęs priešais Bobio namus. Tik negaišk!“ Nepamanykit, kad aš niekad neimdavau jo į iškylas. Dažnai pasiimdavau. Tačiau tą dieną liečiau likt namie. Jis net nesupyko — jis niekad nepykdavo — bet aš prisimenu ir prisimenu tą atsitikimą visada, kai mane apima didelis liūdesys.

Paskui nusirengiau ir atsigulėjau. Norėjau pasimelsti prieš miegą, bet nieko neišėjo. Nesiseka man pasimelsti kaip reikiant, nors kitąkart ir labai norėčiau. Visų pirma, aš pusiau ateistas. Kristus man patinka, tačiau kiti kadrai iš biblijos nelabai prie širdies. Kad ir apaštalai, pavyzdžiui. Teisybę sakant, mane jie pykina. Po Kristaus mirties jie buvo geri — aš nieko nesakau,— tačiau jam gyvam esant iš jų buvo tiek pat naudos, kiek iš ožio pieno. Jie visada palikdavo Jėzų bėdoj. Iš visos biblijos tie apaštalai man labiausiai nepatinka. Jeigu norit žinoti, tai po Kristaus man labiausiai patinka vienas toks kvaišelis, kuris gyveno kapinėse ir raižydavo save akmenimis. Tas nelaimingas mulkis man patinka dešimt kartų labiau negu apaštalai. Kai mokiausi Hiutone, dažnai diskutuodavau apie tai su vienu tokiu tipu, Artūru Čaildsu, kuris gyveno mūsų aukšte. Tas Čaildsas buvo kvakeris ir amžinai skaitydavo bibliją. Jis buvo šaunus vaikiščias, man jis patiko, bet dėl biblijos, ypač dėl apaštalų,

niekad nesutardavom. Jis man vis kaldavo, kad, jeigu aš nemyliu apaštalų, tai nieko, net paties Kristaus, nemyliu. Jis mane įtikinėdavo, kad Kristus pats išsirinko apaštalus ir dėl to juos reikia mylėti. Aš sakau — taip, žinau, kad išsirinko, bet išsirinko atsitiktinai. Kristus neturėjo laiko tyrinėti kiekvieną sutiktą, ir už tai jis nekaltas — jis paprasčiausiai neturėjo laiko. Prisimenu, kartą paklausiau Čaildsą, kaip, jo manymu,— ar Judas, tas, kuris išdavė Kristų, nusižudęs nuėjo į pragarą, ar ne. Čaildsas atsakė — be abejo, taip. Štai dėl to aš jau niekaip negalėjau su juo sutikti. Pasakiau, jog galiu kirsti iš tūkstančio

dolerių, kad Jėzus nenusiuntė jo į pragarą. Aš ir dabar kirsčiau iš tūkstančio dolerių, jeigu tik tą tūkstantį turėčiau. Teisybė, apaštalai visi kaip vienas būtų pasmerkę Judą ilgai negalvodami, bet Jėzus ne, galvą dedu. Čaildsas man aiškino, jog aš klystas dėl to, kad nelankęs bažnyčios. Gal ir jo teisybė, nežinau. Į bažnyčią aš tikrai neinu. Matot, mano tėvai skirtingų tikybų, ir mes, vaikai, likom bedieviai. Tarp mūsų kalbant, aš nevirškinu kunigų. Kiek mokiausi, visose mokyklose kapelionai sako pamokslus tokiais saldžiais, dirbtiniais balsais — net vemt verčia. Nesuprantu, kurio velnio jie negali kalbėti kaip žmonės. Kodėl būtinai turi maivytis?

Žodžiu, atsiguliau, bet poteriai — nė iš vietos. Tik pradėdau — ir girdžiu, kaip Sanė sako: „Snargliau!“ Atsisėdau lovoj ir užsidegiau dar vieną cigaretę. Gerklė visai apkarto. Išvažiavęs iš Pensio, surūkiau gerus du pakelius, jei ne daugiau.

Gulėjau ir rūkiau, kai staiga kažkas pabarškino į duris. Norėjau tikėti, kad beldžiasi ne pas mane, nors puikiausiai žinojau, kad beldžiasi būtent pas mane. Negaliu pasakyti, kaip aš nujaučiau, bet aš netgi žinojau, ir kas beldžiasi. Aš telepatas.

— Kas ten?— klausiu gerokai išsigandęs. Jau sakiau, kad esu bailokas.

Pasibarškino dar kartą. Bet jau garsiau.

Išlipau iš lovos, nuėjau — apsivilkęs pižama — ir atidariau duris. Šviesos nebedegiau, nes jau aušo. Koridorių stovėjo Sanė ir liftininkas Morisas, tas suteneris.

— Kas yra? Ko jums reikia?— klausiu aš. Velnias, kaip drebėjo balsas!

— Nieko ypatinga,— sako Morisas.— Penkių dolerių.— Jis kalbėjo už abu. Sanė išsižiojus stovėjo už jo nugaros.

— Aš jai užmokėjau. Daviau penkis dolerius,— sakau.— Klauskit ją pačią...— Mano balsas pašėlusiai drebėjo.

— 0 reikėjo dešimties, šefai. Aš pačiam sakiau. Dešimt už kartą, penkiolika už naktį. Buvo aiškiai pasakyta.

— Ne, jūs man ne taip sakėt. Jūs sakėt, penki doleriai už kartą. Už naktį, sakėt, penkiolika, teisingai, bet aš aiškiausiai girdėjau, kad...

— Nelaikyk svečių už durų, šefai!

— Ko jūs norit iš manęs?!— sakau, o širdis muša kaip kūjis. Dievaži, rodės, ims ir iššoks. Kad nors būčiau ką užsivilkęs. Žvėriškai nejauku buvo stovėti su viena pižama.

— Einam, šefai, pasišnekėsim,— sako Morisas. Ir kad stuktelėjo man kumščiu — kone žnektelėjauant užpakalio. Stiprus buvo, kalės vaikas. Kol atsikvošėjau, jie suėjo į kambarį. Ir elgėsi kaip namie. Sanė užsikorė ant palangės, o Morisas atsisėdo į krėslą ir prasisegė apykaklę — jis vilkėjo liftininko uniforma. Velnias, kaip nervinaus!

— Na šefai, krapštyk piniginę. Greičiau! Manęs darbas laukia.

— Dešimtą kartą sakau — aš neskolingas jums nė cento. Aš jai atidaviau tuos penkis...

— Klok pinigus dantų nerodęs! Kam aš sakau!

— Už ką turiu jai mokėti dar penkis dolerius?— sakau, o mano balsas velmoniškai dreba.— Jūs norit mane apmaut.

Morisas atsisagstė švarką. Po švarku nieko nebuvo, net marškinių, tik apykaklė. Pilvas storas, visas apžėlęs plaukais.

— Niekas čia nieko nemausto,— sakp jis.— Klok, ką esi skolingas, šefai!

— Neduosiu!

Kai aš taip pasakiau, jis atsikėlė iš krėslas ir palengvėle ėmė eiti prie manęs. Atrodė, lyg jis baisiai, baisiai nuvargęs arba jam viskas baisiai įkyrėję. Viešpatie, širdis į užkulnius

nulėkė! Prisimenu, rankas laikiau susikryžiaęs ant krūtinės. Dar pusė bėdos, jeigu būčiau buvęs apsirengęs.

— Klok pinigų, šefai!— Jis priėjo prie pat manęs, vis kartodamas:—Klok pinigų, šefai!— Idiotas, tikras idiotas!

— Neduosiu!

— Šefai, aš būsiu priverstas patį mažumėlę paauklėti. Baisiai nenoriu teptis rankų, bet kitos išeities nematyti,— sako jis.— Esi mums skolingas penkis dolerius.

— Aš jums nieko neskolingas!— sakau.— Jei mėginsit mane paliesti, rėksiu kaip šimtas velnių. Visą viešbutį prikelsiu. Policiją prišauksiu, visus...— Mano balsas drebėjo kaip šaltiena.

— Prašom, prašom. Rėk, kiek tiktai gerklė leidžia, — sako Morisas.— Rėk. Matyti, nori, kad tėvai sužinotų, jog su kekše gulėjai? Padorių tėvų vaikas, labai gražu.— Gudriai, šunsnukis, mane užlaužė. Velniškai gudriai.

— Atstokit nuo manęs. Jeigu būtumėt iš karto pasakę, kad dešimt, tada kitas dalykas. Betgi aš aiškiausiai girdėjau...

— Atiduosi pinigų, ar ne?— Jis prispyrė mane prie pačių durų. Kone užvirto ant manęs savo bjauriu, apžėlusiu pilvu.

— Atstokit nuo manęs! Nešdinkitės velniop iš mano kambario!— sakau aš. O rankas laikiau susikryžiaęs ant krūtinės. Viešpatie, koks aš menkysta!

Tuomet prabilo Sanė. Iki tol ji tylėjo.

— Ei Morisai! Paimti man jo piniginę?— sucypė ji.— Jinai čia pat, ant šito, kaip jis...

— Paimk, paimk.

— Nelieskit mano piniginės!

— Jau paėmiau,— sako Sanė. Ji pamojavo penkis dolerius, kad aš matyčiau.— Matei? Paėmiau tik penkis dolerius. Skolą. Mes ne sukčiai, mums svetimų nereikia. Staiga aš ėmiau raudoti. Ir negaliu susilaikyti.

— Geri nesukčiai,— sakau.— Pavogė iš manęs penkis dolerius, o dar sakosi...

— Užsičiaupk,— sako Morisas ir kad droš man.

— Ei Morisai! Tuščia jo,— sako Sanė.— Einam iš čia. Aš jau paėmiau pinigų. Eime, girdi!

— Einu, einu,— sako Morisas, o pats stovi kaip įbes-tas.

— Einam, Morisai, einam. Neprasidėk su juo.

— Argi jam kas ką daro?— sako jis nekaltu balsu. Ir kad rėš sprigtą man į pižamą. Nesakysiu, į kokią vietą spriegė, tačiau suskaudo žvėriškai. Aš surikau, kad jis prakeiktas suskretęs idiotas.

— Ką sakai?— Jis kaip kurčias pakreipė galvą ir prisidėjo prie ausies delną.— Gal man tik pasigirdo? Kas aš toks?

O aš verkšlenu. Siuntu iš piktumo.

— Suskretęs idiotas!— rėkiu jam.— Skystakiaušis! Prakeiktas sukčius! O po poros metų sėdėsi tarpuvartėj atkišęs kepurę ir kaulysi centų! Visas snargliais išsitepliojęs, purvinas ir...

Tada jis kaip šveitė man. Aš nespėjau nei išsisukt, nei atšokt, tik pajutau žvėrišką smūgį į pilvą.

Šamonės nepraradau, nes, atsimenu, mačiau, kaip jie išėjo ir uždarė duris. Ilgai gulėjau ant grindų, kaip ir tada, kai mane partrenkė Stredleiteris. Tik dabar man atrodė, kad mirštu. Garbės žodis, gulėjau ir galvojau, kad jau mirštu. Niekaip negalėjau atgauti

kvapo, tartum skęsdamas. Pagaliau vargais negalais atsistojau ir dvilinkas susirietęs, susiėmęs už pilvo nuslinkau į vonią.

Aš irgi trenktas. Dievaži, beprotis. Eidamas į vonią, ėmiau vaizduotis, kad mano pilve kulka. Kad tas galvažudys Morisas įvarė kulką man į pilvą. Ir kad einu į vonią išmaukti gero gurkšnio viskio nervams nuraminti ir pasiruošti kerštui. Įsivaizdavau, kaip išeinu iš vonios jau apsirengęs, su brauningu kišenėje, truputį svirdinėdamas į šalis. Į liftą nesėdu, o lipu laiptais. Leidžiuosi žemyn laikydamasis turėklų, o iš burnos karts nuo karto trykščioja kraujo čiurkšlės. Nusileidęs keliais aukštais žemiau,— ranka spausdamas žaizdą, paskui save palikdamas kraujo klanus,— išsikviečiu liftą. Morisas atidaro duris, pamato mane su brauningu rankoj ir paklaikęs iš išgąščio ima plonu, nežmonišku balsu spiegti, kad pasigailėčiau. Tačiau aš be gailesčio suvarau šešis šūvius tiesiai į jo šlykštų plaukuotą pilvą. Paskui nusviedžiu brauningą į lifto šachtą — pirmiau, aišku, nuvalęs pirštų atspaudus ir viską. Tada paršliaužiu atgal į kambarį ir paskambinu Džeinei, kad ateitų perrišti man žaizdos. Įsivaizdavau, kad jinai uždega ir prideda man prie lūpų cigaretę, o aš traukiu ir plūstu kraujais...

Prakeikti filmai! Jie gali žmogų pražudyti. Be juoko. Vonioj išbuvau apie valandą. Nusimaudžiau, kiek atsigavau. Paskui nuėjau ir atsiguliau, tačiau užmigau negreit — nebuvau pavargęs. Nieko taip netroškau, kaip nusižudyti. Nedaug trūko, kad būčiau ėmęs ir iššokęs pro langą. Tikriausiai būčiau ir iššokęs, jeigu būčiau žinojęs, kad kas nors tuoj pribėgs ir pridengs kuo nors mano lavoną. Nenorėjau, kad visokie pašlemėkai žiopsotų į mane, ištiškusį ant šaligatvio.

PENKIOLIKTAS SKYRIUS

Miegojau neilgai, nes kai pabudau, buvo, rodos, dar tik dešimta. Surūkiau cigaretę ir pajutau, kad esu gerokai praalkęs. Paskutinį kartą valgiau Egerstaune — tuos du šnicelius, kai su Brosardu ir Ekliu buvom nuvažiavę į kiną. O tai buvo seniai seniai. Atrodė, jog praėjo penkiasdešimt metų. Telefonas stovėjo po ranka, ir aš jau norėjau paskambinti, kad man į kambarį atneštų pusryčius, bet pabūgau, kad gali atsiųsti tą mieląjį Morisą. Jūs didžiai klystat, jeigu manot, kad aš troškau dar kartą išvysti jo fizionomiją. Užsirūkiau antrą cigaretę ir, gulėdamas lovoj, ėmiau svarstyti, gal paskambinti Džeinei — ar ji namie ir ką veikia... Bet neturėjau ūpo.

Ėmiau ir paskambinau Selei Hejes. Ji mokosi Merės E. Vudraf pensione, ir aš žinojau, kad ji jau atostogauja: prieš porą savaitių buvau gavęs nuo jos laišką. Aš nėjau dėl jos iš proto, bet mes draugavom jau kelinti metai, ir man, asilui, atrodė, kad jinai gana protinga. Mat jinai daug žinojo apie teatrą, pjeses, literatūrą. Ir jeigu žmogus gerai nusivokia apie tokius dalykus, ne iš karto perprasi, ar jis glušas, ar ne. Man tik po šimto metų pasidarė aišku, kokia ji yra iš tikrųjų, ta Selė. Būčiau išsiaiškinęs kur kas anksčiau, jeigu mes nebūtume tiek daug laižęsi. Mano yda — jeigu bučiuoju mergišką, man visuomet atrodo, kad ji protinga. Visada aš taip galvoju, nors ir žinau, kad tai visai skirtingi dalykai.

Žodžiu, paskambinau Selei Hejes. Pirma atsiliepė tarnaitė. Paskui priėjo tėvas. Tik paskui pakvietė ją.

— Selė?— sakau aš.

— Taip. Kas čia kalba?— klausia ji. Irgi veidmainė. Juk pasisakiau jos tėvui, kas esu.

— Houldenas Kolfildas. Kaip gyveni?

— Ak, Houldenas! Ačiū, gerai. O kaip tu?

— Liuks. Klausyk, kaip tau sekasi? Na... mokslas?

— Puikiai,— sako ji.— Pats žinai.

— Kur ne. Klausyk, ar tu neužsiėmusi? Šiandien sekmadienis, bet gal yra kur nors koks dieninis spektaklis. Benefisas ar koks galas... Ar nenorėtum nueiti?

— Žinoma, norėčiau. Būtų nuostabu!

„Nuostabu!“ Jau šito žodžio kaip neapkenčiu! Toks netikras — vemt verčia. Vos vos nesurikau, kad niekur, po velnių, mes neisim. Bet paskui mudu dar paplepėjom. Tikriau, ji plepėjo. Aš ir pusės žodžio negalėjau įterpti. Pasakojo apie kažkokį švilpį iš Harvardo,— tikriausiai fuksą, nors man, aišku, nesakė,— kuris esąs įsimylėjęs ją iki ausų. Skambinas dieną naktį. Dieną naktį! Kad tu pastiptum! Be to, esąs dar vienas kadras — kadetas iš Vest-Pointo — tas irgi dėl jos į ugnį šoktų. Baisus daiktas! Aš pasakiau, kad ji ateitų prie „Biltmoro“, po laikrodžiu, lygiai antrą ir nevēluotų, nes seansas prasideda pusę trijų. Ji amžinai vėluodavo. Ir padėjau ragelį. Vidurius man susukdavo, jos besiklausant. Tačiau ji buvo labai graži.

Susitaręs su Sele atsikėliau, apsirengiau ir susidėjau daiktus. Išeidamas iš kambario žvilgtelėjau pro langą, ką veikia mano iškrypėliai, bet visur buvo nuleistos užuolaidos. Dieną visi jie kuklumo įsikūnijimas. Tada nuėjau į liftą, nusileidau žemyn ir atidaviau raktus. Moriso niekur nesimatė. Nors aš, aišku, ir nelandžiojau pakampiais, ieškodamas to bestijos.

Išėjęs iš viešbučio sėdau į taksį, bet nesugalvojau, kur man važiuot. Neturėjau kur važiuot. Buvo dar tik sekmadienis, o aš negalėjau grįžt namo anksčiau kaip trečiądienį, blogiausiu atveju — antradienį. Į kitą kokį viešbutį važiuoti neturėjau nė menkiausio noro — ar tam, kad man ten kas ištaškytų smegenis? Liečiau važiuot į Centrinę stotį — ji netoli „Biltmoro“, kur buvau susitaręs susitikti su Sele. Nusprendžiau palikt lagaminus seife, nuo kurio duoda raktą, o paskui kur nors papusryčiauti. Buvau gerokai išalkęs. Išsiėmiau piniginę ir susiskaičiavau pinigus. Gerai nepamenu, kiek buvo likę, tačiau ne kažin koks lobis. Per dvi nelaimingas savaites prašvilpiau krūvą pinigų. Rimtai, rimtai. Aš baisiai išlaidus. O ko neišleidžiu, tą pametu. Kiek kartų pamirštu pasiimti gražą — tai restorane, tai naktiniam klube, tai vėl kur. Mano išlaidumas varo tėvus į pasiutimą. Nors mano tėvas, tiesą sakant, nėra varguolis. Nežinau tiksliai, kiek jis uždirba,— jis niekad su manim apie savo reikalus nešneka,— bet spėju, kad nemažai. Dirba kažkokioj akcinėj bendrovėj juriskonsultu — neturėtų skūstis prasta alga. Kad padoriai užkala, spėju ir iš to, jog nuolatos deda kapitalą į kažkokius Brodvėjaus teatrus. Paprastai iš to biznio išeina šnipštas, ir mama iš proto eina, kad tėvas su jais prasideda. Apskritai, Eliui mirus, mamos sveikata smarkiai sušlubavo. Nervai. Todėl aš baisiai bijojau tos valandėlės, kai ji sužinos, jog aš vėl išmestas iš mokyklos.

Palikęs lagaminus viename tokiam seife nuėjau į stoties užkandinę pavalgyti. Pusryčius užsisakiau sočius — apelsinų sulčių, kiaušiniene su kumpiu, skrudintos duonos ir stiklinę kavos. Šiaip rytais pasitenkinu apelsinų sultimis. Aš apskritai mažai valgau, rimtai. Dėl to ir esu sudžiūvęs kaip šakalys. Man prirašė dietinį maistą — kalnus miltinių patiekalų ir visokių velnių atseit, kad svorio prisiauginčiau, bet aš spjaunu į visas tas jų dietas. Būdamas mieste paprastai valgau sumuštinį su šveicarišku sūriu ir geriu pieno suflė. Tai menkas maistas, tačiau pieniškam suflė pilna visokių vitaminų. H. V. Kolfildas. Houldenas Vitaminas Kolfildas.

Man bevalgant kiaušiniene, įėjo dvi vienuolės su lagaminais. Spėjau, kad jos kraustosi į kitą vienuolyną ir laukia traukinio. Įėjo ir atsisėdo greta manęs prie bufeto. Jos nežinojo,

kur pasidėti lagaminus, ir aš joms pagelbėjau. Tie jų lagaminai buvo visai prasti — pigūs, ne odiniai. Negaliu pakęsti pigių lagaminų, nors ir žinau, kad tai kvaila. Net gėda pasisakyti, bet aš net imu neapkęsti žmonių, kurių prasti lagaminai. Buvo toks atsitikimas. Kai mokiausi Elktonhilze, gyvenau vienam kambary su tokiu Diku Sleglu, kurio lagaminai buvo visai prasti. Jis nelaike jų ant lentynos, bet kišdavo po lova, kad niekas nematytų jo ir mano lagaminų greta. Man būdavo velnioniškai nesmagu, norėdavosi išmest savo lagaminus velniop ar ką, arba nors susikeist su juo. Mano lagaminai buvo pirkti pas Marką Krosą, liuksiški, tikros odos ir kainavo turbūt krūvą pinigų. Bet atsitiko keisčiausias dalykas. Kad vargšui Sleglui neišsivystytų tas prakeiktas nepilnavertiškumo kompleksas, aš paėmiau savo lagaminus ir pasikišau po lova. O ką jis tada darė? Kitą dieną ištraukė mano lagaminus iš po lovos ir uždėjo ant lentynos. Aš negreit susigaudžiau kodėl. Pasirodo, jis norėjo, kad žmonės, užėję į kambarį, manytų, jog tai jo lagaminai. Rimtai, rimtai. Baisus keistuolis. Jis, pavyzdžiui, visokiausiais žodžiais dergdavo tuos mano lagaminus. Jam nepatiko, kad jie per daug nauji — anot jo, buržujiški. Jis buvo amžinai įsikandęs tą nelaimingą žodį, matyt, kažkur perskaitė ar nugirdo. Visus mano daiktus vadino buržujiškais. Net ir mano parkeris buvo buržujiškas. Jis visą laiką skolindavosi iš manęs tą parkerį — ir vis vien jis jam buvo buržujiškas. Mes gyvenoir kartu tikrai du mėnesius. Paskui abu pasiprašėm, kad mus perskirtų, bet keisčiausia, kad persikėlęs į kitą kambarį aš jo lyg ir pasigesdavau. Jis buvo velnioniškas humoristas, ir man su juo kartais būdavo visai smagu. Nenustebčiau sužinojęs, kad ir jis manęs pasigesdavo. Iš pradžių vadindamas mano daiktus buržujiškais jis paprasčiausiai traukdavo inane per dantį, ir aš neimdavau labai į galvą — dar juokdavaus, atsimenu. O paskui pamačiau, kad jis jau nebejuokauja. Ne, neįmanoma gyventi vienam kambary su žmogum, kurio lagaminai prastesni negu tavo, tai yra, jeigu tavo lagaminai tikrai geri, o jo prasti. Man atrodo taip: jeigu žmogus nekvailas ir supranta humorą, jam nuspėjaut, ar jo lagaminai geresni, ar blogesni. Bet taip nėra. Užtat aš ir gyvenau vienam kambary su tuo bukalgalviu benkartu Stredleiteriu. Jo bent lagaminai buvo ne prastesni už mano.

Žodžiu, šalia manęs atsisėdo dvi vienuolės, ir mes po truputį išsinekėjom. Ta, kuri sėdėjo arčiau, turėjo šiaudinę pintinėle, į tokias vienuolės ir Gelbėjimo Armijos moterų renka pinigus prieš kalėdas. Stovi prie kiekvieno kampo, ypač Penktojoj aveniu, prie universalinių parduotuvių, visur. Taigi tas jos krepšelis nukrito ant žemės, o aš pakėliau ir padaviau jai. Aš paklausiau, ar ji nerenka pinigų labdariniais tikslais. Ji atsakė nerenkanti — paprasčiausiai viską supakavus, krepšelis netilpęs į lagaminą, todėl nešanti jį rankoj. Ji labai maloniai šypsojosi. Nosis jos buvo ilga, ir akiniai negražūs, geležiniais rėmeliais, tačiau jos veidas buvo velnioniškai malonus.

— Jeigu jūs renkate aukas, tai aš galėčiau šiek tiek paaukot,— sakau aš jai.— Paimkit iš manęs pinigų, o kai rinksit — įdėsit prie visų.

— O, kaip būtų gražu!— atsakė ji, o antroji irgi pasižiūrėjo į mane. Ji gėrė kavą ir skaitė mažą juodą knygele. Knygutė buvo panaši į bibliją, tik per plona. Tačiau vis vien panaši į bibliją. Tos vienuolės valgė skrudintą duoną su kava. Man pasidarė liūdna. Žvėriškai nemalonu, kai tu kerti kiaušiniene su kumpiu ar dar ką nors, o šalia tavęs valgo tikrai skrudintą duoną su kava,

Jos priėmė iš manęs dešimt dolerių. Ir vis klausinėjo, ar nenusiskriausiu paaukodamas tokią sumą. Aš pasakiau, kad pinigų turiu užtektinai, bet jos nebuvo linkusios patikėti. Paskui vis dėlto paėmė. Abi ėmė taip karštai dėkot, kad man net nejauku pasidarė. Aš pasiskubinau nukreipti kalbą ir paklausiau, kur jos keliauja. Pasisakė esančios mokytojos,

ką tik atvykusios iš Čikagos ir mokytojausiančios kažkokiam vienuolyne ar Šimtas šešiasdešimt devintoj, ar Šimtas aštuoniasdešimt šeštoj gatvėj, žodžiu, kažkur pasaulio krašte. Ta, su akiniais, sakėsi dėstanti anglų kalbą, o jos draugė — istoriją ir Amerikos konstituciją. Man pasidarė velnioniškai įdomu, ką ta, kuri dėstė anglų kalbą, būdama vienuolė, galvoja, skaitydama kai kurias knygas iš anglų literatūros. Nebūtinai kokias nepadorias knygas, bet tokias, kur yra apie meilę, įsimylėjusius ir taip toliau. Kad ir ta Justesija Vaj iš Tomo Hardžio „Sugrįžimo į tėvynę“ — ji nebuvo baisiai aistringa ar panašiai, bet vis tiek įdomu, ką galėtų galvoti apie ją vienuolė, skaitydama tą knygą. Bet aš jos apie tai, žinoma, nepaklausiau. Tik tai pasakiau, kad anglų kalba man iš visų dalykų labiausiai patinka.

— Iš tikrųjų? O, man labai malonu! — sako ta su akiniais, kuri dėsto anglų kalbą. — Būtų labai įdomu sužinoti, ką jūs šiais metais esat skaitę? — Ji buvo velniškai šauni, ta vienuolė.

— Žinot, daugiausia skaitėm senąją literatūrą... „Beovulfą“, „Grendelį“, „Lordą Rendalį, mano sūnų“, visus tuos... Be to, užduodavo ir papildomai namų skaitymui, — už tai vertindavo atskirai. Aš perskaičiau Tomo Hardžio „Sugrįžimą į tėvynę“, paskui „Romeo ir Džuljetą“, „Julijų...“

— „Romeo ir Džuljetą“! Puiki knyga. Jums turbūt labai patiko? — Šnekėjo visai kaip ne vienuolė.

— Taip, labai patiko. Ne viskas, tiesa, bet apskritai tokia jaudinanti.

— O kas jums ten nepatiko, ar neprisimenat? Atvirai pasakius, man buvo kažkaip nepatogu kalbėti su ja apie „Romeo ir Džuljetą“. Tenai juk ir mylisi, ir bučiuojasi, o jinai, šiaip ar taip, vienuolė, bet, kadangi ji pati paklausė, reikėjo atsakyt.

— Nežinau, — sakau aš, — man pats Romeo ir Džuljeta, abu — nelabai prie širdies. Jie man patinka, bet, kaip čia pasakius... kai kada jie tokie... net pyktis ima... Man jau labiau buvo gaila Merkucijaus, kai jį nužudė, negu Romeo ir Džuljetos. Man Romeo visai ėmė nebepatikti, kai Merkucijų nudūrė tas... pamiršau vardą, — na tas, Džuljetos pusbrolis...

— Tebaldas.

— Taip, Tebaldas. — Aš amžinai pamirštu jo vardą. — Kaltas Romeo. Juk per jį Merkucijų nudūrė. Ir apskritai man Merkucijus iš visų labiausiai patiko. Nežinau, visi tie Montekiai, Kapulečiai — jie irgi neblogi, ypač Džuljeta, tačiau Merkucijus!.. Jis toks... aš nemoku paaiškinti... Jis labai šaunus — linksmas, sąmojingas... Be to, man labai pikta, kai nužudo ką nors — ypač jeigu protingą ir linksmą žmogų — ir dar dėl kieno nors kito kaltės. Romeo ir Džuljeta, sakysim, patys buvo kalti.

— Kokioj mokykloj jūs mokotės, berniuk? — klausia ji mane. Tikriausiai nenorėjo, kad aš imčiau aiškinti, kuo prasikalto Romeo ir Džuljeta.

Atsakiau, kad mokausi Pensyje. Ji buvo girdėjusi apie Pensį. Tai esanti labai gera mokykla. Aš nutylėjau. Paskui jos draugė, ta, kuri dėsto istoriją ir konstituciją, pasakė, kad joms reikia bėgti. Paėmiau jų sąskaitą, bet jos nieku būdu nesutiko, kad aš už jas mokėčiau. Toji su akiniais atėmė iš manęs sąskaitą.

— Jūs ir taip buvot per daug dosnus, — sako ji. — Jūs labai geras, berniuk. — Dievaži, šauni vienuolė. Ji buvo kažkuo panaši į Ernesto Morou motiną, su kuria susipažinau traukinyje. Ypač kada šypsojosi. — Labai malonu buvo su jumis pasikalbėti, — sako ji.

Aš atsakiau, kad man irgi buvo labai malonu pasikalbėti su jomis. Man tikrai buvo malonu. Bet būtų buvę dar maloniau, jeigu kalbėdamasis su jomis nebūčiau bijojęs, kad tik jos manęs neimtų klausinėti, ar aš katalikas, ar ne. Katalikai visuomet stengiasi

sužinoti, ar tu katalikas, ar ne. Man jau kiek kartų yra taip buvę, ir aš žinau, dėl ko. O dėl to, kad mano pavardė airiška, o airiai daugiausia katalikai. Mano tėvas irgi kadaise buvo katalikas. Paskui vedęs mano motiną nustojo tikėti. Tačiau katalikai, dar net nežinodami pavardės, visada stengiasi išsiaiškinti, ar tu katalikas, ar ne. Hutone pažinojau vieną tokį tipą, Luji Gormaną, jis buvo katalikas. Su juo pirmu aš ten ir susipažinau. Pirmąją mokslo metų dieną mudu abu laukėm medicininio patikrinimo. Sėdėjom su juo greta ir ėmėm šnekėtis apie tenisą. Pasirodo, abu buvom teniso mėgėjai. Jis pasipasakojo kas vasarą važiuojąs į Foresthilzą — pasižiūrėti varžybų, aš pasisakiau, kad irgi tenai važiuoju, paskui ėmėm šnekėti apie varžybas ir ginčytis, kas geriau žaidžia. Nors jis buvo dar vaikas, tačiau neblogai nusimanė apie tenisą. Rimtai. Bet staiga nei iš šio, nei iš to, vidury pokalbio, jis klausia mane: „Ar kartais nepastebėjai, kur čia yra katalikų bažnyčia?“ Aš aiškiausiai supratau, kad jis paklausė tik norėdamas sužinoti, ar aš katalikas, ar ne. Dievaži, buvo aišku vien iš jo tono. Jis nebuvo nusiteikęs prieš nekatalikus — jam paprasčiausiai rūpėjo sužinoti, ar aš katalikas, ar ne. Jam buvo labai malonu šnekučiuotis su manim apie tenisą, bet per mylią matei, jog jam būtų buvę kur kas maloniau šnekučiuotis apie tenisą su kataliku. Mane tokie dalykai siutina. Ne, mūsų pokalbis nenutrūko, mes ir toliau šnekėjome kaip šnekėjėsi, tačiau kažkas buvo nebe taip. Štai kodėl man buvo labai smagu, kad tos dvi vienuolės nesiteiravo, ar aš katalikas, ar ne. Nuo to mūsų pokalbis nebūtų, žinoma, suiręs, bet jis būtų buvęs tikriausiai kitoks. Aš nekaltinu katalikų. Visai ne. Kataliku dėtas, aš irgi turbūt taip daryčiau. Čia panašiai kaip su tais lagaminais. Žodžiu, geram pokalbiui tokie dalykai neišeina į naudą. Štai ir viskas, ką aš norėjau tuo pasakyti.

Kada jos pakilo eit, tos dvi vienuolės, aš velniškai negražiai pasielgiau. Aš rūkiau ir, kai atsistojausi atsisveikinti su jomis, visai netyčia išpūčiau dūmus tiesiai joms į veidus. Garbės žodis, visai nenorėdamas. Puoliau atsiprašinėti kaip pašėlęs, o jos neišsizėidė ir labai maloniai, labai mandagiai mane nuramino, tačiau man vistiek buvo šlykščiai nesmagu.

Joms išėjus, ėmiau gailėtis, kad paaukojau tiktai dešimt dolerių. Bet buvau susitaręs su Sele Hejes eiti į teatrą ir turėjau pasilaikyti šiek tiek pinigų bilietams bei kitkam. Tačiau vis vien baisiai apmaudu. Prakeikti pinigai! Amžinai man dėl jų genda nuotaika.

ŠEŠIOLIKTAS SKYRIUS

Kai papusryčiauvau, dar nebuvo dvylikos, o su Sele turėjau susitikti tik antrą, todėl nutariau tuo tarpu pasibastyt po miestą. Iš galvos neišėjo tos dvi vienuolės. Ir tas jų nuzulintas šiaudinis krepšelis, su kuriuo jos rinkdavo pinigus, kada neturėdavo pamokų. Aš bandžiau įsivaizduot savo mamą arba tetą, arba Selės Hejes motiną, stovinčias priešais kokią nors, sakykim, universalinę parduotuvę su nutriušusiu šiaudiniu krepšeliu rankose ir renkančias pinigus neturtingiesiems šelpti. Sunku buvo ir įsivaizduot. Ne tiek savo mamą, kiek anas dvi. Tiesa, mano teta priklauso labdaringsoms draugijoms — Raudonajam Kryžiui ir dar kažkam,— tačiau ji visada labai gražiai rengiasi ir eina su labdaringsais reikalais išsipusčiusi, pasidažiusi lūpas ir visa kita. Negalėjau įsivaizduot, kaip ji rinktų pinigus, jeigu jai reikėtų vilkėti juodus vienuoliškus rūbus ir nebūtų galima dažyti lūpų. Arba Selės motina... Rupūs miltai! Jinai vaikščiotų su krepšeliu, tik jeigu kiekvienas, aukodamas pinigų, pultų prieš ją ant kelių ir bučiuotų jai užpakalį. Jeigu jai tiktai įmestų pinigą ir nueitų, nieko nesakydami, jos nepastebėdami, ji nė valandos neištvertų. Nusibostų. Atiduotų savo krepšelį ir mautų į kokią prašmatnią skylę užkasti.

Tos vienuolės man dėl to ir patiko. Iš karto buvo matyti, kad jiedvi niekad nėra buvusios jokiam restorane. Man pasidarė nežmoniškai liūdna, kai ėmiau galvot apie tai, kad jos niekad nevaikšto į gerus restoranus ir panašiai. Aš suprantu, kad tai visai nesvarbu, bet vis vien man pasidarė žvėriškai liūdna.

Sumaniau nueit į Brodvėjų, šiaip sau, dėl malonumo, šimtą metų nebuvo buvęs. Be to, norėjau rast plokštelių parduotuvę, kuri atdara sekmadienį. Aš norėjau nupirkt Fibei vieną plokštelę — „Mažoji Serlė Binz“. Ją buvo labai sunku gaut. Tai dainelė apie vieną mažą mergytę, kuriai iškrito du priekiniai dantys ir jinai gėdindavosi išeiti į gatvę. Aš ją išgirdau Pensy. Tą plokštelę turėjo vienas berniūkštis, jis gyveno kitam aukšte. Aš prašiau, kad jis man ją parduotų, nes žinojau, kad Fibė iš koto virstų išgirdus, tačiau jis nesutiko parduot už jokių pinigų. Tai labai sena, klasiška plokštelė, prieš kokius dvidešimt metų įdainuota vienos negrų dainininkės, Estelos Flečer. Ji dainuoja džiazos stiliumi, visai kaip viešnamy. Aš žinau, jeigu dainuotų kokia nors baltoji dainininkė, verkšlentų, ir tiek, tačiau toji Estela Flečer dainavo kaip reikiant. Tokios geros plokštelės daugiau nesu girdėjęs. Nutariau surasti parduotuvę, atdarą sekmadienį, nusipirkti tą plokštelę, o paskui nueit į parką. Fibė sekmadieniais parke čiuožia riedučiais. Aš žinojau, ir kur ją galima rast.

Buvo šilčiau negu vakar, tačiau saulė nesirodė, ir apskritai vaikščioti nebuvo labai smagu. Tačiau man patiko vienas dalykas. Priešais mane ėjo tokia šeimyna, matyt, iš bažnyčios — tėvas, motina ir kokių šešerių metų pyplys. Neatrodė, kad jie būtų turtingi. Tėvas dėvėjo šviesiai pilką skrybėlę, kaip ir visi neturtingieji, norėdami pasipuošt. Jiedu su žmona ėjo sau šnekėdamiesi, tarsi pamiršę savo vaiką. O tas vaikas buvo toks liuks bamblys! Jis šalčiausiai pėdino gatvę — ne šaligatviu, bet pačiu gatvės pakrasčiu. Jis stengėsi eiti tiesiai kaip visi vaikai ir kažką niūniavo. Aš priėjau arčiau, norėdamas išgirsti, ką jis ten dainuoja. Jis dainavo tokią dainelę: „Jei kažkas kažką sugavo vakare rugiuos...“ Balsiukas jo buvo gražus. Ir dainavo jis savo malonumui, aiškiai buvo matyt. Pro šalį zvimbė automobiliai, žviegė stabdžiai, tėvai visai jo nežiūrėjo, o jis pėdino patenkintas gatvės pakraščiu ir dainavo: „Jei kažkas kažką sugavo vakare rugiuos...“ Man pasitaisė nuotaika, pasidarė nebe taip liūdna.

Brodvėjum plūdo žmonės. Buvo sekmadienis, pats vidurdienis, tačiau maišatis nežmoniška. Visi grūdosi į kiną — į „Paramauntą“, „Astoriją“, „Strendą“, „Kapitolijų“ ir kitas kvailas vietas. Šventadieniškai išsipustę, net bjauru. O bjauriausia, kad visi skubėjo į tą kiną. Šlykštu žiūrėt. Aš nieko nesakau, jei žmogus eina į kiną, neturėdamas ką veikt, bet jeigu matau, kad kitas su noru ten eina ir net skuba, mane vemti verčia. Ypač jei milijoninės eilės stovi per visą kvartalą prie bilietų — iš kur ta perkūniška kantrybė! Norėjau tik nešdintis velniop iš to prakeikto Brodvėjaus. Laimė, pačioj pirmoj plokštelių parduotuvėj gavau „Mažąją Serlę Binz“. Sukišau penkis dolerius, nes plokštelė buvo reta, tačiau nesigailėjau. Rupūs miltai, nuotaika akimirksniu pasitaisė. Nekantravau kuo greičiau skrist į parką ieškot Fibės ir padovanot jai plokštelę.

Išėjęs iš parduotuvės, užsukau į vaistinę. Sakau, paskambinsiu Džeinei, pasižiūrėsiu, ar ji jau parvažiavus namo atostogų, ar ne. Įlindau į būdelę, surinkau numerį. Deja, atsiliepė jos motina, ir, nieko nepešęs, turėjau pakabint ragelį. Neturėjau ūpo leistis su ja į kalbas. Apskritai nelabai trokštu šnekėtis telefonu su mergiščių mamomis. Nors galėjau bent paklaust, ar Džeinė namie. Nebūčiau juk numiręs. Bet nenorėjau. Dievaži, tokiems dalykams reikia nuotaikos.

Dar turėjau gaut tuos prakeiktus bilietus į teatrą, todėl nusipirkau laikraštį pasižiūrėt, kur kokie spektakliai. Sekmadienio proga buvo tik trys. Nuėjau ir nupirkau du bilietus parteryje į pjesę „Štai mano meilė“. Rodos, buvo benefisas, ar koks velnias. Nelabai norėjau eit į tą spektaklį, bet žinojau, kad Selė, pamaivų karalienė, visai išsileis, kai pasakysiu, kad gavau bilietus į tą pjesę, nes ten vaidino Lantai. Ji mėgo pjeses, kurios laikomos rimtomis, labai subtiliomis, kuriose vaidina Lantai ir taip toliau. O aš — ne. Aš, atvirai sakant, nemėgstu jokių pjesių. Jos, tiesa, nėra tokios šlykščios kaip filmai, tačiau alpti dėl jų irgi nėra ko. Visų pirma aš neapkenčiu aktorių. Jie įsivaizduoja, jog vaidina žmones. Nė velnio jie nepanašūs į gyvus žmones! Geresni aktoriai kartais būna panašūs, bet ne taip, kad būtų gera žiūrėt. Kartais aktorius geras, tačiau per mylią matyti, kad ir jis tą žino — tada viskas sugadinta. Imkim, pavyzdžiui, serą Lorenšą Olivje. Aš jį mačiau „Hamlete“. D. B. buvo pernai mudu su Fibe nusivedęs. Pirma jis mus pavaišino priešpiečiais, paskui nuėjom į teatrą. D.B. jau buvo matęs „Hamletą“ ir, mums pusryčiaujant, jis taip įdomiai pasakojo, kad man rūpėjo kuo greičiau pačiam pamatyti. Bet man nelabai patiko. Nežinau, kuo tas Olivje nepaprastas. Balsas jo, tiesa, liuks, ir pats dailus, ir pasižiūrėt gražu, kaip jis vaikšto, kaip šauniai kaunasi, bet jis nebuvo toks, kokį aš įsivaizdavau Hamletą iš D. B. pasakojimo. Jis buvo panašesnis į kokį generolą, o ne į liūdną, tokį truputį su atsileidusiais varžtais vaikiną. Labiausiai man patiko ta vieta, kai Ofelijos brolis — tas, kuris pačioj pabaigoj fechtuojasi su Hamletu,— išvažiuoja, o tėvas duoda jam visokius patarimus. Tėvas jam duoda tuos savo patarimus, o Ofelija dūksta su juo — pešioja, erzina, traukioja iš makštų jo durklą,— o jis dedasi atidžiai klausąsis, ką skiedžia tėvas. Tai buvo šaunu! Man ta vieta velniškai patiko. Deja, tokių vietų nedaug. Fibei patiko irgi tikrai viena vieta — kai Hamletas glosto savo šuniui galvą: Ji paskui sakė, kad tai buvo labai gražu ir juokinga, ir iš tikrųjų tai buvo labai gražu. Reikės man pačiam perskaityt tą pjesę. Blogiausia, kad aš viską turiu pats perskaityt. Jeigu tai vaidina aktorius, aš negaliu klausytis. Vis bijau, kad tik jis nepradėtų maivytis.

Nusipirkęs bilietus į spektaklį su Lantais, sėdau į taksi ir nuvažiavau į parką. Galėjau sėst į metro ar kur kitur, nes su pinigais darėsi striuka, tačiau norėjau kuo greičiau išsinešdinti iš prakeikto Brodvėjaus.

Parke buvo baisiai nyku. Nebuvo labai šalta, tačiau saulė dar nešvietė, ir atrodė, kad parke nieko nėra, tik tai šunų išmatos, spjaudalai ir nuorūkos, kur sėdėta senių, ir kad suoliukai visi šlapi ir šalti, ir nesinorėjo sėstis. Man pasidarė labai liūdna, ir kartkartėmis nei iš šio, nei iš to nupurtydavo šiurpas. Neatrodė, kad ateina kalėdos. Ir ne tik kalėdos, bet, atrodė, niekas neateina. Tačiau žingsniavau link didžiojo tako, nes Fibė paprastai ten čiuožinėja. Ji mėgsta čiuožinėti netoli estrados. Keista. Mažas aš irgi mėgdavau ten čiuožinėti.

Tačiau tenai jos neradau. Būrelis vaikų lakstė, čiuožinėjo, du berniukai mėtėsi kamuoliu, tačiau Fibės nebuvo matyti. Paskui pamačiau ant suoliuko mergytę, maždaug jos metų, sėdėjo viena ir taisėsi pačiūžą. Pamaniau, gal ji kartais pažįsta Fibę ir galės man pasakyt, kur ji yra. Nuėjau, atsėdau greta ant suoliuko ir klausiu:

— Gal tu, mergyte, kartais pažįsti Fibę Kolfild?

— Ką?— atsakė mergytė. Ji mūvėjo džinsais ir vilkėjo kokia dvidešimčia nertinių. Tie jos nertiniai aiškiai buvo motinos megzti — platūs kaip maišai.

— Fibę Kolfild. Ji gyvena Septyniasdešimt pirmojoj gatvėj. Ketvirtokė.

— Jūs pažįstat Fibę?

— Aha. Aš jos brolis. Kažin kur ji dabar galėtų būti?

— Ji iš mis Kelon klasės, taip?— klausia mergytė.
— Nežinau. Atrodo, kad taip.
— Tai tikriausiai muziejų. Mes buvom praeitą šeštadienį,—sako mergytė.
— Kokiam muziejų?— klausiu. Ji truktelėjo pečiais.
— Nežinau,— sako.— Muziejų!
— Žinau, kad muziejų, bet ar tame, kur paveikslai, ar kur indėnai?
— Kur indėnai.
— Labai ačiū,— sakau. Ir atsikėliau eiti, bet staiga prisiminiau, kad šiandien sekmadienis.— Betgi šiandien sekmadienis!— sakau aš jai.

Ji pasižiūrėjo į mane.

— Aha. Tada jos ten nėra.

Mergaitė tebevargo su ta savo pačiūža. Ji buvo be pirštinių, rankos raudonos, sugrubusios nuo šalčio. Aš padėjau jai priveržti pačiūžą. Rupūs miltai, tiek metų rankoj nebuvau turėjęs pačiūžų rakto! Tačiau suveikiau. Įdėkit man į delną pačiūžų raktą nors ir po penkiasdešimt metų, užrišę akis, aš atpažinsiu, kas tai per daiktas. Priveržiau jai pačiūžą, ji man pasakė ačiū. Labai šauni, mandagi mergytė. Dievaži, velniškai smagu, kai pataisai vaikui pačiūžą ar šiaip ką nors, o jis tau gražiai padėkoja. Visi vaikai geri ir mandagūs. Rimtai. Aš paklausiau mergytę, ar ji nenorėtų išgerti karšto šokolado, bet ji atsakė — ačiū, nenoriu. Ji pasakė, kad jos laukia draugai. Visada tie vaikai laukia draugų. Net juokinga.

Nors buvo sekmadienis ir aš žinojau, kad Fibės nesurasiu, ir nors oras buvo šlykštus, drėgnas, perėjau visą parką ir nuėjau į Gamtos istorijos muziejų. Žinojau, kad tai tas muziejus, kurį minėjo toji mergytė. Aš viską tame muziejų žinojau kaip savo penkis pirštus. Fibė lankė tą pačią mokyklą, kurioje ir aš mokiausi, ir mes labai dažnai eidavom į tą muziejų. Mūsų mokytoja buvo tokia mis Eigletinger, ji vesdavosi mus ten beveik kiekvieną šeštadienį. Kartais žiūrindavom gyvulius, kartais visokius senovės indėnų daiktus. Indus, šiaudinius krepšius ir kitką. Dar ir dabar man gera, prisiminus tas dienas. Pasižiūrėję indėnų daiktų, būdavo, einam į tą didelę salę, ten rodydavo fimą. Apie Kolumbą... Kiekvieną kartą, rodydavo tą patį filmą apie Kolumbą — kaip jis atrado Ameriką, kaip plūkėsi, kaulydamas iš Ferdinando ir Izabelos pinigų laivams pirkti, kaip prieš jį ėmė šiauštis ir maištauti komanda. Tačiau mums senio Kolumbo vargai buvo ne galvoj. Prisinešdavom saldinių, kramtomos gumos, ir tos salės kvapas buvo labai malonus: visada atrodydavo, jog lauke lietus, o tu sėdi vienintelėj pasaulio vietoj, kur neužlyja, kur sausa ir jauku. Aš mėgau tą seną, nelaimingą muziejų. Prisimenu, eidami žiūrėt filmo, turėdavom pereit Indėnų salę. Tai buvo ilga ilga salė, ir šnekėtis tenai būdavo galima tikrai pašnibždomis. Mokytoja eidavo prieky, o vaikai iš paskos. Dviem eilėm, ir kiekvienas turėdavo savo porą. Dažniausiai mano pora būdavo tokia mergytė, Gertruda Levin. Ji visuomet įsikabindavo man į ranką,

ir jos delnas visada būdavo prakaituotas arba saldiniuotas. Grindys tenai buvo akmeninės, ir jei kuris nors vaikas turėdavo atsinešęs akmenukų ir numesdavo juos ant grindų, jie riedėdavo pasišokinėdami, pragariškai barškėdami, ir mokytoja sustabdydavo visą klasę ir eidavo tarp vaikų, ieškodama neklaužados. Tačiau ji niekad nepykdavo, mis Eigletinger. Praeidavom pro tą ilgą ilgą indėnų karo kanoją, ilgesnę ir už tris „Kadilakus“, o joje būdavo kokia dvidešimt indėnų — vieni irkludavo, kiti šiaip sau stovėdavo rūšiomis minomis, išdažytais veidais. O valtys gale sėdėdavo tokia baisi žmogysta su kauke. Tai jų žynys. Pasižiūrėjus mane imdavo šurpas, bet jis man vis tiek

patiko. O jeigu praeidamas paliesdavai irklą ar valtį, muziejaus prižiūrėtojas perspėdavo: „Vaikučiai, nelieskit eksponatų!“ — bet labai maloniai, nepiktai, ne kaip koks polismenas. Paskui mes praeidavom pro tokią didelę stiklinę vitriną, jos viduje indėnai trindavo pagaliukus, norėdami įdegti ugnį, o viena indėnė ausdavo kažkokį audeklą. Jinai, ta indėnė, sėdėdavo pasilenkus, ir matydavosi jos krūtys.

Visi mes vogčiomis žvilgčiodavom į tos indėnės krūtis, mergaitės irgi žvilgčiodavo, nes tada jos buvo dar visai mažos ir jų pačių krūtinės buvo ne didesnės už berniukų. Prie pat salės durų praeidavom pro eskimą. Jis sėdėdavo ant ledo prie eketės ir žuvaudavo. Prie eketės gulėdavo dvi jau sugautos žuvelės. Muziejuje tokių vitrinų pilna! Kitame aukšte jų dar daugiau, ten ir elniai gėrė šaltinio vandenį, ir paukščiai lėkė į pietus žiemoti.

Priekiniai paukščiai buvo iškamšos, pakabintos ant vielų, o toliau paukščiai buvo paprasčiausiai nupiešti ant sienos, tačiau atrodė, lyg jie visi iš tikrųjų lekia į pietus, o jeigu dar palenkdamai galvą ir žiūrėdavai iš apačios, jie skrisdavo į pietus dar greičiau. Tačiau labiausiai muziejus man patiko dėl to, kad ten viskas amžinai stovi vietoj. Niekas nejuda. Gali vaikščioti į muziejų nors ir šimtą tūkstančių kartų — eskimas visada bus sugavęs tas dvi žuvelės, ir paukščiai tebeskris į pietus, ir iš šaltinio gers vandenį tie patys elniai, ir jų ragai bus tokie pat dailūs, ir jų plonos kojos visada grakščios, ir indėnė tebeaus tą patį audeklą, ir visada bus matyti jos krūtys. Muziejuje niekas nebus pasikeitę. Tik tai tu būsi kitoks. Bet ne tuo, kad būsi kas kartą vyresnis ar panašiai. Ne metai svarbu! Paprasčiausiai — kiekvieną kartą tu būsi vis kitoks. Sakysim, ateisi į muziejų su paltu. Arba susirgs tavo pora, ir eisi susikibęs rankomis su kitu vaiku. Arba koks nors kitas mokytojas pavaduos mis Eigletinger. Arba būsi girdėjęs tėvus, besibarančius vonioj. Arba, sakysim, rytą būsi praėjęs gatvėj pro klaną su vaivorykštinėmis dėmėmis nuo benzino. Žodžiu, kažkuo būsi vis kitoks — man sunku paaiškinti, ką turiu galvoj. Bet, jeigu ir galėčiau paaiškinti, nežinau, ar aiškinčiau.

Eidamas išsiėmiau iš kišenės savo medžioklinę kepurę ir užsivožiau ant galvos. Oras buvo drėgnokas, be to, žinojau, kad pažįstamų nesutiksiu. Ėjau ir visą laiką galvojau, kad ir Fibė šeštadieniais eina į tą patį muziejų kaip aš kadaise. Galvojau, kad ir jinai žiūrinėja amžinai tuos pačius daiktus, kad ir jinai kiekvieną kartą vis kitokia. Ir nuo tų minčių man gerokai pabjuro nuotaika. Kai kurie dalykai turėtų visą laiką išlikti tokie, kokie yra. Juos reiktų sudėti į dideles stiklines vitrinas, kad niekas neliestų. Deja, aš žinau, kad tai neįmanoma, todėl ir blogai. Ėjau ir vis galvojau apie tai.

Sustojau prie vaikų žaidimų aikštelės ir žiūrėjau, kaip du mažyliai sūpavosi ant lentos. Vienas buvo toks druckis, ir aš paėmiau už lentos galo, ant kurio sėdėjo liesesnysis, norėdamas jį atsverti, bet pamačiau, kad jie manęs visai nepageidauja, todėl nuėjau šalin.

O paskui atsitiko baisiai keistas dalykas. Priėjęs prie muziejaus pajutau, kad neisiu į vidų nė už milijoną dolerių. Visai manęs ten netraukė, nors aš tikrai dėl to ir ėjau per visą tą nelaimingą parką Būčiau užėjęs į muziejų, jeigu tenai būtų buvusi Fibė, tačiau jos ten nebuvo. Tada sėdau ties muziejumi į taksį ir nuvažiavau į „Biltmorą“. Velnią aš būčiau važiavęs, jeigu ne tas prakeiktas pasimatymas su Sele.

SEPTYNIOLIKTAS SKYRIUS

Nuvažiavau anksčiau, negu reikėjo, todėl atsisėdau vestibulyje ant tokios odinės sofos po laikrodžiu ir ėmiau žiūrinėti mergiščias. Dauguma mokyklų jau buvo paleidę atostogų, ir koks milijonas mergiūkščių stoviniavo arba sėdėjo laukdamos savo kadry. Vienos

sėdėjo susikėlusios koją ant kojos, kitos — paprastai, suglaudusios kojas, vienų kojos buvo klasiškos, kitų klaidios, vienos atrodė liuks, o kitos tikros klizmos, jeigu arčiau susipažintum. Buvo gražu žiūrėti, na, žinot, ką aš turiu galvoj. Gražu, bet ir liūdno, nes aš visą laiką galvojau, kas laukia visų tų mergiūkščių ateity. Na, kai jos užbaigs savo mokyklą ir koledžus. Faktas, didžioji dalis ištekęs už visokių psichų. Už tokių, kurie amžiais neprisinga kalbos apie tai, kiek mylių traukia jo automobilis su vienu galonu benzino. Už tokių, kurie išsivedžia kaip vaikai, jeigu prakiša golfą arba net ir tokį nerimą, žaidimą kaip tenisas. Už visokių niekšelių. Už tokių, kurie neskaito knygų. Už baisiai nuobodžių tipų. Tiesa, aš nelabai susigaudau, kurie tipai tikrai nuobodūs, o kurie ne. Negali sakyti, kad tas ar anas tikras nuobodybė. Garbės žodis, labai sunku suprasti. Eltonhilde aš po porą mėnesių gyvenau su tokiu Hariu Maklinu. Nesu matęs nuobodėnio kadro! Jis buvo labai protingas ir visa kita, bet kai jau išleisdavo šnekėt — pildavo kibirais. Jo balsas buvo kažkoks girgždantis, ir faktiškai jis niekad nenuitildavo. Šnekėdavo kaip užsuktas, ir bjauriausia, kad nieko įdomaus nepasakydavo. Tačiau vieną dalyką jis mokėjo meistriškai. Tas pašlemėkas mokėjo švilpti kaip niekas kitas. Būdavo, klojasi lovą arba knisiasi spintoj tarp savo skudurų — jis amžiais knisdavosi spintoj, vesdamas mane iš proto, — ir švilpiniuota, arba šneka girgždančiu balsu. Jis pašvilpdavo ir klasikinės melodijas, tačiau dažniausiai duodavo džiazą. Krausto sau spintoj skarmalus ir švilpia kokią smagią melodiją, sakysim, „Skardinių stogų bliuzą“, ir taip švariai, taip lengvai — atsiklausyti negali. Aš jam, be abejo, nesakiau, kad jis švilpia liuksiškai. Negi prieisi ir sakysi: „Tu liuks švilpikas“. Nors jis buvo toks nuobodus, jog įvaydavo mane į pasiutimą, pragyvenau su juo du mėnesius — tikrai dėl to, kad jis buvo klasiškiausias švilpikas, kokį tik esu girdėjęs. Žodžiu, aš nelabai suprantu tuos nuobodžius tipus. O gal ir nieko, jei kokia ekstra mergiškia ir ištekęs už tokio? Juk jie nėra jau tokie kenksmingi. O gal jie visi apsigimę klasiški švilpikai ar dar kas? Velnias juos supaisys. Aš nesupaisau.

Pagaliau ant laiptų pasirodė Selė, ir aš nuėjau jos pasitikt. Ji atrodė velniškai graži. Garbės žodis, velniškai. Su juodu paltu ir juoda berete. Skrybėlaitės ji niekad nedėvėdavo, tačiau toji beretė jai labai tiko. Keisčiausia, kad vos ją pamatęs aš staiga panorau ją vesti. Aš turbūt beprotis. Man jinai netgi nelabai patiko, o staiga nei iš šio, nei iš to pajutau, kad aš įsimylėjęs iki ausų ir noriu ją vesti. Garbės žodis, beprotis! Kas tiesa, tai tiesa.

— Ak Houldenai! — sako ji. — Kaip aš džiaugiuosi! Šimtą metų nesimatėm! — Jos balsas buvo baisiai skardus, net nejauku būdavo, ją susitikus. Žinoma, turint tokią išvaizdą balsas nieko negadina, tačiau man nuo jo susukdavo vidurius.

— Man irgi labai malonu, — sakau. Man iš tikrųjų buvo malonu. — Kaip tu gyveni?

— O, puikiai! Ar aš nepavėlavau?

Ne, sakau, nors iš tikrųjų jinai pavėlavo dešimt minučių. Bet man tos dešimt minučių — nulis. Visi tie niekai, visos tos karikatūros „Seterdei Ivning Poust“, vaizduojančios vyrus ant gatvės kampo, piktus kaip velniai, kadangi jų simpatijos vėluoja — nesąmonės. Jeigu mergiškia ateina į pasimatymą graži, tegu sau ir vėluoja — kas ims į galvą? Niekas.

— Reikėtų paskubėt, — sakau. — Pradžia be dvidešimt trečią. — Mes ėmėm lipti laiptais į taksi stotelę.

— Ką mes žiūrėsime? — klausia ji.

— Nežinau. Kažką su Lantais. Niekur kitur negavau bilietų.

— Su Lantais!!! O, stebuklinga! Aš sakiau, kad dėl Lantų ji kraustosi iš proto. Važiuodami į teatrą mes taksi truputį pasiglamžėm. Iš pradžių ji nenorėjo, nes buvo

pasidažiusi lūpas ir taip toliau, bet aš gundžiau kaip velnias, ir ji turėjo nusileisti. Dukart, automobilį stabdant, aš vos nenulėkiau nuo sėdynės. Tie prakeikti šoferiai amžinai išsižioję. Garbės žodis, nemato, kur važiuoja. O aš vis dėlto beprotis — vos tik paleidau ją iš glėbio, ėmiau ir pasakiau, kad ją myliu ir taip toliau. Tai, be abejo, buvo melas, bet įdomiausia, kad tuo momentu man tikrai taip atrodė. Aš trenktas! Garbės žodis, trenktas.

— Mielasis, aš tave taip pat myliu! — sako ji. Ir tuoj pat pridūrė: — Pažadėk man, kad užsiauginsi ilgus plaukus. Ežiukai išeina iš mados. O tavo plaukai tokie puikučiai...— Puikučiai! Leiskit nusijuokt.

Spektaklis nebuvo toks šlamštas kaip kiti, kuriuos man teko matyti, tačiau apskritai nieko doro. Apie vieną tokią porą, kuri pragyveno kokius penkis šimtus tūkstančių metų. Prasideda nuo to, kai jie dar jauni, gražūs, ir mergiščios tėvai nesutinka, kad jinais tekėtų už jo, tačiau ji nepaklauso ir išteka. Paskui jie sensta ir sensta. Tas vyras išeina į karą, o jo žmona turi brolių, kuris yra nepagydomas girtuoklis. Nieko įdomaus. Man buvo nei šilta, nei šalta, ar toj jų šeimoj kas mirdavo, ar gimdavo. Juk tai visai ne žmonės, o aktoriai. Tas vyras su žmona buvo neblogi senukai — labai sąmojingi ir taip toliau,— bet manęs jie nesužavėjo. Įsivaizduokit, jie per visą pjesę gėrė ir gėrė .arbatą ar dar kažkokį daiktą. Kiekvienąkart, jiems išeinant į sceną, koks nors tarnas išveždavo į sceną stalėlį su arbata arba toji bobelė ką nors vaišindavo arbata. Ir visą laiką žmonės arba įeidavo, arba išeidavo — net akys raibo žiūrint, kaip jie stojasi ir sėdasi. Alfredas Lantus ir Lina Fontan vaidino tuodu senukus. Jie labai gerai vaidino, tačiau man nepatiko. Nors jie tikrai skyrėsi nuo kitų aktorių. Jie nebuvo panašūs nei į gyvus žmones, nei į aktorius. Man sunku paaiškinti. Jie vaidino taip, tarsi patys puikiai žinotų, kokie jie įžymybės ir panašiai. Žodžiu, jie vaidino gerai, pernelyg gerai. Sakysim, vienas ką nors sako, ir tuoj pat kitas įsiterpia. Atseit kalbasi pertraukdami viens kitą,— kaip gyvi žmonės. Ir blogiausia, kad juodu buvo per daug panašūs į tikrus žmones, kurie kalbasi, pertraukdami viens kitą, ir panašiai. Jie vaidino taip, kaip Ernis Grinidžvilidže skambina fortepijonu. Jeigu žmogus darai ką nors per daug gerai, tai paskui, jei laiku nesusigriebsi, imsi viską daryt dėl akių. Ir tada visas gerumas nueina šuniui ant uodegos. Bet, šiaip ar taip, iš visų tų artistų jie vieninteliai — kalbu apie Lantus — turėjo racijos. Kas tiesa, tai tiesa.

Pirmam veiksmui pasibaigus, mes su visais kitais pajacais išėjom parūkyt. Na ir vaizdelis! Rinktinė pamaivų kompanija — savo gyvenime nebuvo tiek matęs! Dūmijo kaip pasiutę ir visa gerkle ginčijosi apie spektaklį, kad visi girdėtų, kokie jie išminčiai. Kažkoks trenktas kino aktorius stovėjo šalia mūsų, irgi rūkė. Neprisimenu jo pavardės, jis kariniuose filmuose vaidina tipus, kurie prieš pat mūsų ima leist į kelnes. Jis buvo su tokia akį režiančia blondine, ir abudu stengėsi atrodyti abejingi, tarsi nematytų, kad žmonės į juos žiūri. Angeliškas kuklumas. Net smagu buvo žiūrėti. Selė mažai kalbėjo, tik aikčiojo, kokie nuostabūs esą Lantai, maivėsi ir vartė akutes. Paskui ji pamatė kitam fojė krašte kažkokį pažįstamą frantą. Su tamsiai pilku flaneliniu kostiumu, languota liemene. Pasaulio grietinėlė. Svarbus kadras! Stovi atsirėmęs į sieną, apdujęs nuo rūkymo, nuobodžiaujantis, abejingas. Selė vis kartojo:

— Aš iš kažkur pažįstu tą jaunuolį. Jis man kažkur matytas...

Kur su ja nueisi, ji visada visus pažįsta, arba jai atrodo, jog pažįsta. Ji vis kartojo pažįstanti tą jaunuolį, o man taip įkyrėjo, kad ėmiau ir pasakiau:

— Tai ko nepuoli jo bučiuoti, to savo seno pažįstamo? Tai apsidžiaugtų.

Ji baisiausiai užpyko ant manęs. Bet paskui tas tipukas ją pamatė ir priėjo prie mūsų pasisveikinti. Kad būtų matę, kaip jie pasisveikino! Sakytum dvidešimt metų

nesimatę. Tartum juos mažus abu prausdavo vienoj vonelėj ar panašiai. Tokie jau draugai, ko nesusivėmiau. Bet juokingiausia, kad jie turbūt tik kokį vieną kartą tebuvo susitikę — kokiam nors kvailam pobūvy. Kai jie baigė alpčioti iš džiaugsmo, Selė mus supažindino. Jis vadinosi Džordžas, pavardės nebepprisimenu, mokėsi Endoveryje. Tikrai svarbus kadras. Gaila, kad nematėt jo, kai Selė paklausė, kaip jam patinka pjesė. Jisai buvo iš tų pamaivų, kurie demonstruodami savo kietumą turi pasidaryt erdvės. Jis žengė žingsnį atgal ir užmynė vienai damai ant kojos. Sutraiškė tikriausiai visus pirštus. Paskui pareiškė, kad pati pjesė, deja, ne šedevras, tačiau Lantai! — Lantai vaidiną dieviškai! Dieviškai! Rupūs miltai! Dieviškai! Sprok iš juoko. Paskui abu su Sele pradėjo pliorpti apie savo bendrus pažįstamus. Pamaiviškesnio pašnekesio kaip gyvas nesu girdėjęs. Vienas per kitą jie minėjo visokius miestus, kokius tik galėjo greitosiomis prisiminti, ir ten esančius pažįstamus. Į salę grįžau visai susuktais viduriais. Garbės žodis, vos nevėmiau. O po antro veiksmo jie vėl uždėjo tą pačią plokštelę. Vėl vardijo naujas vietoves ir naujus pažįstamus. Bjauriausia, kad to pašlemėko balsas buvo toks aristokratiškas, dirbtinis lyg kokio pavargusio snobo. Kaip mergiščios. Jis, šunsnukis, šalčiausiai mergino mano paną, lyg manęs čia nė nebūtų. O spektakliui pasibaigus jis vėl prisiklijavo prie mūsų, ir aš net ėmiau galvoti, ar tik jis nesiruošia sėsti su mumis į taksi, nes vilkosi kartu gerus porą kvartalų. Tik paskui pareiškė, kad kažkokioj kokteilinėj jo laukianti chebra. Aš įsivaizdavau, kaip tie pajacai sėdi bare, visi su languotom liemenėm, ir kritikuoja pjeses, knygas, moteris savo snobiškais, pavargusiais balsais. Šlykštūs tipai, pasiust galima.

Dešimt valandų klausiusis to Endoverio pašlemėko, man buvo bjauru ir pasižiūrėti į Selę, kai įsėdom į taksi. Man rūpėjo tiktai kuo greičiau parvežt ją namo, ir daugiau nieko, garbės žodis, bet staiga jinai ir sako:

— Turiu nepaprastą idėją! — Visada jos idėjos būdavo nepaprastos. — Žinai ką? — sako ji. — Kada pas jus, namie, pietūs? Apskritai — ar tu labai skubi? Ar tavęs laukia namie?

— Manęs? Ne. Nelaukia, — sakau aš. Rupūs miltai, šventesnės teisybės gyvenime nebuvau sakęs. — Kodėl taip klausai?

— Važiuojam čiuožti į Radio-sitį. Tokios būdavo jos visos idėjos.

— Į Radio-sitį? Čiuožti? Tiesiai dabar?

— Tik kokiai valandėlei. Nenori? Na, žinoma, jeigu tu nenori...

— Aš nesakiau, kad nenoriu, — sakau aš. — Važiuojam. Jeigu tu nori...

— Rimtai? Ar tu tik taip sakai? Jeigu tu nenori, sakyk, kad nenori. Ar važiuosim, ar nevažiuosim — man absoliučiai tas pats.

Aš ne kvailas, kad patikėčiau.

— Ten duoda labai puikius trumpus sjonukus, — sako Selė. — Dženeta Kalc praeitą savaitę čiuožė su tokiu sjonuku.

Dabar man paaiškėjo, ko ji taip veržėsi čiuožti. Jai rūpėjo pamatyti, kaip ji atrodytų su tuo sjonėliu, kuris vos pridengia užpakaliuką.

Taigi nuvažiuom į Radiositį, pasiėmėm pačiūžas, o Selė dar tokį mėlyną, atsiprašant, sjonuką. Tačiau ji atrodė velnioniškai gražiai su tuo sjonėliu. Kas tiesa, tai tiesa. Ir negalvokit, kad ji pati to nežinojo. Ji bėgo pirma manęs, kad aš galėčiau pasigėrėti jos simpatišku užpakaliuku. Ką gi, reikia pripažinti, kad jis iš tiesų buvo labai simpatiškas.

Juokingiausia, kad mes buvom patys blogiausi čiuožėjai visoj toj prakeiktoj čiuožykloj. Galit įsivaizduot — patys blogiausi! O buvo ir tokių, kurie griuvinėjo kaip pėdai. Selė faktiškai čiuožė kulکشnimis, o ne pačiūžomis, ir atrodė asiliškai. Tikriausiai jai kojas

skaudėjo nežmoniškai. Man tai skaudėjo žvėriškai — ko nepadvėsiau. Klasiškai turbūt atrodėme. Būtų buvę pusė velnio, jei nebūtų buvę tiek žioplių. Mažiausia pora šimtų pašlemėkų sukiojosi neturėdami ką veikt ir žiopsojo, kaip čiuožėjai plojasi ant užpakalių.

— Gal einam į barą? Išgersim ko nors. Gera? — sakau aš pagaliau.

— Kaip tu puikiai sugalvojai! — sako ji. Ji mirtinai nusičiuožė. Prisikankino. Man jos net gaila pasidarė, dievaži.

Nusiėmė tas prakeiktas pačiūžas ir įėjom į barą,— ten galima išgerti sėdint vienomis kojineimis ir pažiopsoti į čiuožėjus. Atsisėdom, Selė nusimovė pirštinaites, aš jai pasiūliau cigaretę. Ji neatrodė linksma ir laiminga. Atėjo padavėjas, aš užsakiau Selei kokakolos,— rimtų gėrimų ji negėrė,— o sau viskio su soda, tačiau tas šunskumpis atsisakė atnešti man viskio, todėl turėjau užsisakyti ir sau kokakolos. Tada ėmiau degiot vieną po kito degtukus. Degioju be galo, kada užaina tokia nuotaika. Uždegu ir laukiu, iki sudega, o kai nebegaliu išlaikyt, metu į peleninę. Vis nervai.

Štaiga nei iš šio nei iš to Selė sako:

— Klausyk, man reikia žinoti. Ar tu ateisi pas mus per kūčias puoš eglutės, ar ne? Man būtinai reikia žinoti.— Ir taip irzliai. Matyt, jai tebegėlė kulkšnis.

— Juk rašiau, kad ateisiu. Tu klausei mane jau dvidešimt kartų. Žinoma, ateisiu.

— Matai, man reikia tikrai žinoti,— sako ji, dairydamosi po visą barą.

Štaiga aš nustojau degiojęs degtukus ir pasislinkau arčiau jos. Aš turėjau su ja apie daug ką pasikalbėti.

— Klausyk, Sele,— sakau.

— Ką?— sako ji, spoksodama į kažkokią mergiščią kitam baro gale.

— Ar tau niekad neįgrysta šitoks gyvenimas? — klausiu aš.— Supranti? Ar nebūna tau baisu, kad juo toliau, juo viskas eis blogyn, ir ar neatrodo, kad reikia kažką daryti? Ar tau patinka mokykla ir visa kita?

— Baisi nuobodybė!

— Ar tu viso to neapkenči? Aš žinau, kad tai nuobodybė, bet tu man pasakyk — tu jos neapkenči?

— Ne, kad neapkenčiu — negalėčiau pasakyti. Juk gyvenime dar ne to...

— O aš neapkenčiu! Kad tu žinotum, kaip neapkenčiu! — sakau.— Ir ne tik mokyklos. Visko! Nenoriu gyventi Niujorke, viso Niujorko neapkenčiu. Ir taksi, ir autobusu Medisono aveniu, kur konduktoriai plėšo gerkles, kad liptum pro užpakalines duris; man bjauru, kai mane supažindina su pamaivom, kurie Lantus vadina dieviškais, bjauru sėstis į liftą, kai reikia išeit į gatvę, aš neapkenčiu tipų, kurie matuojasi kelnės Brukso atelje, ir mulkių, kurie...

— Būk malonus, nešauk taip garsiai! — sako man Selė. Keista, aš nė nemaniau šaukti.

— Arba imkim automobilius,— be galo tyliai sakau aš.— Visi eina iš proto dėl automobilių. Negali užmigti, jeigu ant automobilio atsiranda menkiausias įbrėžimas, visą laiką tik ir tekalba, kiek jis mylių traukia su vienu galonu benzino, o nusipirkę naują automobilį, suka galvas, kaip čia jį išmainyti į dar naujesnį. Aš nemėgstu net ir senų automobilių. Man jie visai neįdomūs, tie automobiliai. Aš jau geriau pirkčiau kokį arklių. Arklys bent kažkoks žmogiškas, velniai rautų! Su arkliu gali ir...

— Visai nesuprantu, ką tu nori pasakyti,— sako Selė.— Šokinėji nuo vieno...

— O žinai ką? — sakau aš.— Aš tik dėl tavęs dabar esu Niujorke, ne kur kitur. Jeigu ne tu, tikriausiai būčiau išsidanginęs į pasaulio galą. Į mišką ar dar kur. Dėl nieko kito, tik dėl tavęs aš trinuosi čia.

— Man labai malonu,— sako Selė. Tačiau aiškiai matyti, kad jai ta nelaiminga tema visai ne prie širdies.

— Kad tu pasimokytum berniukų mokykloj! Pabandytum,— sakau.— Ten vieni pamaivos. Mokaisi tik tam, kad po kiek laiko sugebėtum susikombinuot „Kadilaką“, ir vaidini, kad numirsi, jeigu futbolo komanda prakiš, ir per kiauras dienas plepi apie merginas, gėrimus ir seksą, ir visi turi savas šuniškas chebras. Krepšininkai turi savo chebrą, katalikai — savo, intelektualų — kita chebra, bridžo mėgėjų — vėl kita. Netgi „Geriausios mėnesio knygos“ klubo — atskira chebra. Pamėgink, kad nori, su kuo nors protingai...

— Ką tu kalbi!— sako Selė.— Kiek vaikinų iš mokyklos daug daugiau gauna.

— Sutinku! Sutinku, kad kai kurie iš mokyklos gauna daugiau. Tačiau aš gaunu tikrai tiek. Supratai? Štai ką aš norėjau tau pasakyti. Būtent tai,— sakau.— Aš apskritai iš niekur nieko negaunu. Mano būseną nepavydėtina. Klaiki būseną.

— Taip, tavo teisybė.

Štaiga man šovė į galvą mintis.

— Klausyk,— sakau jai,— ką sugalvojau! Maunam velniop iš čia — štai ką aš sugalvojau. Aš turiu Grinidžvilidže vieną draugelį, jis mums paskolintų porai savaičių savo automobilį. Mudu su juo mokėmės vienoj mokykloj, jis man tebėra skolingas dešimtį dolerių. Padarytume taip: rytoj rytą išvažiuojam į Masačiusetsą, į Vermontą, išmaišom skersai išilgai. Ten velniškai gražios vietos. Garbės žodis! Tu neįsivaizduoji, kaip ten gražu! — Kalbėdamas nežmoniškai įsikarščiau ir net pagriebęs suspaudžiau Selei ranką, kvailys.— Tu nemanyk, aš nejuokauju,— sakau.— Banke mano vardu yra padėta šimtas aštuoniasdešimt dolerių. Rytoj, kai tik atidarys banką, aš išsiimu ir važiuoju pas tą draugelį automobilio. Rimtai, aš nejuokauju. Gyventume palapinėse, turistinėse stovyklose, kol turėtume pinigų. O kai pritrūktume pinigų, aš gaučiau darbo, mes gyventume kur nors prie upokšnio, o vėliau galėtume susituokti, ar kaip. Žiemą aš pats prikirsčiau malkų, visko. Dieve mano, kaip mums būtų tenai gera! Na, kaip? Sakyk greitai! Važiuojam! Ar tu važiuoji su manim? Ar važiuoji?

— Bet juk negalima taip staiga imti ir išvažiuoti. Pagalvok, ką šneki! — sako Selė velniškai piktu balsu.

— Kodėl, po velnių? Kodėl gi negalima, ką?

— Ko tu ant manęs šauki,— sako ji. Melavo — aš visai nešaukiau.

— Kodėl negalima? Pasakyk tu man — kodėl?!

— O todėl, kad negalima, ir viskas. Kas mes visų pirma? Vaikai! Ar pagalvojai, ką darytume, jeigu pinigai išsibaigtų, o tu negautum darbo? Mirtume badu! Ir apskritai tavo sumanymas toks fantastiškas, kad neverta ir...

— Ne, ne fantastiškas. Darbo aš gaučiau, tu nesirūpink. Dėl šito nesirūpink. Pasakyk, kas yra? Tu nenori važiuoti su manim? Taip ir sakyk, jeigu nenori.

— O ne, ne dėl to! Visai ne dėl to,— sako Selė. Aš pradėjau jos neapkęsti.— Mes turim marias laiko — suspėsime tai padaryti ir vėliau, viską suspėsime. Kai tu baigsi universitetą, turėsi tarnybą ir kai mes galbūt susituoksime, tada... galėsime važiuoti į milijonus nuostabiausių vietų. Niekur jos nepabėgs. Tu paprasčiausiai...

— Ne, negalėsime. Nebebus tų milijonų vietų, kur mes galėtume važiuoti. Viskas bus kitaip,— sakau aš. Man velniškai sugedo nuotaika.

— Ką? — sako ji.— Aš negirdžiu, ką tu sakai. Tu arba rėki, arba murmi sau po nosim...

— Aš sakau, kad nebebus tų nuostabių vietų, kur mes galėtume važiuoti, kai aš būsiu baigęs universitetą. Klausyk ausimis! Viskas bus kitaip. Mums reikės leistis liftu apsikrovusiems lagaminais ir visokiais ryšuliais. Mes turėsime skambinti giminėms ir pažįstamiems, su visais atsisveikinti, o paskui iš viešbučių siuntinėti atvirukus. Aš dirbsiu kokioje įstaigoje, kalsiu pinigus, važinėsiu į darbą taksi arba Medisono aveniu autobusais, skaitysiu laikraščius, vakarais lošiu bridžą, vaikščiosiu į kiną, žiūrėsiu idiotiškiausius trumpametražinius filmus, reklamas ir kino kronikas. Kino kronikas! Apsaugok viešpatie! Amžinai kažkokios kvailos žirgų lenktynės, paskui kokia nors poniutė sudaužo į laivo pirmgalį butelį šampano, paskui kelnėta šimpanzė važiuoja dviračiu... Viskas, viskas bus nebe taip. Bet tu vis vien nesupranti, ką aš noriu pasakyti...

— Ir gerai, kad nesuprantu! Tu ir pats tikriausiai nesupranti, ką kalbi!— sako Selė. Tą minutę mes žvėriškai vienas kito neapkentėm. Būtų buvę beprasmiška kalbėti toliau, ir ašigailėjau pradėjęs tą kalbą.

— Užteks, nešdinamės iš čia,— sakau aš.— Su tavim kalbant man baigia vidurius paleist, aišku tau?

Rupūs miltai, ji stačiai pasiuto, tai išgirdusi. Suprantu, nereikėjo man taip sakyti. Kitu atveju tikriausiai nebūčiau taip pasakęs, bet ji žvėriškai mane įpykdė. Paprastai su mergiščiomis aš niekad nekalbu taip šiurkščiai. Rupūs miltai, ji net pašoko! Aš puoliau atsiprašinėti, tačiau ji manęs nesiklausė. Net verkšlenti ėmė. Aš išsigandau, kad jinai, parėjusi namo, pasakys tėvui. Jos tėvas buvo toksai ilgšis, didelis tylūnas. Mane jis neypatingai mėgo. Jis kartą Selei sakė, kad aš esąs baisus rėksnys.

— Aš atsiprašau, garbės žodis! — kartbjau aš

— Jis atsiprašo! Jis dar atsiprašo! Juokinga! — sako Selė. Ji vis dar tebeašarojo, ir staiga iš tikrųjų pasigailėjau, kad ją įžeidžiau.

— Eime, palydėsiu namo. Gana kvailioti.

— Labai ačiū, kelią aš ir pati žinau! Jeigu tu manai, jog po viso šito aš sutiksiu, kad tu mane lydėtum, vadinasi, tau ne visi namie. Nė vienas dar su manim taip nekalbėjo.

Visa tai, rimtai pagalvojus, atrodė juokinga, ir aš staiga padariau, ko man anaip tol nereikėjo daryti. Aš nusikvatojau. Juokiuos aš baisiai garsiai ir idiotiškai: jeigu sėdėčiau užpakaly savęs kine ar kur kitur, aš turbūt pasilenkčiau ir paprašyčiau užsičiaupt. Selė pašėlo iš pykčio.

Aš dar atsiprašinėčiau, maldavau, kad atleistų, tačiau ji manęs nė nesiklausė. Ji tik kartojo, kad aš išeičiau ir palikčiau ją. Galiausiai aš taip ir padariau. Nuėjau, pasiėmiau savo batus ir drabužius ir išėjau vienas. Nereikėjo man jos ten palikti, tačiau buvo įsiėdusi iki gyvo kaulo.

Atvirai pasakius, aš pats nesuprantu, kuriems galams užvedžiau tą kalbą. Kviečiau važiuot kur nors su manim, į Masačiusetsą, Vermontą ir taip toliau. Aš jos tikriausiai nebūčiau ėmęs, net jeigu ji ir būtų prašiusis. Su kuo nori būčiau važiavęs, bet tik jau ne su ja. Bet žiauriausia tai, kad aš nuoširdžiai kviečiau ją išvažiuoti. Štai kas siaubingiausia. Dievaži, aš beprotis!

AŠTUONIOLIKTAS SKYRIUS

Išėjęs iš čiuožyklos pasijutau alkanas. Užsukau į tokią vaistinę, bufete suvalgiau sumuštinį su šveicarišku sūriu, išgėriau suflė, o paskui užėjau į telefono būdelę. Norėjau dar kartą paskambinti Džeinei ir sužinoti, ar jinai jau namie, ar dar ne. Turėjau visą vakarą

laisvą, todėl, manau sau, paskambinsiu, jeigu ji namie, pakviesiu į šokius ar šiaip kur nors. Per visą tą laiką, kai mes draugavom, nė karto nebuvau su ja šokiuose. Beje, kartą mačiau ją sokant. Atrodė, kad ji šoka gerai. Per Liepos ketvirtosios šventę klube buvo pasilinksminimas. Tada mudu dar buvom mažai pažįstami, ir aš net nepagalvojau išvesti ją šokti, nes ji buvo atėjusi su vienu tokiu tipeliu. Tas tipelis — Elas Paikas, bjaurus kadras, mokosi Čoute. Aš jį pažinojau iš matymo — jis amžiais slampinėdavo apie baseiną. Apsitempęs tokiu baltu nailoniniu trikampiu šokinėdavo nuo bokšto. Kiauras dienas šokinėdavo kažkokiu idiotišku kūlvirsčiu. Kitaip jis, aišku, nemokėjo, bet vis vien įsivaizduodavo rodąs klasę. Raumenų kalnai, o galva tuščia. Taigi Džeinė šokiuose tada buvo su juo. O šito aš niekaip nepajėgiau suprasti. Dievaži, niekaip. Vėliau, kai mudu su Džeine artimiau susidraugavom, aš ją paklausiau, kaip ji gali vaikščioti į šokius su tokiu pasipūtusiu pašlemėku. Ji atsakė, kad tas Elas Paikas ne pasipūtėlis, netgi priešingai, jis turi nepilnavertiškumo kompleksą. Aš supratau, kad jai buvo jo gaila. Ir jina nevaicino. Ji nuoširdžiai jo gailėjosi. Keisti padarai tos mergiščios. Paminėk joms patį didžiausią pašlemėką — kokį nors niekšėlį ar tuščiagarbį,— tik užsimink apie jį, ir mergiškia pasakys, kad jis turi tą nelaimingą nepilnavertiškumo kompleksą. Tegu jis ir turi, bet, mano nuomone, tai nekliudo jam būti pašlemėku. Tos mergiščios... Niekad negali žinoti, kas joms šaus į galvą. Kartą supažindinau vieną mergišką — ji gyveno vienam kambary su Roberta Volš — su savo draugeliu. Jis buvo Bobas Robinsonas ir iš tikrųjų turėjo nepilnavertiškumo kompleksą. Jis gėdinosi savo tėvų, nes jie sakydavo „aksfaltas“, „kolidorius“ ir panašiai, o, be to, jie buvo nelabai turtingi. Tačiau jis toli gražu nebuvo pašlemėkas. Jis buvo visai šaunus vyrukas. O tai Robertos Volš draugei jis nepatiko. Jinai paskui sakė Robertai, kad jis įsivaizdinąs — nes pasisakęs jai esąs diskusijų klubo prezidentas. Ir dėl tokio nieko jinai palaikė jį pasipūtėliu! Taip jau yra: jeigu mergiškiai žmogus patinka, nors jis būtų ir bjauriausias pašlemėkas, ji visada sakys, jog jis turi nepilnavertiškumo kompleksą, o jeigu nepatinka, nors jis būtų pats šauniausias, ji visada sakys, kad jis įsivaizdina. Net ir rimtos mergiščios taip sako.

Taigi dar kartą paskambinau Džeinei, tačiau niekas neatsiliepė, ir pakabinau ragelį. Tada ėmiau sklaidyti savo užrašų knygelę ieškodamas, su kuo galėčiau praleist vakarą. Deja, mano knygelėje tebuvo užrašyti tiklai trys telefono numeriai: Džeinės, misterio Entolinio, kuris buvo mano mokytojas Elktonhilde, ir tėvo darbovietės numeris. Aš amžinai pamirštu užsirašyti telefono numerius. Galiausiai ėmiau ir paskambinau Karlui Liusui. Jis baigė Hutono mokyklą tais metais, kai aš iš ten išėjau. Jis buvo vyresnis už mane trejais metais, aš neypatingai jį mėgau, tačiau jis buvo žvėriškai protingas,— jis turėjo didžiausią protinį koeficientą visame Hutone,— ir aš pamaniau, kad būtų neblogai su juo kur nors papietauti ir protingai pasišnekėti. Kartais jis papasakodavo įdomių dalykų. Žodžiu, aš jam paskambinau. Jis mokėsi Kolumbijos universitete, bet gyveno Šešiasdešimt penktojo gatvėj, ir aš žinojau, kad jis bus nanie. Jis atsiliepė ir pasakė, kad pietauti negalėsiąs, bet paskui sutiko dešimtą valandą ateit į Vikerio barą Penkiasdešimt ketvirtojo gatvėj. Jis turbūt gerokai nustebo, kai aš jam paskambinau. Aš kartą jį buvau išvadinęs storašikniu paimaiva.

Iki dešimtos buvo dar daug laiko, neturėjau kur dingti, todėl nuėjau į Radio-sitį, į kiną. Tai buvo bene pats kvailiausias sumanymas, tačiau Radio-sitis buvo po ranka, o protingesnė mintis tąkart neatėjo į galvą.

Kai įėjau, buvo prasidėjęs divertismentas. Merginos švysčiojo kojytėm, kaip paprastai, sustojusios į eilę, susikabinusios per juosmenį. Salė pasiuto plot, o kažkoks kadras

užpakaly manęs be perstojo aiškino savo žmonai: „Tu žinai? Tu žinai, kas tai yra? Ideali judesių koordinacija!“ Ko nepastipau. Paskui į sceną išėjo žmogelis su smokingu, ant riedučių, ir ėmė nardyt po tokiais staleliais ir laidyt visokius sąmojus. Čiuožė jis klasiškai, bet man nebuvo smagu į jį žiūrėt, nes aš visą laiką galvojau, kaip jis vargo treniruodamasis. Tai, žinoma, kvailystė. Matyt, aš paprasčiausiai buvau kvailai nusiteikęs. O paskui prasidėjo vaidinimas, kuris būna Radio-sityje kiekvienais metais prieš kalėdas. Iš visokių dėžių ėmė lipt angelai, kažkokie lunatikai ėjo susirietę per sceną tempdami kryžius, o paskui visi, koks tūkstantis jų, klaikiais balsais pragydo: „Ateikite, o tikintieji!“ Baisus dalykas! Reikėjo suprasti, kad tai didžiai religinis, velniškai gražus reginys, bet man galva neišneša, kame, po velnių, tas grožis ir religingumas, kai keli aktoriai valkioja po sceną kryžius? Kai jie baigė ir ėmė lipti atgal į tas savo dėžes, aiškiai buvo matyti, kaip jie nekantraudami laukia, kada galės atsipūst ir užsirūkyt. Praėjusiais metais aš buvau matęs tą patį spektaklį kartu su Sele Hejes, ir jinau man galvą išūžė, kaip viskas esą gražu, kokie nuostabūs, girdi, tualetai ir panašiai. Aš jai pasakiau, kad pats Jėzus Kristus būtų susivėmęs matydamas tą karnavalą ir tuos šlykščius skudurus. Selė atsakė, kad aš šventvagis ir bedievis. Greičiausiai toks ir esu. Bet vienas dalykas Jėzui tikrai būtų patikęs — tai orkestro litaurininkas. Aš jį įsidėmėjau dar būdamas aštuonerių metų. Mes ateidavome čia su tėvais, ir mudu su Eliu sėsdavom į patį priekį, kad geriau jį matytume. Geresnio litaurininko kaip gyvas nesu matęs. Per visą tą vaidinimą jam reikdavo tik porą kartų žvangtelėt į savo instrumentus, tačiau ir nieko neveikdamas jis nesiraukydavo iš nuobodulio. O kai ateidavo jo eilė, jis taip šauniai, taip skambiai suduodavo, ir jo veidas būdavo toks susikaupęs. Kartą mes su tėvu buvom nuvažiavę į Vašingtoną, ir Elis pasiuntė tam litaurininkui atviruką, bet jis turbūt negavo. Mes gerai nežinojom, kokį užrašyti adresą.

Pasibaigus kalėdinei programai, prasidėjo tas prakeiktas filmas. Jis buvo toks šlykštus, kad aš negalėjau net akių atitraukti! Rodė tokį anglą Aleką, pavardės neatsimenu, kuris per karą buvo sužeistas ir gulėjo ligoninėje, ir prarado atmintį. Paskui jis išeina iš ligoninės pasiramsčiuodamas lazdele ir klibinkščiuoja per Londoną. Vaikšto po miestą pats nežinodamas, kas toks esąs. Iš tikrųjų tai jis hercogas, bet jis to neatsimena.

Paskui jis susipažįsta su tokia labai malonia, paprasta, negražia mergina. Toji lipa į autobusą, papučia vėjas, jos skrybėlaitė lekia į orą, bet Alekas spėja laiku ją sugriebti, o paskui jie abu lipa kažkur laiptais, susėda ir pradeda skiesti apie Čarlzą Dikensą. Jis, pasirodo, esąs jų abiejų mėgstamiausias rašytojas ir taip toliau. Alekas su savim nešiojasi „Oliverį Tvistą“, ta mergina irgi. Ko nesusivėmiau. Vienu žodžiu, jie žaibiškai vienas kitą įsimyli, nes abudu yra pakvaišę dėl to Dikensio, ir jis padeda jai tvarkyt leidyklos reikalus. Jinau yra leidėja. Tačiau jai labai nesiseka, nes jos brolis — alkoholikas ir visus pinigus praleidžia per gerklę. Jis baisiai nuožmus, tas jos brolis, nes jis buvęs karo gydytojas, o dabar operacijų negali daryti, nes jo nervai smarkiai pakrikę, todėl jis tikrai laka kaip šuva, ir daugiau nieko, bet šiaip jis gana sąmojingas ir panašiai. Žodžiu, Alekas parašo knygą, leidėja ją išleidžia, ir pinigų jie dabar turi iki kaklo. Jie jau norėtų susituokti, bet čia ima ir apsiireiškia kita, tokia Marsija. Jinau buvo Aleko sužadėtinė, prieš jam prarandant atmintį, ir ji atpažįsta savo numylėtinį, knygyne pasirašinėjantį autografus. Ji įtikinėja vargšą Aleką, kad jis ne kas kitas, o hercogas, bet jis netiki ir nerodo noro eit su ja aplankyti savo motušės. O ta motušė — akla. Tačiau ana, negražioji, prišneka jį nueiti. Ji labai kilnios širdies ir panašiai. Ir jis nueina. Bet atminties jis neatgauna net ir tada, kai jo daniškas dogas strykteli ant jo visom keturiom, o motina apgrabinėja pirštais jo veidą

ir paduoda jam žaislinį meškiuką, su kuriuo jis, mažas būdamas, nesiskirdavęs nei dieną, nei naktį. Bet štai vieną dieną vaikai aikštelėj žaidžia kriketą ir uždrožia jam kamuoliu į makaulę. Jis akimirksniu atgauna atmintį, žiebia namo ir bučiuoja savo motušę į kaktą. Jis vėl tampa tikru hercogu ir pamiršta viską apie aną negražią kilniaširdę merginą, kuri leidžia krygas. Papasakočiau, ir kaip ten buvo toliau, bet bijau, kad pasakodamas galiu susivemt. Ir ne dėl to, kad aš sugadinčiau jums įspūdį. Ten nėra ko sugadinti, velniai rautų! Viskas baigiasi Aleko ir negražiosios vestuvėmis, o brolis girtuoklis susireguliuoja savo nervus ir operuoja Aleko motušę, ir jinai praregi, o paskui brolis girtuoklis susimyli su Marsija. Pačioj pabaigoj visi sėdi už ilgutėlio stalo ir juokiasi, nes daniškas dogas atsiveda į valgomąjį pulką šunelių. Matyt, visi iki tol manė, kad tai šuo, o ne kalė. Galiu pasakyt tik tiek: jeigu nenorit apsivemti, tai geriau neikit į tą filmą.

Bet labiausiai nesupratau damos, kuri sėdėjo šalia manęs ir bliovė per visą tą prakeiktą filmą. Juo ten darėsi šlykščiau, juo smarkiau ji liejo ašaras. Jūs turbūt pagalvosit, kad ji labai minkštos širdies, jautri, dėl to ir verkė, bet aš sėdėjau šalia jos ir mačiau, kokia minkšta jos širdis. Jinai buvo atsivedusi vaiką, kuris per visą seansą šniurkšėjo, kad jam reikia į išvietę, tačiau jinai jo nesiklausė. Ji liepė jam gražiai sėdėti ir netriukšmauti. Jos širdis buvo tokia minkšta kaip kokios vilkės. Apskritai, jei pastudijuosi tuos, kurie priverkia klanus žiūrėdami sumautus filmus, pamatysi, kad devyni iš dešimties yra paskutiniai niekšai. Aš nejuokauju.

Išėjęs iš kino nužygiavau į centrą, į Vikerio barą, kur turėjau susitikti su Karlu Liusu. Eidamas galvojau apie karą. Man dažnai užaina tokios mintys, kai pamatau filmą apie karą. Neįsivaizduoju, kas man būtų, jeigu reiktų eit į karą. Dievaži, neiškęsčiau. Būtų dar pusė bėdos, jeigu tikrai išvežtų kur ir nušautų, bet kad reikia velniškai ilgai tarnauti kariuomenėj. Mano brolis D. B. ištarnavo kariuomenėj ketverius metus. Jis buvo ir kare,— atidarant antrą frontą, išsikėlė į Europą ir taip toliau,— bet aš esu tikras, kad jis tarnybos nekenė labiau negu karo. Aš tada buvau dar visai mažas, bet atsimenu, kaip jis parvažiuodavo atostogų ir gulėdavo ant lovos, ir daugiau nieko. Jis kojos nekeldavo iš kambario. Kai jis vėliau išvyko į Europą, į frontą, jo tenai nei užmušė, nei sužeidė, ir jis pats nieko nešaudė. Jis liktai vežiojo kažkokį kaubojišką generolą padalinio vado automobiliu. Jis kartą mudviem su Eliu sakė, kad, jeigu jam būtų reikėję ką nors nušaut, nebūtų žinojęs, į kurią pusę šaudyt. Jis sakė, kad mūsų kariuomenėj niekšų ne mažiau kaip pas nacių. Prisimenu, Elis kartą palause, ar nebus jam naudos iš to karo, nes jis juk rašytojas ir dabar galės apie daug ką parašyti. O jis liepė Eliui atsinešt savo beisbolo pirštinę ir paklausė, katras poetas rašė apie karą geriau — Rupertas Brukas ar Emilė Dickinson. Elis atsakė, kad Emilė Dickinson. Aš čia mažai ką galiu pridėt nuo savęs, nes poezijos beveik neskaitau, tačiau esu tikras, kad išeičiau iš proto, jeigu man reiktų tarnaut kariuomenėj ir marširuot koja į koją su tokiais tipais kaip Eklis arba Stredleiteris, arba tas liftininkas Morisas. Kadaisė aš buvau skautu, bet tikrai savaite, nes man bloga darydavos, žiūrint į priešais žygiuojančio pakaušį. O mums rėkė ir rėkė, kad žiūrėtume į priešais einančių pakaušius. Garbės žodis, jeigu kada prasidėtų karas, tegu mane verčiau išveda iš rikiuotės ir vietoj sutratina. Aš nesipriešinėčiau. Tačiau aš niekaip negaliu suprasti D. B. — karo jis neapkenčia kaip velnio, o štai praeitą vasarą atvežė ir liepė man perskaityti „Atsisveikinimą su ginklais“. Jo manymu, tai klasiška knyga. Šito tai aš niekaip nesuprantu. Ten rašo apie tokį leitenantą Henriį, jis atseit liuks vyras ir visa kita. Neįsivaizduoju, kaip D. B. gali patikti tokia šlykšti knyga, jeigu jis neapkenčia karo ir karinės tarnybos. Suprantat, man galva neišneša, kaip jis gali mėgti tą pamaivą ir kartu

Ringą Lardnerį arba „Didįjį Getsbį“, dėl kurio jis iš proto kraustos. Kai aš jam taip pasakiau, D. B. baisiai užpyko ir atsakė, kad aš dar žalias ir dėl to nesugebu įvertinti tos knygos. Bet aš taip nemanau. Aš jam pasakiau, kad man juk patinka ir Ringas Lardneris, ir „Didysis Getsbis“. Ir jam patinka, ir man patinka — tai kaip čia išeina? Jūs neįsivaizduojat, kaip man patinka „Didysis Getsbis“. Iš koto virsk! Klasiška knyga. Šiaip ar taip, aš truputį patenkintas, kad išrado atominę bombą. Jeigu kada kils karas, aš sėdėsiu ant bombos. Savo noru atsisėsiu, persižegnoti galiu...

DEVYNIOLIKTAS SKYRIUS

Jeigu jūs negyvenat Niujorke, paaiškinsiu, kad Vikerio baras yra vienam tokiam prašmatnam viešbuty — „Setonhotelyje“. Aš ten dažnai nueidavau, bet paskui lioviausi. Kojos nebekeliu. Ten lankosi vadinamoji ralinuota publika ir panašiai, o pamaivos minioiris plaukia. Po kokius tris kartus kiekvieną vakarą ten pasirodydavo dvi tokios prancūzės — Tina ir Žanina. Viena skambindavo — siaubingai klaikiai, o kita dainuodavo — arba kokias nors šlykščias dainuškas, arba prancūziškas. Žanina, solistė, prieš kiekvieną numerį pašnibžda į mikrofoną: „Yr dabah mes siupažinsim jus siu „VulėVuFrase“. Tias yra dainelis apije maža franciuziu mergajitė, kuris atrandasi dideliam meste kaip Njujorkis yr įmylisi maža berniuka iš Bruklino. Mes tikime, kat jums patiks...“ Paskui pavarčiusi akis ir pasikrai piusi ji padainuoja kokią nors asilišką dainušką — pusiau angliška, pusiau prancūziška,— o snobai iš pasigėrėjimo sienom lipa. Ilgėliau ten pasėdėjęs ir pasiklausęs jų idiotiškų aplodismentų imdavai nekęst viso pasaulio, dievaži. Ir barmenas tenai šlykštus. Didžiausias snobas. Jis niekad nesušneks su tavim kaip su žmogum, nebent būtum pasaulinė garsenybė ar labai jau svarbi . persona. O jeigu tu tikrai garsenybė ar šiaip svarbi persona, tas susna trilinkas prieš tave susiries. Prieis, išsisieps iki ausų — žiūrėkite, koks aš malonus,— ir paklaus: „O! Kas gero Konektikute?“ arba „Na, kaip laikosi Florida?“ Klaiki landynė, sakau be juoko. Kojos len nebekeliu.

Kai nuėjau, buvo dar anksti. Atsisėdau prie baro — salėj buvo pilna žmonių — ir užsisakiau porą viskio su soda, kad neprailgtų laukti Liuso. Užsisakydamas atsistojau, kad barmenas pamatytų, koks aš aukštas, ir nesuabejotų, ar pilnametis. Paskui apsidairiau, tarp kokių tipų papuoliau. Šalia manęs vienas suko galvą savo mergšei. Jis įtikinėjo, kad jos aristokratiškos rankos. Ko nepastipau. Kitame baro gale grūdosi pederastai. Iš šalies pažiūrėjus, jie neatrodė tokie — nebuvo užsileidę ilgų plaukų, nieko,— tačiau ir šiaip buvo aišku. Pagaliau pasirodė ir pats Liusas.

Jau tas Liusas! Tai bent tipelis! Hutone jis buvo paskirtas mano konsultantu. Tačiau nė velnio jis manęs nekonsultuodavo, tik vėlai vakare, susirinkus kambarį chebrai, pliurpdavo apie seksą. Šioje srityje jis gerai nusirnanė ir ypač daug žinojo apie visokius iškrėpėlius. Tačiau jis buvo žvėriškai protingas, tas Liusas. Rimtai, rimtai.

Jis niekad nesisveikindavo susitikęs. Ir dabar jo pirpas žodis buvo, kad jis atėjęs tik porai minučių, nes jam reikia į pasimatymą. Paskui užsisakė sauso martinio ir perspėjo barmeną, kad neatmieštų ir nedėtų alyvų.

— Klausyk, aš tau nužiūrėjau vieną pederastą,— sakau aš jam.— Antai, anam baro gale. Tik nežiūrėk dabar. Aš jį saugojau, specialiai tau.

— Labai juokinga,— sako jis.— Atpažįstu senąjį Kolfildo stilių. Kada tu pagaliau suaugsi?

Aš jį rimtai pykinau. O jis mane linksmino. Mane imdavo juokas, kai jis širsdavo.

— Kas naujesnio tavo asmeniniam gyvenime? — klausiu aš. Tokie klausimai jį siutindavo.

— Ko čia šokinėji? — sako jis.— Sėdėk ramiai ir nesišakok.

— Aš nesišakoju,— sakau.— Kaip gyvenimas Kolumbijoj? Tau ten patinka?

— Žinoma, patinka. Jeigu nepatiktų, aš tenai nestudijuočiau.— Jo atsakymai mane kartais irgi baisiai erzindavo.

— Kokią specialybę pasirinkai? — klausiu vėl.— Pederastiją studijuoji? — Aš norėjau jį patraukti per dantį.

— O tu pretenduoji į humoristus?

— Ne, tik pajuokavau,— sakau.— Klausyk, Liusai. Tu labai protingas žmogus, daug žinai... Patark, ką man daryt. Aš papuoliau...

Jis net sustenėjo:

— Ar pasamdytas, Kolfildai? Negi negali kaip žmogus ramiai pasėdėt, išgert ir tyliai, ramiai pasišne...

— Gerai, gerai,—sakau aš.— Nesikarščiuok.—Jis aiškiai nebuvo nusiteikęs kalbėtis apie rimtus dalykus. Tai ir blogiausia, kad su protingu šmikiu rimtai nepasišnekėsi, jeigu jis nebus nusiteikęs. Nieko nepadarysi, perėjau prie kasdieninių temų.

— Be juoko, kaip tau klostosi asmeninis gyvenimas? — klausiu vėl.— Ar vis dar su ta pačia vaikštinėji, kur ir Hutone? Jos toks siaubingas...

— O viešpatie, žinoma, ne,— sako jis.

— O kodėl? Kur ji dabar?

— Neturiu žalio supratimo. Jeigu tau taip įdomu, ji dabar turbūt tapo pasaulinio masto kekše.

— Kaip tu kalbi! Jeigu ji tau buvo gera, kol tu su ja dulkindavais, tai kaip tu gali dabar taip negražiai...

— O viešpatie! — sako Liusas.— Vėl kolfildiškos šnekos... Jeigu ir toliau taip bus, aš...

— Ne,— sakau,— bet juk tikrai negražu: jeigu ji tau buvo gera ir dora, kol...

— Ar būtinas tas kvailas pokalbis?

Aš nutilau pabūgęs, kad jis išeis ir paliks mane vieną. Paskui užsisakiau dar viskio. Man staiga užėjo noras gert, kol nuvirsiu.

— Tai kas tavo paskutinė meilė? — klausiu Liusą.— Tikiuosi, ne paslaptis?

— Tu jos nepažįsti.

— Taip, bet kas ji tokia? Gal kartais girdėjau.

— Iš Grinidžvilidžo. Skulptorė, jeigu jau taip nori žinot.

— Eik tu! Meluoji! Kiek jai metų?

— Dieve mano, juk aš jos neklausinėjau!

— Bet apytikriai?

— Turbūt arti keturiasdešimties,— sako Liusas.

— Keturiasdešimties?! Eik, eik! Ir tau patinka? — nustebau aš.— Tau patinka tokios senos? — Klausiau todėl, kad apie sekso dalykus jis tikrai daug išmanė. Iš visų mano pažįstamų jis buvo tikrai kiečiausiai pasikaustęs. Jis savo nekaltybę prarado Nantukete, būdamas tik keturiolikos metų. Garbės žodis.

— Tu nori pasakyt — ar aš mėgstu subrendusias moteris? Žinoma!

— Mėgsti? O kodėl? Nejuokauk, jos turbūt geriau išmano, na, žinai, visus tuos reikalus?

— Žinai ką! Geriau iš anksto susitarkim: aš daugiau neatsakinėsiu į tipiškus kolfildiškus klausimus. Kada, po velnių, tu suaugsi?

Aš nutylėjau. Liusas užsisakė dar vieną stiklą martinio ir liepė barmenui visai neatskiesti.

— Klausyk, o ar tu seniai su ja susinešei, su ta skulptore? — klausiu aš. Dievaži, man tikrai buvo labai įdomu.— Tu buvai su ja pažįstamas, kai mokeisi Hutone?

— Kaip ir ne. Ji čia atvyko tik prieš keletą mėnesių,

— Taip? Iš kur?

— Iš kur? Iš Šanchajaus.

— Meluoj! Rupūs miltai, tai ji, vadinasi, kinė?

— Žinoma.

— Eik, eik! Ir ji tau patinka? Kinė?!

— Žinoma.

— O dėl ko? Dievaži, man baisiai įdomu — kuo ji tau patinka?

— Kągi. Jeigu jau taip nori žinot, orientalinė filosofija mane traukia labiau negu Vakarų.

— Rimtai? Ką tu vadini — filosofija? Lytinis gyvenimas, taip? Sakai, Kinijoje geresnis? Ar taip supratau?

— Dieve mano, nebūtinai Kinijoje! Aš sakau apskritai — Rytų filosofija. Baikim pagaliau tas kvailas kalbas.

— Aš tave kuo rimčiausiai klausiu,— sakau.— Be juoko, kodėl Rytų filosofija geresnė?

— Viešpatie, tai toks painus dalykas, kad greit neišaiškinsi,— sako Liusas.— Ten, suprant, laikoma, kad vyro ir moters santykiai turi būti paremti tiek fiziniu, tiek dvasiniu... Po velnių, gal tu manai, kad aš čia tau...

— Aš irgi! Aš irgi manau, kad lytinis gyvenimas turi būti — kaip tu sakei? — ir fizinis, ir dvasiškas. Garbės žodis, tu gerai pasakei. Bet tai, po velnių, priklauso nuo mergišcios. Jeigu mergiškia tokia, kad negali net...

— Dėl dievo, Kolfildai! Ko tu staugi? Jeigu negali suvaldyti savo balso, tai geriau baigiam...

— Gerai, bet paklausk,— sakau. Aš įsitarščiau ir iš tikrųjų kalbėjau per garsiai. Susijaudinęs kartais imu nepastebėti, kad kalbu per garsiai.— Štai ką aš norėjau pasakyti,— sakau.— Aš žinau, kad mylėtis reikia fiziškai ir dvasiškai, ir gražiai, ir natūraliai, ir taip toliau. Bet aš, kaip sakiau, negaliu taip daryt su visomis — su kiekviena mergiškia, kurią, sakysim, glamžau. Man niekad neišeina fiziškai ir kartu dvasiškai. O kaip tau?

— Gal užteks? — sako Liusas.— Neprieštarauji?

— Gerai, bet tu pirma paklausk. Sakysim, tu ir ta tavo kinė. Negi jums viskas gerai išeina?

— Užteks, sakau!

Supratau, kad per daug lendu į jo asmeninius reikalus. Bet tai vienas bjaurių Liuso bruožų. Hutone jis, atsimenu, prisipykęs visus kamantinėdavo, o kai jį ko nors paklausdavai, užpykdavo. Su visais protingais šmikius tik tada gali žmoniškai pasišnekėti, jeigu jie duoda pokalbiui toną. Jeigu jie nutilo, vadinasi, ir tu užsičiaupk, jeigu jie išeina į savo kambarį, tai ir tu nešdinkis į savo. Hutone Liusas siusdavo,— tikrai, visiems buvo aišku,— kai mes, išklausę jo pamokslų apie seksą, neidavom iš kambario, o

dar plepėdavom. Mes — tai aš ir mano draugeliai. Kieno nors, nebūtinai Liuso, kambary. Liusas širsdavo. Jis norėdavo, kad mes išsivaikščirotume po savo kambarius ir nemaltume liežuviais po to, kai jis pademonstruodavo savo išmintį. Aiškus dalykas — jis bijodavo, kad kas nors nepasakytų ko nors protingiau už jį. Tikras komikas.

— Matyt, reiks važiuot į Kiniją. Mano sekso reikalai visai sumauti.

— Akivaizdus faktas. Tavo protas nesubrendęs.

— Turbūt. Taip ir yra, rimtai. Aš pats žinau,— sakau aš.— Ar žinai, kas man kelia didžiausią nerimą? Aš niekad nejaučiu lytinio potraukio, rimto lytinio potraukio, jeigu mergiškia man nelabai patinka. Mergiškia man turi labai patikti, supranti? Jeigu ji man nepatinka, aš nejaučiu jokio noro turėt su ja reikalų. Ir dėl to visas mano gyvenimas eina šuniui ant uodegos. Velniai rautų.

— Matau. Praeitą kartą, kai buvom susitikę, sakiau, ką turi daryt.

— Atsimenu. Tai sakai, man reikia nueit pas psichoanalitiką? — klausiu aš. Praėjusį kartą jis man buvo davęs tokį patarimą. Jo tėvas buvo psichoanalitikas.

— Daryk kaip nori, niekas tavęs neverčia. Koks mano reikalas? Tavo gyvenimas, tu ir tvarkykis. Aš nieko neatsakiau. Kažką galvojau.

— Gerai,— pagaliau sakau aš,— sakykim, nueinu pas tavo tėvą, kad jis mane išpsichoanalizuotų. Ir ką jis man darytų? Ką jis su manim darytų?

— Jis tau absoliučiai nieko nedarytų. Jis paprasčiausiai su tavim pasikalbėtų, ir tu su juo pasikalbėtum. Kas čia baisaus? Visų pirma jis tau padėtų susivokt savo psichikos struktūroj.

— Kame, kame?

— Psichikos struktūroj. Supranti, žmogaus mintys yra konstruojamos pagal tam tikrus... Po galais! Aš nesiruošiu čia tau skaityt psichoanalizės pagrindų! Jeigu tau reikia, ateik pas tėvą — su juo pasišnekėsi. Jeigu nenori — gali neateit. Atvirai kalbant, man dėl to galvos neskauda.

Aš uždėjau ranką jam ant peties. Rupūs miltai, tikrai jis mane prajuokino.

— Tu tikras draugasi pašlemėke! — sakau aš.— Ar žinai, ar ne?

Jis žiūrėjo į savo laikrodį.

— Na, bėgu,— sako stodamasis.— Džiaugiuos su tavim pasimatęs.— Jis pamojo barmenui ir liepė atnešt jo sąskaitą.

— Klausyk,— sakau aš jam išeinant,— ar tave tėvas kada nors psichoanalizavo?

— Mane? Kodėl klausi?

— Šiaip sau. Ar psichoanalizavo jis tave nors kartą, ar ne.

—Kaip čia tau pasakius... Jis tam tikru mastu padėjo man prisitaikyti, tačiau nuodugni analizė nebuvo reikalinga. Kodėl klausi?

— Šiaip sau. Buvo įdomu sužinot.

— Na, lik sveikas. Bėgu,— sako jis, palikdamas ar batpinigius ir ruošdamasis eit.

— Išgerkim dar po vieną,—sakau aš jam.— Būk žmogus. Man velniškai bloga nuotaika. Rimtai — išgerkim dar!

Tačiau jis atsakė nebeturįs laiko ir išnyko. Jau tas Liusas! Nuobodus tipas, tačiau jo žodynas pavydėtinas. Jis turėjo didžiausią žodžių atsargą visameHutone. Mums būdavo specialūs kontroliniai patikrinimai.

DVIDEŠIMTAS SKYRIUS

Aš sėdėjau bare vienas, gėriau ir laukiau, kada pasirodys Tina su Žanina ir pademonstruos savo meną, bet nesulaukiau. Pagaliau išėjo toksai pederastiškos fizionomijos tipas garbanotais plaukais ir atsisėdo prie fortepijono, o paskui jį išėjo tokia nauja gražuolė, Valensija, ir uždainavo. Ji man nelabai patiko, tačiau labiau už anas, Tiną ir Žaniną,— bent dainas dainavo geras. Fortepijonas buvo visai prie baro, kur aš sėdėjau, ir Valensiją, galima sakyti, galėjau ranka pasiekti. Aš pamerčiau jai akį, tačiau ji dėjosi nematanti. Velnią aš ten būčiau jai mirksėjęs, jei nebūčiau buvęs girtas. Padainavusi ji taip greit nusiėmė, kad aš net nespėjau pakviesti jos išgert su manim, todėl pasišaukiau padavėją ir paprašiau paklausti Valensiją, ar ji nesutiktų išgert su manim. Jis prižadėjo, bet tikriausiai nė neužsiminė jai apie mane. Žmonės niekad nepadaro, ko prašai.

Sėdėjau tam prakeiktam bare iki vidurnakčio, iki kokios pirmos valandos, ir nusilakiau kaip velnias. Net akyse ėmė dvejintis. Bet sąmonė, matyt, dar nebuvo visai aptemus, ir aš stengiausi sėdėti ramiai ir nepradėti ūžti. Nenorėjau, kad kas mane pastebėtų ir imtų klausinėti, kiek man metų. Bet akyse man dvejinosi, dievaži! Nusigėriau kaip dūmas. Ir tada man vėl ėmė lipti į galvą ta kvaila mintis apie kulką. Aš buvau vienas vienintelis visam bare su kulka pilve. Laikiau ranką prisispaudęs prie pilvo, kad kraujas neimtų tekėti ant žemės. Nenorėjau, kad visi suprastų, jog aš sužeistas. Norėjau nuslėpti faktą, kad aš, šuns vaikas, esu sužeistas. O paskui sugalvojau vieną daiktą. Man užėjo noras paskambinti Džeinei ir sužinoti, ar ji jau namie, ar dar ne. Apsimokėjau sąskaitą ir išėjau prie telefono būdelių. Eidamas laikiausi už pilvo, kad nelašėtų kraujas. Velnias, tai buvau prisilakęs.

Bet vos tik įlindau į telefono būdelę, man išgaravo noras skambinti Džeinei. Matyt, dėl to, kad buvau per daug girtas. Aš ėmiau ir paskambinau Selei Hejes. Surinkau gerą dvidešimtį numerių, kol pagaliau pataikiau. Velnias, visai buvau apžlībęs.

— Alio! — surikau aš, kai kažkas pakėlė ragelį. Ne surikau, bet suklykiau. Toks buvau girtas.

— Kas čia kalba? — atsiliepė moteriškas ledinis balsas.

— Čia aš kalbu, Houldenas Kolfildas. Būkit maloni, pakvieskit Selę...

— Selė miega. Čia Selės senelė. Kodėl tu taip vėlai skambini, Houldenai? Ar tu žinai, kiek dabar laiko?

— Žžinau. Aš noriu pasikalbėti su Sele. Pakvieskit Selę. Labai svarbus reikalas.

— Selė miega, berniuk. Paskambink rytoj. Labanaktis!

— Pažžadinkit ją! Pažžadinkit ją!.. Alio... Staiga pasigirdo kitas balsas:

— Houldenai, tai aš.— Kalbėjo Selė.— Kokią čia dar kvailystę sugalvojai?

— Sele, tai tu?

— Aš... Ko taip rėki? Tu girtas?

— Aha. Klausyk! Ei, ar girdi? Aš ateisiu pas tave per kūčias. Gerai? Puošim tavo nelaimingą eglutę. Gerai? Ei Sele, ar gerai?

— Gerai. Tu visai girtas. Eik dabar miegoti. Kur tu esi? Su kuo tu ten?

— Sele, gerai? Aš ateisiu pas tave ir papuošiu tavo eglutę, gerai? Ar gerai, a?

— Gerai! O dabar eik miegoti. Kur tu esi? Su kuo tu ten?

— Su nieku. Du su neštuvais, vienas su kastuvu...— Velnias, tai buvau prisilakęs! Ir vis spaudžiausi ranką prie pilvo.— Rokio gauja man atkeršijo. Mane peršovė. Tu žinai? Sele, ar tu žinai?

— Aš nieko negirdžiu. Eik išsimiegoti. Aš noriu miego. Paskambink rytoj.
— Ei Sele! Ar man ateit pas tave puošti eglutės? Ar tu nori, kad atečiau? Ką? Ar nori?
— Taip. Labos nakties. Eik namo miegoti. Ji padėjo ragelį.
— Labos nakties. Labos nakties, Sele, mano meile! Mano brangioji! — kalbėjau aš. Galit įsivaizduot, koks buvau girtas! Paskui ir aš pakabinau ragelį. Aš ėmiau vaizduotis, kad ji ką tik parėjo iš pasimatymo. Įsivaizdavau ją Lantų ir to švilpio iš Endoverio kompanijoj. Jie gurkšnoja arbatėlę ir taip rafinuotai kalbasi, ir maivosi, . ir vaidina malonius. Prasikeikiau, kam jai skambinau. Bet kai pasigeriu, aš beprotis.

Dar valandėlę pastovėjau telefono būdelėj. Laikiausi įsikibęs ragelio, kad nesusmukčiau. Atvirai pasakius, jaučiaus neypatingai. Paskui išėjau iš būdelės ir nuėjau į išvietę svirdinėdamas į visas puses kaip kretinas. Prisileidau vieną kriauklę pilną šalto vandens ir panardinau galvą iki pat ausų. Paskui net nesišluosčiau. Tegu varva, sakau, velnias neims! Nuėjau prie radiatoriaus ir atsisėdau. Jis buvo taip maloniai šiltas. Man pasidarė geriau, nes aš visas drebėjau kaip velnias. Keistas dalykas: pasigėrus mane visad šaltis krečia.

Sėdėjau ant radiatoriaus ir neturėdamas ką veikti ėmiau skaičiuoti baltas grindų plyteles — grindys buvo šachmatinės. Visas permirkau. Vanduo pliaupė man už kaklo, apykaklė buvo šlapia, ir kaklaraištis, ir visi marškiniai, tačiau aš neėmiau į galvą. Buvau toks girtas, kad nieko neėmiau į galvą. Paskui į išvietę užėjo tas pats pederastiškos fizionomijos pianistas ir ėmė šukuotis savo auksines garbanas. Jam besišukuojant, mes truputį pasišnekėjom, nors tas susna nebuvo labai draugiškas.

— Ei, klausykit! — sakau aš. — Jūs matysit tą mergšę Valensiją, kai grįšit į barą?
— Manau, kad turėsiu garbės, — sako jis. Sąmojį paleido. Kokį tik pašlemėką sutinku — visi aštrialiežuviai.

— Klausykit, atiduokit jai nuo manęs linkėjimų. Ir paklauskite, ar tas velnias padavėjas jai pasakė, ko aš prašiau, ar ne. Gerai?

— Eitum verčiau namo, Mekai. Įdomu, kiek tau metų, ką?
— Aštuoniasdešimt šešeri. Klausykit, perduokit jai nuo manęs linkėjimų. Gerai?
— Ko tu neini namo, Mekai, ką?

— Nenoriu ir neinu. Rupūs miltai, kaip jūs skambinat fortepijonu! Klasė! — sakau aš, norėdamas jam įsiteikti. Teisybę sakant, jis skambino šlykščiai. — Galėtumėt eiti į radiją, — sakau. — Toks gražuolis! Auksinės garbanos... Gal jums reikia impresarijaus?

— Eik namo, Mekai. Visi geri vaikučiai jau seniai iniega. Eik namo čiūčia liūlia.
— Neturiu namų. Ne, rimtai — jums reikia impresarijaus?

Jis nieko neatsakė ir išėjo. Baigė glostinėtis ir tapšnotis savo plaukus ir išėjo. Kaip ir Stredleiteris. Visi tie gražuoliai vienodi. Susišukuoja ir neria, kur jiems reikia, palikdami tave vieną.

Galiausiai atsikėliau nuo radiatoriaus ir bliaudamas nuėjau į rūbinę. Pats nesuprantu, ko blioviau. Turbūt todėl, kad jaučiausi velniškai prislėgtas ir vienišas. Nuėjęs į rūbinę, niekaip negalėjau surasti savo numeriuko. Tačiau rūbininkė buvo labai gera. Ji man ir taip atidavė striukę. Ir plokštelę „Mažoji Serlė Binz“ — aš ją vis dar nešiojau su savim. Daviau rūbininkei dolerį už tai, kad ji tokia gera, bet ji neėmė. Sakė, kad aš eičiau namo miegoti. Aš kviečiau ją į pasimatymą, kada nedarbs, tačiau ji nesutiko. Sakė, kad ji galinti būti man motina ir taip toliau. Aš parodžiau jai savo žilus plaukus ir pasakiau, kad man keturiasdešimt ketveri metai — aišku, juokavau. Tačiau ji buvo labai šauni. Parodžiau jai

savo medžioklinę kepurę. Jai patiko mano nelaiminga raudona medžioklinė kepurė. Ji liepė man ją užsidėti, nes mano plaukai buvo šlapi. Gera moteriškė.

Išėjęs į gatvę gerokai prasiblaiviau, tačiau buvo žvėriškai šalta, net dantys ėmė tarškėti. Net užsičiaupti negalėjau. Nuėjau į Medisono aveniu ir ėmiau laukti autobuso, nes pinigų jau kaip ir neturėjau ir važiuoti taksi būtų buvus per didelė prabanga. Tačiau važiuot autobusu nenorėjau. Be to, neįsivaizdavau, kur būčiau važiuojęs. Todėl nutariau nueiti į parką. Staiga panorau nueiti prie tvenkinio ir pasižiūrėti, kaip gyvena antys ir apskritai, ar jų tenai yra. Aš nežinojau, ar jos tebėra tvenkinyje, ar kur dingusios. Iki parko buvo nelabai toli, o kitos tokios vietos, kur galėčiau nueiti, nesugalvojau, — net nežinojau, kur nakvosiu, — todėl ėmiau ir nuėjau į parką. Nebuvau pavargęs ar panašiai. Tikrai buvo velnioniškai liūdna.

Vos man įėjus į parką, atsitiko siaubingiausias dalykas. Aš išmečiau Fibės plokstelę. Ji subyrėjo į keliasdešimt šukelių. Buvo įdėta į tokį didelį voką, tačiau vis tiek sudužo. Man pasidarė taip gaila, kad aš vos nepravirkau. Paskui išėmiau šukes iš voko ir susidėjau į kišenę. Jos buvo niekam nebetinkamos, tačiau nenorėjau jų išmesti. Paskui nuėjau per parką. Velnias, kaip ten buvo tamsu!

Aš visą gyvenimą pragyvenau Niujorke ir Centrinį parką pažįstu kaip savo penkis pirštus, — mažas būdamas ten kiekvieną dieną lakstydavau ant riedučių ir važinėdavau dviračiu, — tačiau tą naktį niekaip negalėjau rasti tvenkinio. Aš gerai žinojau, kur jis yra, — netoli Pietinio išėjimo ir taip toliau, — tačiau surasti negalėjau. Tikriausiai buvau girtesnis, negu pats maniau. Ėjau ir ėjau, darėsi vis tamsiau ir tamsiau, vis klaikiau ir klaikiau. Nesutikau parke nė gyvos dvasios. Ir gerai, kad nesutikau. Jeigu būčiau pamatęs žmogų, būčiau lėkęs už kelių mylių. Pagaliau suradau tą tvenkinį. Jis buvo pusiau užšalęs. Ančių niekur nematyti. Apėjau visą tą nelaimingą tvenkinį, kartą vos neišmukau, tačiau nemačiau nė vienos anties. Pagalvojau — jeigu jos yra kur, tai gal miega susislėpusios žolėse, tvenkinio pakraštyje. Ir tada vos neįkritau į vandenį. Bet ančių neradau.

Paskui nuėjau ir atsisėdau ant suoliuko, kur nebuvo taip nežmoniškai tamsu. Velnias, drebėjau kaip lapas, ir nors buvau su medžiokline kepure, nuo plaukų pakibo ledo varvekliai. Nusigandau pagalvojęs, kad galiu apsirgti plaučių uždegimu ir, ko gera, numirt. Ėmiau vaizduotis, kaip į mano laidotuves sulekia milijonai apsimetėlių. Senelis iš Detroito, kuris nepailsdamas vardija gatvių pavadinimus, kai važiuoji su juo autobusu, ir tetos — jų apie penkiasdešimt — ir visa armija kvailų pusbrolių ir pusseserių. Visa minia susirinktų! Jie buvo suvažiuavę, kai mirė Elis, ta prakeikta idiotų gauja. D. B. man pasakojo, kaip viena trenkta tetulė, iš kurios burnos amžinai šlykščiai dvokia, gėrėjosi, kaip romiai, girdi, jis gulįs ant lentos. Manęs tada nebuvo namie. Buvau susižalojęs ranką ir gulėjau ligoninėje. Žodžiu, man pasidarė neramu pagalvojus, kad mano plaukai apledėjo, kad peršalsiu, gausiu plaučių uždegimą ir mirsiu. Labiausiai man buvo gaila mamos ir tėvo. Ypač mamos, nes jina dar nebuvo kaip reikiant atsigavusi po Elio mirties. Aš įsivaizdavau, kad ji nežinos, ką daryti su mano kostiumais ir sporto reikmenimis. Gerai tik, kad ji Fibės neleistų į mano prakeiktas laidotuves, nes Fibė dar visai maža. Nors tas gerai. Paskui įsivaizdavau, kaip visa ta gauja nuleidžia mane į duobę, užrausia žemėmis ir dar užritina akmenį su mano pavarde. Ir guliu sau tarp lavonų. Tik spėk numirti — tuoj kiša tavo tarp negyvėlių. Ir kai aš tikrai numirsiu, norėčiau tik, kad atsirastų bent vienas protingas žmogus ir įmestų mane į upę ar šiaip kur. Tegu deda, kur

nori, bet tik ne į kapines. Paskui dar ateis sekmadieniais ir kraus ant pilvo gėlių puokštes. Bjauru. Kas numirėliui gėlės? Nulis.

Kada oras gražus, mano tėvai dažnai važiuoja į kapines ir deda gėlių puokštę ant Elio kapo. Porą kartų ir aš buvau nuvažiavęs, bet daugiau nebevažiuoju. Visų pirma man nemalonu matyt jį kapinėse. Tarp numirėlių ir antkapių. Jeigu diena saulėta, dar pusė bėdos, bet du kartus mums nuvažiavus — du kartus iš eilės! — buvo užėjęs lietus. Klaiku. Lietus pylė ant jo nelaimingo antkapio ir ant žolės, kuri auga jam ant pilvo. Pylė kaip iš kibiro. Ir visi lankytojai pasileido bėgti iš kapinių prie savo automobilių. Aš vos iš proto neišėjau. Visi galėjo sėsti į savo automobilius, įjungti radijo aparatus, klausytis muzikos, važiuoti į restoranus pietaut... Visi galėjo, tik Elis ne. Mane ėmė siaubas. Aš žinau, kad tenai, kapinėse, yra tiktai jo kūnas, kad jo siela danguj ir panašiai, bet vis vien ko iš proto neišėjau. Man taip norėjosi, kad jo tenai nebūtų. Jūs jo nepažinojot... Jeigu būtumėt jį pažinoję, suprastumėt, ką aš noriu pasakyt. Kai saulė šviečia, dar pusė bėdos, bet saulė šviečia tik tada, kai jai gera nuotaika.

Paskui, norėdamas nuvyt mintis apie plaučių uždegimą, išsiėmiau pinigų ir pabandžiau susiskaičiuot silpnoje žibinto šviesoje. Turėjau tris dolerius, penkias monetas po dvidešimt penkis centus ir vieną penkių centų monetą. Velnias, išvažiavęs iš Pensio prašvilpiau didžiausius turtus. Tada nuėjau prie tvenkinio ir ėmiau leisti vieną po kitos smulkiąsias monetas vandens paviršium, kur nebuvo užsalę. Pats nesuprantu, kodėl taip dariau. Tikriausiai, kad nuvyčiau mintis apie plaučių uždegimą ir mirtį. Tačiau tas nepadėjo.

Aš ėmiau galvoti, kaip jaustųsi Fibė, jeigu as susirgčiau plaučių uždegimu ir numirčiau. Tai, be abejo, vaikiška, tačiau mintys pačios lindo man į galvą. Aš įsivaizdavau, kaip ji susikrimstų, jeigu man kas nors atsitiktų. Ji mane mėgsta. Tai yra ji mane myli. Dievaži. Žodžiu, tos mintys man niekaip nėjo iš galvos, ir aš nutariau padaryt štai ką — pareiti namo ir aplankyti Fibę prieš mirtį. Buto raktą turėjau, pareisiu, manau sau, patyliukais nuslinksiu į Fibės kambarį ir nors truputį paplepėsiu su ja. Prisibijojau tiktai prieškambario durų. Jos velnioniškai girgžda. Namas, kur mes gyvenam, visai senas, o valdytojas baisus tinginys, ir visas namas girgžda ir cypia. Bijojau, kad gali išgirst tėvai. Tačiau vis tiek nutariau pabandyt.

Todėl nešdinaus velniop iš parko ir nuėjau namo. Visą kelią ėjau pėsčias. Iki namų buvo nelabai toli, o aš buvau nepavargęs ir netgi nebe girtas. Tiktai buvo perkūniškai šalta, o gatvėse — nė gyvos dvasios.

DVIDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS

Pirmą kartą gyvenime man taip klasiškai pasisėkė. Pito, kuris paprastai dirbdavo naktimis, šįkart nebuvo. Lifte sėdėjo visai man nematytas žmogus, ir aš pagalvojau, kad, jeigu nesusidaušiu kaktomuša su tėvais, galėsiu persimest pora žodžių su Fibe, o paskui tyliai išslinksiu, ir niekas nesusižinos, kad buvau parėjęs. Žvėriškai pasisėkė. Ir juo geriau, kad naujasis liftininkas buvo mažumą kuoktelėjęs. Aš jo labai nerūpestingu balsu paprašiau, kad užkeltų mane pas Diksteinus. Mes su Diksteinais gyvenom tam pačiam aukšte. Tada nusiėmiau savo medžioklinę kepurę, kad neatrodyčiau labai įtartina, ir įėjau į liftą, tarsi labai skubėdamas.

Jis uždarė dureles ir jau buvo bekeliąs mane į viršų, bet staiga atsigrėžė ir sako:

— Jų nėra namie. Jie svečiuose, keturioliktame aukšte.

— Niekis,— sakau.— Aš žinau, kad reikės palaukti. Aš jų sūnėnas.

Jis į mane kvailai, įtartinai dėbtelėjo.

— Tai prašom palaukti vestibulyje,— sako jis.

— Mielai palaukčiau,— sakau aš,— bet mano koja nesveika. Ją reikia laikyti tam tikro padėty. Aš geriau pasėdėsiu krėsele prie buto durų.

Jis nesuprato, apie ką aš kalbu, todėl tikrai pasakė „Mat kaip...“ ir užkėlė mane, kur norėjau. Garbės žodis, klasiškai išėjo. Įdomus dalykas: pasakyk žmogui ką nors nesuprantama, ir jis padarys, ko tik paprašysi.

Išlipau mūsų aukšte ir nuėjau vilkdamas koją Diksteinų buto link. Bet kai išgirdau, kad lifto durelės užsidarė, apsisukau ir grįžau prie mūsų buto durų. Viskas sekėsi puikiai. Aš buvau visai išsiblaivęs. Išsiėmiau raktą ir tykiai, tykiai atsirakinau duris. Tada labai labai atsargiai įėjau ir uždariau duris. Kuo aš ne plėšikas?

Prieškambary, suprantama, buvo tamsu, nors į akį durk, o šviesos, suprantama, negalėjau degt. Turėjau be galo atsargiai kelti kojas, kad neužsirioglinčiau ant ko nors ir nesukelčiau triukšmo. Tačiau aš jatau, kad tikrai esu namie. Niekur kitur taip keistai nekvepia kaip mūsų prieškambary. Aš pats nesuprantu, koks tai kvapas. Kvepia lyg kokiomis daržovėmis, lyg kvepalais — aš pats nežinau kuo, bet vos užuodęs suprantu, kad tikrai esu namie. Norėjau nusivilkti striukę ir pakabinti į spintą prieškambaryje, bet toji spinta pilna pakabų, kurios ima tarškėti kaip velniai, vos tik atidarai duris, todėl nutariau verčiau nenusirengti. Ėmiau labai lėtai ir tykiai slinkt prie Fibės kambario. Aš nebijojau, kad gali išgirsti tarnaitė, nes ji viena ausim negirdėjo. Ji man kartą sakėsi, kad vaikystėj brolis jai šiaudu pradūręs ausies būgnelį. Žodžiu, ji buvo apykurtė. Tačiau mano tėvų ausys kaip gerų seklių, ypač motinos. Todėl pro jų miegamąjį stengiausi šliaužti kuo tyliau. Rupūs miltai, net kvapą sulaikiau. Tėvui nors kuolu per galvą duok, nepabus, bet mama...— mama išgirstų, jei aš nusikosčiau kokiam nors Sibire ar kur. Ji velniškai nervinga. Pusę nakties nemiega, rūko cigaretes.

Turbūt kokią valandą slinkau iki Fibės kambario. Tačiau jos tenai nebuvo. Visai buvau pamiršęs, kad ji miega D. B. kambaryje, kai jis išvažiuoja į Holivudą ar kur kitur. Jai ten patinka, nes tai pats didžiausias mūsų kambarys. Ir dar todėl, kad ten stovi milžiniškas senas rašomasis stalas, kurį D. B. pirkė Filadelfijoje iš vienos alkoholikės, ir gigantiška lova, dešimties mylių ilgio ir tiek pat pločio. Nežinau, iš kur jis ir ištraukė tokį gremėzdą. Žodžiu, D. B. leidžia Fibei miegoti jo kambary, ir ji miega ten visada, kai jis kur išvažiuoja. Kad pamatytumėt Fibe, kai ji ruošia pamokas prie to stalo — jis ne ką mažesnis už tą lovą. Ji pati pražūva atsisėdusi už to stalo. O jai patinka. Ji sakosi nemėgstanti savo kambario, nes jis labai mažas. O jai, girdi, reikia vietos knygoms ir sąsiuviniams. Gyvas juokas — kiek ten tų jos knygų ir sąsiuvinų!

Taigi tylutėliai įėjau į D. B. kambarį ir įjungiau stalinę lempą. Fibe net nepabudo. Uždegęs šviesą valandėlę žiūrėjau į ją. Ji ramiai miegojo, galva nuslydusi ant pagalvio krašto, burna pravira. Keistas dalykas: suaugusieji atrodo bjauriai, jeigu miega išsižioję, o vaikai — ne. Vaikai atrodo gražiai. Net jeigu jiems ir seilė nutįsta per visą pagalvį, jie vis tiek atrodo gražiai.

Vaikštinėjau patyliukais ir apžiūrinėjau kambarį. Jaučiausi dabar visai gerai. Nebegalvojau apie jokių plaučių uždegimą. Nuotaika staiga smarkiai pagerėjo. Fibe buvo susidėjusi drabužėlius ant kėdės, prie pat lovos. Ji labai tvarkinga mergaitė, neišmėto savo daiktų, kur pakliuvo kaip kiti. Ji mėgsta tvarką. Ant kėdės atlošo buvo pasikabinusi savo rusvąjį kostiuminį švarkelį; kostiumėlį jai mama parvežė iš Kanados. Sijonėlis ir

palaidinukė padėti ant kėdės. Bateliai su kojineėmis stovėjo vienas šalia kito ant grindų po kėde. Tų batelių aš dar nebuvau matęs, jie buvo nauji. Tokie tamsiai rudi — aš irgi turiu panašius. Jie turbūt labai tiko prie kostiumėlio, kurį mama nupirko jai Kanadoj. Mama labai šauniai rengia Fibę. Rimtai. Mano mama tokius dalykus velniškai išmano. Pačiūžų ji, sakysim, nenuperka gerų, tačiau drabužius išrenka liuks. Todėl Fibė visados vilki tokiom suknutėm, kad iš koto virsk. O kiti tėvai, nors ir pinigingi, apvelka savo vaikus kokiais nors klaikiais drabužiais. Norėčiau, kad jūs pamatytumėt Fibę, apsivilkusią tuo kanadietišku kostiumėliu. Rimtai, rimtai.

Atsisėdau ant D. B, rašomojo stalo ir ėmiau žiūrinėti, kas padėta. Daugiausia Fibės sąsiuviniai ir knygos. Beveik vien knygos. Ant pat viršaus „Įdomioji aritmetika“. Atsiverčiau pirmą puslapį. Jame Fibė buvo užrašiusi:

Fibė Vederfild Kolfild

4B — 1

Mirk iš juoko! Juk jos antras vardas — Džouzefina, o ne Vederfild! Tačiau tikrasis vardas jai nepatinka, ir kiekvieną kartą, kai aš parvažiuoju namo, ji turi susigalvojusi naują vardą.

Po aritmetika buvo geografija, o po geografija — rašybos vadovėlis. Jai rašymas geriausiai sekasi. Jai visi dalykai sekasi, tačiau rašymas — geriausiai. Po rašybos vadovėliu buvo visa krūva sąsiuvinų — jų Fibė turi kokius penkis tūkstančius. Nemačiau, kad vaikas turėtų tiek sąsiuvinų. Atsiverčiau pirmą puslapį. Ten buvo tik tiek parašyta:

Bernise palauk manęs per ilgąją
pertrauką pasakysiu didelį daiktą.

Daugiau tam puslapy nieko nebuvo. O kitam buvo štai kas:

Kodėl pietryčių Aliaskoje daug konservų fabrikų?

Todėl, kad daug lašių.

Kodėl ten auga vertingi miškai?

Todėl, kad tinkamas klimatas.

Kaip mūsų vyriausybė gerina Aliaskos eskimų gyvenimo sąlygas?

Išmokti rytdienai!!!

Fibė Vederfild Kolfild

Fibė Vederfild Kolfild

Fibė Vederfild Kolfild

Fibė V. Kolfild

Gerb. Fibė Vederfild Kolfild

Siųsk Šerlei!!!

Šerle tu sakei kad tavo žvaigždynas šaulys bet tavo jautis kai eisi pas mane nepamiršk pačiūžų.

Sėdėjau ant D. B. stalo ir skaičiau. Netrukau perskaityti visą tą sąsiuvinį. Aš galėčiau dieną naktį skaityti vaikų — Fibės ar kieno kito — užrašus, ir man nenusibostų. Iš koto

virsk skaitydamas Fibės užrašus. Paskui užsirūčiau paskutinę cigaretę. Per dieną, ko gera, buvau surūkęs tris pakelius. Paskui nutariau pažadinti Fibę. Negi sėdėsi visą gyvenimą ant rašomojo stalo. Be to, kiekvieną minutę mane galėjo užklupti tėvai, o aš turėjau bent vienu kitu žodžiu persimesti su Fibe, kol jie manęs neužklupo. Todėl ėmiau ir pažadinau Fibę.

Ją labai lengva pažadinti. Nereikia nei šaukti, nei nieko. Atsisėdi ant lovos, pasakai „Fibe, kelkis“— ir ji atsimerkia.

— Houldenai!— ji mane tuoj pažino ir abiem rankom apkabino mano kaklą. Ji labai meili. Dar maža, tačiau tokia meili. Kartais net per daug. Pakštelėjau jai, o ji ir sako:

— Kada tu parvažiavai?— Ji velniškai apsidžiaugė, mane pamačiusi. Aišku kaip dieną.

— Ššš... Ne taip garsiai. Aš ką tik parvažiavau. Kaip tu gyveni?

— Gerai. Gavai mano laišką? Aš tau prirašiau penkis lapus...

— Aha... Tiktai tyliai. Ačiū už laišką.

Ji man buvo atsiuntusi tokį ilgą laišką, bet aš nesuspėjau jai atsakyti. Rašė vien tik apie vaidinimą, kuriame ji dalyvauja. Liepė man niekam nieko neprižadėti penktadienį, o būtinų būtiniausiai ateiti pasižiūrėti jų vaidinimo.

— Kaip sekasi vaidinimas?— klausiu aš.— Ką, tu sakei, jūs statot?

— „Kalėdinę inscenizaciją iš Amerikos istorijos“. Šlamštas, bet aš vaidinu Benediktą Arnoldą. Mano vaidmuo pats ilgiausias,— sako ji. Jai visi miegai išlakstė. Ji visada įsikarščiuoja pasakodama tokius dalykus.— Žinai, prasideda, kai aš mirštu. Per kūčias ateina vaiduoklis ir klausia, ar manęs negraužia sąžinė ir visa kita. Na, ar negraužia sąžinė, kad išdaviau savo tėvynę ir taip toliau... Ateisi į vaidinimą?— Jinai net atsiklaupė lovoj.— Aš juk viską tau parašiau. Ar ateisi?

— Žinoma, ateisiu. Būtinai.

— Tėtė negalės. Jam reikės skristi į Kaliforniją,— sako ji. Miego kaip nebūta. Dvi sekundės — ir jai visi miegai išlakstė. Ji klūpėjo lovoj ir laikė mane už rankos.— Palauk... Mamytė sakė, kad tu parvažiuosi trečiadienį. Tikrai, tikrai, sakė, trečiadienį!

— Anksčiau paleido... Tyliau! Tu visus prižadinsi.

— O kiek dabar valandų? Mamytė sakė, kad grįš labai vėlai. Jie išvažiavo į svečius, į Norvolką, Konektikutą,— sako Fibė.— Spėk, ką aš šiandien mačiau? Kokį filmą mačiau? Spėk!

— Nežinau... Klausyk, ar jie nesakė, kelintą...

— „Gy-dy-to-ją“! Va ką mačiau!— sako Fibė.— Tai ypatingas filmas. Rodė Listerio klube. Tiktai šiandien. Daugiau neberodys. Žinai, apie ką? Kentukyje gyvena toks gydytojas, jis paskui užmeta vienai mergaitei ant galvos antklodę. Ta mergaitė invalidė ir negali vaikščioti. Paskui jį pasodina į kalėjimą... Oi, koks gražus filmas!

— Palauk, paklausyk. Ar jie nesakė, kelintą valandą...

— Jam labai gaila tos mergaitės, tam gydytojui. Jis dėl to ir užmeta jai ant galvos antklodę ir ją uždusina. Paskui jį iki gyvos galvos pasodina į kalėjimą, bet ta mergaitė, kurią jis uždusino, vis ateina ir ateina pas jį ir dėkoja jam. Nes jis nužudė iš gailėsčio. Tačiau jis supranta, kad jį nuteisė teisingai, nes gydytojas turi gydyti, o ne žudyti. Vienos mergaitės mama mus nusivedė. Alisos Houmberg. Iš mūsų klasės. Ji mano geriausia draugė. Ji vienintelė pasauly...

— Paklausyk!— sakau aš.— Tu neatsakai, ko aš klausiu. Ar jie sakė, kelintą valandą grįš, ar nesakė?

— Ne. Tiktai sakė, kad labai vėlai. Jie išvažiavo automobiliu, ne traukiniu, kad būtų mažiau vargo. Ten dabar radiją įtaisė! Bet mamytė sakė, kad radijo negalima klausytis važiuojant.

Aš truputėlį aprimau ir nė kiek nebesijaudinau, kad mane gali užklupti tėvai. Kas bus, tas. Užklups — bus užklupta.

Bet kad jūs būtumėt matę Fibę! Ji vilkėjo mėlyna pižama su raudonais drambliukais ant apykaklės. Dėl dramblių ji iš koto virsta.

— Tai, sakai, gražus filmas?— klausiu aš.

— Liuks. Tiktai Alisa buvo persišaldžiusi, ir jos mama vis klausinėjo, ar jai neskauda galvos. Per visą filmą. Rodo ką nors įdomaus, o jos mama persilenkia per mane ir klausia Alisą, ar nekrečia šaltis. Išnervino mane.

Tada aš jai pasakiau, kas atsitiko su plokštele.

— Žinai, aš nupirkau tau plokštelę,— sakau.— Bet einant namo iškrito ir sudužo.— Aš išėmiau šukeles iš kišenės ir parodžiau jai.— Aš buvau girtas,— sakau.

— Duok man gabaliukus,— sako ji.— Aš juos pasidėsiu.— Ji paėmė šukeles iš mano rankos ir susidėjo į naiktinio staliuko stalčių. Iš koto virsk!

— Ar D. B. atvažiuos per kalėdas?— klausiu aš.

— Mama sakė, neaišku. Gal atvažiuos, gal ne. Sakė, neaišku. Gali, ko gera, likt Holivude, jis rašys filmą apie Anapolį.

— Anapolį? O viešpatie!

— Ten bus apie meilę, apie viską. Spėk, kas vaidins? Kokia aktorė? Atspėk!

— Man neįdomu. O viešpatie! Apie Anapolį! Ką D. B. žino apie tą Anapolį? Rupūs miltai! Kur jo apsakymai, o kur Anapolis!— sakau. Velnias, iš proto gailima išsikraustyti. Prakeiktas Holivudas!— Ką tu pasidarei rankai?— klausiu Fibę. Pamačiau ant jos alkūnės užklijuotą pleistro juostelę. Pamačiau todėl, kad jos pižama buvo be rankovių.

— Vienas vaikas mane pastūmė. Kertis Vaintraubas, iš mūsų klasės. Ašėjau į parką, lipau laiptais,— sako,— Nori pažiūrėt?— Ji pradėjo plėsti pleistrą nuo rankos.

— Neliesk, tegul būna. O už ką jis tave pastūmė?

— Nežinau. Jis turbūt manęs nekenčia,— sako Fibė.— Mes su viena mergaite, Selma Eterberi, išrašlavom jo megztuką...

— Ir labai negražiai padarėt. Ar tu mažas vaikas ir nesupranti?

— O kam jis paskui mane sekioja! Kai tik aš nueinu į parką... Sekioja ir sekioja kaip uodega. Mane nervina.

— Tu jam tikriausiai patinki. Kam reikia rašaluot...

— Aš nenoriu jam patikt,— sako ji. Staiga ji pradėjo kažkaip keistai į mane žiūrėti.— Houldenai,— sako ji,— kodėl tu parvažiavai ne trečiadienį?

— Ką?

Vaikeli, su ja kalbėdamas, turi būti atsargus. Jeigu jūs netikite kad jinai gudruolė, jums ne visi namie.

— Kodėl tu parvažiavai ne trečiadienį?— klausia ji mane.— Ar tik tavęs neišmetė, ką?

— Aš gi tau sakiau, kad mus paleido anksčiau. Paleido visą...

— Tave išmetė! Išmetė!— šaukia Fibė ir kad droš man kumšteliu per koją. Ji tiesiog nevaldo kumščių, kai jai užėina.— Išmetė! Houldenai, Houldenai!— Ji net užsiėmė rankomis burną. Garbės žodis, ji labai greitai susijaudina.

— Kas tau sakė, kad mane išmetė? Niekas tau...

— Išmetė! Išmetė!— šaukia ji ir vėl kad droš man kumšteliu per koją. Jeigu jūs manot, kad man neskaudėjo, tai jūs trenkti.— Tėtė tave užmuš!— sako ji ir plumpst kniūbsčia ant lovos. Užsivertė ant galvos pagalvį. Ji dažnai taip daro. Tikrai, jinai kartais kraustos iš proto.

— Liaukis,— sakau aš.— Niekas manęs nemuš. Niekas manęs net ir... Fibe, ar girdi? Mesk nuo galvos tą nelaimingą pagalvį, girdi? Niekas nė nemano mane užmušti.

Bet ji netraukė galvos iš po pagalvio. Jos nepriversi daryti, ko ji nenori. Ir vis kartojo: „Tėtė tave užmuš!“, Vos galima buvo suprasti per tą pagalvį.

— Niekas manęs neužmuš. Supranti? Viena vertus, aš tuoj išeinu. O paskui aš gausiu kur nors darbo, sakysim, kokioj fermoje. Vieno mano pažįstamo senelis turi rančą Kolorade. Gal aš tenai padirbėsiu,— sakau.— Aš tau parašysiu. Mes galėsime susirašinėti, jeigu aš išvažiuosiu. Na, liaukis! Trauk galvą lauk! Ar girdi, Fibe! Aš juk prašau. Prašau! Liaukis, ar girdi?

Tačiau jinai nesiliovė, ir tiek. Aš norėjau nutraukti pagalvį, bet ji, rupūžiukė, stipri! Su tokia ne juokas eit imtynių. Jeigu jau įsikibo į pagalvį, tai ir nepaleis.

— Fibe, aš tave maldauju, išlįsk! Ar girdi?— įtikinėčiau aš.— Na, liaukis... Ei Vederfild! Išlįsk!

Bet jinai nelindo, ir tiek. Kartais neįmanoma su ja susitarti. Galiausiai atsikėliau ir išėjau į valgomąjį. Pasiėmiau iš skrynelės nuo stalo kelias cigaretes ir įsigrūdau į kišenę. Buvau žvėriškai nuvargęs.

DVIDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Kai sugrižau, ji buvo jau atsiklojusi galvą — aš taip ir žinojau,— tačiau nežiūrėjo į mane, nors gulėjo aukštiekninka. Aš priejau ir atsėdau ant lovos krašto, o ji tylėdama nusiuko nuo manęs. Ignoravo mane kaip didelę. Kaip ir Pensio fechtuotojų komanda,— už tai, kad palikau metro tas nelaimingas rapyras.

— Kaip gyvuoja tavo Heizelė Vederfild?— klausiu.— Ar dar rašai apie ją apsakymus? Tą, kur tu man išsiuntei, turiu lagamine. Tik palikau daiktus stoty. Jis man labai patiko.

— Tėtė tave užmuš.

Viešpatie, jeigu ji ką įsikala į galvą, su kuolu neišmuši.

— Nebijok, neužmuš. Blogiausiai atveju jis mane aprėks, o paskui išsiųs į tą prakeiktą karo mokyklą. O daugiau jis man nieko nepadarys. Bet visų pirma, aš jo nesusitiksiu. Aš jam nesirodysiu. Išvažiuosiu kur nors toli toli... Tikriausiai į Koloradą, dirbsiu fermoje.

— Nejuokink! Juk tu nemoki ant arklio joti.

— Aš nemoku? Moku. Yra čia ko nemokėt. Ten aš per dvi minutes išmoksiu,— sakau.— Liaukis, ką darai!— Ji luposi pleistrą nuo žaizdos.— Kas tave taip apkirpo?— klausiu aš. Tiktai dabar pastebėjau, kaip kvailai ji apkirpta. Per daug trumpai.

— Kas tau darbo!—sako ji. Ji moka šitaip atsikirsti. Ir kartais dar su panieka.— Tikriausiai ir vėl iš visų dalykų susimovei?— sako, irgi su didžiausia panieka. Vaikas, o šneka kaip kokia prakeikta mokytoja.

— Ne, ne iš visų,— sakau.— Anglų išlaikiau.— Aš gnybtelėjau jai į užpakaliuką. Ji gulėjo ant šono, atkišus užpakaliuką, tai aš ir įgnybau, Nors koks ten jos tas užpakaliukas. Gnybtelėjau neskaudžiai, tačiau ji vis tiek šėrė man per ranką. Bet nepataikė.

Staiga ji sako:

— Kodėl tu ir vėl, Houldenai?— Ji norėjo pasakyt — kodėl aš vėl išlėkiau iš mokyklos. Taip graudžiai pasakė, kad man pasidarė velniškai liūdna.

— Dieve mano, Fibe, neklausinėk manęs! Man jau galva ūžia — visi klausia ir klausia...— sakau aš.— Kodėl? Dėl milijono priežasčių. Tai bjauriausia mokykla, kiek tik esu mokėsis. Ten vieni apsimetėliai... Arba niekšai. Ten pilna niekšų. Sakysim, susirenka kambary chebra, plepa ir panašiai, ir jeigu kas nori įeiti, koks nors nugeibėlis, spuoguotas arba trenktas, neįsileidžia. Užsirakina duris ir neįsileidžia. Paskui ten buvo ta prakeikta slapta organizacija, aš irgi iš bailumo buvau įstojęs. O vienas toks nuobodus, spuoguotas tipas — Robertas Eklis — irgi norėjo įstoti, bet jo nepriėmė. Jis prašėsi, prašėsi, bet jo nepriėmė, vien dėl to, kad jis spuoguotas ir nuobodus. Nesinori net kalbėt. Šlykšti mokykla. Garbės žodis!

Fibė nieko neatsakė, tačiau klausėsi. Aš žiurėjau į jos pakaušį ir mačiau, kad ji klausosi. Ji labai atidžiai klausosi, kai jai ką pasakoji. Bet įdomiausia, kad ji viską gerai supranta, ką tu nori pasakyt. Supranta kaip didelė.

Aš ėmiau pasakoti jai apie Pensį. Man užėjo ūpas.

— Yra tenai pora gerų mokytojų, bet ir tie veidmainiai,— sakau aš.— Kad ir tas senis, misteris Spenseris. Jo žmona mus dažnai vaišindavo karštu šokoladu, kviesddavosi į svečius, ir apskritai jie labai geri žmonės. Bet kad tu būtum mačiusi Spenserį, kai atėjo direktorius Termeris, atėjo per istoriją ir atsisėdo klasės gale. Jis dažnai ateidavo į klasę ir sėdėdavo gale kokį pusvalandį. Inkognito ar kokį velnią. Pasėdi valandžiukę, o paskui pertraukia senį Spenserį ir ima laidyti savo idiotiškus sąmojus. O senis Spenseris raitos, šypsosi, kikeną, tarsi tas prakeiktas Termeris būtų koks karalius ar kas!

— Nesikeik taip negražiai.

— Garbės žodis, būtum susivėmusi, jeigu būtum mačiusi!— sakau.— Arba vėl, Veteranų diena, Ten būdavo tokia Veteranų diena. Suvažiuoja minios pajacų, kurie baigė Pensį kokiais 1776 metais, su žmonomis, vaikais ir viskuo ir bastosi po visą mokyklą. Gaila, nematei vieno tokio tėvuko, kokių penkiasdešimties metų. Įsivaizduok, atėjo pas mus tas senis — pasibeldė, įėjo į mūsų kambarį ir klausia, ar galima jam užėti į tualetą. O tualetas pačiam koridoriaus gale — nesuprantu, kurių velnių jis būtent mus klausė. O paskui, žinai, ką sako? Norėčiau, sako, pasižiūrėti, ar tebėra ant durų mano inicialai. Jis, suprant, gal prieš devyniasdešimt metų išpjaustė savo nelaimingus idiotiškus inicialus ir dabar norėjo pasižiūrėti, ar jie tebėra. Mes su kambario draugu palydėjom jį į tualetą ir turėjom ten stovėti, kol jis ieškojo tų prakeiktų savo inicialų. Jis apžiūrėjo visas duris visą laiką aiškindamas, kad Pensyje prabėgusios gražiausios, laimingiausios jo gyvenimo dienos, ir berte berdamas mums visokiausius patarimus. Velnias, kaip jis man sudirbo nuotaiką. Aš nesakau, kad jis buvo koks nenaudėlis — žmogus kaip žmogus. Bet nebūtinai žmogus turi būti nenaudėlis, kad sugadintų tau nuotaiką, kartais ir geras taip padaro. Ieško savo inicialų ant išvietės durų ir kala tau į galvą šimtus kvailiausių patarimų — vien nuo to gali surūgti kaip velnias. Nežinau, gal visa tai būtų buvę pakenčiama, jeigu jis nebūtų pridusęs. Lipdamas laiptais jis, matyt, pritrūko kvapo ir paskui ieškodamas savo inicialų taip sunkiai kvėpavo, šnervės jam taip juokingai ir liūdnai virpėjo. Ir vis aiškino mums su Stredleiteriu, kad nešvaistytume veltui laiko ir paimtume iš Pensio, kas tik galima. Viešpatie, Fibe, aš nemoku pasakyti. Pensy man viskas viskas nepatiko. Nemoku pasakyt...

Fibė kažką atsakė, tačiau aš neišgirdau. Ji buvo įsikniaubusi į pagalvį, ir nieko nebuvo girdėti.

— Ką sakai?— klausiu.— Atsisuk, negirdžiu, ką tu sakai?

— Tau niekas nepatinka.

Nuo tų jos žodžių man dar labiau sugedo nuotaika.

— Kodėl nepatinka? Patinka! Man daug kas patinka. Ką tu išsigalvoji? Kodėl tu sakai, kad man niekas nepatinka?

— Kadangi tau nepatinka. Nė viena mokykla tau nepatinka. Milijonai dalykų tau nepatinka. Nepatinka, ir viskas.

— Deja, patinka! Tu apsirinki — žiauriai apsirinki! Ir kam tu išsigalvoji visokius niekus?— sakau aš. Viešpatie, kaip man pasidarė liūdna nuo tų jos žodžių!

— Kadangi tau viskas nepatinka,— sako ji.— Pasakyk bent vieną daiktą.

— Vieną daiktą? Vieną daiktą, kuris man patinka?— klausiu aš.— Gera.

Bet niekaip negalėjau susikaupti. Kartais man labai sunku susikaupti.

— Sakai, vieną daiktą, kuris man labai patinka, taip?

Ji nieko neatsakė. Gulėjo kažkaip šonu kitam lovos krašte. Ji buvo nuo manęs per tūkstantį mylių.

— Ar taip, atsakyk!— klausiu.— Ar vieną daiktą, kas man labai patinka, ar kas tik šiaip sau.

— Kas labai patinka.

— Gera,— sakau. Bet blogiausia, kad niekaip negalėjau susikaupti. Prisiminiau tik tai tas dvi vienuoles, kurios rinko aukas į savo nušiučius šiaudinius krepšelius. Ypač tą, kuri nešiojo akinius metaliniais rėmeliais. Paskui dar vieną pažįstamą iš Elktonhilzo. Ten mokėsi toks Džeimsas Kaslas, jis nesutiko atsiimti savo žodžių apie vieną tokį įsivaizdėlį, Filą Steiblą. Džeimsas Kaslas pavadino jį pasipūtėliu ir savimyla, o vienas Steiblo sėbras nubėgo ir paskundė. Steiblas susirinko savo chebrą, kokius šešis šlykščius pašlemėkus, nuėjo į Džeimso Kaslo kambarį, užsirakino ir mėgino priversti jį atsiimt, ką buvo sakęs, bet jis neatsiėmė savo žodžių, ir gana. Tada jie ėmė ir padarė vieną daiktą. Aš net nesakysiu, ką jie jam padarė,— per daug šlykštu,— bet jis vis tiek nesutiko atsiimti savo žodžių, tas Džeimsas Kaslas. Ir kad jūs būtumet jį matę! Mažiukas, išdžiūvęs, nupiepęs, o rankos per riešus ne storesnės už pieštuką. Galiausiai žinot, ką jis padarė, užuot atsiėmęs savo žodžius?— Išsoko pro langą. Aš tada buvau duše ir netgi tenai girdėjau, kaip jis nukrito. Aš pamaniau, kad šiaip kas iškrito pro langą, radijo aparatas ar stalas, ar dar koks daiktas, bet tik ne žmogus. Paskui išgirdau, kaip visi bėga koriorium ir laiptais žemyn, apsilvilkau chalata ir nubėgau su visais, o tenai, ant akmeninių laiptų, gulėjo vargšas Džeimsas Kaslas. Jis buvo nebegyvas, gulėjo kraujo klane, ir jo dantys buvo visi ištaškyti ant žemės, visi bijojo prieiti arčiau. Jis buvo apsilvilkęs nertiniu, kurį aš jam buvau paskolinęs. O tuos niekšus, kurie buvo jo kambaryje, tik pašalino iš mokyklos. Jų net ir į kalėjimą nepasodino.

Daugiau aš nieko neprisiminiau. Tik tai tas dvi vienuoles, su kuriomis pusryčiauau, ir Džeimsą Kaslą iš Elktonhilzo laikų. Bet keisčiausia, kad aš, atvirai pasakius, beveik visai nebuvau pažįstamas su tuo Džeimsu Kaslu. Jis buvo labai tylus, užsidares. Per matematiką mes būdavom vienoj grupėj, bet jis sėdėdavo kažkur kitam klasės krašte ir retai kada atsakinėdavo arba eidavo prie lentos. Yra vaikų, kuriuos retai šaukia atsakinėti arba prie lentos. Aš kalbėjau su juo turbūt tik vieną kartą — tada, kai jis prašė mane paskolint tą nertinį. Kai jis mane užkalbino, aš iš netikėtumo vos neatsisėdau. Prisimenu, prausykloj valiausi dantis, jis priėjo ir paprašė, kad paskolinčiau nertinį. Sakė, kad atvažiuojąs jo pusbrolis ir jie važiuosią pasivažinėti. Aš stebėjau, kad jis apskritai žino,

jog aš turiu tą nertinį plačia apykakle. Aš apie jį žinojau tik tiek, kad jo pavardė buvo prieš pat mano pavardę klasės dienyne. Kaip šiandien prisimenu: Kaiblas R., Kaiblas V., Kaslas, Kolfildas. Atvirai kalbant, aš labai labai nenoriai paskolinau jam tą nertinį. Tiktai dėl to, kad visai mažai jį pažinau.

— Ką?— klausiu Fibės. Ji mati kažką sakė, bet aš neišgirdau.

— Tu nė vieno daikto negali pasakyti;

— Kodėl, galiu. Žinoma, galiu.

— Tai pasakyk!

— Man patinka Elis,— sakau.— Ir dabar man čia patinka. Sėdėti su tavim, plepėti, prisiminti visokius...

— Elis miręs! Tu visada sakai tą patį! Jeigu žmogus miręs ir gyvena danguje, tai yra visai kitas dalykas ir...

— Taip, jis miręs! Manai, aš nežinau! Bet jis vis tiek man patinka, supranti! Viešpatie, neišivaizduoju, kodėl aš turėčiau liautis jį mylėjęs vien dėl to, kad jis miręs! Jeigu jis man tūkstantį kartų geresnis už žmones, kurie gyvi!

Fibė tylėjo. Jeigu ji neturi ko pasakyti, netaria nė žodžio.

— Ir dabar man patinka,— sakau aš.— Štai dabar. Sėdėti su tavim, plepėti apie visokius...

— Juk tai netikra!

— Kaip netikra! Tikrų tikriausia! Kodėl tai negalėtų būti tikra? Prakeikimas! Sakyk, ką nori, žmonės niekad netiki, kad tai tikra! Velniškai man visa nusibodo!

— Nesikeik. Na, gerai, pasakyk dar ką nors. Pasakyk, kuo norėtum būti? Mokslininku, advokatu ar dar kuo.

— Mokslininku negalėčiau būti. Aš negabus.

— Tai advokatu — kaip tėtė.

— Advokatu gal ir neblogai, bet manęs netraukia,— sakau.— Tikrai, advokatu būtų neblogai, jeigu visą laiką gelbėtum nekaltų žmonių gyvybes ir panašiai, bet kad advokatai to nedaro! Jie tiktai kala pinigus, žaidžia golfą, lošia bridžą, perka automobilius, geria martinį ir vaikšto užrietę nosis. Ir dar ne viskas. Net jeigu ir gelbėtum žmones nuo mirties, ir visa kita, iš kur gali žinoti, ar gelbsti juos, kad išgelbėtum, ar tik todėl, kad pasidarytum garsiu advokatu, kurį visi, pasibaigus teismui, apstoja, plekšnoja per petį, sveikina, fotografuoja ir taip toliau, kaip rodo tuose prakeiktuose filmuose. Iš kur gali žinoti, ar neapsimetinėji. Tai ir yra didžiausia bėda, kad negali žinoti.

Nežinau, ar Fibė suprato, ką aš jai norėjau pasakyti. Juk ji dar visai maža. Tačiau ji bent klausėsi. Nėra dar taip bloga, jeigu tavęs kas nors klausosi.

— Tėtė tave užmuš! Tikrai užmuš,— sako ji. Tačiau aš jos nesiklausiau. Man atėjo į galvą viena mintis — beveik beprotiška mintis.

— Žinai, kuo aš norėčiau būti?— sakau.— Žinai, kuo norėčiau būti? Jeigu būtų mano, po velnių, valia?

— Na, kuo? Tik nesikeik.

— Žinai tą dainelę: „Jei kažkas kažką sugavo vakare rugiuos...“ Prisimeni? Aš norėčiau...

— Ne taip. „Jei kažkas kažką sutiko vakar rugiuos“!— sako Fibė.— Tai eilėraštis. Roberto Bernso.

— Aš žinau, kad tai Roberto Bernso eilėraštis.

Jos buvo teisybė. Iš tikrųjų „Jei kažkas kažką sutiko vakare rugiuos“. Bet tada aš to nežinojau.

— O aš maniau, kad „jei kažkas kažką sugavo“,— sakau.— Bet nesvarbu. Supranti, aš įsivaizduoju, kad dideliame rugių lauke prietemoj žaidžia maži vaikai. Tūkstančiai mažų vaikų ir nė vieno žmogaus — nė vieno suaugusio, supranti? Tiktai aš. Stoviu ant kažkokios uolos krašto. Aš saugau vaikus, kad jie nenukristų į bedugnę. Įsivaizduoji, jie bėga nežiūrėdami kur, o aš stoviu ant uolos ir gaudau juos. Visą dieną gaudau vaikus. Aš būčiau vaikų sargu rugiuose, ir viskas. Aš žinau, kad tai kvaila, bet tai vienintelis dalykas, kuo aš norėčiau būti. Aš pats žinau, kad tai kvaila.

Fibė ilgokai tylėjo. O paskui ir sako:

— Tėtė tave užmuš.

— Ir tegu užmuša, man nusišvilpt!— sakau. Aš atsikėliau nuo lovos, nes norėjau paskambinti vienam žmogui — misteriiui Entoliniui, jis buvo anglų kalbos mokytojas Elktonhilze. Dabar jis gyvena Niujorke. Jis metė Elktonhilzą ir ėmė dėstyti anglų kalbą Niujorko universitete.

— Einu, man reikia kai kam paskambinti,— sakau Fibei.— Aš tuoj sugrįšiu, neužmik.— Nenorėjau, kad jinai užmigtų, kol aš būsiu valgomajame. Žinojau, kad ji ir taip neužmigs, ir pasakiau tik šiaip sau, kad būtų ramiau.

Man einant prie durų, Fibė staiga sako:

— Houldenai!

Aš atsisukau. Ji sėdi lovoj — mažutė, velniškai graži.

— Viena mergaitė mane išmokė žagsėti. Filisė Margulis,— sako ji.— Klausyk.

Aš paklausiau ir kai ką išgirdau. Bet ne kažin ką.

— Moki!— pagyriau ją. Paskui nuėjau į valgomąją ir paskambinau savo buvusiam mokytojui, misteriiui Entoliniui.

DVIDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS

Šnekėjausi labai trumpai, nes bijojau, kad užklups tėvai. Bet jie neparėjo. Misteris Entolinis buvo labai malonus. Jis pasakė, kad aš galįs užėiti, jei norįs, nors ir tuoj pat. Tikriausiai, kai paskambinau, jie abu su žmona miegojo, nes ilgai niekas nepakėlė ragelio. Pirmas jo klausimas buvo, ar man neatsitiko kokios nelaimės, o aš atsakiau, kad ne. Paskui pasisakiau, kad esu išmestas iš Pensio. Pamaniau, kad jam galima pasisakyti. Tai išgirdęs jis pasakė: „Koks smūgis!“ Jis turėjo humoro. Liepė man ateit, jeigu norėsiu, nors ir tuoj pat.

Misteris Entolinis buvo pats geriausias mano mokytojas. Jaunas, nedaug vyresnis už mano brolių D. B. Su juo būdavo galima ir pajuokauti, ir vis tiek jį visi gerbė. Tai jis pakėlė nuo žemės tą berniuką, apie kurį pasakojau, Džeimsą Kaslą, kai išsoko pro langą. Misteris Entolinis bandė surasti jo pulsą, o paskui nusivilko palatą, apklojo Džeimsą Kaslą ir nunešė į ligoninę. Jis nepaisė, kad visas jo palatas permirko krauju.

Kai sugrįžau į D. B. kambarį, Fibė buvo įsijungusi radiją. Grojo šokių muziką. Visai tyliai, kad neišgirstų tarnaitė. Bet kad jūs būtumėt matę Fibę! Ji sėdėjo pačiam lovos vidury, ant antklodės, susikryžjavusi po savim kojas kaip tikras jogas. Ji klausėsi muzikos. Iš koto virsk!

— Stokis!— sakau.— Nori pašokt?— Aš ją mokiau šokti, kai ji buvo dar visai mažiuliukė. Ji labai gerai šoka. Aš tik truputį pamokiau ją, o toliau ji išmoko pati. Gerai šokti žmogaus neišmokysi.

— Kad tu su batais.,— sako ji.

— Nusiausiu. Na, stokis!

Ji stryktelėjo iš lovos ir palaukė, kol aš nusiaviau, tada mudu valandžiukę pašokom. Garbės žodis, ji velniškai gerai šoka. Man nepatinka, kada dideli šoka su vaikais, nes dažniausiai atrodo klaikiai. Sakysim, nueini į restoraną ir matai, kaip koks senas pūzras vedžiojas vaiką po aikštelę. Mergytės suknutė iš užpakalio pasikelia, o, be to, ir šokt ji nemoka, ir apskritai vaizdas bjaurus, bet aš niekad nešoku su Fibe prie žmonių, tiktai namie. Ir tai tik dėl juoko. Tačiau su ja kitaip, nes ji moka šokti. Ji labai atidžiai seka mano judesius. Ją priglaudi ir pamiršti, kad tavo kojos kur kas ilgesnės negu jos. Bet ji neatsilieka ir neklumpa. Su ja gali kaip tik nori sukinėtis, gali daryti žingsnius pirmyn, atgal, net ir džiterbagą — ji neatsilieka ir nesusimaišo. Su ja galima net ir tango šokti, velniai griebtu!

Mes pašokom kokius keturis šokius. O kokia ji juokinga per pertraukėles! Stovi ir nejuda. Tyli, nė žodžio nesako. Stovim abu ir laukiame, kada orkestras ims vėl grot. Iš koto virsk! Bet juoktis negalima. Reikia tyliai stovėti ir laukti.

Žodžiu, mudu sušokom keturis šokius, ir aš išjungiau radiją. Fibė stryktelėjo atgal į lovą ir šmurkštelėjo po antklode.

— Aš jau geriau šoku, ar ne?— paklausė ji mane.

— Žinoma!— atsakiau aš ir atsisėdau ant lovos krašto, kur sėdėjau pirma. Gerokai pridusau. Labai daug rūkiau tada. O jinai kad nors kiek būtų uždususi!

— Pridėk man prie kaktos ranką,— staiga sako ji.

— Kas yra?

— Paliesk, paliesk mano kaktą. Na, pridėk ranką. Aš paliečiau jos kaktą, bet nieko nepajutau.

— Labai karšta?— klausia ji.

— Ne. Ar tu manai, kad turi karščio?

— Taip... Palauk, tuoj turėsiu. Na, pridėk dabar.

Dar kartą paliečiau jos kaktą, bet ir vėl nieko nepajutau, tačiau atsakiau:

— Tikrai, atrodo, kad tu imi karščiuot.— Nenorėjau, kad jai imtų vystytis tas prakeiktas nepilnavertiškumo kompleksas.

Ji linktelėjo galvą.

— Aha. Aš galiu padaryti taip, kad prikiltų pilnas termometras.

— Termometras! Kas tau taip sakė?

— Alisa Houmberg man parodė. Reikia sukryžiuoti kojas, sulaikyt kvapą ir galvot apie ką nors labai labai karštą. Radiatorių ar kokią kitą daiktą. Ir kakta taip įkaista, kad gali nudegt ranką.

Iš koto virsk! Aš staigiai atitraukiau ranką nuo jos kaktos lyg nuo ugnies.

— Ačiū, kad pasakei,— sakau.

— Nebijok! Tavo rankos aš nebūčiau nudeginus! Aš nebūčiau tiek įkaitinus, kad... Šššš!— Ji staiga stryktelėjo lovoje.

Aš velniškai persigandau.

— Kas atsitiko?— paklausiau.

— Prieškambario durys!— garsiai sušnibždėjo ji.— Jie!

Aš pašokau, nubėgau ir išjungiau stalinę lempą. Tada užgesinau į batą cigaretę ir įsikišau į kišenę. Tada pamosavau ore, kad išsisklaidytų dūmai — ir kuriems velniams man apskritai reikėjo rūkyti! Tada pasigriebiau batus, šokau į spintą ir užsidariau. Velnias, širdis mušė kaip pašėlusį.

Išgirdau, kaip į kambarį įėjo mama.

— Fibe?— sako.— Nesislėpk. Aš mačiau šviesą, mergužėle.

— Labas!— sako Fibe.— Aš negalėjau užmigti. Ar jums smagu buvo?

— Labai,— sako mama, bet buvo aišku, kad tai netiesa. Ji apskritai nemėgsta važinėti į svečius.— Kodėl tu nemiegi? Gal tau šalta?

— Ne, man nešalta, bet neėmė miegas.

— Fibe, o kas čia? Ar tik tu nerūkei? Sakyk teisybę, mergužėle!

— Ką?— klausia vargšė Fibe.

— Girdėjai, ko klausiau.

— Aš užsidegiau, bet nerūkiau. Aš tikrai vieną kartelį užtraukiau. Paskui išmečiau pro langą.

— O kodėl tu rūkei?

— Aš negalėjau užmigti.

— Negerai, Fibe. Žiūrėk, kad daugiau taip nebūtų,— sako mama.— Ar atnešt kitą anklodę?

— Ačiū, nereikia. Labanakt!— sako Fibe. Ji norėjo, kad mama greičiau išeitų.

— Kaip patiko filmas?— klausia mama.

— Labai gražus. Tikrai Alisės mama visą laiką lankstėsi pro mane ir klausinėjo Alisą, ar jai neskauda galvos. Per visą filmą. Bijojo, kad nebūtų gripas. Namo parvažiuom taksi.

— Leisk, pažiūrėsiu kaklą.

— Aš niekuo neužsikrėčiau. Ji visai sveika. Tik jos mama bijojo, daugiau nieko.

— Na, gerai, o dabar miegok. Kaip pavakarieniavai?

— Šlykščiai.

— Kaip? Tu atsimeni, ką tėtis tau sakė apie šitą žodį? Negalima taip kalbėti! Kas ten tau buvo šlykštu? Toks gražus avienos šniceliukas... Aš perėjau visą Leksingtono aveniu, kol...

— Šnicelis buvo skanus, bet kad Čarlina, paduodama valgyti, visada kvėpuoja ant manęs. Ji visas lėkštes apkvėpuoja, viską. Ji visus daiktus apkvėpuoja.

— Na, gerai, miegok. Pabučiuok mamytę. Ar sukalbėjai poteriukus?

— Sukalbėjau, kai prausiausi. Labanakt!

— Labanakt! Žiūrėk man, kad greit užmigtum. Ak, kaip skelia galvą!— sako mama. Jai labai dažnai skauda galvą. Jai tikrai dažnai skauda.

— Išgerk aspirino,— sako Fibe.— Ar Houldenas parvažiuos trečiadienį, taip?

— Atrodo, kad taip. Gerai apsikamšyk. Štai šitaip.

Išgirdau, kaip mama išėjo ir uždarė duris. Luktelėjau porą minučių, tada išlipau iš spintos. Atidaręs duris užgriuvau tiesiai ant Fibės, nes buvo tamsu, nors į akį durk, o ji, išlipusi iš lovos,ėjo pasakyti man, kad mama išėjo.

— Ar užgavau?— pašnibždom klausiu aš. Garsiai kalbėti negalėjau, nes tėvai buvo namie.— Dabar man reikia kuo greičiausiai bėgti!— sakau. Tamsoj užčiuopiau lovos kraštą, atsisėdau ir ėmiau autis batus. Nervinausi baisiai, kas teisybė, tai teisybė.

— Tik neik dabar!— šnabžda Fibe.— Palauk, kol jie užmigs!

— Ne, reikia dabar. Nėra ko laukti. Dabar patogiausia,— sakau.— Mama nueis į vonią, o tėtė klausysis žinių...— Buvau velniškai susinervinęs — vos galėjau sugraibyt batų raištelius. Tėvai nebūtų manęs užmušę, jei būtų užtikę namuose, tačiau vis vien man būtų buvę labai nemalonu.

— Ei, kur tu, ei?— klausiu aš Fibę. Patamsy negalėjau jos matyti.

— Čia.— Ji stovėjo šalia manęs. O aš jos nemačiau.

— Tie prakeikti mano lagaminai stoty,— sakau aš.— Klausyk! Ar turi nors kiek pinigų, Fibe? Mano jau tuščios kišenės.

— Tik tuos, kur man davė kalėdoms. Dovanėlėms ir kitkam. Aš dar visai nebuvo krautuvėse.

— Šit kaip...— Aš nenorėjau prašyti jos kalėdinių pinigų.

— Tau reikia pinigų?— klausia ji.

— Nereikia, juk tau davė kalėdoms.

— Aš galiu tau truputį paskolinti,— sako Fibe. Aš išgirdau, kaip ji nuėjo prie D. B. rašomojo stalo ir ėmė darinėti milijonus stalčių ir grabinėti po juos. Kambary buvo tamsu, nors į akį durk.

— Jei tu išvažiuosi, nepamatysi, kaip aš vaidinsiu,— sako ji baisiai gaudžiu balseliu.

— Nebijok, pamatysiu. Aš pirma pamatysiu, tik tada išvažiuosiu. Tu manai, aš nenoriu pamatyt jūsų vaidinimo?— sakau.— Žinai, ką aš padarysiu? Eisiu ir iki, sakysim, antradienio vakaro pabūsiu pas misterį Entolinį. O tada grįšiu namo. Galbūt aš tau paskambinsiu. Žiūrėsiu, kaip man išeis.

— Štai, imk,— sako Fibe. Ji davė man pinigus, tačiau negalėjo užčiuopti mano rankos.

— Kur?

Ji įdėjo pinigus man į saują.

— Eik, ką aš veiksiu su tiek daug!— sakau aš.— Duok, jeigu gali, du dolerius, daugiau man nereikia. Še, atsiimk. Rimtai...— Aš norėjau atiduoti jai pinigus, tačiau ji neėmė.

— Turėk, turėk visus. Paskui atiduosi. Atnešk į vaidinimą.

— Visus, rimtai? Kiek čia yra?

— Aštuoni doleriai ir aštuoniasdešimt penki centai. Šešiasdešimt penki centai. Aš jau truputį išleidau.

Štaiga aš ėmiau ir pravirkau. Nesusilaikiau. Ašaros pačios byrėjo, ir aš stengiausi bent nekūkčiot, kad kas neišgirstų. Vargšė Fibe baisiai persigando, priėjo prie manęs ir ėmė raminti, bet kai pradėdi bliauti, velnią tu susilaikysi. Sėdėjau ant lovos krašto ir verkiau, o ji apkabino mano kaklą, ir aš apkabinau ją, bet ašaros man dar ilgai byrėjo. Atrodė, kad užspringsiu ašaromis mirtinai. Viešpatie, kaip aš išgašdinau vargšelę Fibę! Tas prakeiktas langas buvo atdaras, ji visa drebėjo nuo šalčio, nes buvo su viena pižama. Aš liepiau jai eit į lovą, bet ji nėjo. Paskui šiaip taip lioviausiu verkęs, bet labai labai negreit. Tada užsisagsčiau striukę, susitvarkiau. Fibei pasakiau, kad būtinai paskambinsiu jai arba parašysiu. Ji sakė, kad aš galys, jeigu noris, miegot su ja, bet aš atsakiau — ne, verčiau eisiu, nes manęs laukia Entolinis ir taip toliau. Paskui išsiėmiau iš kišenės ir padaviau Fibe raudonąją kepurę. Jai patinka tokios idiotiškos kepurės. Ji nenorėjo imti, bet aš jai įbrukau. Galvą guldaui, kad ji ir miegojo su ta kepure. Garbės žodis, jai tokios kepurės patinka. Paskui pasakiau, kad, jeigu viskas bus gerai, aš jai paskambinsiu, ir išėjau.

Išeit iš namų buvo kur kas lengviau, negu ateit. Visų pirma aš visai nesijaudinau, kad mane gali sugauti tėvai. Garbės žodis. Jeigu sugaus, būsiu sugautas. Man truputį ir norėjosi, kad sugautų.

Žemyn nesileidau liftu, o nulipau kiemo laiptais. Vos nenusisukau sprando į dešimt milijonų šiukšlių kibirų. Bet pagaliau šiaip taip išėjau į kiemą. Liftininkas manęs nė nepamatė. Jis tikriausiai dar ir dabar mano, kad aš svečiuojuosi pas Diksteinus.

DVIDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS

Misteris ir misis Entoliniai gyveno labai prašmatniam bute Satonpleise — su baru svetainėje, į kurią reikėdavo nultipti porą laiptukų. Aš ne kartą buvau lankęsis ten, nes, man išėjus iš Elktonhilzo, misteris Entolinis dažnokai atvažiuodavo pas mus pasižiūrėti, kaip man sekasi. Tada jis buvo dar nevedęs, Vėliau, kai jis vedė, aš dažnai žaisdavau tenisą su juo ir misis Entolini Foresthilze, Longailende. Misis Entolini priklausė Vestsaido teniso klubui. Pinigų ji turėjo kaip šieno. Ji buvo kokia šešiasdešimčia metų senesnė už misterį Entolinį, bet atrodė, kad jie visai gerai sutaria. Viena, jie abu buvo labai išsilavinę, ypač misteris Entolinis, nors jis daugiau juokaudavo, negu apie protingus dalykus kalbėdavo,— kaip ir D. B. Misis Entolini būdavo daugiausia rimta. Jinai sirgo astma. Jie abu skaitė visus D. B. apsakymus,— misis Entolini irgi skaitė,— ir kai D. B. nutarė išvažiuoti į Holivudą, misteris Entolinis paskambino jam ir įkalbinėjo nevažiuoti. Tačiau jis vis vien išvažiavo, nors misteris Entolinis ir sakė, kad žmogui, turinčiam tokį talentą kaip D. B., nėra kas veikt Holivude. Juk ir aš lygiai tą patį jam sakiau!

Aš bučiau ėjęs pėsčias, nes nesinorėjo eikvot Fibės kalėdinių pinigų, bet, išėjus į orą, man pasidarė kažkaip negera. Ėmė suktis galva. Todėl važiauvau taksi. Labai nenorėjau, tačiau važiauvau. Ir dar gerokai nusiplūčiau, kol suradau taksi.

Pats misteris Entolinis atidarė duris, kai paskambinau, kai tas bjaurybė liftininkas pagaliau užkėlė mane į viršų. Jis buvo su chalatu ir šlepetėmis, o vienoj rankoj laikė taurę viskio. Jis buvo subtilus vyras, tačiau ir didelis girtuoklis.

— Houldenas! Seniai matytas!— sako jis.— O viešpatie, dar dvidešimt colių paūgėjęs. Malonu tave matyti.

— Sveiki, misteri Entolini, kaip jūs gyvuojat? Kaip misis Entolini?

— Puikiausiai. Duokš savo striukę.— Jis nuvilko man striukę ir pakabino.— Aš jau maniau, tu atsineši glėbyje naujagimį! Lauke pūga siaučia. Akys sniegu užlipdytos...— Jis kartais paleisdavo smagaus humoro. Paskui riktelėjo į virtuvę:— Lilijana! Mes trokštam kavos!— Lilijana buvo jo žmona.

— Nešu, nešu!— suriko iš virtuvės.— Ar tik ten ne Houldenas? Sveikas, Houldenai!

— Sveikos, misis Entolini!

Pas juos užėjus, visada reikėdavo šūkauti, nes jie retai kada būdavo abu vienam kambary. Net keista.

— Sėskis, Houldenai,— sako misteris Entolinis. Buvo matyti, kad jis truktelėjęs. Kambarys atrodė ką tik nusiaubtas svečių. Aplink taurės, taurelės, lėkštės su žemės riešutais.— Atleisk, kad čia pas mus tokia netvarka,— sako jis.— Turėjom šiokį tokį pobūvį, buvo atvažiavę keli žmonos draugai iš Minesotos. Keli besočiai iš Minesotos.

Aš nusijuokiau, o misis Entolini sušuko kažką iš virtuvės, bet aš neišgirdau.

— Ką ji sakė?— klausiu misterį Entolinį.

— Sakė, kad nežiūrėtum į ją, kai įeis. Ji, matai, ką tik iš miegučių karalystės. Imsi cigaretę? Juk tu jau rūkai?

— Ačiū,— sakau aš ir paėmiau cigaretę iš skrynelės nuo stalo.— Retkarčiais užtraukiu kokį dūmą. Bet su saiku.

— Taip ir patikėsiu,— sako jis. Ir paėmęs nuo stalo didžiulį žiebtuvėlį pridegė man cigaretę.— Taip... Vadinasi, tavo ir Pensio keliai išsiskyrė,— sako jis. Jis dažnai taip kalba. Kartais būna juokinga, bet ne visada. Jis dažnokai persistengia. Jis sąmojingas, aš nieko nesakau, labai sąmojingas, bet mane ima piktumas, kai nuolat girdžiu tokius pasakymus: „Tavo ir Pensio keliai išsiskyrė“, D. B. irgi kartais persistengia.

— Kas ten tau atsitiko?— klausia mane misteris Entolinis.— O kaip su anglų? Pasakyk, kad susikirtai, ir tą pat akimirką parodau tau duris. Tau taip sekdavosi rašiniai!

— Ne, anglų išlaikiau. Daugiausia buvo literatūra. Per visą ketvirtį rašiau tik kokią porą rašinių,— sakau.— Bet susimoviau iš atsakomojo. Turėjom tokį kursą „Sklandi kalba“. Iš jos ir susimoviau.

— Kodėl?

— Hm... nežinau...— Labai neturėjau ūpo pasakoti. Galva sukosi, be to, staiga ėmė velnioniškai skaudėt. Klaikiai. Tačiau buvo matyti, kad misteris Entolinis tikrai norėjo sužinoti, todėl šį tą jam papasakojau.— Per tas „Sklandžios kalbos“ pamokas kiekvienas turi atsistoti ir pasakyti kalbą. Sklandžiai ir visa kita. Ir jeigu pasakodamas nukrypsti nuo temos, klasė tuoj rėkia „Ne į temą!“ Mane iš proto varydavo. Ir gavau „F“

— Kodėl?

— Nežinau... Baisiai nervindavo, kai visa klasė bliudavo: „Ne į temą!“. O man, pavyzdžiui, patinka, kai žmogus nukrypsta nuo temos. Įdomiau.

— Vadinasi, tau patinka, kai žmogus, kalbėdamas su tavim, nukalba?

— O ne! Man patinka, kai žmogus pasakoja iš eilės ir visa kita. Tačiau nemėgstu, kai per daug laikosi temos. Nežinau. Man nepatinka, kai visą laiką kalba tik į temą. Tie, kurie nenutoldavo nuo temos, gavo geriausius pažymius, ir teisingai, suprantu. Bet mūsų klasėj buvo toks vaikas — Ričardas Kinsela. Jis pasakodamas dažnai nukrypavo nuo temos, ir klasė jam visą laiką šaukdavo: „Ne į temą!“ Klaiku. Jis buvo labai nervingas, tikrai labai nervingas, ir kai būdavo jo eilė kalbėti, lūpos jam imdavo drebėti, nieko negalėdavai girdėt, jeigu sėdėjai už jo. Bet kai jo lūpos nustodavo drebėt, man patikdavo jo klausytis labiau negu ko kito. Bet jis irgi susikirto. Gavo „D plus“, nes jam kalbant klasė visą laiką kaukdavo: „Ne į temą!“ Pavyzdžiui, jis kartą pasakojo apie fermą, kurią jo tėvas pirkio Vermonte. Visą laiką, kol jis pasakojo, klasė be perstojo rėkė: „Ne į temą!“, ir tas mokytojas, misteris Vinsonas, parašė jam „F“, nes jis nepasakė, kokie gyvuliai laikomi fermoje, kokios daržovės auginamos, kokių žolių ten yra, medžių ir panašiai. O jis, Kinsela, ėmė iš pradžių pasakoti apie fermą, paskui apie laišką, kurį jo motina gavo nuo dėdės, paskui apie tai, kaip jo dėdė apsirgo poliomelitu turėdamas keturiasdešimt dvejus metus ir kaip gulėdamas ligoninėj nieko neįsileisdavo, niekam nesirodė. Aš suprantu, kad tai neturi nieko bendra su ferma, bet užtat įdomu! Juk įdomu, kada žmogus pasakoja apie savo dėdę. Ypač jeigu pradeda pasakot apie tėvo fermą, o paskui apie dėdę. Ir bjauru, kad jam rėkia: „Ne į temą!“, o jis pasakoja taip gražiai, įsikarščiavęs... Nežinau. Man sunku paaiškinti.— Tiesą pasakius, man nė nesinorėjo aiškinti. Visų pirma žvėriškai skaudėjo galvą. Negalėjau sulaukt, kada ta misis Entolini atneš kavos. Mane velniškai siutina, jei sako, kad jau neša kavą, o jos kaip nėra, taip nėra.

— Houldenai... Vienas trumpas, banalokas pedagoginis klausimas. Ar tau neatrodo, kad viskam yra laikas ir vieta? Ar neatrodo tau, kad žmogus, pradėjęs kalbėti apie tėvo fermą,

turėtų papasakoti viską apie fermą ir tik po to pereiti prie dėdės ligos. Arba, jeigu dėdės liga jam įdomesnė, tai ar neturėtų jis pasirinkti jos kaip pasakojimo temos, o ne fermos?

Aš neturėjau noro nei galvoti, nei atsakinėti. Bjauriai skaudėjo galvą, ir apskritai jaučiausi šlykščiai. Jeigu norit žinoti, man net pilvą pradėjo skaudėt.

— Taip... Nežinau. Turbūt. Turbūt jam is tiesų reikėjo pradėti pasakoti apie dėdę, o ne apie fermą, jeigu jam ta tema buvo labiau prie širdies. Tik bėda, kad dažniausiai nežinai, kas tau įdomu, kol pradedi pasakoti, apie tai, kas neįdomu. Ir nieko negali padaryti. Mano nuomone, nereikia trukdyti žmogui, jeigu jis pasakoja įdomiai, įsijautęs. Man patinka, kai žmogus pasakodamas įsikarščiuoja. Labai šaunu. Gaila, jūs nežinot, koks tas mūsų mokytojas, misteris Vinsonas. Jis galėdavo • žmogų išvart iš proto, jis ir ta prakeikta klasė. Amžiais kaldavo mums: lakoniškumas ir apibendrinimai. Bet kad ne visuomet taip galima. Ne visuomet galima pasakot lakoniškai ir su apibendrinimais tikrai dėl to, kad kažkas taip nori. Gaila, jūs jo nepažįstat, misterio Vinsono. Jis išsilavinęs ir visa kita, bet košės jo galvoj ne per daugiausia.

— Štai ir kava, džentelmenai,— tarė misis Entolinį įeidama. Ji atnešė padėklą su kava, pyragaičiais ir kitais niekais.— Houldenai, nedrįsk į mane žiūrėt. Aš atrodai baisiai.

— Labas vakaras, misis Entolini,— atsakiau aš. Norėjau atsistoti, bet ji patempė mane už švarko ir pasodino. Jos galva buvo pilna tokių geležinių daiktelių plaukams garbiniuoti, lūpos ir visa kita — nedažyta. Ji iš tiesų atrodė ne kažin kaip — sena kažkokia.

— Aš čia viską jums palieku. Tvarkykitės patys,— sako ji. Nustūmė į šalį taures ir pastatė padėklą ant rūkomojo staliuko.— Kaip sveika mama, Houldenai?

— Ačiū, nieko. Senokai mačiau, tačiau paskutinį kartą, kai...

— Mielasis, jeigu Houldenui ko reikės, viskas drabužių spintoj. Viršutinėj lentynoj. Aš einu gult. Mirštu iš nuovargio,— sako misis Entolini. Ji iš tikrųjų atrodė mirtinai nuvargusi.— Ar jūs pasiklosit patys?

— Viskas bus sutvarkyta. Bėk miegoti,— sako misteris Entolinis. Jis pabučiavo žmoną, ji atsisveikino su manim ir išėjo į miegamąjį. Jie dažnai bučiuodavosi kitiems matant.

Aš nuričiau keletą gurkšnių kavos ir šiaip taip sukramčiau pusę pyragaičio, kuris buvo kietas kaip akmuo. O misteris Entolinis išlenkė dar vieną viskio. Jis gėrė beveik neatskiestą. Jeigu nesitvardys, gali pasidaryti alkoholiku.

— Prieš porą savaitių aš pusryčiauvau su tavo tėčiu,— staiga sako jis.— Tu žinai?

— Ne, nežinau.

— Bet tu, be abejo, supranti, kad jis dėl tavęs rimtai susisielojęs?

— Suprantu. Taip, suprantu,— sakau.

— Kai jis man paskambino, buvo, matyt, ką tik gavęs laišką nuo tavo buvusio direktoriaus, ilgą, nerimą keliantį laišką, kad tu absoliučiai nesistengi. Kad praleidinėjį pamokas. Neruoši namų darbų. Ir apskritai, kad tavo elgesys...

— Pamokų aš nepraleidinėdavau. Neleisdavo praleidinėti. Į porą dalykų kartais nenuėdavau, pavyzdžiui, į tą „Sklandžią kalbą“, kur sakiau, bet apskritai lankiau.

Aš labai nenorėjau apie tai kalbėti. Išgėrus kavos, pilvą nebe taip skaudėjo, tačiau galva plyšte plyšo.

Misteris Entolinis užsidegė dar vieną cigaretę. Jis rūkė kaip tikras narkomanas. Paskui sako:

— Atvirai kalbant, nežinau, ką tau pasakyti, Houldenai.

— Aš žinau. Su manim labai sunku kalbėti. Aš suprantu.

— Man atrodo, kad tu leki prie baisios baisios bedugnės. Aš ir pats nežinau, kokia ji... Tu klausai?

— Taip.

Buvo matyt, kad jis stengiasi susikaupti.

— Galbūt turėdamas trisdešimt metų tu per dienas sėdėsi baruose ir neapkėsi kiekvieno lankytojo, kuris bus panašus į universiteto futbolininką. Arba truputį pasimokęs imsi nekėsti žmonių, kurie sako: „Aš tau paskambinsiu per telefoną“. O gal sėdėsi kokioj kontorėj ir svaidsys sąvaržėlėmis į stenografistes. Nežinau... Bet tu supranti, ką aš noriu pasakyti?

— Taip, taip. Be abejo, suprantu,— sakau. Aš iš tikrųjų supratau.— Bet jūs klystat sakydamas, kad aš neapkėsiu. Futbolininkų ir panašiai. Garbės žodis, klystate. Aš juk ne visų neapkenčiu. O, be to, aš neapkenčiu tik kai kada, sakysim, tokio Stredleiterio, su kuriuo mokiausi Pensyje, arba Roberto Eklio. Jų aš kartais neapkėsdavau, prisipažįstu, tačiau ne visuomet. Štai ką aš noriu pasakyti. Jeigu aš būnu jų seniai nematęs,— arba jie nebuvo užėję į kambarį, arba nebuvo susitikę valgykloje porą dienų,— aš net imu jų pasiilgti. Aš tikrai jų pasiilgstu.

Misteris Entolinis valandėlę tylėjo. Jis atsistojo, pasiėmė ledo gabaliuką, išimetė į taurelę, vėl atsisėdo. Buvo matyt, kad jis galvoja. Aš norėjau, kad jis verčiau atidėtų pokalbį rytojui, tačiau jis buvo per daug įsivažiavęs. Žmones dažniausiai pagauna šisas šnekėtis tada, kai man visai nėra ūpo klausytis.

— Gerai. Paklausk .manęs truputėlį... Dabar aš nesugebėsiu aiškiai pasakyti to, ką galvoju, bet už dienos kitos aš tau parašysiu laišką. Ten viską suformuluosiu aiškiai ir suprantamai. Arba tiek to, paklausk dabar...— Jis nutilo ir pabandė susikaupti. Paskui sako:— Bedugnė, į kurią tu leki — ypatinga ir baisi. Žmogus krinta, krinta, bet jam nelemta pasiekti dugno. Jis tik krinta ir krinta. Taip aš įsivaizduoju žmones, kurie tą ar kitą savo gyvenimo momentą ieškojo to, ko juos supanti aplinka negalėjo jiems duoti. Arba jie įsivaizdavo, kad toji aplinka negali jiems nieko duoti. Ir jie liovėsi ieškoję. Dar nepradėję ieškoti, jie pametė viltį surasti. Ar supranti mane?

— Taip, sere.

— Tikrai?

— Taip.

Jis atsistojo ir prisipylė degtinės. Tada atsisėdo ir ilgai tylėjo.

— Nenoriu tavęs gąsdinti,— pagaliau sako jis,— tačiau aš esu tikras, kad tu vienaip ar kitaip kilniaširdiškai paaugosi gyvybę dėl kokio nors tuščio, neverto dalyko.— Jis kažkaip keistai į mane pasižiūrėjo.— Pažadėk, kad atidžiai perskaitysi, ką aš tau parašysiu. Ir saugosi.

— Taip. Žinoma,— sakau aš. Aš iš tiesų atidžiai perskaičiau. Ir tebeturiu tą jo raštelį.

Jis nuėjo į kitą kambario galą, prie rašomojo stalo, ir nesisėdamas parašė kažką ant popierėlio. Tada sugrįžo laikydamas popierėlį rankoj ir atsisėdo.

— Keista, bet tai parašė ne poetas profesionalas. Tai psichoanalitiko Vilhelmo Stekelio žodžiai. Štai ką jis... Ar tu mane girdi?

— Taip, taip, girdžiu.

— Štai ką jis pasakė: „Nesubrendusio žmogaus požymis tas, kad žmogus pasiryžęs dėl kilnaus tikslo numirti, o tuo tarpu subrendęs žmogus pasiryžęs tam tikslui atiduoti gyvenimą“.

Jis pasilenkė ir atkišo tą popierėlį man. Aš dar kartą perskaičiau, kas parašyta, padėkojau ir įsigrūdau į kišenę. Misteris Entolinis buvo labai geras, jis dėl manęs taip stengėsi... Bet aš negalėjau prisiverst susikaupti. Velnias, kaip nuvargęs staiga pasijutau.

O jis visai neatrodė pavargęs. Mat buvo gerokai įkaušęs.

— Viena dieną,— sako jis,— tu turėsi pasirinkti kelią, kuriuo eisi. Ir tada jau reikės tuo keliu eit. Bet tuojau pat, nedvejojant. Tau negalima delst nė valandėlės.

Aš linktelėjau, nes jis žiūrėjo tiesiai į mane, bet aš tikrai nežinojau, ar supratau, ką jis sakė. Aš maniau, kad suprantu, bet tikrai nežinojau. Buvau velnioniškai nusikalęs.

— Nenoriu įkyrėt,— sako jis,— bet kai tik pasirinksi kelią, kuriuo norėsi eiti, pirmą žingsnį turėsi žengti į mokyklą. Tau reikia mokytis. Ir tu esi moksleivis, ar tau patinka juo būti, ar ne. Tu myli mokslą. Ir aš manau, kad kai visi tie misteriai Vinesai ir jų sklandi kalba...

— Misteriai Vinsonai,— sakau. Jis turėjo galvoj — visi tie misteriai Vinsonai, o ne Vinesai. Bet vis tiek nereikėjo man jo pertraukti.

— Gerai, tegu bus Vinsonai. Kai įveiksi visus tuos misterius Vinsonus, imsi pamažiukais artėti,— žinoma, jeigu tu panorėsi, jeigu sieksi to ir lauksi — imsi artėti prie tų žinių, kurios bus labai labai brangios tavo širdžiai. Be kita ko, sužinosi, kad ne tau pirmam žmonių elgesys sukėlė sieloj neramumą, baimę ir net pasišlykštėjimą. Tu nesi vienišas, atsiras kas tave padrąsins ir skatins. Daug, labai daug žmonių kentė panašias moralines, dvasines kančias kaip tu dabar. Laimė, kai kurie jų paliko užrašytus savo išgyvenimus. Tu iš jų pasimokysi — jeigu panorėsi. Lygiai kaip ir kiti kada nors mokysis iš tavęs, jeigu tu turėsi jiems ką pasakyti. Tai labai graži abipusė pagalba. Tai nėra auklėjimas. Tu rasi visa tai istorijoj. Ir poezijoj.— Jis nutilo ir nugėrė didelį gurkšnį iš savo taurės. Paskui kalbėjo toliau. Viešpatie, kaip jis buvo įsikasčiavęs! Gerai, kad aš jo nestabdžiau, nepertraukiau.— Aš nemėginsiu tavęs įtikinėti, kad tiktai išsilavinę, mokytį žmonės praturtina pasaulį įvairiomis vertybėmis. Taip nėra. Tačiau aš tvirtinu, kad išsilavinę, mokytį žmonės, jeigu jie, be to, gabūs ir kūrybingi,— deja, tokių retai pasitaiko,— jie atneša žmonijai nepalyginamai didesnę naudą negu tie, kurie yra tiktai gabūs ir kūrybingi. Jie sugeba aiškiau išreikšti mintis, jie aistringai siekia išvystyti savo samprotavimus iki galo. Ir svarbiausia — devyni tokie iš dešimties turi daugiau kuklumo ir pakantumo negu neišsilavinę, bet mąstantys žmonės. Ar supranti, ką noriu pasakyti?

— Taip, sere.

Jis vėl ilgokai tylėjo. Nežinau, ar jums kada taip buvo, bet man tiesiog kančia sėdėti ir laukti, kol žmogus galvoja, ką pasakyti. Dievaži, kančia. Aš vos susilaikiau nežiovavęs. Ne todėl, kad man būtų nusibodę klausytis, ne — mane paprasčiausiai staiga ėmė marinti miegas.

— Akademinė programa duos tau dar kai ką. Jeigu pasimokysi ilgesnį laiką, imsi po truputį suvokti savo protinį pajėgumą. Kas jam tinka ir kas netinka. Vėliau suprasi, koks mąstymo būdas tau geriausias. Visų pirma tai sutaupys tau daug laiko, nereikės bandyti idėjų, kurios tau netinka. Tu sužinosi savo tikrą vertę ir atitinkamai rinksies apdarą savo mąstymui.

Čia aš staiga ėmiau ir nusižiojavau kaip koks neraliuotas galvijas! Bet kad niekaip nebegalėjau susilaikyti.

Tačiau misteris Entolinis tiktai nusijuokė.

— Na, užteks!— sako jis.— Eime kloti tau patalo! Aš nusekiau paskui jį prie spintos, jis bandė nuimti nuo viršutinės lentynos paklodžių bei antklodžių. Bet viena ranka

negalėjo, o kitoj laikė taurę. Todėl išgėrė viską, pastatė taurę ant grindų ir tada nuėmė patalynę. Aš padėjau jam nunešti ant kušetės. Tada abu ėmėm kloti patalą. Nepasakyčiau, kad jis būtų mokėjęs gerai kloti lovą. Nei užlankstė, nei apkamšė. Bet man buvo niekas nesvarbu, Buvau taip nuvargęs, kad būčiau galėjęs stovėdamas miegoti.

— Kaip tavo meilės reikalai?

— Po truputį.— Pašnekovas iš manęs buvo menkas. Bet kad visai nenorėjau kalbėti.

— Kaip sekasi Selei?— Jis pažinojo Selę Hejes. Aš juos kadaise buvau supažindinęs;

— Neblogai. Šiandien turėjau su ja pasimatymą.— Velnias, o man atrodė, kad prieš kokius dvidešimt metų!— Bet mes dabar beveik nebedraugaujam.

— Perkūniškai graži mergaitė! O kaip ta kita? Ta, kur man pasakojai, iš Meino?

— A, Džeinė Gelager. Ji nieko. Reikės rytoj paskambinti.

Pagalčiau baigėm kloti.

— Na, štai guolis ir gatavas,— sako misteris Entolinis.—Tik neįsivaizduoju, kur tu dėsi savo kojas.

— Tai niekis. Aš pripratęs miegoti trumpose lovose,— sakau aš.— Labai ačiū, sere. Jūs ir misis Entolini šiandien, garbės žodis, mane išgelbėjot.

— Kur vonia — žinai. Jeigu ko reikės, šūktelek. Aš eisiu, dar pabūsiu virtuvėj... Tau šviesa netrukdyt?

— Ne, ne! Ačiū labai.

— Nėra už ką. Labos nakties, gražuoli!

— Labanakt, sere. Ačiū labai.

Jis išėjo į virtuvę, o aš nusirengiau, nuėjau į vonią. Dantų nesivaliau, nes neturėjau šepetėlio. Neturėjau ir pizamos, o misteris Entolinis pamiršo man paskolinti. Todėl sugrįžęs į svetainę išjungiau lemputę šalia kušetės ir atsiguliau tik su trumpikėm. Ji buvo man per trumpa, ta kušetė, bet aš, dievaži, būčiau užmigęs ir stovėdamas. Akimirka gulėjau galvodamas apie tai, ką misteris Entolinis buvo man priešnekėjęs. Apie mąstymo būdą, protinį pajėgumą ir visa kita. Garbės žodis, jis žvėriškai protingas. Tačiau akys pačios merkėsi, ir aš užmigau.

O paskui atsitiko vienas dalykas. Net nesinori prisiminti.

Aš staiga pabudau. Nežinau, kiek buvo laiko, atsimentu tik, kad pabudau. Pajutau kažką ant galvos — žmogaus ranką. Velnias, kaip persigandau! Tai buvo misterio Entolinio ranka. Jis pats sėdėjo ant grindų šalia kušetės ir lyg glostė, lyg tapšnojo mano nelaimingą galvą. Velnias, pašokau turbūt kokia pusantros mylios į viršų.

— Po velnių, ką jūs čia dabar darot?— klausiu aš.

— Nieko! Sėdžiu sau, gėriuosi...

— Tikrai, ką jūs čia veikiat?— klausiu vėl. Nežinojau nei ką sakyti — taip buvau sumišęs.

— Ko triukšmauji? Paprasčiausiai sėdžiu sau...

— Man jau bus laikas eiti,— sakau aš. O, velnias, kaip buvau susinervinęs! Aš ėmiau mautis savo prakeiktas kelnės, bet buvau taip susinervinęs, kad negalėjau pataikyti. Aš pažįstu tiek ir tiek iškrypėlių. Prisižiurėjau jų mokyklose ir kitur, ir visada jie kabindavosi prie manęs.

— Kur tau laikas eiti?— klausia misteris Entolinis. Jis stengėsi kalbėti šalta ir nerūpestingai, bet nė velnio jis neatrodė šaltas. Garbės žodis!

— Aš palikau savo lagaminus stoty. Verčiau nuvažiuosiu jų pasiimti. Ten visi mano daiktai.

— Lagaminai pabus iki ryto. Eik dabar miegoti. Aš irgi einu. Nesuprantu, kas tau pasidarė.

— Nieko nepasidarė. Ten, vienam lagamine, mano pinigai ir kiti daiktai... Aš greit grįšiu. Paimsiu taksi ir grįšiu,— sakau. Velnias, tamsoj vos sprando nenusisukau.— Svarbiausia, kad jie ne mano, tie pinigai. Jie mamos, ir man...

— Nebūk juokdarys, Houldenai. Eik, gulk ir miegok. Aš taip pat einu miegot. Pinigai iki ryto niekur nepa...

— Ne, rimtai. Man reikia eiti. Tikrai...— Aš jau buvau beveik apsirengęs, tiktai niekur negalėjau rast savo kaklaraiščio. Niekaip neatsiminiau, kur jį buvau pasidėjęs. Bet nebegaishau, apsivilkau striukę ir kitką neužsirišęs kaklaraiščio. Misteris Entolinis sėdėjo atokiau krėse ir žiūrėjo į mane. Buvo tamsu, ir aš jo gerai neįžlibinau, tačiau buvau tikras, kad jis žiūri į mane. Ir geria. Mačiau jo rankoj ištikimąją viskio taurę.

— Tu labai, labai keistas vaikas.

— Aš žinau,— sakau. Kaklaraiščio nebeieškojau. Išėjau be kaklaraiščio.— Likit sveiki, sere,— sakau.— Ir labai ačiū. Rimtai.

Jis išlydėjo mane iki prieškambario durų, ir kol aš kviečiau liftą, stovėjo tarpdury. Jis nieko nesakė, tiktai vėl pakartojo, kad aš „keistas, labai keistas vaikas“. Kurgi ne! Jis laukė tarpdury, iki atėjo liftas. Per visą savo prakeiktą gyvenimą nebuvau taip ilgai laukęs lifto. Garbės žodis.

Aš nežinojau, ką man kalbėti su juo, kol laukiau lifto, o jis stovėjo ant slenksčio, todėl aš pasakiau:

— Reikės man imt skaityti geras knygas. Daug perskaitysiu...— Juk reikėjo kažką pasakyti. Buvo labai nejauku.

— Pasiimk lagaminus ir dumk čia, pas mus. Aš palieku duris atviras.

— Labai ačiū,— sakau.— Likit sveiki! pagaliau atvažiavo liftas. Aš įlipau ir nusileidau žemyn. Velnias, drebėjau kaip pasiutęs! Ir prakaitas pylė. Kai man atsitinka tokie iškrypėliški fokusai, imu prakaituoti kaip velnias. O tokių atsitikimų man yra buvę kokia dvidešimt nuo pat mažų dienų. Nekenčiu kaip kažin ko.

DVIDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS

Kai išėjau į gatvę, švito. Šaltis spaudė atsakančiai, bet man buvo malonu, nes labai prakaitavau.

Nesugalvojau, kur, po velnių, eiti. Važiuoti į kitą kokį viešbutį ir išleisti visus Fibės pinigus nesinorėjo. Galiausiai nuėjau į Leksingtono aveniu ir sėdau į metro.

Nusprendžiau važiuoti į Centrinę stotį. Ten buvo mano lagaminai ir viskas, be to, sumečiau, kad laukiamojoj salėj galėsiu nusnaust — ten daug suolų. Taip ir padariau. Iš pradžių dar buvo pusė bėdos, žmonių nedaug, todėl susikėliau kojas ant suolo ir bandžiau užmigti. Bet verčiau apie tai nekalbėti. Nelabai saldu. Nepatariu jums nakvot stotyje. Nuoširdžiai sakau. Baisiai liūdna.

Miegojau tik iki kokios devintos valandos, nes į salę prigrūrėjo milijonas žmonių ir aš turėjau nuleisti kojas žemyn. O kai kojos ant grindų — koks ten miegas. Todėl atsisėdau. Galvą tebeskaudėjo. Netgi labiau negu pirma. Apskritai savijauta buvo šlykšti, dar niekad gyvenime nebuvau toks prislėgtas.

Pats nenorėdamas, ėmiau galvoti apie misterį Entolinį. Spėlioju, ką jis sakys žmonai, kai ši pamatys, kad aš nemiegojau pas juos. Tačiau per daug nesukau galvos, nes žinojau,

kad misteris Entolinis žodžio kišenėj neieško ir sugebės išsisukti. Pasakys, pavyzdžiui, kad išvažiavau namo ar panašiai. Šitai man mažai rūpėjo.

Bet mane tikrai graužė viena mintis: kad aš pabudau, o jis tapšnojo man per galvą. Tai yra aš ėmiau abejoti, ar tik neklydau palaikydamas jį pederastu. Galbūt jis paprasčiausiai mėgdavo glostyti miegantiems vaikėzams galvas. Ar galiu tvirtinti, kad jis toks ir toks? Negaliu. Gal man reikėjo imt lagaminus ir sugrįžt pas jį, kaip buvau žadėjęs. Netgi jeigu jis ir pederastas, man buvo labai draugiškas. Prisiminiau, kaip skambinau jam vėlai naktį, o jis visai neužpyko ir pasakė, kad aš galiu užeit pas jį, kada tik panorėsiu. Ir kaip jis stengėsi man patarti apie tą mąstymo būdą, ir kaip jis vienintelis drįso prieiti prie žuvusio Džeimso Kaslo, apie kurį pirma pasakojau. Man niekaip nėjo iš galvos visi tie dalykai. Ir juo daugiau galvojau, juo šlykščiau jaučiausi. Galvojau, kad vis dėlto reikėjo važiuoti atgal pas jį.

Gal jis tik šiaip sau tapšnojo man per galvą. Juo ilgiau apie tai galvojau, juo labiau krimtausi. Ir graužiausi. Be to, ėmė pragariškai skaudėti akis. Skauda, peršti kaip pasiutusios, nes buvau mažai miegojęs. Paskui dar ėmė tekėti nosis, o aš neturėjau nosinės. Turėjau lagamine bent kelias, bet nesinorėjo imti lagamino iš seifo, atidaryti ir raustis visiems matant.

Ant suolo kažkas buvo palikęs žurnalą, ir aš pasiėmiau paskaityt — norėjau bent valandėlę nuvyt tas prakeiktas mintis apie misterį Entolinį ir šimtus kitų dalykų. Bet nuo to klaikus straipsnio, kurį pradėjau skaityti, nuotaika dar labiau surūgo. Ten buvo rašoma apie hormonus. Išdėstyta, kaip turi atrodyt žmogus,— veidas, akys ir taip toliau,— jeigu kažkokios ten liaukos tvarkingai gamina hormonus. Tačiau aš taip neatrodžiau. Priešingai, aš atrodžiau kaip tas tipas, kurio hormonai nenormalūs. Man neramu pasidarė dėl savo sumautų hormonų. Paskui perskaičiau kitą straipsnį — apie tai, kaip sužinot, ar nesergi vėžiu. Ten buvo rašoma: jeigu burnoje atsiranda ilgai neužgyjančių žaizdelių, tai beveik tikras ženklas, kad sergama vėžiu. O man ant lūpos tokia žaizdelė negijo ištisas dvi savaites! Nusprendžiau, kad vėžį jau turiu. Tikrai pradžiugino mane tas žurnalas! Daugiau nebeskaičiau, išėjau pasivaikščioti. Paskaičiavau, kad jeigu jau turiu vėžį, tai maždaug po poros mėnesių būsiu lavonas. Rimtai, aš taip maniau. Buvau tikras. O nuo tokių minčių man, be abejo, nebuvo labai linksma.

Atrodė panašu į lietu, tačiau aš vis vien išėjau pasivaikščioti. Nutariau visų pirma papusryčiaut. Nebuvau išalkęs, nei nieko, bet pamaniau, kad užvalgyt reikia. Pasukau į rytinį rajoną, ten pigūs restoranai, o aš nenorėjau išleisti daug pinigų.

Eidamas mačiau, kaip du tokie kadrai kėlė iš sunkvežiimo didžiulę kalėdų eglę. Vienas be perstojo rėkė antrajam: „Aukščiau kelk! Laikyk, laikyk gyvatę, po perkūnais!“ Nieko sau, labai gražu taip kalbėt apie kalėdų eglutę. Klaiku, kai pagalvoji, bet mane kažkodėl paėmė juokas. Kvailiau padaryt negalėjau, nes vos ėmiau juoktis. Pajutau, kad vemsiu. Rimtai, pasidarė bloga. Jau buvau bevemiąs, tačiau blogumas praėjo. Nežinau, kodėl taip pasidarė. Juk nebuvau valgęs nieko nehygieniško ar panašiai, ir apskritai skrandžiu nesiskųsdavau. Šiaip ar taip, blogumas praėjo, ir pagalvojau, kad užvalgyt visgi reikėtų. Užėjau į vieną tokį apšepusį restoranėlį ir užsisakiau spurgų su kava. Tačiau spurgų nevalgiau — niekaip negalėjau nuryti. Visada, kai ko nors susikremti, valgis nelenda į gerklę. Tačiau padavėjas pasitaikė labai geras. Nusinešė spurgas ir pinigų neėmė. Aš tiktai kavą išgėriau. Išėjęs nudūlinau į Penktąją aveniu.

Buvo pirmadienis, netoli kalėdos, ir visos krautuves atidarytos. Visai smagu vaikštinėti Penktąją aveniu. Nuotaika buvo visai kalėdiška. Ant kampų stovėjo Santa Klausai ir skambino varpeliais, ir Gelbėjimo Armijos moterys, tokios, kurios nesidažo lūpų, irgi skambino varpeliais. Aš dairiausi, ar nepamatysiu tų dviejų vienuolių, su kuriomis buvau pusryčiaavęs, tačiau jų niekur nesimatė. Žinojau, kad nepamatysiu, nes jos sakėsi atvažiavusios į Niujorką mokytojauti, bet vis vien dairiausi.

O nuotaika visur jautėsi kalėdiška. Į centrą buvo priplūdę milijonai mažų vaikų su motinomis, jie lipo į autobusus ir iš autobusų, ėjo į krautuves ir iš krautuvių. Kaip būtų buvę gera, jeigu su maiim būtų buvusi Fibė! Ji nebe tokia maža, nebelakstyta kaip patrakusi po žaislų krautuves, tačiau jai patinka pažiopsoti žmones ir padūkti Per užpraeitą kalėdą, atsimenu, mudu išmaišėm visą centrą. Buvo velniškai smagu. Atsimenu, užėjom į vieną, rodos, Blumingdeilo, krautuvę, „į avalynės skyrių, ir apsimetėr, kad jai, Fibei, reikia alpinisto batų, tokių aukštų, užvarstomų, su milijonu skylių. Vargšas pardavėjas ko iš proto neišsikraustė. Fibė prisimatavo kokia dvidešimt porų batų, ir kiekvieną batą tas vargšas turėjo užvarstyti iki pat viršaus. Tai buvo kiauylstė, žinoma, bet Fibė leipo iš juoko. Galiausiai išsirinkom porą mokasinių ir paprašėm atsiųsti į namus. O pardavėjas visai neužpyko. Jis tikriausiai suprato, kad mes kvailiojam, nes Fibė, padūkėlė, tuoj prunkščia.

Aš ėjau, ėjau Penktąją aveniu — be kaklaraiščio, be nieko. Ir staiga man ėmė klaikiai vaidintis. Kiekvieną kartą, kai praėjęs kvartalą žengdavau ant grindinio, man pasivaidendavo, kad aš niekad nepereisiu į kitą gatvės pusę. Atrodė, kad eisiu žemyn, žemyn, ir niekas daugiau manęs nebematys. Viešpatie, kaip man pasidarė baisu! Jūs neįsivaizduojat, koks apėmė siaubas! Visą išpylė prakaitas — marškiniai permirko iki paskutinio siūlelio. Ir tada aš ėmiau daryti štai ką. Priėjęs iki kampo imu šnekėtis su Eliu, savo broliu. Aš sakau jam:

„Eli, neleisk man išnykti! Eli, neleisk man išnykti! Eli, neleisk man išnykti! Eli, būk geras, neleisk man išnykti!“ Paskui, perėjęs į kitą gatvės pusę ir niekur neprasmegęs, jam padėkoju. O prie kito kampo vėl taip pat. Tačiau ėjau ir ėjau. Turbūt bijojau sustoti, nežinau. Teisybę pasakius, nebeatsimenu. Žinau tik, kad nusidanginau kažkur iki pat Šešiasdešimtosios, už zoologijos sodo. Tenai atsisėdau ant tokio suoliuko. Buvau gerokai uždusęs, o prakaitas upeliais bėgo. Prasėdėjau tenai kokią valandą. Galiausiai sugalvojau vieną daiktą — sugalvojau išvažiuoti. Nutariau niekad nebegrįžti namo ir nebeiti į jokią mokyklą. Ir dar — nutariau susirasti Fibę, atsisveikinti su ja, atiduoti jos kalėdinius pinigus — ir iškelti į Vakarus. Nueisiu, manau sau, iki Holend-Tanelo,

sustabdysiu kokį dūdę, kad pavėžėtų, nuo to dūdės — prie kito, prie trečio, prie ketvirto, ir po kelių dienų būsiu kur nors Vakaruose, kur gražu, saulėta, šilta ir kur niekas manęs nepažįsta. Tenai susieškosiu darbo. Sakysim, galėčiau dirbti benzino kolonėlėje, pardavinėti automobilių kurą ir visokius tepalus. Pagaliau nesvarbu, koks tas darbas. Tik kad žmonės nepažintų manęs ir neturėtų pažįstamų. Štai ką padarysiu — apsimesiu kurčėnyliu. Tiktai šitaip galėsiu išvengti tų prakeiktų idiotiškų nereikalingų pokalbių. Jeigu kas norės man ką pasakyti, turės parašyti ant popierėlio ir duoti man perskaityti. Ilgainiui jiems tai įgis iki gyvo kaulo, ir aš likusią gyvenimo dalį pragyvensiu su niekuo nesikalbėdamas. Visi manys, kad aš vargšas nelaimingas kurčėnylis, ir duos man ramybę. Aš pardavinėsiu benzina ir tepalą jų idiotiškiems automobiliams, jie man mokės algą, paskui už pinigus, kuriuos užsidirbsiu, pasistatysiu kur nors miške trobelę ir gyvensiu iki gyvenimo galo.

Pasistatysiu pamiškėj, bet ne pačiam miške — noriu, kad saulė visą laiką šviestų. Pats virsiuos valgyt, o vėliau, jei panorėsiu turėti žmoną, susipažinsiu su kokia nors gražia mergina, taip pat kurčnebyle, ir ją vesiu. Ji ateis pas mane ir gyvens mano trobelėj ir, jeigu norės man ką pasakyti, turės, kaip ir kiti, parašyti popieriuje. Jei turėsim vaikų, paslėpsim kur nors nuo žmonių. Pripirksim jiems krūvas knygų ir patys išmokysim skaityti ir rašyti.

Galvodamas apie visa tai, užsidegiau kaip velnias. Dievaži, supratau, kad kvaila apsimest kurčnebyliu, bet man vis vien patiko apie tai galvoti. Tačiau į Vakarus važiuoti nutariau rimtų rimčiausiai. Tik visų pirma turėjau atsisveikinti su sesute. Todėl staiga kaip patrakęs roviau skersai gatvę,— teisybę sakant, vos nepakliuvau po automobiliu,— įlėkiau į kanceliariinių prekių parduotuvę ir paprašiau bloknoto laiškams ir pieštuko. Sumaniau parašyti Fibei, kad ji ateitų kur nors — atsisveikinsiu su ja ir atiduosiu jos kalėdinius pinigus. Raštelį, sakau, nunešiu į mokyklos raštinę ir paprašysiu, kad kas nors paduotų Fibei. Įsidėjau bloknotą ir pieštuką į kišenę ir pasileidau į mokyklą — parduotuvėje raštelio .nerašiau, per daug buvau susijaudinęs. Skuodžiau kiek įkirsdamas, nes norėjau, kad ji gautų raštelį prieš eidama namo pietauti, o laiko buvo visai nebedaug.

Kur Fibės mokykla, gerai žinojau, nes mažas pats ją lankiau. Vos įėjus, man pasidarė kažkaip keista. Nemaniau, kad prisiminsiu, kaip atrodo mokyklos vidus, tačiau prisiminiau. Viskas tebebuvo taip pat kaip tada. Ta pati didžiulė sporto salė, kurioje tvyrojo amžina prieblanda, nes lemputės apgaubtos metaliniais tinkleliais, kad kas nesukultų sviediniu. Ir ant grindų tie patys balti ratai visokiems žaidimams. Ir tie patys krepšinio žiedai be tinklų — tikrai lentos ir žiedai.

Aplinkui nebuvo nė gyvos dvasios, matyt, dėl to, kad buvo ne pertrauka ir dar ne pietų metas. Pamačiau tikrai vieną vaiką, negriuką, jis ėjo į tualetą. Iš užpakalinės kišenės jam kyšojo medinė lazdelė — mums irgi tokias duodavo, išleisdami pamokos metu į tualetą.

Aš tebeprakaitavau, tačiau nebe taip smarkiai. Nuėjau prie laiptų, atsisėdau ant žemutinio laiptelio, išsiėmiau bloknotą su pieštuku, kuriuos buvau nusipirkęs. Laiptai, kaip ir tada, kai aš mažas jais lakstydavau, atsidavė šlapimu. Visose pradinėse mokyklose toks laiptų kvapas. Žodžiu, atsisėdau ant laiptų ir parašiau tokį raštelį:

Fibe,

nebegaliu laukti trečiadienio, išvažiuoju į Vakarus šiandien po pietų. Jeigu gali, ateik 12 val. 15 min. prie muziejaus, lauksiu prie įėjimo. Atiduosiu tavo kalėdinius pinigus. Išleidau nedaug.

Tavo brolis Houldenas

jis mokykla buvo beveik visai greta muziejaus, ir ji turėjo eiti pro šalį namo pietų, todėl jai nebus sunku mane surast.

Tada ėmiau lipti aukštyn, į raštinę; paduosiu, manau, kam nors raštelį ir paprašysiu nunešti Fibei. Sulenkiau dešimt kartų, kad niekas neperskaitytų. Jokioj prakeiktojo mokykloj negalima niekuo pasitikėti. Bet aš žinojau, kad perduot perduos, nes aš juk jos brolis ir taip toliau.

Lipdamas staiga pajutau, kad vemsiu. Bet nevėmiau. Prisėdau ant laiptų, ir pasidarė geriau, tačiau sėdėdamas pamačiau tokį daiktą, kad vos nepasiutau. kažkas buvo parašęs ant sienos: „B... tau į akį!“ Ko neišprotėjau! Įsivaizdavau, kaip Fibė ir kiti mažyliai pamatys ir ims svarstyti, kokį velnią tai galėtų reikšti, paskui koks nors snarglius jiems paaiškins,— žinoma, kaip nors asiliškai, — ir jie ims apie tai galvoti ir gal net krimstis. Būčiau galėjęs užmušti tą, kuris parašė tokią nešvankybę. Įsivaizdavau, kaip koks valkata

iškrypėlis įslenka į mokyklą naktį nusilengvinti ir išeidamas rašo ant sienos. Įsivaizdavau, kaip aš užtinku jį rašantį ir imu daužyti jo galvą į akmeninius laiptus, kol jis apsipils kraujais ir išleis paskutinį kvapą. Tačiau aš puikiausiai žinojau, kad man neužtektų drąsos. Gerai žinojau. Ir dėl to nuotaika dar labiau sugedo. Atvirai sakant, aš net bijojau nutrinti tą žodį. Bijojau, kad koks mokytojas nepamatytų manęs trinant ir nepagalvotų, jog aš pats tai parašiau. Bet vis dėlto ėmiau ir nutryniau tą šlykštinę. Tada nuėjau į raštinę.

Direktorius nebuvo, tik tai sena, kokių šimto metų moteris sėdėjo prie rašomosios mašinėlės. Aš pasisakiau esąs Fibės Kolfild brolis, ji mokosi 4 „B“, pirmoje grupėje, ir paprašiau, kad paduotų Fibei mano raštelį. Pasakiau, kad labai svarbu, nes mama susirgo ir negalės išvirti Fibei pietų, todėl man reikės nusivesti ją į valgyklą ir pavalgydinti. Ji buvo labai maloni, toji senutė, pašaukė iš kito kambario kažkokią moterį, ši paėmė mano raštelį ir nunešė Fibei. Paskui mudu su ta šimtamete senute dar pasišnekučiavom. Ji buvo labai maloni, ir aš pasisakiau, kad mes visi mokėmės šitoje mokykloje, ir aš, ir mano broliai. Ji paklausė, kur mokausi dabar, ir aš atsakiau, kad Pensyje, o ji pasakė, kad Pensis labai gera mokykla. Kad ir labiausiai būčiau norėjęs atvesti ją į protą, nebūčiau įstengęs. O, be to, jeigu ji mano, kad Pensis labai gera mokykla, tegu sau mano į sveikatą. Beprasmiška aiškinti naujus dalykus žmogui, kuriam greit sueis šimtas metų. Jis nenori nė girdėti. Truputį pabuvęs išėjau. Keistas dalykas — senelė man įkandin suklykė: „Laimingai!“, lygiai kaip senis Spenseris, man išsinešdinant iš Pensio. Po velnių, nekenčiu, kai tau atsisveikinant klykteli: „Laimingai!“ Nuotaika kaipmat surūgsta.

Nulipau šalutiniais laiptais ir ant sienos vėl pamačiau „B... tau į akį!“ Pabandžiau nutrinti pirštais, bet šičia buvo išbraižyta kažkuo aštriu, gal peiliu, ir niekaip nebuvo galima nutrinti. Ir apskritai — tai beviltiškas darbas. Net jeigu ir milijoną metų trintum nuo sienų nešvankybes, nenutrintum nė pusės, kiek jų yra pasauly. Neįmanoma.

Pasižiūrėjau į sporto salės laikrodį — buvo dar tik be dvidešimt dvylika! Iki susitikimo su Fibe turėjau daug gražaus laiko. Tačiau nuėjau tiesiai į muziejų. Neturėjau kur dėtis. Norėjau dar užėiti į telefono būdelę ir paskambinti Džeinei Gelager, kol neišsitrenkiau į Vakarus, tačiau nebuvo ūpo. Be to, nežinojau, ar ją jau paleido atostogų, ar ne. Todėl nuėjati į muziejų ir ėmiau slampinėti hole prie durų.

Man tenai belaukiant Fibės, priėjo du maži berniukai ir paklausė, ar nežinau, kur yra mumijos. To pyplio, kuris mane klausė, buvo neužsegtos kelnės. Aš pasakiau jam, ir jis ėmė sagstyti prie manęs — nenuėjo nė už kolonos, net nenusigrėžė. Iš koto virsk! Būčiau nusikvatojęs, bet bijojau, kad neimčiau vėmti, todėl susilaikiau.

— Ar nežinot, kur mumijos?— vėl klausia tas pyplys.— Mes norim pamatyti.

Aš ėmiau juos truputėlį maustyti.

— Mumijos? O kas tai per daiktai?— klausiu aš pyplį.

— Na, mumijos! Numirėliai tokie. Juos laidoja tiramidėse.

Tiramidėse! Iš koto virsk. Jis norėjo pasakyti — piramidėse.

— O kodėl jūs, vyrai, ne mokykloj?— klausiu aš.

— Nėra šiandien pamokų,— sako tas, kuris mane prakalbino. Melavo, niekšelis, galvą dedu, kad melavo. Tačiau Fibė turėjo ateiti dar negreit, todėl aš nuėjau su jais ieškot mumijų. Viešpatie, aš juk puikiausiai žinojau, kur jos yra, tačiau buvau labai seniai buvęs muziejų.

— Tai sakot, labai norit pamatyt mumijas?— klausiu.

— Aha.

— O tavo draugas ar nemoka kalbėti? — klausiu aš.
— Jis man ne draugas, o brolis.
— Bet kodėl jis nekalba?— Aš pasižiūrėjau į tą nešnekąjį.— Ar tu visai nemoki kalbėti, ką? — klausiu jį.
— Moku,— sako jis.— Tiktai nenoriu.
Pagaliau mes suradom tą vietą, kur buvo mumijos.
— Ar jūs žinot, kaip egiptiečiai laidodavo savo numirėlius?— klausiu aš juos.
— Ne...
— O reikėtų žinot. Labai įdomu. Jie apvyniodavo jų veidus tokiais audeklais, primirkytais paslaptinių chemikalų. Paskui palaidodavo piramidėse, ir tų numirėlių veidai tūkstančius metų išlikdavo nesupuvę. Niekas nežino, kaip egiptiečiai padarydavo tuos tepalus. Net ir šiuolaikinis mokslas.
Į mumijų salę reikėjo eiti tokiu siauru, apytamsiu koridoriumi, kurio pakraščiu buvo išrikiuoti akmenys iš kažkokio faraono piramidės. Ten buvo gana klaiku, ir, aišku kaip dieną, mano šaunuoliai nelabai narsiai jautėsi. Jie glaudėsi prie manęs, o tas tylusis net įsikibo į rankovę.
— Ei, einam iš čia,— staiga sako jis broliui.— Aš jau pasižiūrėjau. Einam greičiau!— Jis apsisuko ir movė iš salės.
— Jis bailys. Bijo visko kaip triušis,— suniekino antrasis brolių.— Iki!— Ir išdūmė paskui.
Aš likau vienas. Man ten net patiko. Taip tylu, ramu. Tik staiga — neįspėsit, ką aš pamačiau ant sienos! Dar vieną „B... tau į akį!“ Kažkas buvo parašęs raudonu pieštuku tiesiai po stiklu, ant akmens.
Tai ir yra blogiausia. Niekur žmogus nerasi gražios, ramios vietos, nes tokios vietos nėra. Kitą kartą gali atrodyti, jog radai tokią vietą, bet vos tenai pateksi,— kas nors įsmuks prieš tave ir parašys nešvankybę. Pabandykit, jeigu netikit. Man net atrodo, kad, jeigu aš kada numirsiu ir mane palaidos, ir ant kapo uždės antkapį, o jame užrašys „Houldenas Kolfildas“, gimęs tada ir tada, miręs tada ir tada,— apačioj kas nors būtinai parašys „B... tau į akį!“ Garantuoju, kad taip bus.
Išėjęs iš mumijų salės, įsinorėjau į tualetą. Jeigu norit žinoti, man paleido vidurius. Tai būtų buvę dar nieko, tačiau atsitiko ir kitas dalykas. Išeidamas iš išvietės prie pat durų aš netekau sąmonės. Bet baigėsi laimingai. Krisdamas ant grindų galėjau mirtinai prisitrenkti, tačiau kritau ant šono. Keistas dalykas — atsigaivelėjęs jaučiausi daug geriau. Rimtai, rimtai. Ranką nuo kritimo gerokai skaudėjo, tačiau svaigulio kaip nebūta.
Buvo apie dešimt minučių pirmos, todėl nuėjau prie durų ir ėmiau laukti Fibės. Galvojau, jog pamatysiu ją galbūt paskutinį kartą. O daugiau namiškių nebematysiu. Gal kada nors, bet jau negreit, po daugelio metų. Gal ir parvažiuosiu namo turėdamas kokius trisdešimt penkerius metus, jeigu, sakysim, kas nors susirgs ir norės prieš mirtį mane pamatyti. Bet tik dėl to galėčiau palikt savo trobelę ir važiuoti namo. Įsivaizdavau, kas dėsies namie, kai grįšiu. Įsivaizdavau, kaip mama nervuosis, ims raudoti ir maldaus mane pasilikti, nebevažiuoti į savo lūšnele, bet aš vis tiek išvažiuosiu. Išklausysiu jos aimanų ramiai ir abejingai, paprašysiu mamą nusiraminti, o paskui nueisiu, atsistosis prie sienos, išsiimsiu portsigarą ir šaltai kaip lavonas užsirūkysiu cigaretę. Pasiūlysiu jiems apsilankyti kada nors pas mane, jeigu jie labai norės, bet maldauti nemaldausiu. Sakysim, Fibė galės atvažiuoti pas mane praleisti kalėdų ar velykų atostogų. Galės ir D. B. kartkartėmis atvažiuoti pas mane, jeigu jam reikės ramaus, tylaus kampelio rašyti savo

apsakymams ir knygoms, tačiau filmų rašyti pas save aš neleisiu. Aš įvesiu tokią taisyklę, kad mano trobelėj nebūtų apsimetinėjimo. Veidmainių į savo trobelę nepriimsiu.

Štaiga aš žvilgtelėjau į rūbinės laikrodį ir pamačiau, kad jau be penkių pusė pirmos. Persigandau pamanęs, gal ta senoji moteriškė liepė kitai nepaduoti Fibei mano raštelio. Gal ji liepė sudeginti tą raštelį ar kaip. Žvėriškai persigandau. Aš juk taip norėjau pasimatyti su Fibe išvažiuodamas. Turėjau grąžinti jai kalėdinius pinigus ir taip toliau.

Pagaliau pamačiau ją. Pamačiau pro stiklines duris. Ji buvo su mano medžiokline kepure, o ją pamatytum ir už dešimties mylių.

Išėjau pro duris ir ėmiau lipti laiptais pas ją. Viena man buvo labai neaišku — ji nešėsi didžiulį lagaminą. Ėjo skersai Penktąją aveniu ir tempė kažkokį lagaminą. Vos pavilkdama. Priėjęs pamačiau, kad tai mano senasis lagaminas, kurį aš turėjau, kai mokiausi Hutone. Man galva neišnešė, kuriems velniams jai prireikė to lagamino.

— Sveikas! — sako Fibė, pamačiusi mane. Ji buvo visai uždususi nuo to lagamino.

— Aš jau galvojau, kad tu nebeateisi,— sakau.— Ką čia atitempei lagamine? Man nieko nereikia. Aš išvažiuoju kaip stoviu. Net ir iš stoties neimsiu lagaminų. Kokių velnių čia prigrūdai?

Ji pastatė lagaminą ant žemės.

— Čia mano drabužiai,— sako ji.— Aš važiuoju su tavim, gerai? Ar man galima važiuoti su tavim?

— Ką?!— riktelėjau aš. Vos neatsisėdau išgirdęs naujieną. Garbės žodis, vos neišsitiesiau ant šaligatvio. Man ėmė suktis galva, ir kad kiek būčiau netekęs sąmonės.

— Aš nulipau kiemo laiptais, kad Čarlina nepamatytų. Jis nesunkus. Aš tiktai įsidėjau dvi suknutes, mokasinas, apatinių, puskojines ir dar kelis daiktus. Pakilnok, visai nesunkus. Na, pakelk... Juk man galima važiuot su tavim, Houldenai? Ar galima? Leisk, būk gerutis...

—Ne! Nutilk!

Man atrodė, kad aš tuoj krisiu negyvas. Aš visai nenorėjau surikti jai, kad nutiltų, bet bijojau, kad vėl galiu netekti sąmonės.

— Kodėl negalima? Būk geras, Houldenai! Aš tau netrukdysiu... Aš tiktai važiuosiu su tavim, ir viskas. Jeigu tu nenori, tai aš nesivešiu savo rūbų... Aš pasiimsiu tiktai...

— Niekur tu nepasiimsi, nes tu niekur nevažiuosi, aišku?! Aš važiuoju vienas. Todėl užsičiaupk!

— Būk geras, Houldenai... Leisk ir man važiuoti, būk gerutis... Aš visai visai visai... tu manęs net ne...

— Niekur tu nevažiuosi! Ir nutilk! Atiduok man lagaminą.— Aš paėmiau lagaminą. Nedaug trūko, ir aš būčiau ją prikūlęs. Vos susilaikiau nešėrės. Garbės žodis.

Ji pravirko.

— O aš maniau, kad tu vaidinsi tame mokyklos spektakly. Aš maniau, kad tu būsi Benediktas Arnoldas,— sakau aš piktai.— O ką tu sumanei? Vaidinimas jau tau nebesvarbu, ką?

Ji ėmė verkti pasikūkčiodama. O aš džiaugiausi. Staiga net panorau, kad ji verktų tol, kol visai akis išverks. Aš jos beveik neapkenčiau. Labiausiai turbūt pykau, kad ji būtų nebegalėjusi dalyvauti vaidinime, jeigu būtų važiavusi su manirr.

— Eime,— sakau aš. Ir ėmiau lipti laiptais į muziejų. Nutariau palikt tą prakeiktą lagaminą, kurį ji atsitempė, rūbinėj, kad ji trečią valandą grįždama iš mokyklos galėtų pasiimti. Negi tempsis jį dabar į mokyklą! — Einam, girdi! —sakau.

Tačiau ji nelipo paskui mane. Stovi sau, ir viskas. Aš įėjau į muziejų vienas, atidaviau lagaminą į rūbinę, paėmiau numeriuką ir sugrįžau pas ją. Ji tebestovėjo toj pačioj vietoj ant šaligatvio, bet kai priėjau, atsuko man nugarą. Taip tai ji moka. Nusigrėžė, ir padaryk tu jai ką.

— Aš niekur nevažiuoju. Apsigalvoju. Todėl liaukis verkti ir užsičiaupk,— sakau aš. Juokingiausia, kad aš liepiu jai liautis verkus, nors ji nebeverkė. Bet aš vis tiek pasakiau.— O dabar eime, palydėsiu tave iki mokyklos. Eime, girdi! Pavėluosi į pamoką.

Ji stovėjo ir tylėjo. Aš paėmiau jos rankutę, tačiau ji ištraukė. Ir nusiuko nuo manęs.

— Tu pietavai? — klausiu aš ją.— Ar jau valgei, ar dar ne?

Ji nieko neatsakė. Paskui nusiėmė raudonąją kepurę, kurią buvau jai davęs, ir sviedė man į veidą. Ir vėl atsuko nugarą. Mane paėmė juokas, tačiau nieko nesakiau, tiktai pakėliau nuo žemės kepurę ir įsikišau į kišenę.

— Na, žygiuojam. Aš palydėsiu tave į mokyklą.

— Aš nebeisiu į mokyklą.

Aš nesumojau, ką jai atsakyti. Pastovėjau tylėdamas, paskui sakau:

— Tu privalai eiti į mokyklą. Juk tu nori vaidinti, ar ne? Nejau nebenori būt Benediktu Arnoldu, ką?

— Ne.

— Nori, nori. Aš žinau, kad nori. Na, einam, girdi? — sakau.— O, be to, aš niekur nevažiuoju. Aš jau tau pirma sakiau. Aš grįžtu namo. Tu eik į mokyklą, o aš grįžtu namo. Nuvažiuoju į stotį, pasiimu lagaminus ir važiuoju tiesiai...

— Aš pasakiau, kad į mokyklą nebeisiu. Tu gali daryti, ką nori, o aš į mokyklą vis tiek nebeisiu,— sako ji.— Ir užsičiaupk!— Ji pirmąkart gyvenime liepė man užsičiaupti. Viešpatie, kaip baisu! Baisiau už koki keiksmąžodį. Ji suko akis į šalį ir neleido uždėti jai ant peties rankos.

— Žinai ką? Einam pasivaikščiot,— sakau aš.— Nori nueit į zoologijos sodą? Aš tau nieko nesakysiu, kad nebeisi šiandien į mokyklą. Einam pasivaikščioti, bet tu nepyksti ant manęs?

Ji nieko neatsakė, ir aš vėl pakartoju:

— Aš nesibarsiu, kad tu šiandien pabėgai iš pamokų, bet tu daugiau taip nebedarysi, gerai? Būsi gerutė, eisi. rytoj į mokyklą, ką?

— Gal eisiu, o gal ir neisiu,— sako ji. Ir movė per gatvę, net nepažvelgusi į šalį, ar nėra automobilių. Ji kartais tikra beprotė, dievaži.

Aš nėjau paskui ją, nes žinojau, kad ji seks paskui mane, todėl pasukau į zoologijos sodą, o jinai ėmė žingsniuoti paskui mane kita gatvės puse. Ji ėjo nežiūrėdama į mane, bet aš žinojau, jog tikriausiai žvilgčioja akies krašteliu, kur aš einu, ir taip toliau. Taip mes pagaliau priėjom zoologijos sodą. Tik būdavo pikta, kai pro šalį važiuodamas dviaukštis autobusas užstodavo kitą gatvės pusę ir aš negalėdavau matyt, kur ji nusitrenkė. Prie įėjimo į zoologijos sodą sušukau jai:

— Fibe! Aš einu į zoologijos sodą! Eikš greičiau!

Ji nežiūrėjo į mane, tačiau žinojau, jog puikiausiai girdėjo, nes lipdamas laiptais atsigrėžiau ir pamačiau, kad ji eina skersai gatvę pas mane.

Žmonių zoologijos sode buvo mažai, nes oras buvo nekokis, tačiau prie baseino su jūros liūtais stovėjo nemažas būrelis. Jau norėjau praeiti pro šalį, tačiau Fibė sustojo ir apsimetė žiūrinti, kaip maitina jūros liūtus,— prižiūrėtojas metė jiems žuvis. Aš irgi sugrįžau. Pamaniau, jog pasitaikė proga susitaikyti su ja. Priėjau, atsistoju už nugaros ir

uždėjau rankas jai ant pečių, tačiau ji tūptelėjo ir pasitraukė į šalį,— ji kartais taip tau padarys, kad net. Stovėjo sau ir žiūrėjo, kaip maitina jūros liūtus, o aš — jai už nugaros. Tačiau rankų nebandžiau dėti jai ant pečių, nes, jeigu būčiau ją palietęs, tikrai būtų pabėgusi nuo manęs. Vaikai labai keisti. Su jais elgtis reikia be galo atsargiai.

Prisižiūrėję jūros liūtų ėjom toliau kartu — ji ėjo ne šalia manęs, tačiau ir ne per daug toli. Aš — viena tako puse, o ji — kita. Ne taip jau labai malonu, bet vis geriau, negu eiti per mylią nuo viens kito kaip pirma. Nuėjom pasižiūrėt meškų ant tokios kalvelės, bet ten nebuvo į ką žiūrėti. Tikrai viena balta meška buvo išlindusi, o rudoji gulėjo urve ir neketino išlįsti. Buvo matyti tikrai užpakalis. Greta manęs stovėjo toks pyplys, iki pat akių užsimaukšlinęs kaubojišką skrybėlę, ir be perstojo prašė tėvo: „Tėtuk, liepk jam išeiti! Tėtuk, pasakyk, kad jis išeitų!“ Aš pasižiūrėjau į Fibę, tačiau ji net nešyptelėjo. Patys žinot, kaip vaikai pyksta. Nei prajuokinsi, nieko.

Pažiūrėję į meškas išėjom iš zoologijos sodo, perėjom per tokią gatvelę į parką, paskui pro tokį tuneliuką, kur visada atsiduoda šlapimu. Tai buvo įėjimas į karuselę. Fibė su manim nekalbėjo, tačiau ėjo jau beveik šalia. Aš paėmiau už jos palto dirželio, tačiau ji ištrūko.

— Prašau nesikabinėti,— sako.

Ji vis dar tebepyko. Bet jau nebe taip kaip pirma. Žodžiu, mes ėjom artyn ir artyn prie karuselės, ir jau buvo girdėti plokštelių muzika. Grojo „O Mari!“ Tą pačią dainą grodavo karuselė ir prieš penkiasdešimt metų, kai aš buvau mažas. Karuselė man tuo labiausiai ir patinka, kad ten groja amžinai tas pačias melodijas.

— Aš maniau, kad karuselė žiemą uždaryta,— sako Fibė. Ji pirmą kartą prakalbo. Turbūt pamiršo, kad pyksta.

— Tikriausiai dėl to, kad kalėdos,— sakau aš. Ji nutylėjo. Matyt, prisiminė, jog pyksta.

— Nori pasivažinėti? — klausiu jos. Žinojau, kad tikrai nori. Kai ji buvo visai mažiuliukė, Elis, D. B. ir aš dažnai atsivesdavom ją į parką. Ji dėl karuselės iš proto kraustydavos. Negalėdavai jos atplėšti nuo to nelaimingo daikto.

— Aš jau per didelė,— sako ji. Maniau, kad ji nesiteiks man atsakyti, bet atsakė.

— Visai ne per didelė! Bėk, aš čia tavęs palauksiu. Na, vikriau! — sakau aš. Mes buvom priėję prie pat karuselės. Keli vaikai važinėjosi — daugiausia dar visai pypliai, keli tėvai laukė aikštėj, stoviniavo, sėdėjo ant suoliukų. Nuėjau prie kasos ir nupirkau Fibe bilietą. Paskui padaviau jai. Ji stovėjo jau visai šalia manęs.

— Imk,— sakau.— Palauk... atsiimk ir savo pinigus, kiek čia liko...— Aš norėjau atiduoti jai pinigus, kur buvau iš jos pasiskolinęs.

— Turėk tu. Pasiimsiu paskui, o dabar paturėk tu,— sako ji. Ir dar sako: — Būk geras.

Labai nesmagu, kai tau sako: „Būk geras...“ O juo labiau Fibė ar kas. Man pasidarė velniškai liūdna. Tačiau pinigų įsidėjau atgal į kišenę.

— O tu ar nesivažinėsi? — klausia ji, kažkaip keistai žiūrėdama į mane. Supratau, kad ji jau nebe taip pyksta.

— Gal kitą kartą. Tu eik, o aš pasižiūrėsiu,— sakau.— Turi bilietą?

— Turiu.

— Tai bėk, o aš pasėdėsiu čia ant suoliuko. Žiūrėsiu, kaip tu važinėsi.— Aš nuėjau ir atsisėdau ant suoliuko, o ji užlipo ant karuselės. Pirma apėjo aplink. Norėjau pasakyti, apėjo aplink visą karuselę. Tada atsisėdo ant tokio didelio rudo, apsitrynusio arklio. Paskui karuselė pajudėjo, ir aš žiūrėjau, kaip Fibė važiuoja ratu. Be jos, karuselėj buvo dar penki ar šeši vaikai, ir grojo „Dūmai graužia akis“. Grojo taip trankiai, smagiai. Visi

vaikai stengėsi sugriebti auksinį žiedą, Fibė taip pat, ir aš bijojau, kad ji nenukristų nuo to nelaimingo arklio, bet nieko jai nesakiau, nieko nedariau. Su vaikais visada taip: jeigu jie nori pačiuoti auksinį žiedą, nereikia jiems trukdyti, nieko nereikia sakyti. Jeigu nukris, tai nukris, bet jeigu jiems ką sakysi, bus dar blogiau.

Karuselei sustojus, Fibė nulipo nuo arklio ir atbėgo prie manęs.

— Dabar važiuok tu,— sako ji.

— Ne, aš verčiau pasižiūrėsiu. Eik, aš žiūrėsiu,— sakau. Ir padaviau jai truputį pinigų.— Imk bilietams. Ji paėmė pinigus.

— Aš ant tavęs jau nebepykstu,— sako ji.

— Žinau. Skubėk — tuoj pradės važiuoti.

Staiga ji pasistiebė ir pabučiavo mane. Paskui ištiesė ranką ir sako:

— Lyja. Pradedą lyti.

— Matau.

Ir ką ji tada padarė — ko nepastipau! — išėmė man iš kišenės raudonąją medžioklinę kepurę ir uždėjo ant galvos.

— Ar tu nenori? — klausiu aš.

— Turėk kol kas tu.

— Gerai. O tu bėk. Greičiau, nespėsi! Arba nebegausi savo arklio.

Tačiau ji tebestovėjo prie manęs.

— Ar tu teisybę sakei? Ar tikrai niekur neišvažiuosi? Tikrai grįši dabar namo?— klausia ji mane.

— Aha,— sakau. Aš tikrai sakiau teisybę, nemelavau jai. Tikrai paskui grįžau namo.— Greičiau, greičiau!— sakau.— Tuoj važiuos.

Ji nubėgo, nusipirko bilietą ir vos suspėjo grįžti prie karuselės. Vėl apėjo aplink, kol susirado savo arklį. Tada užlipo ant jo ir pamojavo man, o aš pamojavau jai.

Velnias, koks lietus užėjo! Pylė kaip iš kibiro, garbės žodis! Visi tėvai ir motinos subėgo po karuselės stogu, kad neperšlaptų, bet aš dar ilgai sėdėjau ant suolo. Peršlapau žvėriškai, ypač pečius ir kelnes. Meidžioklinė kepurė mane gerokai saugojo, tačiau vis vien permirkau. Bet man visa tai buvo nulis. Mano Fibė sukosi ir sukosi ratu, ir aš staiga pasijutau velnioniškai laimingas. Jeigu norit žinoti teisybę, man buvo taip gera, kad aš vos neraudojau. Pats nežinau, kodėl. Turbūt tik dėl to, kad ji atrodė tokia graži sukdama ratu su savo mėlynu palteliu. Kaip gaila, kad jūs nematėt!

DVIDEŠIMT ŠEŠTAS SKYRIUS

Štai ir viskas. Daugiau nieko nepasakosiu. Galėčiau, žinoma, papasakoti, kaip sugrįžau namo ir taip toliau, ir kaip apsirgau, ir į kokią mokyklą turėsiu eiti rudenį, kai išleis iš ligoninės, bet neturiu ūpo. Dievaži. Neįdomu.

Daugelis žmonių, ypač tas psichoanalitikas iš ligoninės, nuolatos klausinėja mane, ar aš stengsiuos rimtai mokytis nuo rugsėjo. Mano supratimu, tai idiotiškas klausimas. Iš kur gali žmogus žinoti, ką tu darysi, kol dar nedarei? Nieko negali žinoti iš anksto. Man atrodo, kad aš stengsiuos, bet ką aš galiu žinoti? Garbės žodis, idiotiškas klausimas.

D. B. ne toks įkyrus kaip kiti, bet jis irgi klausinėja visokiausių dalykų. Praeitą šeštadienį jis buvo atvažiavęs pas mane su tokia angle — ji vaidins filme, kurį jis dabar rašo. Maivosi jinai kaip velnias, tačiau figūrą turi klasišką. Taigi, kai ji nuėjo į moterų tualetą, į kitą koridoriaus galą, D. B. ir klausia mane, ką aš manau apie visa tai, ką čia dabar

papasakojau. Aš nesugalvojau, ką jam atsakyti. Atvirai pasakius, aš pats nežinau, ką aš manau apie tai. Labai gaila, kad tokiai daugybei žmonių visa tai išpasakojau. Aš tik žinau, kad kažkaip pasiilgstu tų, apie kuriuos pasakojau. Netgi Stredleiterio, pavyzdžiui, arba Eklio. Man atrodo, kad aš pasigendu net ir to prakeikto Moriso. Keista! Geriau jau niekam nieko nepasakokit. O išsipasakosit apie ką nors — ir pasidarys jums liūdna be jų.

TRUMPAI APIE AUTORIŲ

Apie Dž. D. Selindžerį žinome nedaug — kad gimė 1919 m. Niujorke, mokėsi keliose mokyklose, karinėje akademijoje ir trijuose koledžuose. Prieš pat karą važinėjo po Europą. Nuo 1942 iki 1946 nictų tarnavo kariuomenėj ir dalyvavo kare. Rašo nuo penkiolikos metų, pirmasis stambesnis kūrinys — „Rugiuose prie bedugnės“ išėjo 1951 metais.

Kaip matome iš šių skurdžių biografinių faktų, pateiktų paties rašytojo ant vienos jo knygos aplanko, Selindžeris apie save kalbėti nemėgsta. Tik „žmonai prašant“, jis dar priduria: „Gyvenu Vestporte ir turiu šunį“.

Tačiau Selindžerio kūriniai pasako daugiau apie jį ir pasaulį, kuriame jis gyvena, negu kelios biografijos. Selindžeris rašo apie savo tėvynę, kurioje viešpatauja „amerikietiškas gyvenimo būdas“, kur perkama ir parduodama viskas, kur už pinigus siūloma padaryti tvarką ne tik išoriniame gyvenime, bet ir žmogaus širdyje.

Rašo apie paprastus, mąstančius žmones, dažniausiai jaunuolius, paauglius, apie jų santykį su pasauliu. Selindžerio herojai — tyros širdies, gyvenimo purvo nesutepti, nemokantys „prisitaikyti“. Jie atviromis, dažnai vaikiškomis (Houldenas Kolfildas „Rugiuose prie bedugnės“) akimis žiūri į aplinką ir todėl geriau už kitus mato, kiek daug melo ir apgaulės yra pasaulyje.

Be šios knygos, Selindžeris yra parašęs dar kelias: „Devyni apsakymai“ (Nine Stories), „Franė ir Zujis“ (Franny and Zooey), „Aukščiau kelkite gegnes“ (Raise High the Roof Beam Carpenters) ir „Seimuras: Įžanga“ (Seymour: An Introduction).